

Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark

Møteinnkalling

Utvalg: Raet nasjonalparkstyre
Møtested: , Smag og Behag- Grimstad
Dato: 15.11.2024
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Møtetid 9-12, lunsj etterpå.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 33/24	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 34/24	Valg av en representant til å skrive under møteprotokollen sammen med styreleder		
ST 35/24	Orienteringer Referatsak		
RS 17/24	Oppsummering fra møte 110724 - Raet nasjonalpark - Rådgivende utvalg 2024		2024/1018
RS 18/24	Oppsummering fra RU møte 30.10.2024 - Raet nasjonalpark		2024/1018
RS 19/24	Utlysning av oppdrag med skjøtelsesplaner 2025 - 2027 - diverse områder - Raet nasjonalpark		2024/4521
RS 20/24	Utlysning av oppdrag - del 2 - anskaffelse - restaurering av Vaodden - Grimstad - Raet nasjonalpark		2024/4521
RS 21/24	Utlysning av oppdrag - revidering av skjøtelsesplan - Arendal - Spornes - Raet nasjonalpark		2024/4521
RS 22/24	Svar på søknad om samarbeidsavtale - Raet nasjonalpark - bruk av kommersielt merke - Møkkalassets venner		2024/7188
RS 23/24	Svar på Utlysning: Revidering av skjøtelsesplan på Spornes (2020-2030)		2024/8412
RS 24/24	Kopi av bekymringsmelding - Raet nasjonalpark - naturinngrep - leveområder for insekter - Norsk entomologisk forening - Agderlaget		2024/3201
RS 25/24	Krav om stans av all skjøtsel - Raet nasjonalpark - forvaltning		2024/5782
RS 26/24	Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder - 2025 Delegerte saker til forvalter		2024/1017
DS 3/24	Svar på søknad om Sankthansbål på Brekka - Tromøy -Raet np		2024/7187
DS 4/24	Innvilget - Raet nasjonalpark - Arendal - Havsøya - motorferdsel - dronelflyging - Frederik Wendel		2024/8410
DS 5/24	Svar på søknad - Raet nasjonalpark - Arendal - Hove - nordisk mesterskap i RC crawling 2025		2024/9868
DS 6/24	Innvilget - Raet nasjonalpark - Arendal - Hove - Badstufest 2024		2024/9795
ST 36/24	Søknad om utsetting av apollosommerfugl i Raet NP		2024/9470

ST 37/24	Klage på avslag om tiltak for rehabilitering av molo Tverrdalsøya Arendal 74/22	2024/2643
ST 38/24	Klage på avslag om garasje- Søm LVO- Vessøyveien 117 - Grimstad	2023/11459
ST 39/24	Saksfremlegg - revidert søknad om fiberledning - Raet nasjonalpark - sjøkabel - ny fibertrase mellom Bergen og Oslo - N0r5ke Fibre AS	2023/3948
ST 40/24	Forespørsel om finansiering av prosjekt på telemetri i Raet NP 2025	2024/10964
ST 41/24	Prioritering av tiltak som søkes gjennomført i 2025	2024/1017
ST 42/24	Regnskap 2024 - forslag til budsjett og styremidler i 2025	2024/1017
ST 43/24	Møteplan 2025 inkl RU møter	
ST 44/24	Eventuelt	
ST 45/24	Ambisjoner for marint vern i/ved Raet nasjonalpark - Bevar Raet	2022/6029
ST 46/24	Fortøyningsboltplan i Raet nasjonalpark	2024/1017
ST 47/24	Delegering av myndighet til forvalter - Raet nasjonalpark og Søm LVO	2024/1017
ST 48/24	Tidsbruk - Møtehonorer	

ST 33/24 Godkjenning av innkalling og saksliste
ST 34/24 Valg av en representant til å skrive under møteprotokollen sammen med styreleder
ST 35/24 Orienteringer

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

Rådgivende utvalg Raet NP

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/1018-0

Deres ref.

Dato 25.07.2024

Oppsummering fra RU møte 11.7.24 - Raet nasjonalpark

Møtet ble holdt på Vitensenteret/Raet Besøkssenter 11.7.24. Kl 09-12.

Deltagere

Jenny Marie Gulbrandsen (Forvalter)

Einar Johnsen, styremedlem Raet Nasjonalparkstyre.

Her er hele RU listet, de som ikke kunne delta er merket i grått.

ORG	Navn
Alve Vel	Monica J. Paulsen
Arendal Bondelag	Roy Vidar Svendsen
Arendal Herregård	Ove Trøen
Arendal Undervannsklubb	Tor Egil Ellefsen
Aust-Agder Museum/KUBEN	Hilde Jomaas
Besøkssenter Raet nasjonalpark	Trygve Norgaard
Birdlife Norge Avd Aust Agder	Rune Skåland
Flosta Motorbåtforening	Høye G. Høyesen
Friluftsrådet Sør	Geir Henning Waagsnes
GEOINFO AS	Ivar Johan Jansen
Gjeving Vel	Frode Hansen
Grimstad Bondelag	sivert w svane
Holmesund vel	Aud Sigrid Vibran
	Erik Hult
Hove Drift og Utvikling	Terje Stalleland
Linking Tourism and Conservation	Peter Prokosch
Med Hjerte For Arendal	Lisbeth Iversen
Merdø Vel	Anne Grethe Dalane
Merdøfergen MM	John Johnsen
Naturvernforbundet Agder	Rune Sævre

Nasjonalpark Raet
Landskapsvernområde Søm

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

NIVA	Helene Frigstad
Raet Grunneierlag	Einar Fredriksen
SALT	Joan Fabres
Sandøy Vel	Ola Mosberg
Sjøsjukt (Våre Strender)	Henriette Hiltmann
Skogeierlaget	Aasulv Espeland
Småfiskarlaget Agder	Øyvind Jørgensen
Søm båtforening	Atle Carlsen
Sørlandet Maritime	Frode Hansen
Torungenes Venner	Toralf Taraldsen
Tromøy Frivilligsentral	Ellen Dale
VISION52 AS	Peter Prokosch
Våre Strender/Sjøsjukt	Maria Waagsnes Henriette Hultmann
Bevar Hoveodden	Kristina Stenlund Larsen
Entomologisk forening/Bevar Hoveodden ??	Arne Flor Jan Henrik Simonsen

Saker på møtet:

Bevar Raet oppdatering:

Jenny MG presenterte bakgrunnen for Bevar Raet og hva som er nåværende status. Dette kan man lese mer om på [Bevar Raet - Agder fylkeskommune \(agderfk.no\)](https://www.agderfk.no)

Vi venter på at faglig grunnlag fra Havforskningsinstituttet skal bli formelt godkjent (august) og så skal dette ut på høring. Arbeidsgruppen har fått gi innspill allerede. Prosjektstyret har etterlyst medfinansiering fra kommunene, nå er Agder FK hovedfinansier og leder av prosjektet.

Målet fremover er å få til brukerinvolvering i design av verneområder, basert på brukerundersøkelse og faglig grunnlag fra HI. Mangler noe midler til dette (2024-2025).

Spørsmål til tema:

Hva med havnespy? Vi er bevisste på dette, men lite vi kan gjøre annet enn å be folk være forsiktige. Er på påvist i Koster.

Det bunntråles i stort omfang, vil dette bli begrenset? Ja, vi ønsker å se på tråling, men er samtidig viktig for rekefiske og lokale næringer.

Er det noe forskning eller større samarbeid på dette? Ja, les mer her:

[BLUE CONNECT | Submariner Network for Blue Growth \(submariner-network.eu\)](https://submariner-network.eu) – prosjekt der Salt (Joan Fabres i RU) er med.

[Søkelys på økosystemet i Skagerrak | Havforskningsinstituttet \(hi.no\)](https://hi.no) – HI er med, under avslutning.

[MARHAB – Marine habitater | Havforskningsinstituttet \(hi.no\)](https://hi.no) -HI leder dette prosjektet som starter i 2024- ferdig 2027.

Gjennomgang av pågående prosjekter som er søkt om i 2024 - innspill til nytt styre?

Jenny forklarte litt om hvordan saker som styret skal søke midler til meldes inn. Frist medio oktober for å få tiltaket vurdert av styret på siste styremøte i medio november. I 2024 er styremøtet 15.november.

Styret vil på møtet vurdere hvilke tiltak som skal søkes om og prioritere disse. Jenny legger styrets prioriteringer inn i søknadsportalen til Miljødirektoratet 5.-10.januar (frist er 10.jan). Miljødirektoratet vurderer om tiltaket er aktuelt eller uaktuelt (utenfor postformål), og gir en økonomisk tildeling. For 2024 var søknaden på ca 17 mill, og styret fikk 2,7 mill. Styremøtet i mars har som fast sak å prioritere innenfor økonomisk tildeling. Skjøtsel og fremmede arter har vært høyt prioritert av tidligere styre.

Miljødirektoratet har uttalt at med mindre noe er utenfor postformål (avvist) så kan styret fritt prioritere tiltaksmidler mellom innsøkte tiltak.

Utsnitt fra saksfremlegg i sak 32/23 som styret vedtok på neste side.

Spørsmål til tema

Hvordan vedtas skjøtsel?

Styret har hjemmel i naturmangfoldloven § 47 til å utføre skjøtsel, så dette krever ikke vedtak. Optimalt har man tiltak beskrevet i en forvaltningsplan eller skjøtelsesplan, og så søker man om midler til tiltak i henhold til dette.

Fjerning av for eksempel tre/buskvegetasjon er dessuten søkt inn som tiltak til Miljødirektoratet med en beskrivelse som beskrevet ovenfor, så Miljødirektoratet er informert om tiltakene. Større tiltak har egen søknadspost, mindre tiltak og veldig spredte tiltak er samlet- for eksempel fremmede arter flora.

Hva med fremmede arter?

Det er også gitt en myndighet til å fjerne fremmede arter i / ved verneområdet dersom disse er en trussel mot verneverdiene. Der vi vil forsøke å ta så mye som mulig, men prioriterer de som har størst trusselbilde. For eksempel så er strandsonen viktig mtp rynkerose.

Merdøgaard Museum (Hilde) gir innspill på at det er rynkerose på stranden vil de gjerne ha hjelp til å bli kvitt.

Viktige arter å registrere/melde inn (bruk gjerne artskart via Artsorakelet) er: Rynkerose, parkslirekne, berg/buskfuru, Platanlønn, mispel, kjempespringfrø og berberis.

Tiltak for friluftslivet, hvordan er prosessen der?

For mindre tiltak/vedlikehold har vi hjemmel til å gjøre dette- for eksempel gruse rundt Hoveodden eller rydde gjengrodde stier. For større tiltak (brygger, toaletter, nye stier, gapahuk osv) så må tiltakshaver søke både kommunen og nasjonalparkstyret – også dersom det er styret som står som søker. Det er krevende å finne midler tiltak.

Skilting av Kyststi (friluftsrådet Sør/kommunen)- dette har vært diskutert flere steder. Skilting krever samtykke fra grunneier der hvor skiltet settes opp. Belastningen ved bruk av stien vil derimot ramme alle grunneiere. Noen misliker dette, andre ønsker å samle ferdsel og få den bort fra for eksempel tun.

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Nr	Type tiltak	Beskrivelse	Beløp	Pri	Post
1	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Beitedyr, tilsyn og rydding av fase 3 Spornes	400 000	#	142031
2	Beiting og lyngbrenning	Kystlynghei brenning og beiting	300 000	#	142031
3	Tilrettelegging	Montering av innkjøpte skilt på innfallsporter	500 000		142031
4	Uttak av introduserte arter fauna	Pågående prosjekt med Mink i regi av SNO som bør videreføres	200 000	#	142031
5	Slått	Ruagerkilen (utgikk 2023)	70 000	#	142031
6	Uttak av introduserte arter flora	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000		142031
7	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000		142031
8	Beiting og lyngbrenning	Gjerder/ gjerde løsninger	100 000		142031
9	Informasjon	Plakater om ferdsel og kartplakater til innfallsporter	200 000		142031
10	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallsport Spornes	100 000		142031
11	Tilrettelegging	Tiltak Spornes: Toalett, skilt, utstilling	5 000 000		142031
12	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallsport Hove	200 000		142031
13	Tilrettelegging	Ferdigstilling Prosjektering Innfallsport Hasseltangen	50 000		142031
14	Tilrettelegging	Tiltak Hasseltangen: Toalett, skilt, rasteplass	5 000 000		142031
	Tilrettelegging				
15	Naturrestaurering	Steingjerder	500 000		142031
16	Naturrestaurering	Fjerning av trevegetasjon og fremmede arter Tromlingene	500 000	#	142031
17	Naturrestaurering	Fjerning av ulovlige bolter i svaberg – 100 000 per kommune	300 000		142031
18	Naturrestaurering	Molo ved Haslebukta, marin restaurering av bløtbunn tidevannssone.	1 500 000		142031

Kan lag og foreninger få støtte til å rydde/gjøre skjøtsel? Ja, men vi har begrenset med midler. Per nå er det Hoves Venner og Stølsvigas venner som Jenny følger opp. I tillegg er det ca 80 som har adoptert en strand og som rydder denne via Våre Strender [Våre Strender | Sjøsjukt \(xn--sjsjukt-r1a.no\)](#)

Innspill på at flere burde bruke [Tilskuddsportalen](#), der kan man abonnere på utlysninger og søke om midler. Dette vil vi ta videre og kanskje kan vi få noen derfra til å presentere dette i RU?

Saker RU ønsker at styret skal ta til vurdering:

1. Strengere vern i Alvekilen (båter, dregging, fiske)
2. Bålpanner i flere deler av nasjonalparken, også ute på øyer.
3. Akutt behov for tilrettelegging på Spornes (toalett særlig). Grunneierlaget kan gi innspill her.
4. Sporneshyttene ønsker å få til felles initiativ til skjøtsel/rydding rundt hyttene.
5. Stillehavsøsters (vurdere status)
6. Skilting av kyststi, revidere denne?
7. Reetablering av Apollosommerfugl (allerede vedtatt av styret og finansiert av Miljødirektoratet)- må være på øyer uten beitedyr. Entomologisk forening vil lage en «ønskeliste» over lokaliteter.
8. Hoveodden- behov for skjøtelsplan og bedre kontroll med tiltak. Ønske om fredning av en del områder mot videre rydding. RU var positive til å få ekstern vurdering (men har ikke fått noen positive svar ennå).
9. Økt kunnskap om rødlista planter/arter- kurs eller opplæring på dette for RU og allmennheten?

Aktuelle arrangement

[Naturlos - Friluftsrådet Sør \(friluft-sor.no\)](#) Her ligger Insektene i raet med Arne Flor 23. juli med mange flere.

Oppdrukkende arrangementer- følg med på Besøkssenterets hjemmeside [Besøkssenter Raet — Vitensenteret Sørlandet \(vitensor.no\)](#) og facebook [\(9\) Facebook](#).

Bevar Hoveodden med flere hadde samling i juni der de vant Artsjakten. Ny samling på Hove 23.-25. juli. Info kommer.

Kim Abel fra SNO kommer for å snakke om skjøtsel den 22.-23.august. Info kommer.

Revidering av Skjøtselsplan på Spornes – innspill til oppdrag med revidering

Jenny gav en kort oppsummering av hittil utført skjøtsel og innholdet i planen. Den ligger her: [Nasjonalparkstyre | Skjøtselsplaner](#)

RU gav innspill om at det bør evalueres hvilke metoder som kan brukes, og særlig hvilke motorkjøretøy som er best egnet. Antall turer, kjørespør, marktrykk, egnethet mm.

Utover dette vil RU gjerne delta i en revideringsprosess der en ekstern konsulent (biolog) skal revidere skjøtselsplanen. Dette skal ut på anbud, tips til aktuelle kandidater bes sendes til forvalter. Det er ulike meninger om nivå og behov for skjøtsel.

Spørsmål: Hva med Nibio? De er selvsagt aktuelle, men har sagt opp kontrakt på grunn av støy og usikkert om de vil sende inn tilbud.

Innspill: Trær med CU imp «beskyttelse» har trolig dødd, mulig Cu forgiftning? Jenny skal sjekke ut dette.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Rådgivende utvalg Raet NP

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/1018-0

Deres ref.

Dato 07.11.2024

Oppsummering fra RU møte 30.10.2024 - Raet nasjonalpark

SFAG sitt bygg på Fløyheia 30.10.2024. KL 18- 2100+

Oppmøte

Sivert Svane- Grinstad Bondelag
Aud Vibe- Homesund vel
Erik Hult- Holmesund Vel
Einar Fredriksen- Raet Grunneierlag
Aasulv Espeland - Arendal Skogeielag
Lisbeth Iversen - med hjerte for Arendal
Anne G Dalanae- Merdø Vel
Kristina Kvile- NIVA
Joan Fabres- Salt AS
Toralf Taraldsen - Torungenes Vennes
Einar Johnsen - Raet nasjonalparkstyre
Haugen, Jorunn - Bevar Raet
Espen Sommer Værland - Dokkadeltaet våtmarkssenter
Peter Prokosch - Vision52
John Johnsen - Merdøferga mfl
Gulbrandsen, Jenny Marie - Forvalter
Hilde Jomaas – Kuben - Medøgaard
Rune Sævre - Naturvernforbundet i Agder

Innledning (kort) ved Jenny. Presentasjonsrunde av alle.
Ingen kommentarer til forrige oppsummering.

Tilbakemeldinger fra Dokkadeltaet våtmarkssenter

Ved Espen Sommer Værland. Presentasjon blir vedlagt.

BEFARING HOVE:

Spørsmål fra Rune Sævre om nylig utført hogst- ja innenfor siste år er det ryddet/tynnet i tråd med tidligere Forvaltningsplan for Raet LVO (Fylkesmannen i Aust- Agder).

Innspill fra Sivert om at gran er utgående på grunn av klimaendringer, bør favorisere eik og furu.

Diskusjon om hogstavfall bør tas ut eller beholdes. Gir næring og kan være viktig for unge trær.

Behov for en prinsipiell avklaring på om man skal la den eksisterende skogen utvikle seg til naturskog eller ha en «kulturskog» som er sterkt påvirket av skjøtsel/tynning/seleksjon.

Kratt som er ryddet- Innspill fra Einar F om at dette er en del av vernskogen. Espen skisserer enten rask suksesjon til kratt dersom det ikke setter inn skjøtselstiltak. Kan bli et verdifullt enghabitat med beite/rydding. Foreslår No-Fence.

Drøfting av tangvoller, biologisk sett bør disse bevares og få ligge. Men det er hjemmel i verneforskriften for å rydde dette.

Sivert- skogbrann er en trussel, kan bli begrenset av mer åpen skog med mindre strøsjikt.

Espen: Skogbrann er en naturlig biologisk prosess, men må vurderes opp mot risiko for eiendom/folk.

Info fra Anne – Skogbrann utenfor offiserboligene på 80-tallet, hugget branngate for å stoppe brannen.

Anne- Spørsmål om vernskog- Hvem forvalter Vernskogen? Jenny forklarer at dette var omtalt i Raet LVO sin verneforskrift, men er ikke tatt med i verneforskriften for Raet NP.

Uklart hvordan dette skal forvaltes per nå.

Hoveodden 210/9 – her finnes opptegning av vernskog på kart. Sivert- tiltak langs hele kysten. Kartlegges av NIBIO.

Opprinnelig var det eikeskog på Hove, som ble hugget for +/- 100 år siden.

Peter- skogen bør følge prinsippet om naturlig utvikling. Men er utfordring med enkelte skjøtelsavhengige arter.

NIN- aktuelt med kartlegging i sjø? - kun på land.

Forvalters prioritering av områder til NIN kartlegging: foreløpig (innmeldes 15. nov via SFAG)

1. Hove- Spornes- Botstangen (1+2)
2. Søm- Hasseltangen – Ruagerkilen (1+2) inkl LVO med kulturlandskapet/steingjerder
3. Merdø (1+2)
4. Jerkholmen (1+2)
5. Tromlingene og Haringsholmen (1+2)
6. Store og Lille Torungen (1+2)
«Kystlynghei områder i Tvedestrand» (1+2) inkludert Speken, Kjeholmen, Håholmne, Nautholmene, Flatskjæra m.fl
7. Kvernskjær- Klåholmene (1)
Valøyene+ Ryvingene (1+2)
8. Ærøya (1)
9. Færvigskogen (1) ønsker økt kunnskapsgrunnlag ved ev fremtidige søknader
10. Flangeborg (1)
Ramsøya (1) – ønsker økt kunnskapsgrunnlag ved ev fremtidige søknader
11. Lillenes-Gokast (1) ønsker økt kunnskapsgrunnlag ved ev fremtidige søknader
Nidelvdeltaet- Fagerborg – Bryllupsholmen- Brattholmen- Asperholmen (1)
12. Persnes og Alvekilen (1)
13. Skinnfellen, Kalvøysund og Grundesholmen (1)

INNSPILL:

Løfte kalvøysund pga rydding av krigshistorisk sti.

Løfte Valøyene og Ryvingene pga kystlynghei.

Behov for hjelp til å gjerne fremmede arter på Merdø.

Skjøtselplan – nogenlunde samme prioritering.

Kartlegging av trålspor i nasjonalparken ønskes av flere. Søke om midler til dette også?

Bevar Raet

Jenny presenterte Bevar Raet og kunnskapsgrunnlaget for Raet NP som Havforskningsinstituttet akkurat har publisert. Presentasjonen blir vedlagt. En del spørsmål og innspill knyttet til dette:

- Skarv tar mye fisk
- Sel tar mye fisk
- Trål har høstet mye- ødelagt grunnlaget for mye annen høsting og fiske
- Tiden er moden for nullfiskeområder
- Viktig med representativitet
- Kartlegging av trålspor bør utføres og publiseres
- Naturvernforbundet vil opprettholde et fokus på behovet for mer marint vern
- Kartlegging av trålespor i nasjonalparken, men det er ikke lov å offentliggjøre. Bør kartlegge effekten av tråling i nasjonalparken. NVF.
- Yrkesfiskere/skarv – hva er bakgrunnen for at det er mindre fisk?

- Leppefiske – innspill om at når det ble startet med leppefiske ved Tromøya, ser ut til å stemme overens med når torskebestanden gikk ytterligere ned på 2000- tallet. Har det noe sammenheng mellom fiske av leppefisk og nedgang på torsk? Hør med Alf
- Mistanke om at mange fisker hummer før perioden starter, bør være bedre oppsyn og kontroll.
- Steinbit har det blitt sett mye mindre av, men det er det lite data på denne arten.

Joan Fabres fortalte kort om Blue Connect, et flerårig prosjekt der Raet Nasjonalpark er med som studieområde. Kort oppsummert så skal prosjektet se på prosessene med arbeid med marint vern- implenetering og forankring.

Les mer her: [Blue Connect | SALT](#)

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Innspill på tiltak på Hoveodden i Raet Nasjonalpark

- betydning for naturmangfold

Espen Sommer Værland
Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter
Presentasjon for Raet nasjonalparkstyre 13 September 2024

Oppdragsforståelse

- DNV vil gi **innspill på tilstanden** på de ulike naturområdene på Hovedodden, **samt tilbakemelding på tiltakene** som er gjort, med særlig fokus på områdene som trekkes frem av oppdragsgiver (se spørsmål under).
 - Vi vil også gi innspill på **andre områder** som kan kreve **særskilt skjøtsel eller hensyn**.
 - Innspillene vil i hovedsak omhandle områdenes tilstand mht. **biologisk mangfold**, og tiltakenes betydning for dette. *Hvordan disse skal vektas opp mot andre hensyn som hensynet til geologisk mangfold, friluftslivet, næringsaktivitet, osv., samt forankring i verneforskrift og lovverk, osv. vil ikke drøftes da det er opp til forvaltningsmyndighetene.*
 - Innspillene baserer seg på de observasjoner som er gjort på **befaring den 22.07.2024** og de **opplysninger** som er gitt av nasjonalparkforvalter
-
- **Konkrete spørsmål fra oppdragsgiver:**
 1. *Hva mener DNV om tiltakene som er utført og hvilke tiltak anbefales i tett ensartet skog i kjerneområdene på Hovedodden?*
 2. *Hva mener DNV om tiltakene som er utført og hvilke tiltak anbefales i mer lysåpen blandingsskog nærmere sjøen? (Der vi har fristilt større lauvtrær og tynnet i tresjiktet)*
 3. *Hva mener DNV om tiltakene som er utført og hvilke tiltak anbefales i åpne områder med tørreng/kratt? (Rydding foran gapahuk og på den store stranden – plommetrær -blåveisskog området)*

Grunnleggende premisser

- Om et tiltaket er vellykket eller ikke avhenger av **målsettingen**
- Og den må veies opp mot **ulike hensyn** – naturmangfold, friluftsliv, tilrettelegging, næringsvirksomhet, osv
- Tiltak må **forankres** i noe (eks. verneforskriften)
- De ulike hensynene kommer av og til i **konflikt** (hvertfall tilsynelatende), til og med innenfor samme kategori (eks. insekter)
- Hva som er «**riktig**» mht. ett formål er ikke alltid åpenbart – avhenger av referanse (eks. historisk tilstand)

Noen grunnleggende økologiske prinsipper

- **Skog**

- Gjør minst mulig, fri utvikling – svært langsiktig tidsperspektiv
- Klima og lokale økologiske forhold setter premissene
- Naturskog: 1/3 av trærne er gamle, 1/3 av trærne er døde, 1/3 av de døde trærne er stående, 1/3 av de døde trærne er av stor dimensjon og 1/3 av den liggende døde veden er godt nedbrutt. Artssammensetningen skiftes ut tre ganger i nedbrytningsfasen

- **Kulturmark**

- *Skjøtselsbetinga* – riktig skjøtsel viktig
- Historisk referanse viktig
- Samtidig må det gjøres en pragmatisk avveining mot hva som er realistisk i dag
- Erstatningsbiotoper – justert målsetting og moderat slitasje

- **Landskapsnivå**

- Variasjon = mangfold
- Bør være en helhetlig tanke bak tiltakene som gjøres

- **Fremmede arter og granplantasjer** hører ikke hjemme her

- **Dynamikk** i naturen

- Kystnatur spesielt er veldig dynamisk – artene er tilpasset dette (eks. driftvoller og sanddyner)
- Denne type kystmiljøer er gjenstand for **naturlig suksesjon**
- **Suksesjoner** tar tid, hvertfall i skog

Historisk utvikling

1946

- Rød** = hogst
- Gul** = sanddyne/eng
- Grønn** = parkområde?
- Lys gul** = krokfuru

Historisk utvikling

1959

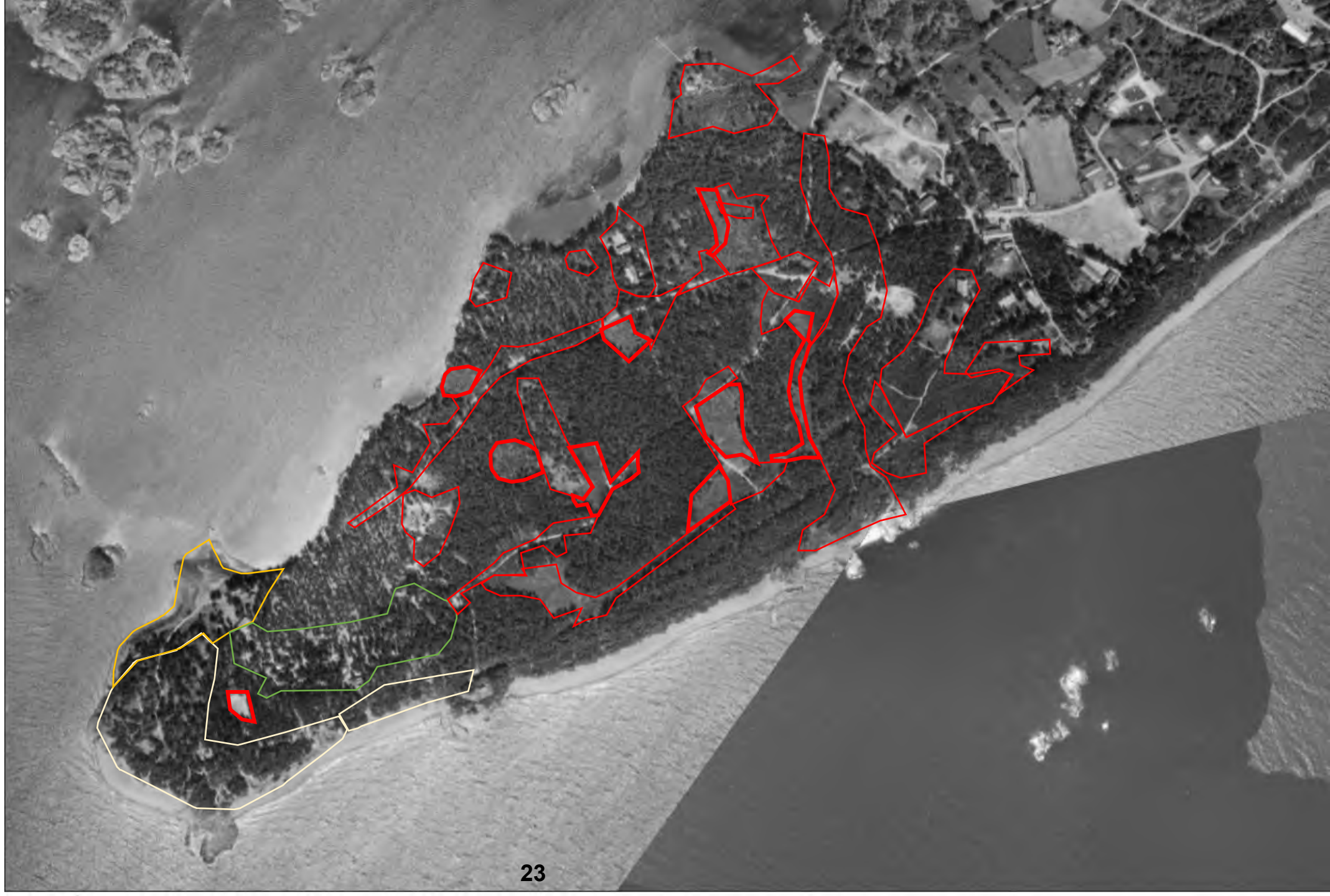
Historisk utvikling

1968

Historisk utvikling

1975

Historisk utvikling

1985

Historisk utvikling

1997

Historisk
utvikling

2008

Historisk
utvikling

2016

Historisk utvikling

2023

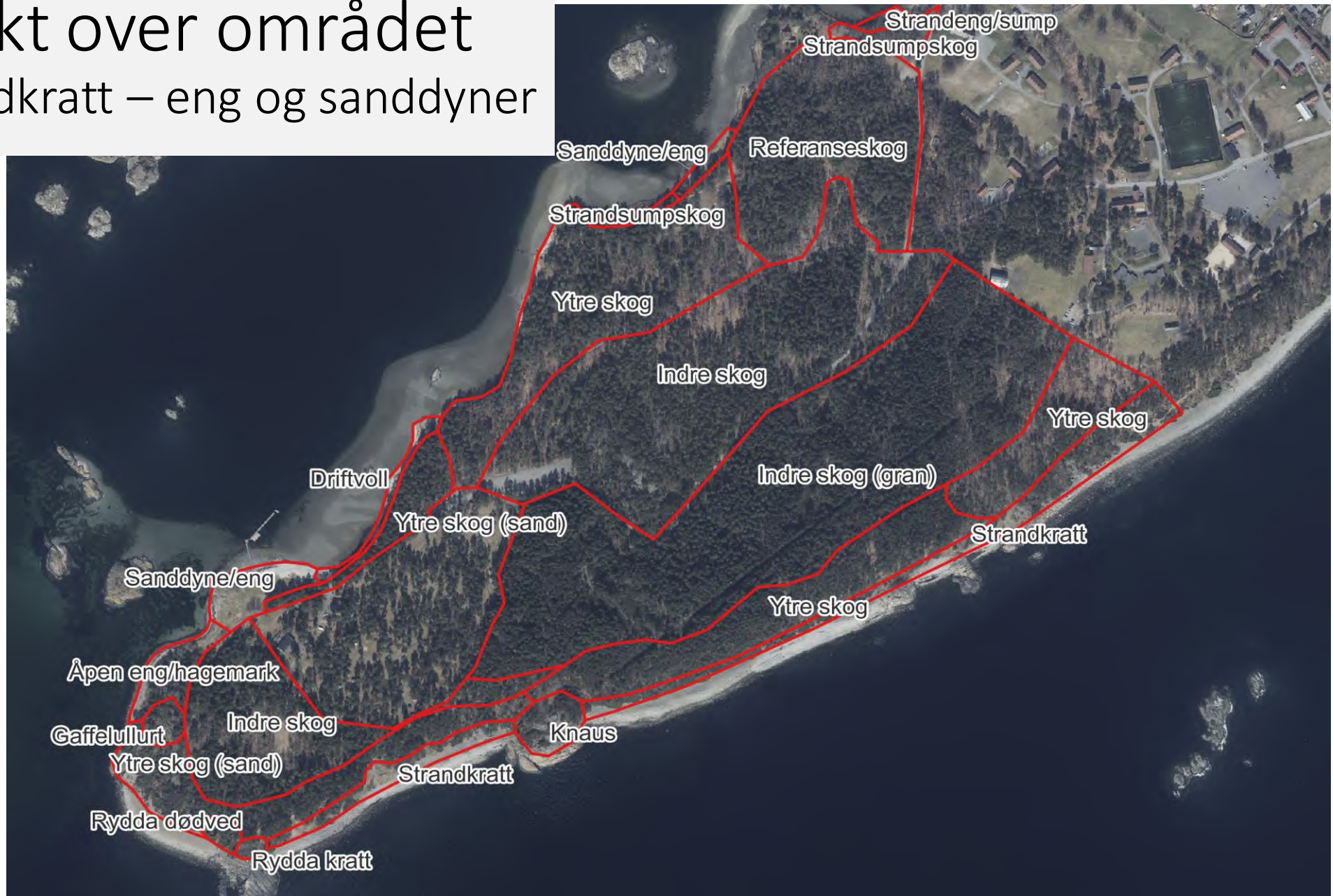

Mange større eller mindre hogster de siste 80 årene. I tillegg vet vi at uttak av eik og furu har vært stort også i tiårene før det.

Store deler av de upåvirka skogområdene granplantefelt.

Oversikt over området

skog – strandkratt – eng og sanddyner

Referanseskog

- Tilsynelatende har fått utvikle seg relativt **fritt**
- Uten mye **gran**
- Fortsatt relativt **ung og jevnaldra**, men noe tegn til sjiktning
- **Blandingsskog** med furu og eik, noe osp, hengebjørk og andre løvtrær
- Knekte og **døde** greiner og stokker ligger urørt
- Stier **flislagt**
- **Variert** med tørre furudominerte knauser, friskere søkk med mer (og større) eik, og liten sump med svartor → den naturlige vekslingen i et område som dette!
- (I Agder ofte mer eik i friskere og litt rikere skog, kan gjerne dominere i svak lågurt – svak bærlyng-lågurtskog)

Død ved

Flislagt sti

Jevnaldra,
relativt ung skog

Blandingsskog

Større eik

Økologisk
variasjon

Indre skog

- **Mål**

- Få frem eik og andre løvtrær i **en eik-furublandingskog**
- Utvikle **skogkvaliteter**
- Ta ut planta og frøspredt **gran** (norsk og fremmed)

- **Nå-tilstand**

- For det meste **fattig** blåbær-, og bærlyngskog
- Noen svakt krevende arter som gjøkesyre og skogsalat hist og her, men hovedsakelig pga. lys og næring fra kvist og råtne røtter
- Jevnaldra, ensjikta til tosjikta – **ikke gammel skog**
- Tatt ut gran mange steder, men fortsatt områder med tette **granbestander**
- Tynnet ganske mye → **tett undersjikt** av lauvtrær
- Svært **lite død ved**

Ryddes granfelt

Dels parkpreg

Lite død ved

Kvisthauger

Blandingsskog,
jevnaaldra sjukt med furu,
eik for det meste svært ung

Hengebjørkdominans
ikke stabilt

Tett undersjikt

Tett granbestand

Tett granbestand

Død ved

Plukkhogst

Indre skog

- Vurdering
 - **Fri utvikling** bør, med mindre det er svært gode grunner for noe annet, være grunnregelen ved forvaltning av skog hvor målet er å utvikle de biologiske kvalitetene i skog
 - Hensiktsmessig å **ta ut** plantet **gran** og fremmede treslag
 - I de områdene vil det naturlig komme opp mye bjørk og osp, da de er **pionertreslag** – med tiden vil **klimakstreslag** som furu og eik ta over
 - De **klimatiske og lokale økologiske forholdene** vil avgjøre treslagssammensetninga i klimaksfasen
 - Om det er ønskelig å fremskynde utviklingen noe så er det å **tynne noe** for å favorisere eik i de *avvirka granbestandene* hensiktsmessig
 - Tenker at grunnprinsippet om fri utvikling bør være styrende i furudominerte områder → ikke tynne noe her med mindre det er for å ta ut gran
 - Naturlig fremkommen **død ved** bør stå eller få ligge urørt!
 - **Hogstavfall** bør fjernes (også kvist). Døde røtter vil på (relativt) kort sikt gi en svak gjødslingseffekt
 - Ha **3-regelen** for naturskog i bakhodet ved fremtidig forvaltning av skogen → det viktigste i første omgang er å **la trærne få bli gamle!**

Ytre skog

- Mål

- Holde noe **åpen siktlinje** ut mot sjøen
- Ta ut planta og frøspredt **gran** og **fremmede treslag**

- Nå-tilstand

- Økologisk stort sett ganske lik indre skog, men
 - Partier med **sandfuruskog**
 - Stedvis **litt rikere** mot sørøst
 - **Klar furudominans** i nord og vest, partier med hengebjørkdominans i nord, mer eik og løvtrær i sør og sørøst
 - Mindre **gran**, mest i sørøst
- Tett **undersjikt** i nord
- Mange **stier** og en del **slitasje**
- Stedvis tynna for å få frem **krokruruer**
- **Død ved fraværende** i store deler – ryddes vekk pga. bålplasser
- I sørøst mer **død ved**, men stedvis kappet opp og lagt i hauger
- Grenser utad til tangvoll og sanddynesystemer i nord og kystkratt i vest og sør

Beskjæring

Fortetting

Død ved

Slitasje

Furudominans

Fliselagt

Ytre skog

- Vurdering

- Kapping, flytting og uttak av **død ved**, inkl. beskjæring av døde trær – uheldig mht. biologisk mangfold
- Beiteskog uten beitedyr krever **ungskogspleie** i all fremtid
- Noe **slitasje** positivt i **sandfurskogen** når fravær av beitedyr, men noen steder for mye
- **Tynning rundt krokfuruer**: vanskelig å trekke noen konklusjon på naturfaglig grunnlag
 - Vil uansett forsvinne til slutt, så på én side naturlig å la suksesjonen gå sin gang → ref. grunnprinsipp om forvaltning av skog for biologiske kvaliteter
 - Samtidig så utgjør dette en naturhistorisk kuriositet og er et kjennetegnende særpreg for området, med forankring i historisk referanse. Åpenbart fortettet seg mye her siste århundre

Rydding foran gapahuk v/Krossen

- Mål
 - Rydde **siktlinje** for besøkende til gapahuk
 - Utvikle mot **engvegetasjon**
- Nå-tilstand
 - **Tett oppslag** av osp, ellers blanding av pionerarter og typiske kystkratt-arter
 - Noe **rynkerose** (SE)

Rydding foran gapahuk v/Krossen

- Vurdering
 - **Premisser:**
 - Jeg forholder meg til nå-sitasjonen og de alternative utviklingsveiene videre
 - Jeg vet ikke hvordan området så ut før inngrepet, men antar at det var tilsvarende de andre krattene i nærheten
 - Slik jeg tolker flyfotoene har det vært krattvegetasjon her hvertfall siden 70-tallet, før det usikkert om kratt eller tørreng
 - Det er ikke registrert rødlista arter som lever i eller rundt denne typen kratt i umiddelbar nærhet til krattet i Artskart pr. 29.08.24. Det er dermed ikke sagt at de ikke fantes/finnes der, eller at det ikke fantes/finnes andre hensynskrevende arter
 - Hva som skal gjøres videre hviler på **prinsipielle avgjørelser:**
 - Veiing av hensyn til friluftsliv og universell tilrettelegging vs. naturmangfold
 - Naturlig utvikling (sukcesjonsprosesser) eller utvikling mot en referansetilstand
 - Hvilken grad av menneskelig inngripen skal tillates, og hvilke naturverdier skal vektlegges høyest

Rydding foran gapahuk v/Krossen

- Vurdering
 - **Konsekvenser** av tiltaket som er gjort:
 - Mye kratt videre østover, lite videre vestover
 - I seg selv antagelig ikke veldig stor negativ konsekvens for naturmangfoldet på Hovedodden samlet sett, men for artene som leverer i og på disse krattene er naturligvis den lokale effekten negativ
 - Konnektivitet i landskapet: for karplanter og fugl antagelig liten betydning, for insekter usikkert, men antagelig større
 - **Utvikling mot eng:**
 - Vil antagelig bli verdifullt habitat for karplanter
 - Bidrar til økologisk variasjon i landskapet, lite eng på denne delen av Hoveodden
 - Kanskje mer i tråd med historisk tilstand ref. mid-1900 (men da beita)
 - Kanskje ikke enkleste området å etablere slåtteeeng, pga. småtrær og busker – bør vurdere beite med no-fence
 - **Utvikling mot kratt:**
 - Uten videre inngrep er det god sjans for at det vil gro igjen til krattvegetasjon, men det kan hende det kreves noe tiltak for å hindre at det blir en ospesuksesjon
 - **Rynkerose** må bekjempes uansett videre forløp! Så fort som mulig!

Skjøtsel av sanddyner og tilkn. eng

- Mål
 - **Ikke klart**
 - **Interessekonflikt** (rydding av tang, tilrettelegging for friluftsliv)
- Nå-tilstand (v/ Hove camping)
 - Noe variasjon i **sandstabilisering** fra forstrand til grå dyner
 - Flekker med **strandengvegetasjon** bak dynene
 - Videre innover **sterkt slitasjeprega** eng dominert av raigras
 - **Tang** har fått ligge, hvertfall i år
 - **Sanda** har flyttet seg en del siden 1946
 - *Vest for referanseskog*: mindre variasjon, sterkt slitasjeprega

(vest for referanseskogen)

Sterkt slitasjeprega

Forstrand og primærdyne

Tangvollarter

Gradient - sandstabilisering

Strandeng

Positiv slitasje

Raigrasdominans

Skjøtsel av sanddyner og tilkn. eng

- Vurdering
 - **Rødlista naturtyper**
 - **Potensiale** for større naturmangfoldverdier, særlig v/ Hove camping
 - Bør ha **skjøtselsplan** om det er ønskelig å utvikle det naturfaglige kvalitetene her, men kanskje vanskelig å regulere ferdsel?
 - Noe **slitasje positivt** for å forhindre gjengroing av særlig sanddynesystemene
 - **Tang** bør få ligge. Dette er naturlig svært dynamiske systemer, med forskjeller fra år til år. Artene som lever i driftvoller er tilpasset, og avhengig av, denne dynamikken

Skjøtsel av eng og hagemark v/Hove camping

- Mål
 - Utvikle **engkvaliteter** – åpen tørreng og hagemark/beiteskog
- Nå-tilstand
 - I øst **åpen intermediær tørreng**
 - Strandkratt ytterst og noe oppslag av kratt under plomme- og hybrideple
 - I vest **tresatt friskere intermediær til litt kalkrik hagemark**
 - Beites av geiter (?) på no-fence

**Plomme og
hybrideple**

Hagemark

Strandkratt

Oppslag av kratt

Tørreng

Skjøtsel av eng og hagemark v/Hove camping

- Vurdering

- Bør ha **skjøtselsplan** – beitetrykk og behov for manuell rydding bør vurderes
- I tråd med **historisk referansetilstand**
- Artsammensetning i feltsjiktet tilsier også at dette er **eng**, også inni det tresatte området
- Ekstensivt beite **positivt** for å utvikle naturmangfoldkvalitetene her, men viktig med riktig beitetrykk (f.eks. blåveis sensitiv for høyt beitetrykk)

Skjøtsel av gaffelullurt-lokalitet

- Mål
 - **Opprettholde** bestanden av gaffelullurt (EN)
- Nå-tilstand
 - **God blomstring** av arten i år
 - **Varies** fra år til år. Ettårig, men frøbank
 - **Svært sårbar!** Kun én av fire kjente lokaliteter i Norge
 - Virker **relativt stabil** – gode vilkår
 - Lite tegn til **gjengroing** – antagelig noe slitasjebetinga
 - **Felt** noe trær mot vest

Moderat slitasje?

Rik blomstring i 2024

Felling

Skjøtsel av gaffelullurt-lokalitet

- Vurdering

- Bør antagelig ha en **konservativ** tilnærming: gjøre minst mulig *endringer*
- Antagelig hensiktsmessig med en **referansetilstand** og rette seg etter denne
 - Bør engasjere Oddvar Pedersen som først oppdaget lokaliteten og derfor kjenner den best for å høre hvordan lokaliteten evt. har endret seg
 - Spesielt mht. slitasjebelastning (som den antagelig er noe avhengig av, men sårbar for for mye) og gjengroing av busk og trær på og rundt lokaliteten
- Bør derfor være **forsiktig med videre tiltak** rundt lokaliteten før det er gjort grundigere arbeid
- Bør ha **systematisk overvåking** av arten, f.eks. engasjere frivillig **floravokter** gjennom Norsk Botanisk Forening (om den ikke har det allerede)

Andre områder

- **Strandsumpskog og driftvoller**
 - Fri utvikling
- **Gran i strandkratt langs kystlinje i sør**
 - Systematisk overvåking over noen år før det iverksettes tiltak
 - Gran er naturlig i slike strandkratt fra Oslofjorden til et stykke ned på Sørlandet, samtidig har den bedre vilkår for spredning til disse krattene enn den naturlig ville hatt uten granplantefeltene innenfor
 - Evt. vurdere en historisk referansetilstand på bakgrunn av historisk foto e.l. om det finnes tilstrekkelig materiale for det
- **Tørrbakker/-enger i sør**
 - Opprettholde med moderat slitasje for landskapsvariasjon
- **Antall stier og tilrettelegging**
 - Generelt svært godt tilrettelagt og mange stier, men andre hensyn
- **Noe ferdsel positivt flere steder**
 - Erstatning for opphør av beite
- **Fremmede arter**
 - Bør fjernes

Diskusjon

- Spørsmål/kommentarer?
- Take away: alt beror på målsetting! Vekte hensyn, tydeliggjøre formål, forankre i prinsipper og forskrift
- Lager gjerne et notat på dette – åpenhet er bra
- Ideelt sett skulle hatt tid til å involvere kompetanse på insekter og fugl, og kjentfolk for å kunne gjør en bedre vurdering av før-tilstanden

BEVAR RAET

– et prosjekt for å ta vare på livet under vann i Raet Nasjonalpark

Folkemøte i Arendal
17. oktober 2024

Prosjektgruppa:
Jenny M. Gulbrandsen, Raet nasjonalparkstyre
Alf Ring Kleiven, Havforskningsinstituttet
Jorunn Haugen og Emma Hellem, Agder fylkeskommune

1

Innhold:

- Hva er Bevar Raet-prosjektet? Hva har vi gjort og hva skjer fremover?
- Kunnskapsgrunnlaget for Raet nasjonalpark – grunnlagsrapport
- Hva kan dere bidra med?

Foto: Geir Eliassen

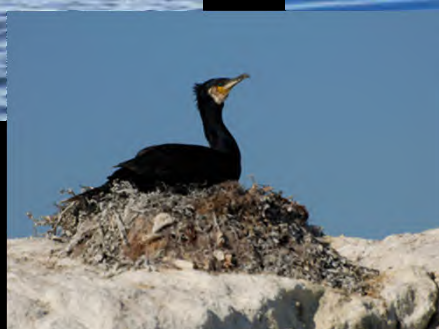
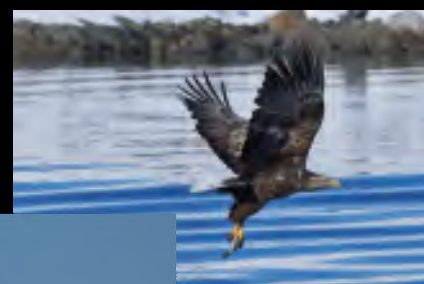
2

10 000 i Raet Nasjonalpark
1000 nye hvert år

Video: Geir Eliassen

5

6

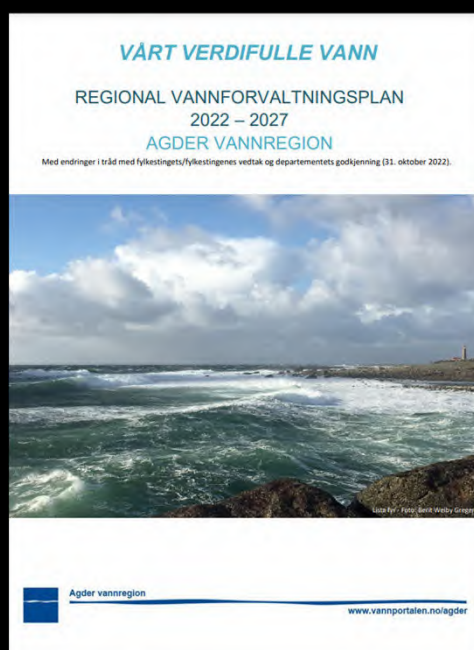

“Skagerrak er betydelig påvirket av klimaendringene og andre menneskeskapte aktiviteter, særlig fiskerier”

- Flere rødlistede arter
- Nedgang i fisk og sjøfugl
- Endring i planktonsamfunn
- Formørking av vannet

7

“Det er viktig å se på den samlede belastningen”

Fokus på kyst (innenfor 1 nautisk mil)

- Næringstilførsel fra jordbruk
- Forurensning
- Forsøpling
- Fremmede arter
- Spøkelsesfiske
- Nedbygging
- Klimaendringer

8

Hvordan kan vi få tilbake matfisk, og samtidig både ta vare på naturmangfoldet og kystkulturen?

9

Naturavtalen

Verne og restaurere
30% av areal til havs
og på land

2024:

- 4,5% sjøarealer vernet
- Plan på vei?

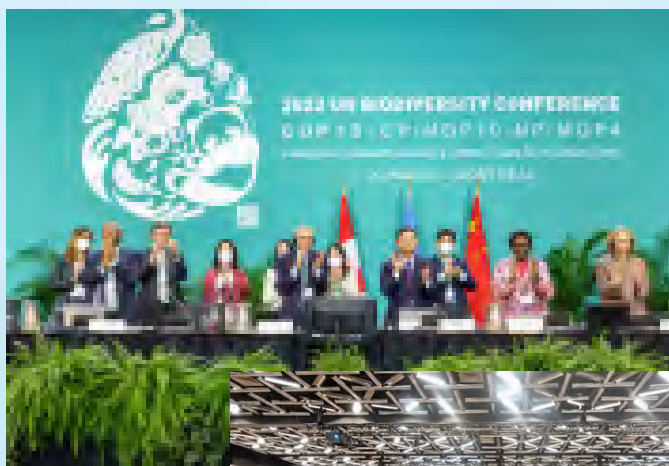

Foto: Julianhaber.com

Foto: Regjeringen.no

10

Pilotprosjekt:

Effekten av marint vern i tilknytning til nasjonalparker i Oslofjorden/Skagerrak

DET KONGELEGE KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Meld. St. 29
(2020–2021)
Melding til Stortinget

Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur

11

BEVAR RAET

Bevar Raet partnere – styringsgruppe, prosjektgruppe, arbeidsutvalg og ressursgruppe

12

BEVAR RAET

Prosjektets hovedmål:

1 Legge til rette for at de marine økosystemene i Raet nasjonalpark kan gjenoppbygges til et robust nivå.

2 Gjennomføre prosjektet på en måte som gir en balanse mellom brukerinteresser og økt bevaring slik at brukerne er med på laget og vernet faktisk fungerer godt over tid.

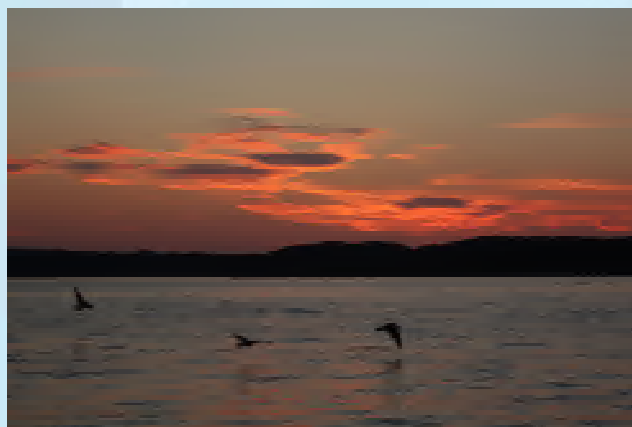

Foto: Astrid Winnberg Skoge

13

HVORDAN VIRKER MARINE BEVARINGSOMRÅDER?

Åpent for fiske

Bevaringsområde (null-fiske)

God effekt:

- Samarbeid med brukere
- Kunnskap om økosystemene
- Hensiktmessig design
- Nye regler følges/håndheves

Beregning av voksne individer ut av bevaringsområde "fleksjonseffekt"

Større tetteier av vannede arter over tid

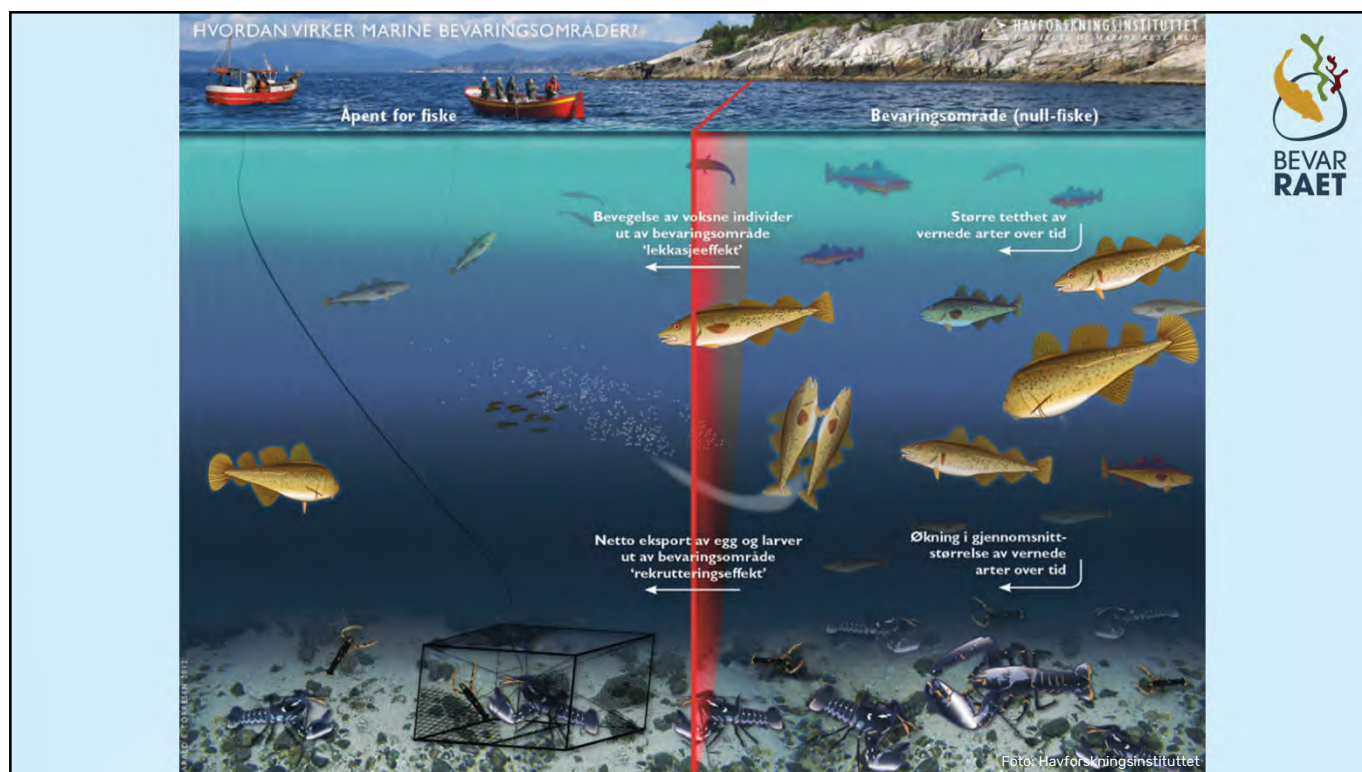
Netto eksport av egg og larver ut av bevaringsområde "rekrutteringseffekt"

Økning i gjennomsnittsstørrelse av vannede arter over tid

Foto: Havforskningsinstituttet

14

15

16

17

Status for prosjektet i 2024 - Kunnskap og forankring

Brukerinteresser og kystkultur:

- Brukerundersøkelse i Seasketch
- Kartlegge brukerinteressene i nasjonalparken - alle som fisker, dykker, padler, kjører båt, bader eller bruker du sjøen eller fjæra til noe helt annet oppfordres til å svare på undersøkelsen.
- Kunnskap om bruk er viktig for å finne en god balanse mellom å ta hensyn til natur og mennesker

Hvor viktig er dette området for din aktivitet? *

Lav Gjennomsnitt Høy

Hva slags type fritidsfiske utfører du her? *

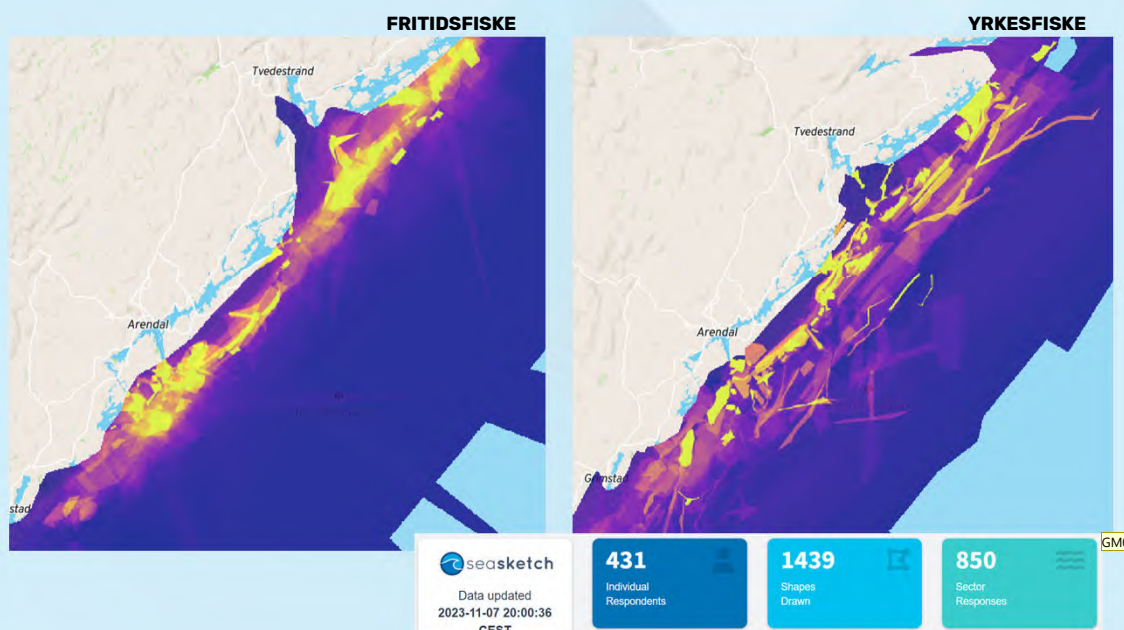
Du kan velge flere aktiviteter

- Stang og snøre fra båt
- Stang og snøre fra land
- Krabbeteine
- Hummerteine
- Krepseteine

Dra punkt for

18

SeaSketch

19

Yrkesfiskere i fokus 2023 - Publisert Fritidsfiskere og dykkere i 2024 - På vei

- 43 yrkesfiskere
- 59 konkrete forslag
- 31 fritidsfiskere
- 6 dykkere
- Andre innspill

Konferanser for å fremme dialog

Foto: Tvedestrandsposten

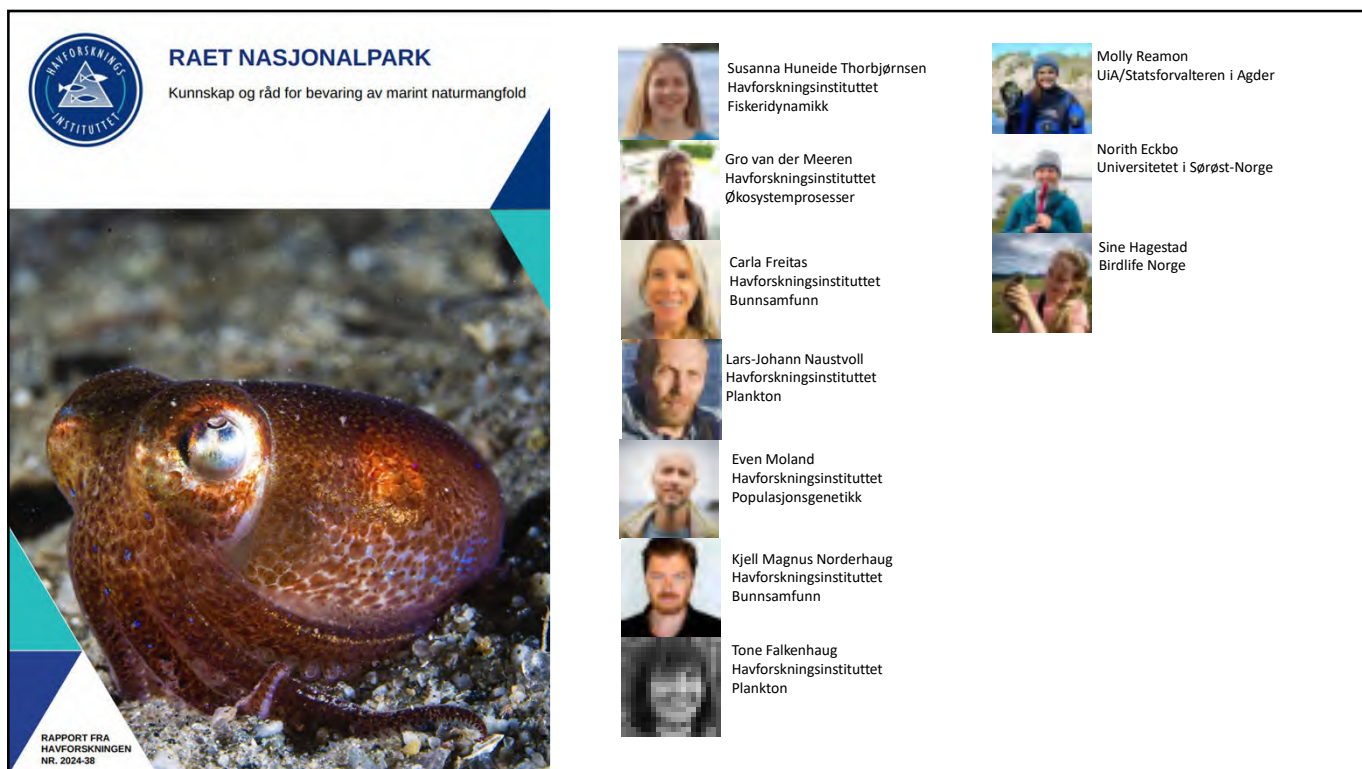
20

GMO Bør oppdateres med nyeste tall

Gulbrandsen, Jenny Marie; 2024-09-09T07:59:55.631

21

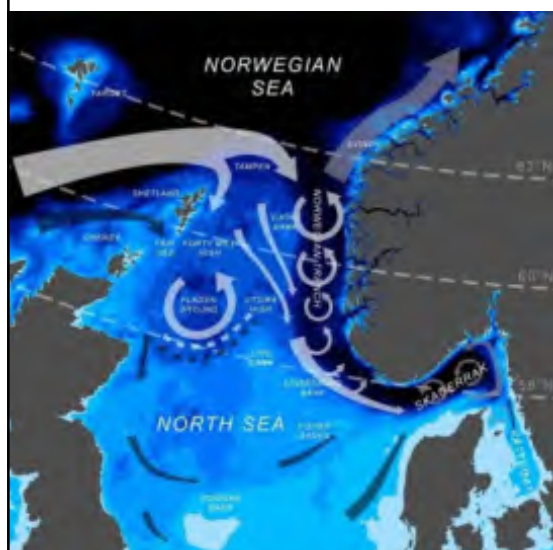
22

Omfang

23

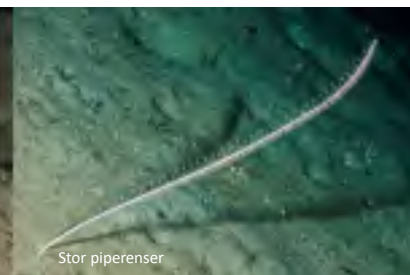
Norskerenna

- Unik i Nordsjøen
- Overvintringsområde for raudåte
- Dypvannsfisk, flere sentvoksende og sårbare
- På bunnen lever blant annet fastsittende dyr som sjøfjær og stor piperenser

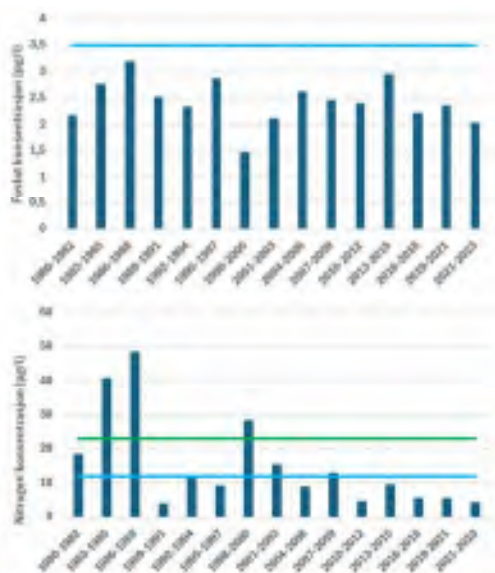
Sjøfjær

Stor piperenser

24

De frie vannmasser – nitrogen og fosfat

I Raet nasjonalpark (Ærøydypet)

Fosfat: Svært god tilstand

Nitrogen: Svært god tilstand

Liknende trender 1 nm utenfor Torungen

Ett år med data fra i mer indre stasjoner (Hølen og utløpet av Nidelva ved Utnes) hadde tilstand «god». Her er det behov for mer kunnskap

25

Plankton

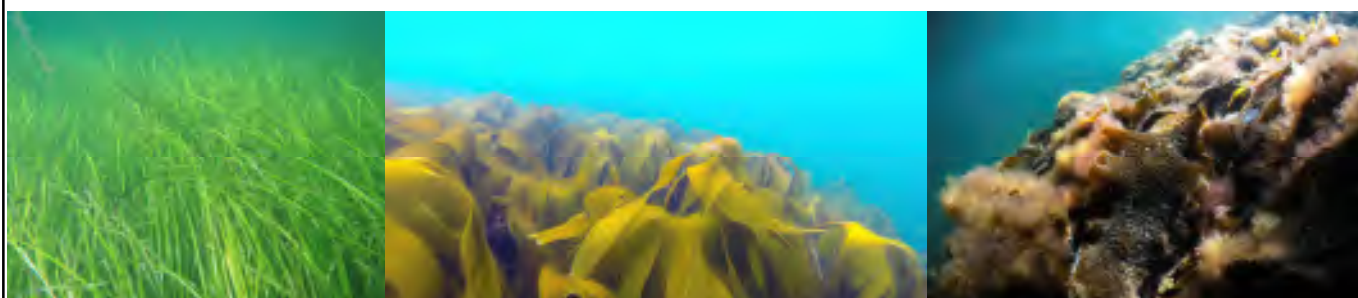

- Høstopplommer av planteplankton forekommer sjeldnere enn før
- Tilstandsvurdering for planteplankton i Ærøydypet og kystvannet i Arendal er vurdert til «svært god»
- Flere arter av dyreplankton er i øvre tålegrense for temperatur
- Raudåte gått kraftig tilbake som følge av stigende havtemperatur. Varmekjære arter har økt
- Fremme arter: Konkurransen, predasjon og parasitter – kan føre til kaskadeeffekter

26

Blå skoger

- Mange ålegressenger i Raet nasjonalpark – utbredelse ser ut til å øke
- Sukkertareskog i betydelig tilbakegang (intensifisering av hetebølger) og erstattes av «lurv»
- Stortare i bølge-eksponerte områder er «god»

27

Skjellforekomster

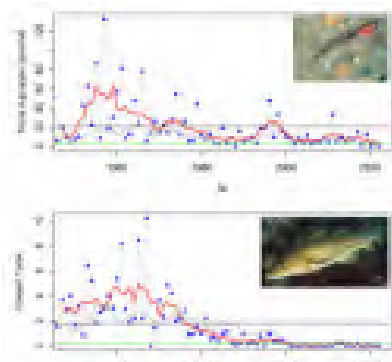
- Flatøsters vært i tilbakegang i Europa (overfiske, destruktive høstemetoder, forurensning og sykdom)
- Norges eneste fredningsområde for flatøsters ligger i Sørlandsleia.
- Stillhavsøsters observert flere steder i Raet nasjonalpark
- Observert en nedgang i blåskjell

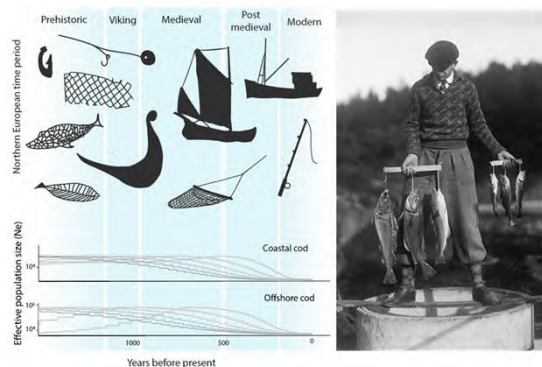
28

Torskefisk

- Torsk, lyr og hvitting ligger nå på 10% av langtidsgjennomsnittet for både ung og voksen fisk
- Lave bestander av større topp-predatorfisk og smal alders- og størrelsessammensetning
- Årlig overlever 3 av 10 torsk i skjærgården, der fiske står for en større andel enn naturlige årsaker (predasjon, sykdommer, spøkelsesfiske etc.)

Strandnotundersøkelser HI

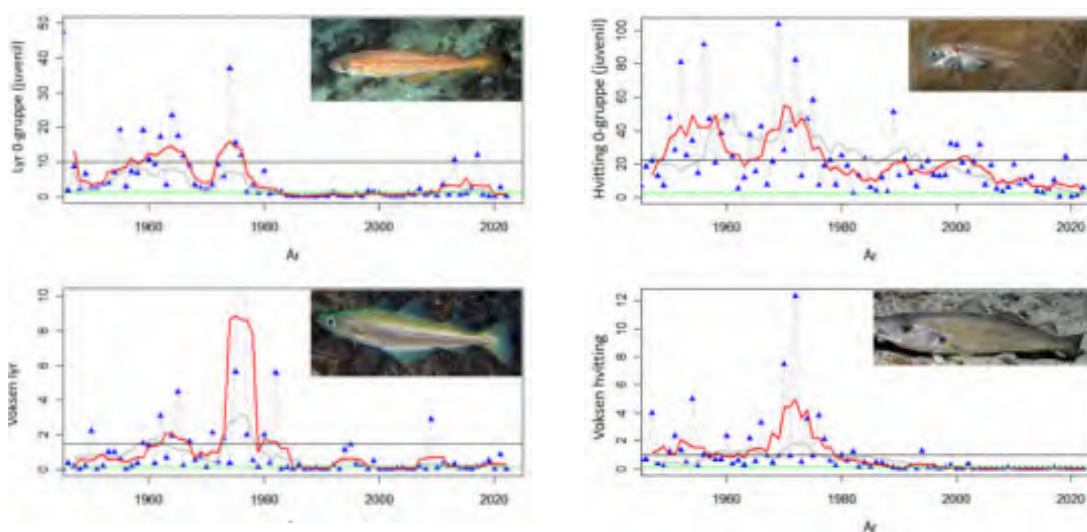
Sodeland et al. 2022

Foto: Alf Dannevig

29

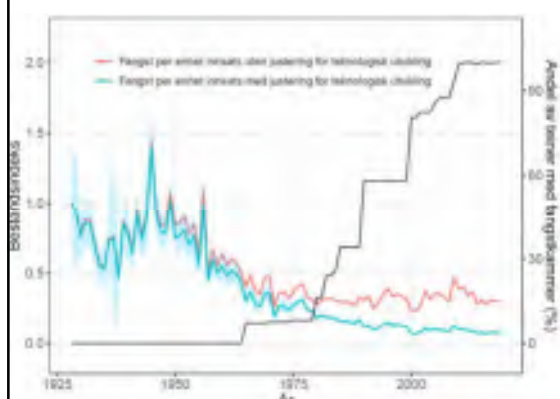
Torskefisk

30

Skalldyr

- Hummer listet som «sårbar» i rødlisten
- Fisket etter sjøkreps med teiner økt de siste årene
- Fritidsfisket dominerer innsats og fangst
- Rekefiske i hovedsak med trål, men et teinefiskeri under utvikling.
- Gytebestanden til reke har vært i betydelig tilbakegang

31

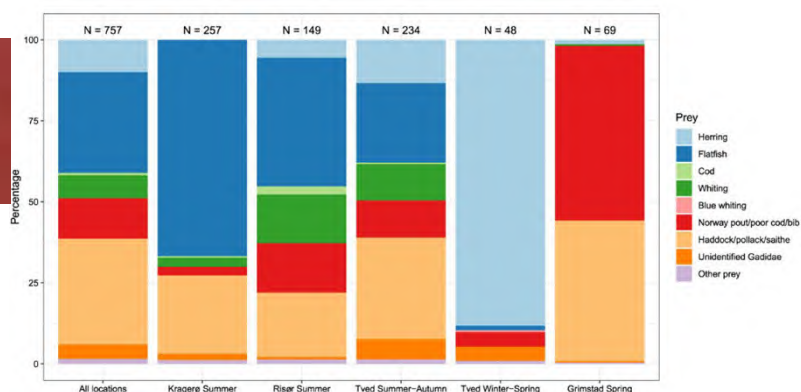
Sjøpattedyr

- Selen «steinkobbe» det mest vanlige sjøpattedyret i Raet nasjonalpark.
- Kvitskjeving, spekkogger, nise og vågehval observert i Raet nasjonalpark.
- Trusler: Bifangst i fiskeri, opphopning av miljøgifter og undervannsstøy

32

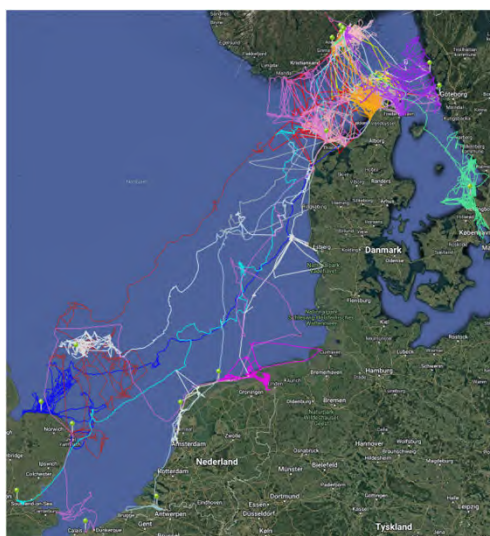
Sjøpattedyr – diett steinkobbe

33

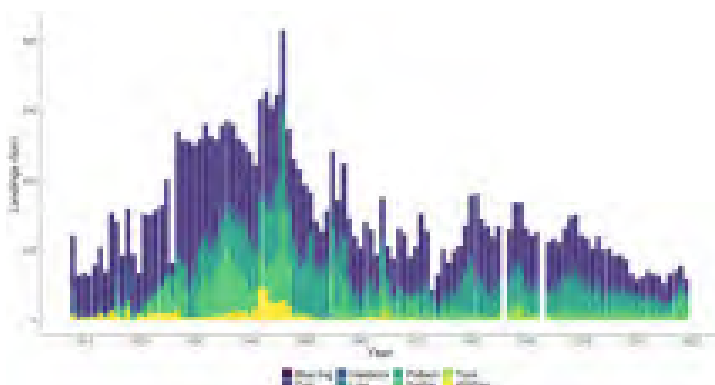
Sjøfugl

- Sjøfugl er en av de mest truede artsgruppene i verden på grunn av menneskelig aktivitet.
- Mange arter hekker i Raet og flere er på den nasjonale rødlisten.
- Stressfaktorer: predasjon (mink, kråke), båttrafikk, støy, ilandstiging i hekketid, fiskeri, klimaendringer, miljøgifter og marin forsøpling

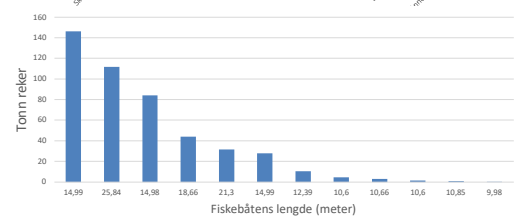
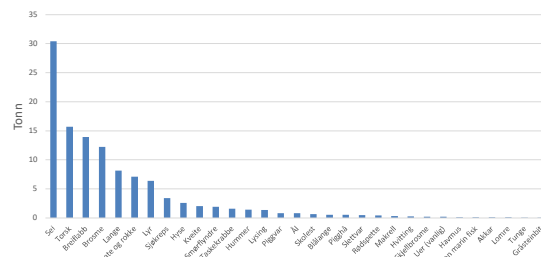
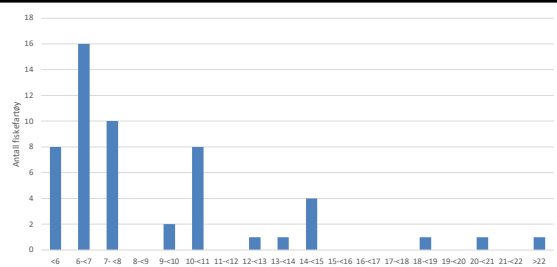

34

Kommersielle fiskerier i Raet

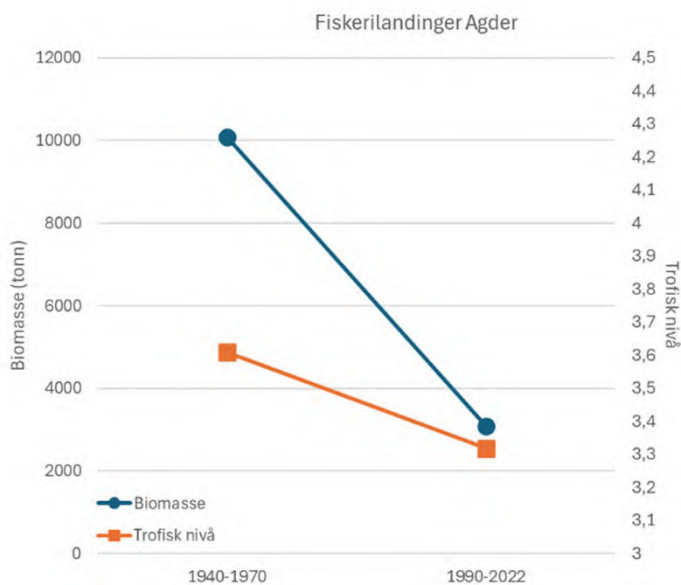

Offisielle landinger av torskfisk i Aust-Agder fra 1910 til 2020 (Blue ling=blåkveite, Cod=torsk, Haddock=hyse, Ling=lange, Pollack=lyr, Saithe=sei, Tusk=brosme, Whiting=hvitting). Kilde: Tveit (2023).

35

Kommersielle fiskerier i Raet

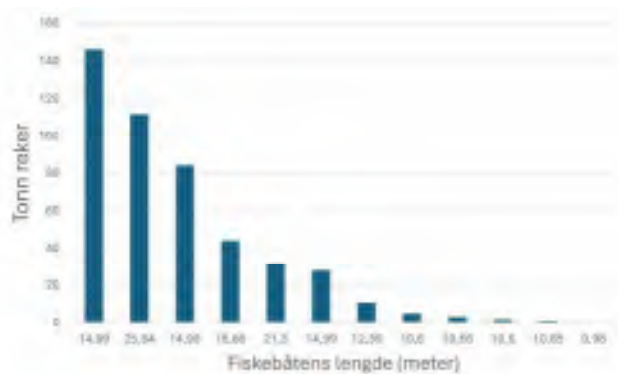
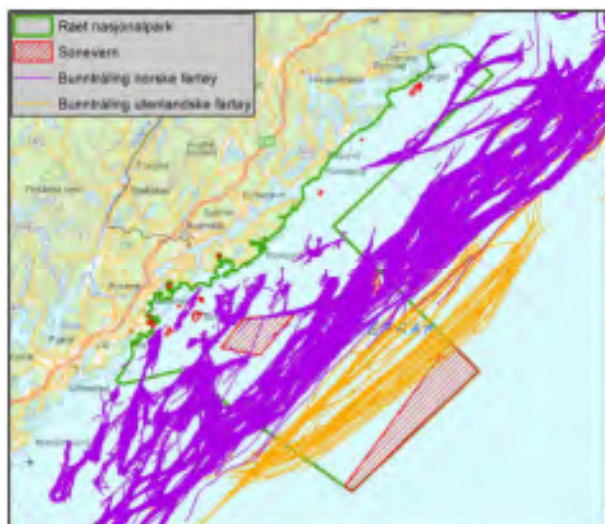

Endring i total landet biomasse fra fiskeri, og sammenligning av gjennomsnittlig trofisk nivå på fiskerilandinger i Agder fra perioden 1940-1970 til 1990-2022

36

Kommersielle fiskerier i Raet

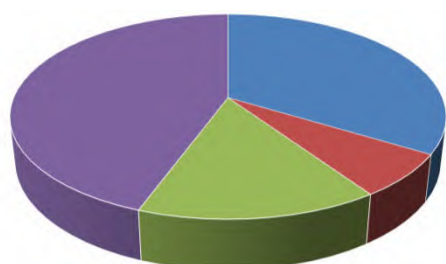
Tråling 2019 til august 2024

LANDINGER 2020, båter tilhørende nasjonalparkkommunene

37

Fritidsfiske

■ Fritidsfiske stang- og snøre ■ Fritidsfiske faste redskap ■ Yrkesfiske ■ Naturlig dødelighet

Årsaker til dødelighet hos kystnær torsk i området Risør til Lillesand basert på merke-gjenfangststudier. Data hentet fra Kleiven *et al.* (2016).

- Fritidsfisket dominerer i fangster på blant annet hummer og torsk
- Liberale reguleringer:
 - Kan fiske med 210 meter garn, 20 teiner/ruser, line med 300 krok, juksa, samt stang og snøre.
 - Minstemål på en del arter (men lav kunnskap om dette)

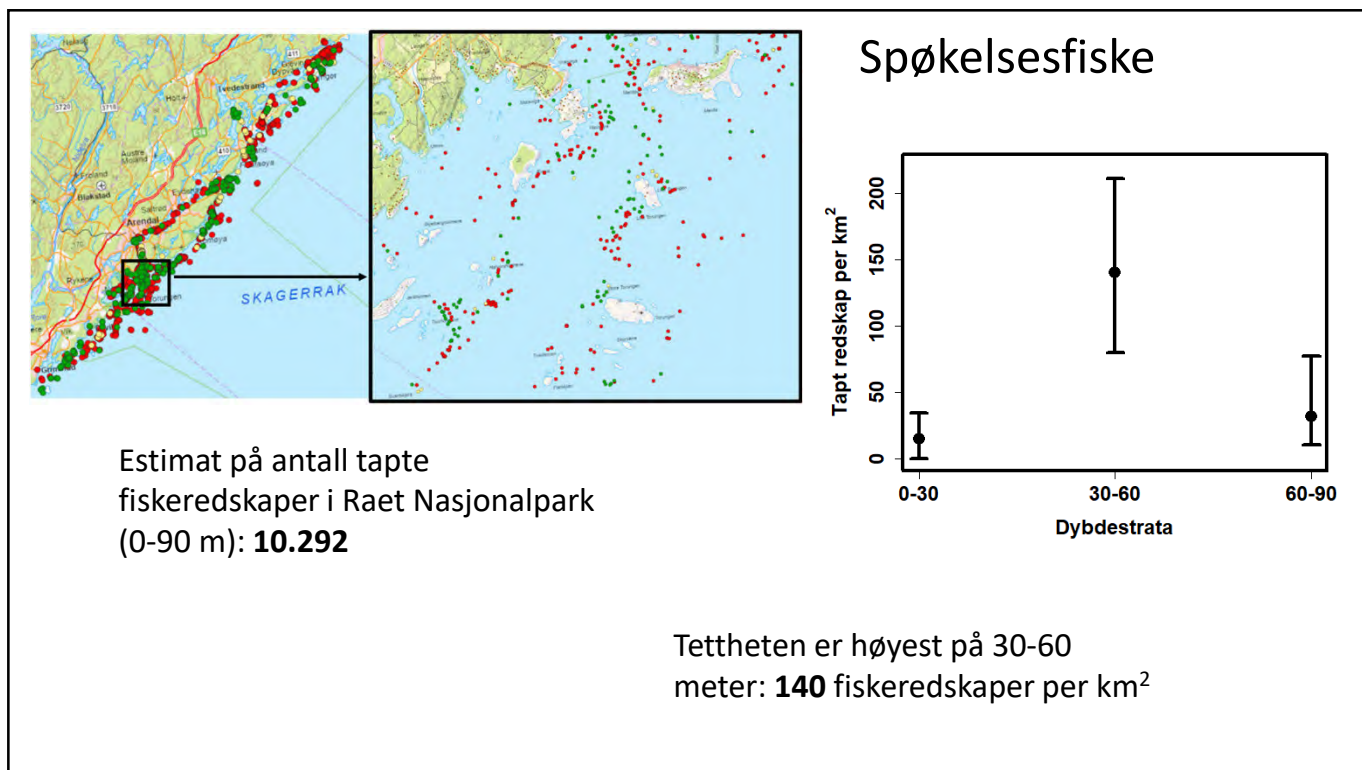
PLoS

Research article

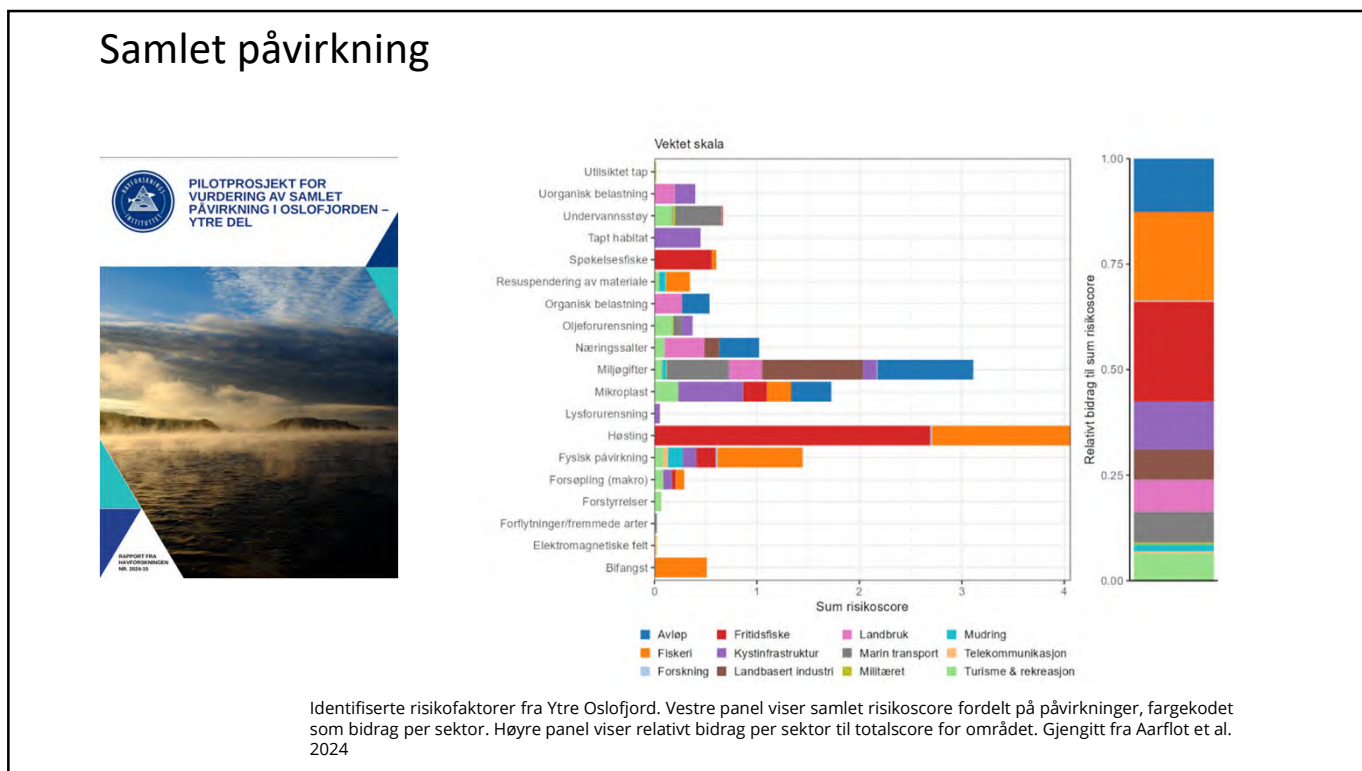
Harvest Pressure on Coastal Atlantic Cod (Gadus morhua) From Recreational Fishing Relative to Commercial Fishing Assessed from Tag-Recovery Data

William Cleiven, Arvid Fjellheim, Ole-Johan Sævi, John M. Hesthagen, Espen Skjold, Sverre Selseth, Sverre Selseth, Sverre Selseth

38

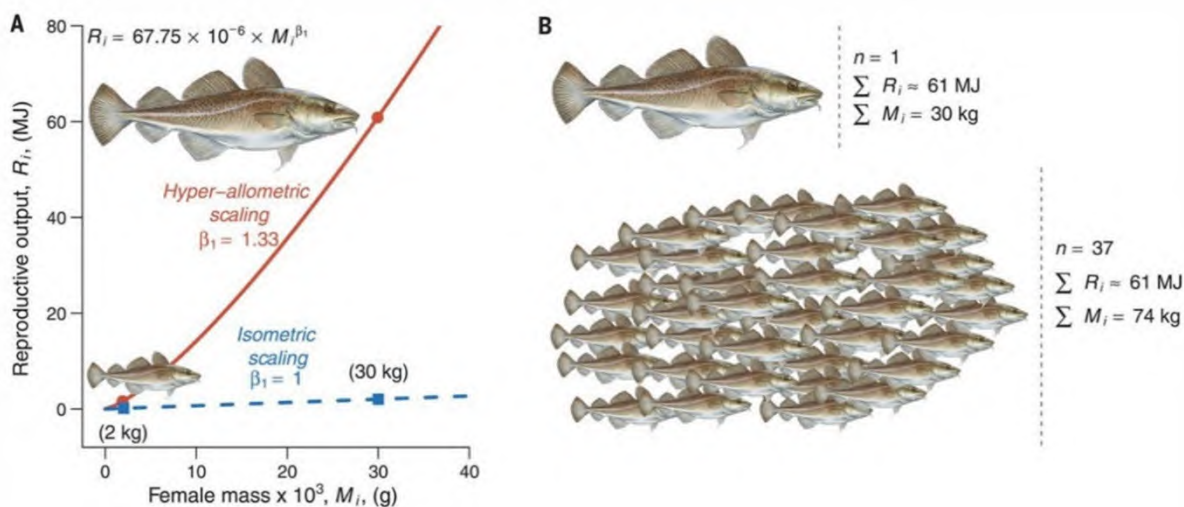

39

40

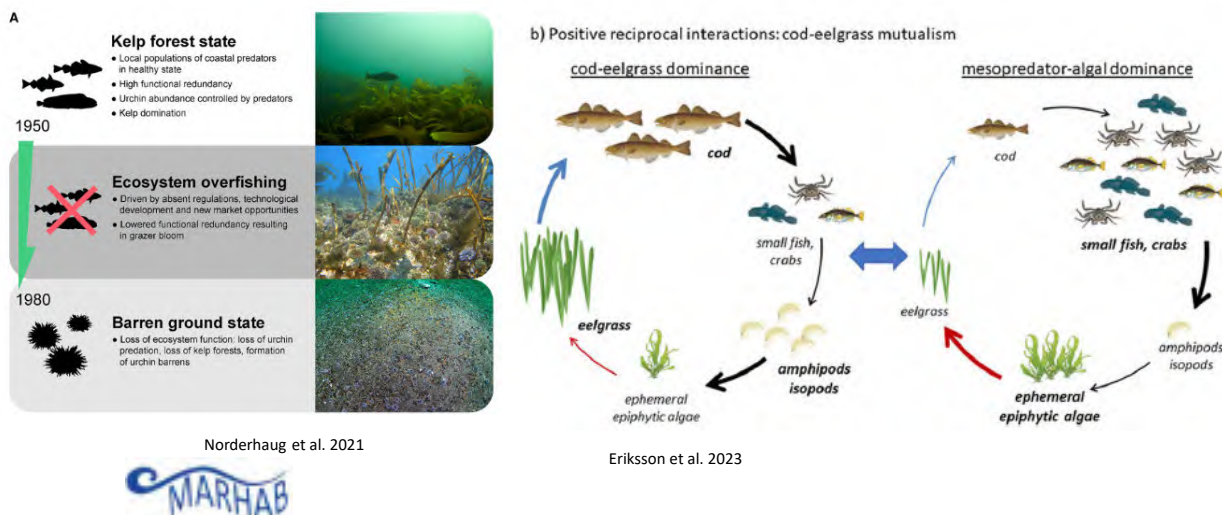
Viktigheten av store fisk

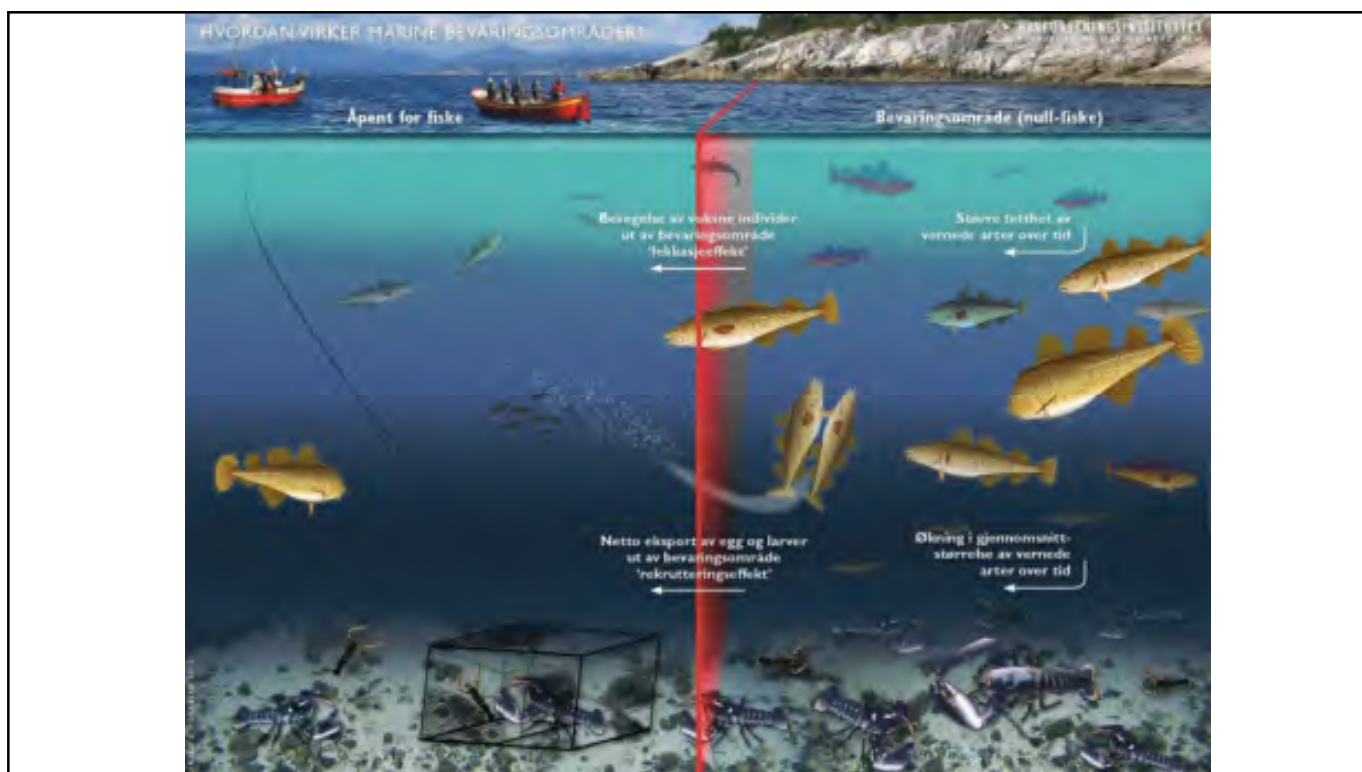
Reproduktivt energi-utbytte hos torsk. En torsk på 30 kilo har det samme reproduktive utbyttet som 37 torsk på 2 kilo hver. Gjengitt fra Barneche et al. (2018).

41

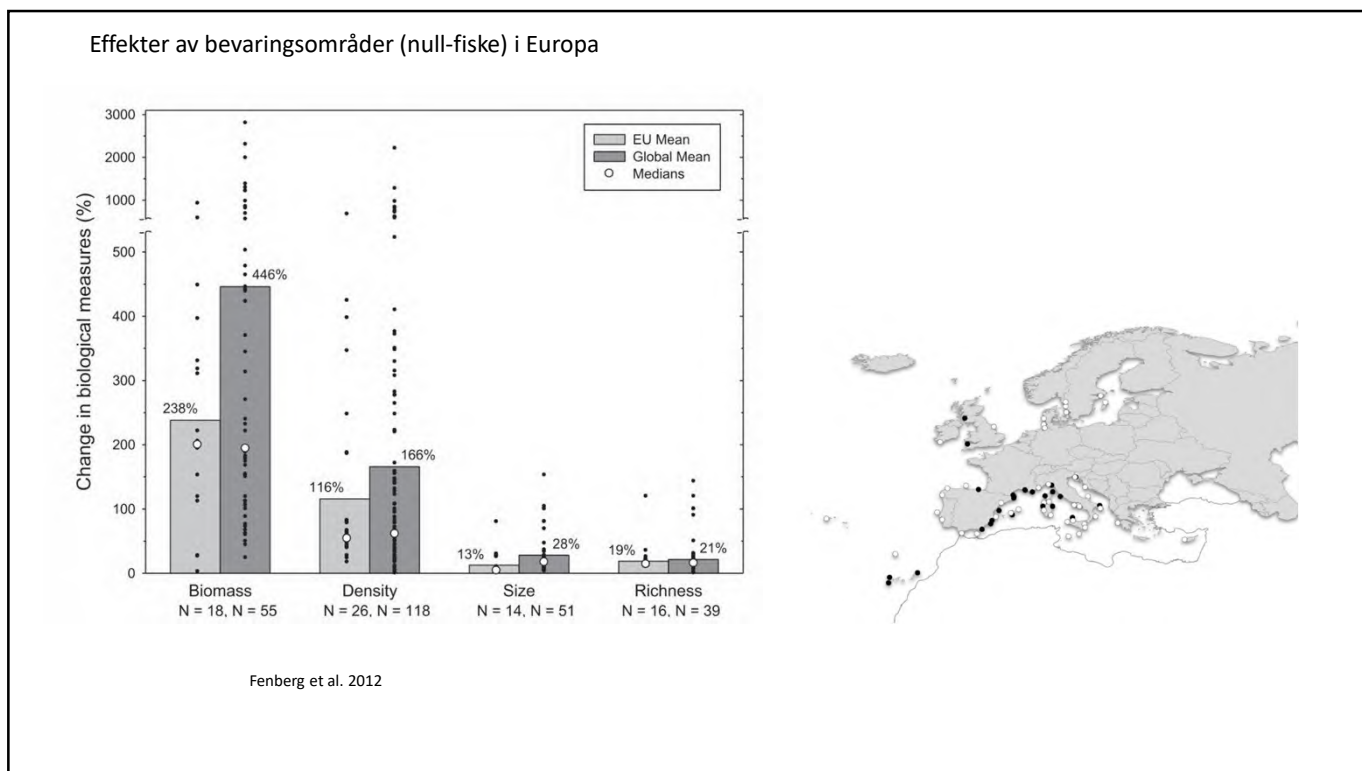
Mangel på topp-predatorer kan påvirke hele økosystemet

42

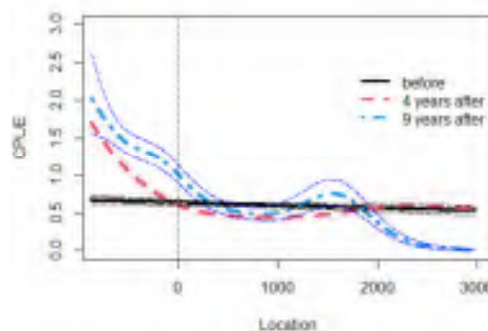
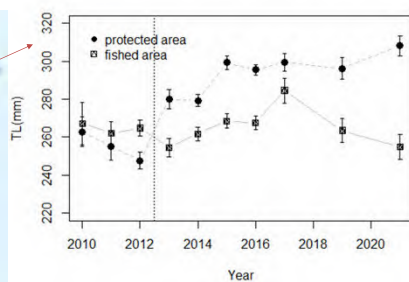
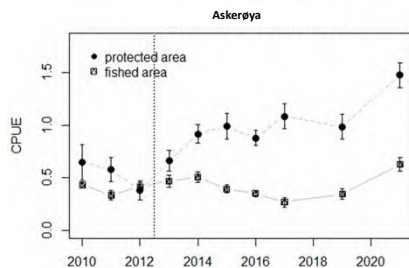
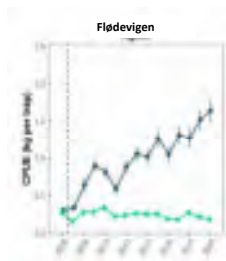
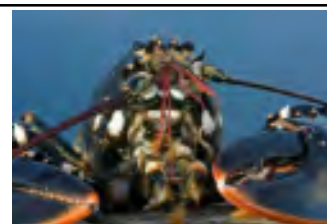

43

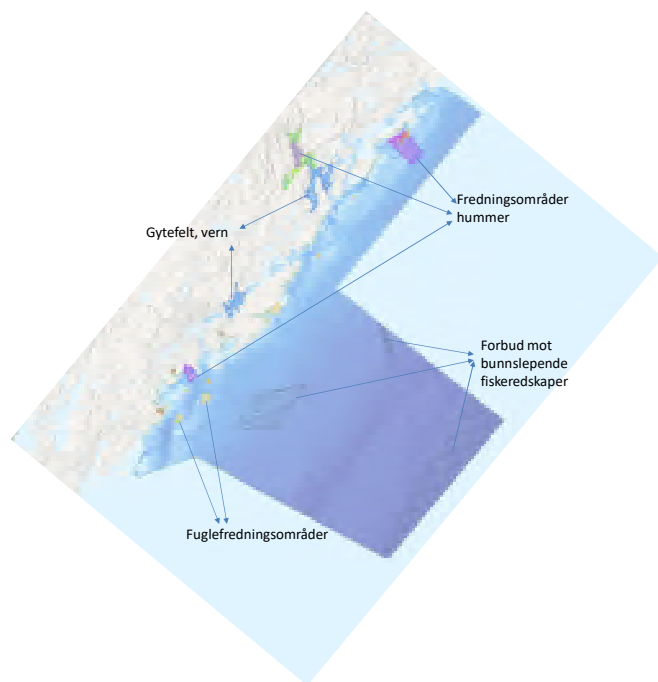
44

Bevaringssoner i Raet

45

Vernestatus – hva kan vi forvente av effektiv bevaring?

46

Marine Policy 72 (2019) 192–198

Contents lists available at ScienceDirect
Marine Policy

Journal homepage: www.elsevier.com/locate/marpol

A regulation-based classification system for Marine Protected Areas (MPAs)

Bárbara Horta e Costa^{a,b,c,d}, Joachim Claudet^{c,d}, Gustavo Franco^a, Karim Erzini^b, Anthony Caro^e, Emanuel J. Gonçalves^{a,b}

^a MARE – Marine and Environmental Sciences Centre, DFR – Instituto Universitário, Rua Jardim do Tabaco 34, Lisboa, 1349-041 Portugal
^b Center of Marine Sciences, CCMAR, University of Algarve, Campus de Gambelara, Faro, 8005-139 Portugal
^c National Center for Scientific Research (CNRS), CERISE, UMR 1279 CNRS-EPHE-IRD, Perpignan, 66000 France
^d Laboratoire d'Excellence CORSE, France

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)
Classification System of MPAs

ZONE Class 1 2 3 4 5 6 7 8

Next stage: how to classify MPAs
An MPA index is calculated based on the area each ZONE Class occupies within the MPA

MPA index = SUM (ZONE Class X Area ZONE) / Area MPA

EXAMPLE: MPA with 100 ha of total area
15ha class 1 + 30ha class 5 + 50ha class 8
MPA index = (15 × 1) + (30 × 5) + (50 × 8) / 100 = 5.9

MPA Index MPA Classification

- [1: 3] FULLY PROTECTED AREA
- [3: 5] HIGHLY PROTECTED AREA
- [5: 6] MODERATELY PROTECTED AREA
- [6: 7] POORLY PROTECTED AREA
- [7: 8] UNPROTECTED AREA

RESEARCH

REVIEW SUMMARY

MARINE CONSERVATION

The MPA Guide: A framework to achieve global goals for the ocean

Kristen Grorud-Colvert^a, Jonna Sullivan-Stack, Callum Roberts, Vanessa Constant, Barbara Horta e Costa, Elizabeth P. Pile, Naomi Kingsdon, Dan Laffoley, Eric Sala, Joachim Claudet, Alan M. Friedlander, David A. Gill, Sarah E. Lester, Jon C. Day, Emanuel J. Gonçalves, Gabby N. Almadia, Matt Rand, Angelo Villagomez, Natalie C. Ban, Georgina G. Gurney, Ana K. Spalding, Nathan J. Bennett, Johnny Briggs, Lance E. Morgan, Russell Moffitt, Marine Degaudet, Ellen K. Pritch, Emily S. Darling, Sabine Jesen, Sarah O. Hamer, Giuseppe Di Carlo, Paolo Galdetti, Juan M. Harris, Jorge Torre, Zafer Kızılkaya, Tundi Agardy, Philippe Cury, Nirmal J. Shah, Karen Sack, Ling Cao, Miriam Fernandez, Jane Lubchenco

BACKGROUND: Marine Protected Areas (MPAs) are places in the ocean that receive protection to safeguard biodiversity from abatable threats. Confusion exists about the definition of "protection" and likely MPA outcomes. This is because not all MPAs are the same. They range from full to minimal protection; some exist only on paper, not in practice. The resulting, understandably divergent outcomes can lead to controversies about effectiveness, undermine confidence in MPAs, and jeopardize conservation goals, including those of the Convention on Biological Diversity and the United Nations (UN) Sustainable Development Agenda. We integrated decades of research to clarify these issues.

ADVANCES: We propose a science-based, policy-relevant framework—the MPA Guide—to categorize, evaluate, and plan MPAs. It complements the well-known International Union for Conservation of Nature (IUCN) Protected Area Categories for management objectives and governance types. Together, these tools enable a comprehensive picture of any MPA. The guide consists of four elements that define types of MPAs and activities, conditions for success, and likely outcomes. First, the four STAGES of establishment of an MPA are (i) Proposed/Committed, by a governing or other organizing body; (ii) Designated, by law or other authoritative rulemaking; (iii) Implemented, with activated regulations; and (iv) Actively Managed, with ongoing monitoring and adaptive management. Second, the four LEVELS of protection from abatable activities within an MPA (or MPA zone), based on allowed activities, are (i) Fully

Protected—no impact from extractive or destructive activities; (ii) Highly Protected—minimal impact; (iii) Lightly Protected—moderate impact; and (iv) Minimally Protected—high total impact, although still an MPA by IUCN criteria. Third, to succeed, an MPA should be established and sustained through the enabling CONDITIONS for effective and equitable MPA planning, design, governance, and management. Fourth, the likely OUTCOMES of an MPA depend directly on STAGE, LEVEL, and CONDITIONS to succeed.

OUTLOOK: The MPA Guide enables smart planning, design, and evaluation of new or existing MPAs by informing decisions about scientific, societal, and policy priorities and facilitates evaluating progress on international conservation targets. The guide draws attention to quality, not just quantity, of MPAs. It points to fully or highly protected areas as having the greatest likelihood of achieving diverse and healthy ecosystems, once the MPA is implemented or actively managed, if enabling CONDITIONS are in place. Last, our synthesis also identifies research priorities, including examining MPA's effectiveness across LEVEL of protection for climate mitigation and adaptation, social change, and comprehensive marine spatial planning. ■

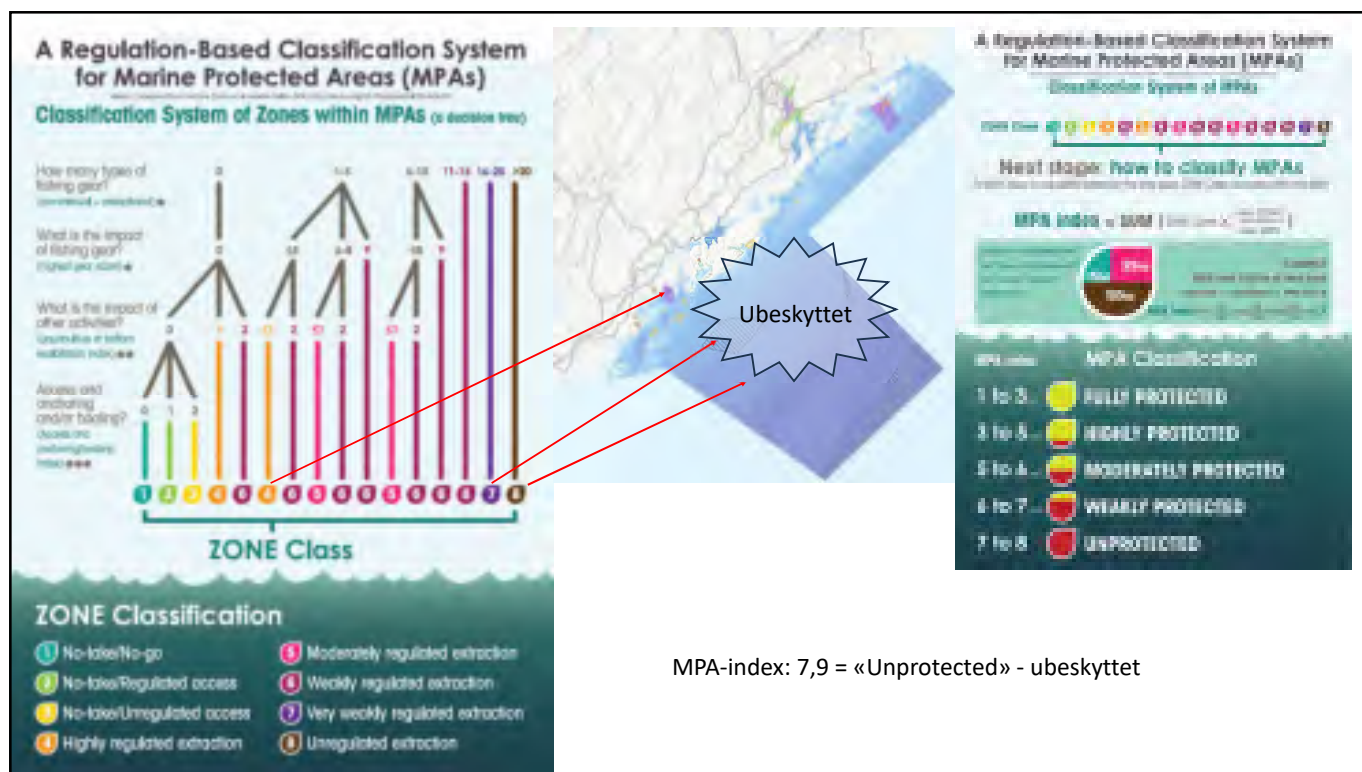
The list of author affiliations is available in the full article online.
^{*}Corresponding author. Email: grorudk@regonstate.edu
Cite this article as: Grorud-Colvert et al., Science 373, eab0861 (2022). DOI: 10.1126/science.ab0861

READ THE FULL ARTICLE AT
<https://doi.org/10.1126/science.ab0861>

47

Type fiskeredskap/metode		Påvirkning	Sone 1	Sone 2	Sone 3
Yrtesfiske	Snurrevad (bunn)	9	1	0	0
	Trål (bunn)	9	1	0	0
	Strandnot	8	1	1	0
	Trollgarn	8	1	1	0
	Skjellskrape	7	0	0	0
	Fisketeine	6	1	1	0
	Kilenot	6	1	1	0
	Fiskegarn	6	1	1	0
	Driftgarn	5	1	1	0
	Snørefiske	5	1	1	1
	Line (bunn)	5	1	1	0
	Snurpenot (pelagisk)	5	1	1	1
	Trål (pelagisk)	5	1	1	0
	Line (pelagisk)	4	1	1	0
	Teine (hummer/krabbe/sjøkreps/reke)	4	1	1	0
	Kastenett	3	1	1	0
Håndplukking i tidevannssonen	3	1	1	1	
Undervannsjakt	3	1	1	0	
Fritidsfiske	Trollgarn	8	1	1	0
	Fisketeine	6	1	1	0
	Fiskegarn	6	1	1	0
	Snørefiske	5	1	1	1
	Line (bunn)	5	1	1	0
	Line (pelagisk)	4	1	1	0
	Teine (hummer/krabbe/reke/sjøkreps)	4	1	1	0
	Kastenett	3	1	1	0
Håndplukking i tidevannssonen	3	1	1	1	
Undervannsjakt	3	1	1	0	
Sum antall redskap (reguleringsbasert)			27	25	5
Sum antall redskap (praksis)			21	20	5
Høyeste påvirkning redskap			9	8	5
Soneklassifisering (praksis)			8	8	4
Prosentandel av Raet			89 %	10 %	1 %

48

MPA-index: 7,9 = «Unprotected» - ubeskyttet

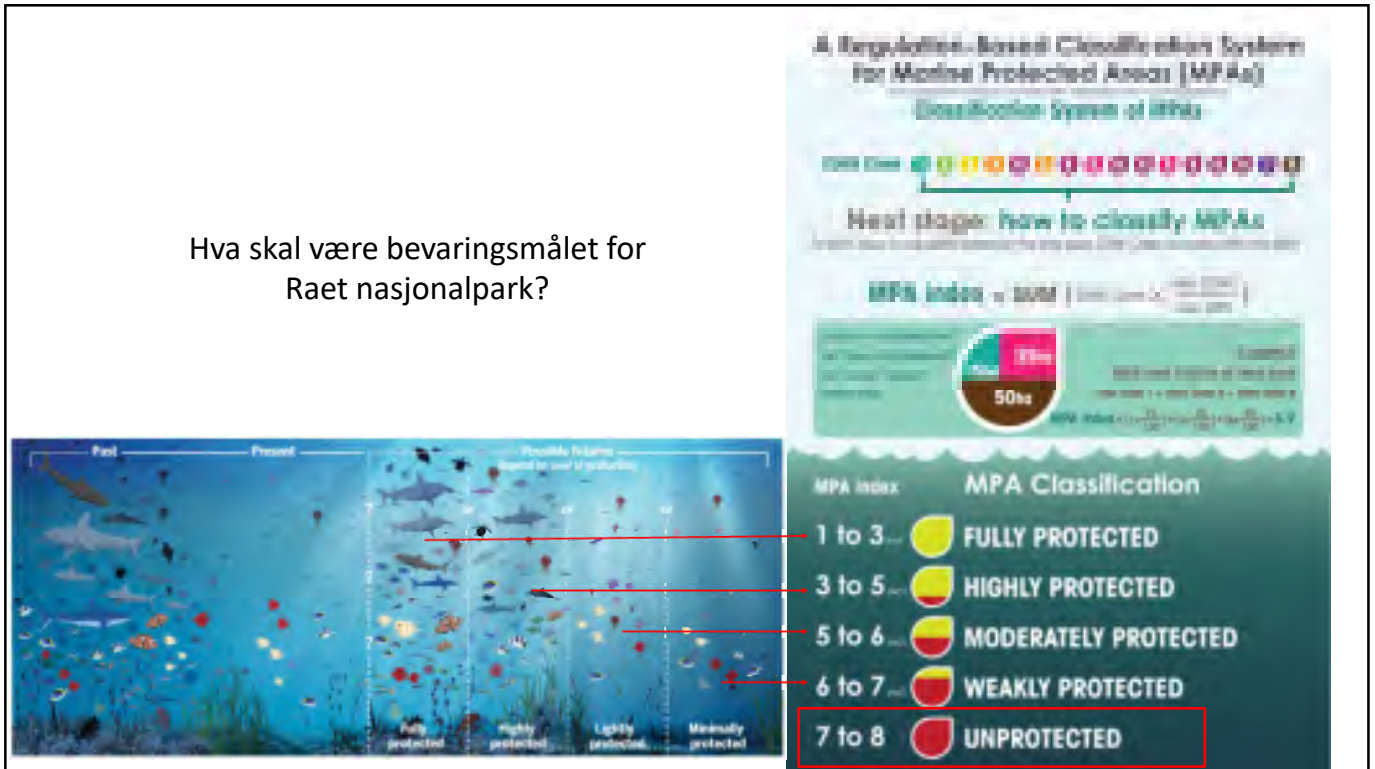
49

Hvorfor kan det defineres som ubeskyttet?

- Det foregår industrielt fiske – ikke kompatibelt med marin bevaring (IUCN, Grorud-Colvert 2021).
- Det er totalt for liberale redskapsreguleringer (over 20 tillatte fiskeredskaper). Totalt mer enn 10 fiskeredskaper (yrkesfiske og fritidsfiske) har sannsynlighet for store påvirkninger (Zupan et al. 2018).
- Tillatt med fiskeredskaper med forventet høy påvirkning (trål, trollgarn)

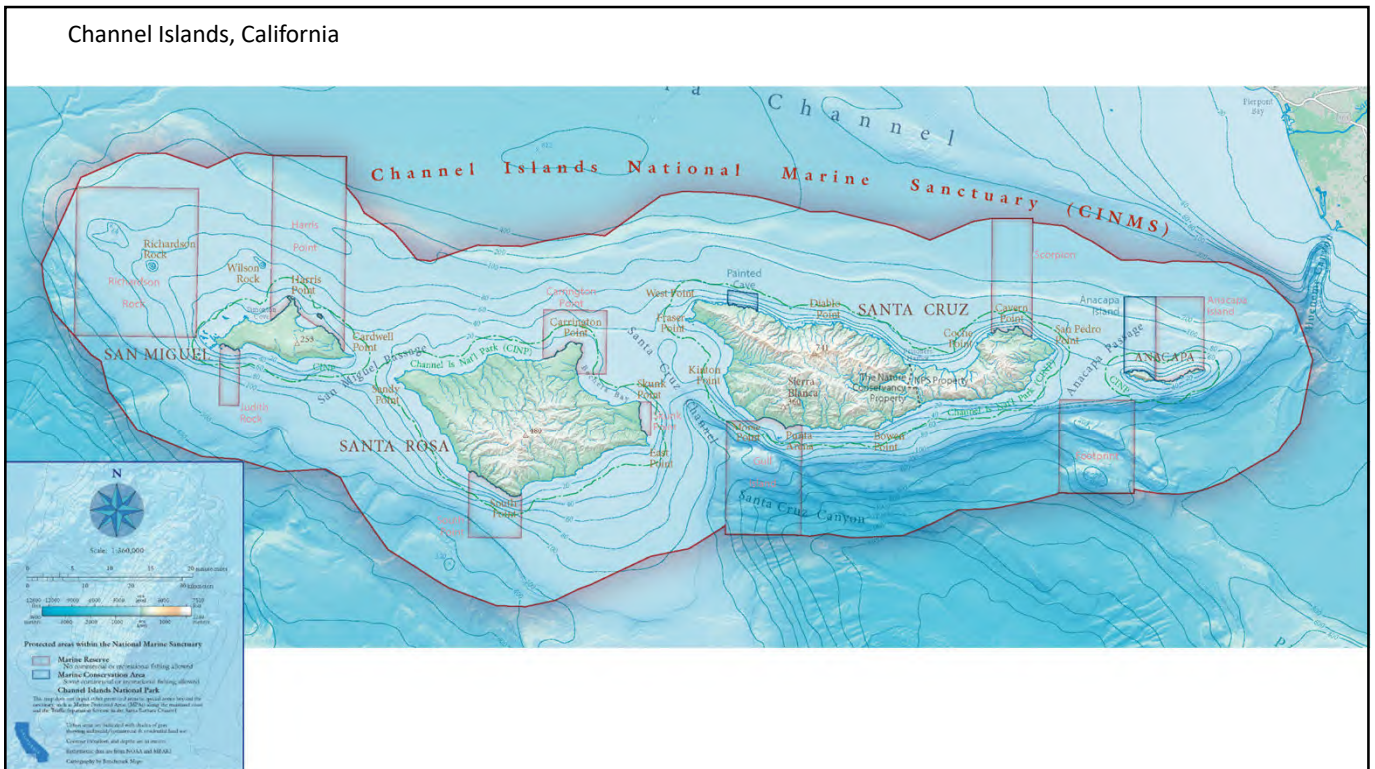
50

Hva skal være bevaringsmålet for Raet nasjonalpark?

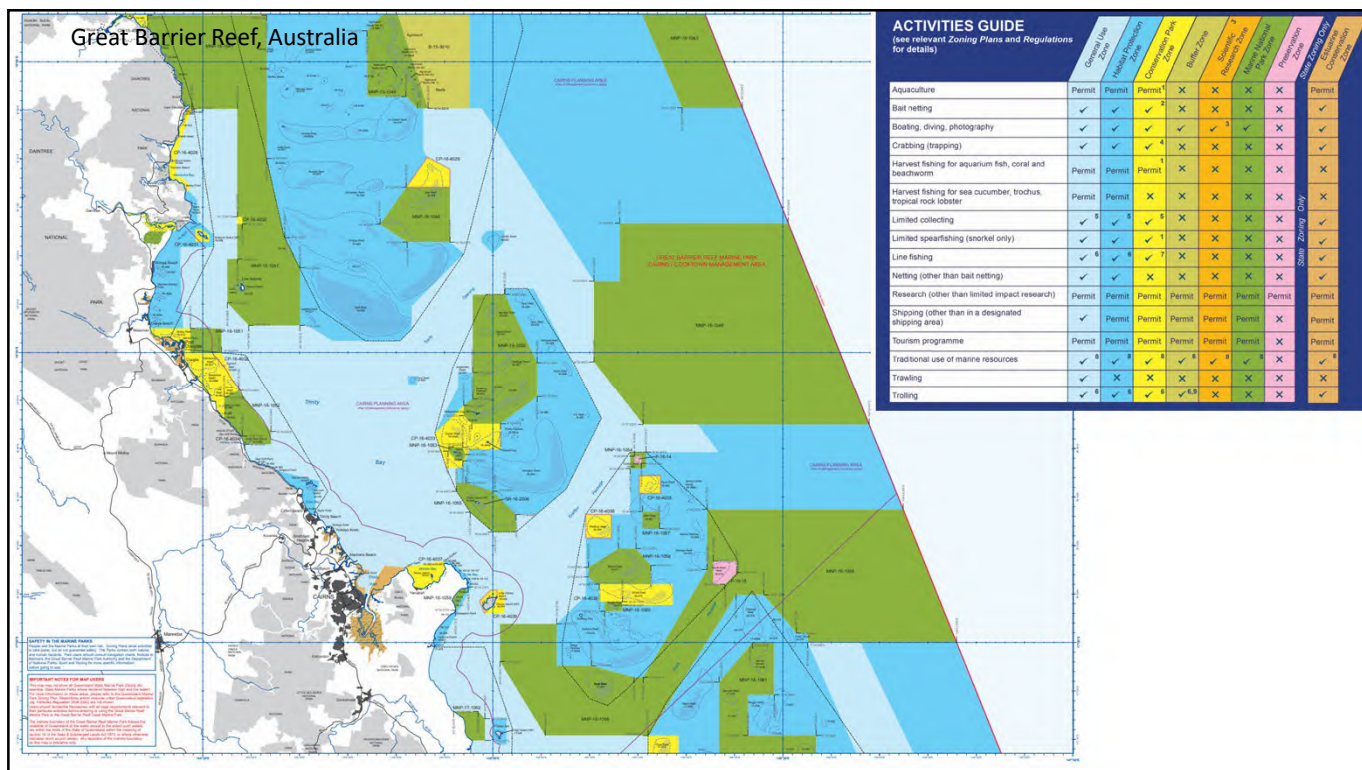

51

Channel Islands, California

52

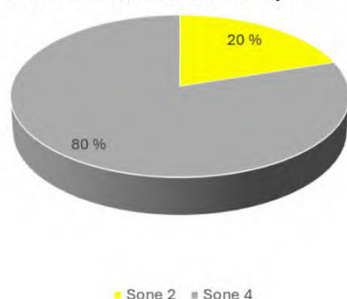

53

Sone 2: Stang- og snørefiske

Sone 4: Maks 15 redskap med maks redskapspåvirkning på 6

Eksempel 1:
20 % sone 2 (hummerfredning)
80 % sone 4 (generell sone)
MPA Index: 5,6 Moderat beskyttet

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)

Classification System of MPAs

ZONE Class 1 2 3 4 5 6 7 8

Next stage: how to classify MPAs
An MPA index is calculated based on the size each ZONE Class occupies within the MPA.

MPA Index = SUM (ZONE Class X Area ZONE) / Area MPA

EXAMPLE: MPA with 100 ha of total area
15ha class 1 + 35ha class 2 + 50ha class 4
MPA Index = (15/100) + (35/100) + (50/100) = 5.9

MPA Index | **MPA Classification**

- 1 to 3: FULLY PROTECTED
- 3 to 5: HIGHLY PROTECTED
- 5 to 6: MODERATELY PROTECTED
- 6 to 7: WEAKLY PROTECTED
- 7 to 8: UNPROTECTED

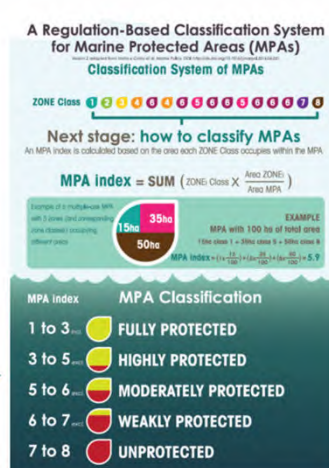
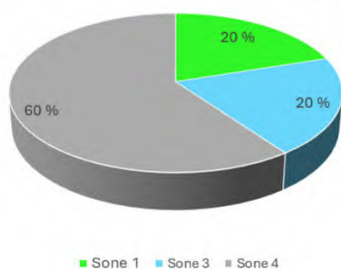
54

Sone 1: Null-fiske

Sone 3: Område forbeholdt passive fiskeredskap for yrkesfiskere. Maks 10 typer redskap.

Sone 4: Maks 15 redskap med maks redskapspåvirkning på 6

Eksempel 2:
 20 % sone 1 (null-fiske)
 20 % sone 3 (yrkesfiskersone)
 60% sone 4 (generell sone)
 MPA Index: 5 (moderat/høyt beskyttet)

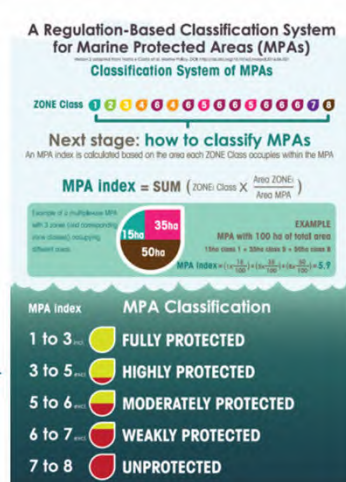
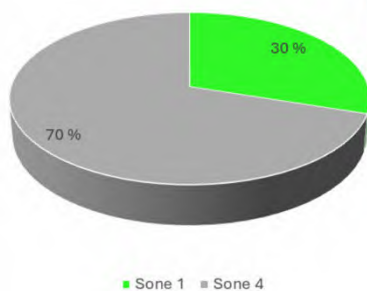

55

Sone 1: Null-fiske

Sone 4: Maks 15 redskap med maks redskapspåvirkning på 6

Eksempel 3:
 30 % sone 1 (null-fiske)
 70 % sone 4 (generell sone)
 MPA Index: 4,8 Høyt beskyttet (svak)

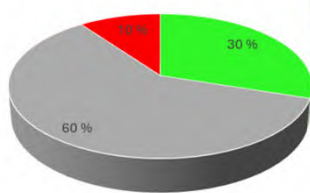
56

Sone 1: Null-fiske

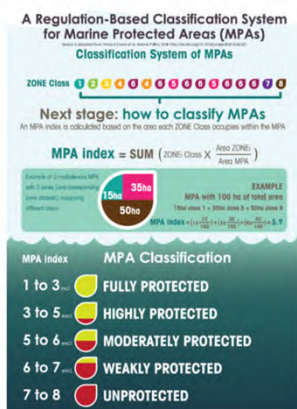
Sone 4: Maks 15 redskap med maks redskapspåvirkning på 6

Sone 7: Begrenset tråling tillatt, forbud mot passive redskap.

Eksempel 4:
 30 % sone 1 (null-fiske)
 60 % sone 4 (generell sone)
 10 % sone 7 (trålsone)
 MPA Index: 4,8 Høyt beskyttet (svak)

■ Sone 1 ■ Sone 4 ■ Sone 7

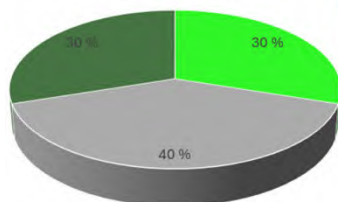
57

Sone 1: Null-fiske

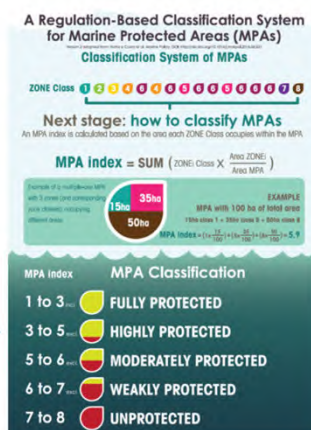
Sone 4: Maks 15 redskap med maks redskapspåvirkning på 6

Sone 5: 10 eller færre redskap med redskapspåvirkning på 6 eller lavere

Eksempel 5:
 30 % sone 1 (null-fiske)
 30 % sone 4 (generell sone)
 40 % sone 5 (hensynsone)
 MPA Index: 4,5 Høyt beskyttet

■ Sone 1 ■ Sone 4 ■ Sone 5

58

Sone 1: Null-fiske

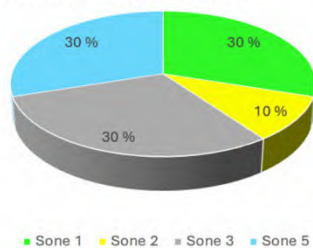
Sone 2: Forbud mot passive redskap, kun stang- og snørefiske

Sone 3: Område forbeholdt passive fiskeredskap for yrkesfiskere. Maks 10 typer redskap.

Sone 5: 10 eller færre redskap med redskapspåvirkning på 6 eller lavere

Eksempel 6:

30 % sone 1 (null-fiske)
10 % sone 2 (hummerfredning)
30 % sone 3 (yrkesfiskersone)
30 % sone 5 (hensynssone)
MPA Index: 4 Høyt beskyttet

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)

Classification System of MPAs

ZONE Class

Next stage: how to classify MPAs

An MPA Index is calculated based on the area each ZONE Class occupies within the MPA

$$\text{MPA index} = \text{SUM} (\text{ZONE Class} \times \frac{\text{Area ZONE}}{\text{Area MPA}})$$

EXAMPLE 1: A multi-zone MPA with 3 zones (Zone 1 = 15ha, Zone 2 = 35ha, Zone 3 = 50ha) and a total area of 100ha. The MPA Index is calculated as follows: $\text{MPA Index} = (1 \times \frac{15}{100}) + (2 \times \frac{35}{100}) + (3 \times \frac{50}{100}) = 5.9$

MPA Index	MPA Classification
1 to 3...	FULLY PROTECTED
3 to 5...	HIGHLY PROTECTED
5 to 6...	MODERATELY PROTECTED
6 to 7...	WEAKLY PROTECTED
7 to 8	UNPROTECTED

59

Hvordan bruker du sjøområdene i og rundt Raet nasjonalpark?

For å ta vare på den fantastiske naturen i Raet nasjonalpark er det viktig å ha kunnskap om hvordan den brukes. Enten det er fiske, dykking, båtbruk eller bading, nær fritid.

Dine svar er anonyme og vil derfor ikke kunne knyttes til deg. Enkeltpersoners svar blir publisert, kun sammensatte kart fra flere besvarelser.

Undersøkelsen er en kombinasjon av spørreskjema og tegning i kart. Det er derfor så nøyaktig som mulig. I kartløsningen kan du også velge sjekart.

Prosjektet er et samarbeid mellom Agder fylkeskommune, Arendal, Grimstad og Tvedestrand kommuner, GRID-Arendal, Raet nasjonalparkstyre og Havforskningsinstituttet. Det er Havforskningsinstituttet som har ansvaret for gjennomføringen og analyser av brukerundersøkelsen.

Mer informasjon om prosjektet finner du [her](#).

Har du spørsmål om undersøkelsen? Kontakt oss på fiske@hi.no

[Start undersøkelsen](#)

Navn på område *

Hvor viktig er dette området for din aktivitet? *

Lav

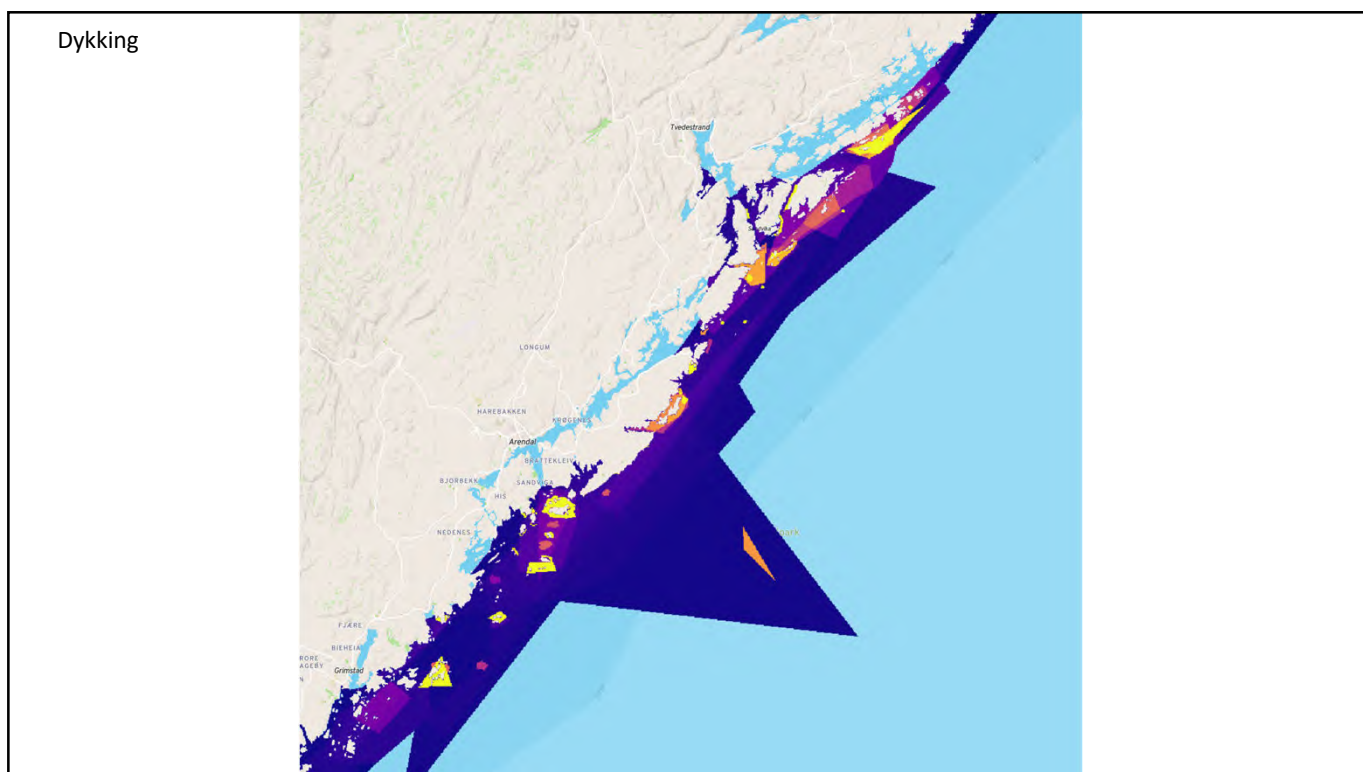
 Høy

Hva slags type fritidsfiske utfører du her? *

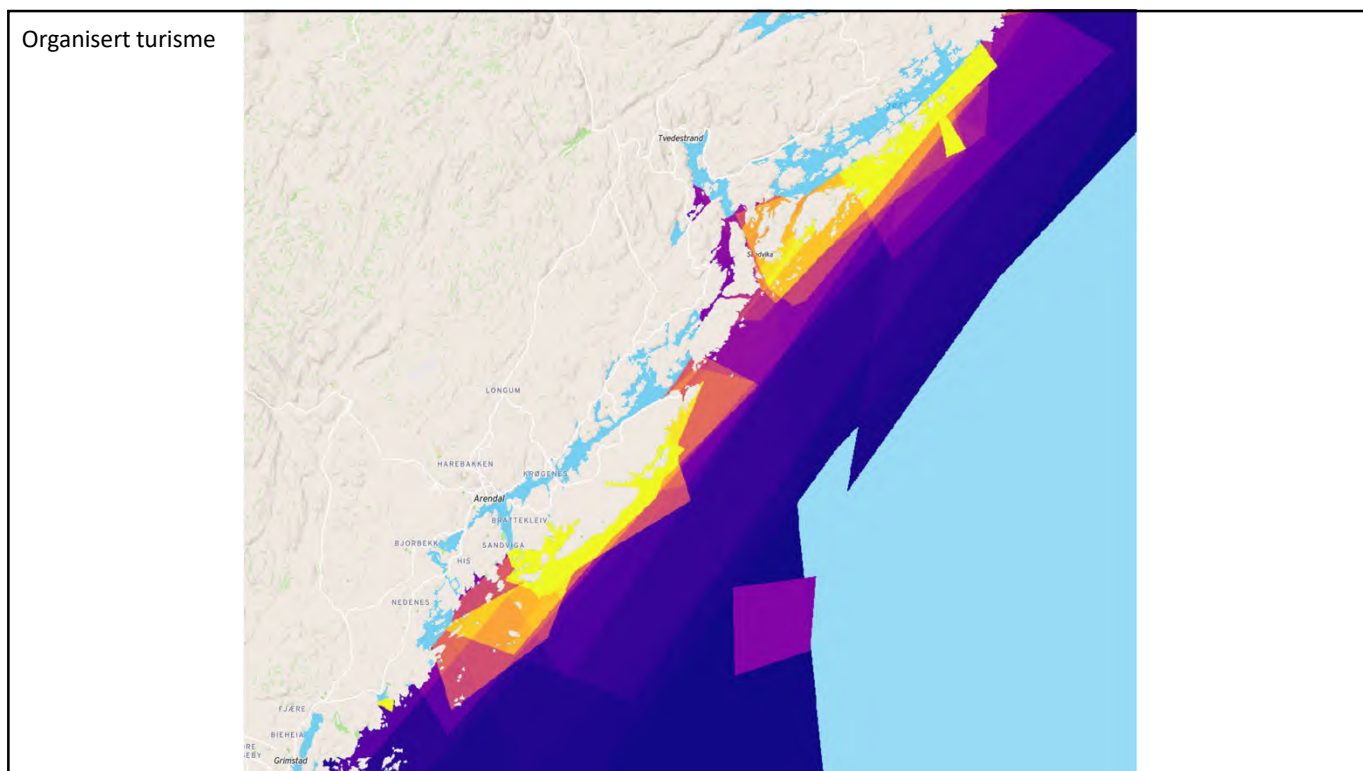
Du kan velge flere aktiviteter

- Stang og snøre fra båt
- Stang og snøre fra land
- Krabbeteine
- Hummerteine
- Krepseteine
- Fisketeine/Havteine
- Annen teine
- Garn
- Ruse
- Line
- Annet fast redskap
- Juksemaskin
- Sanking (krabber, skjell etc.)
- Artsfiske (stang)
- Annet

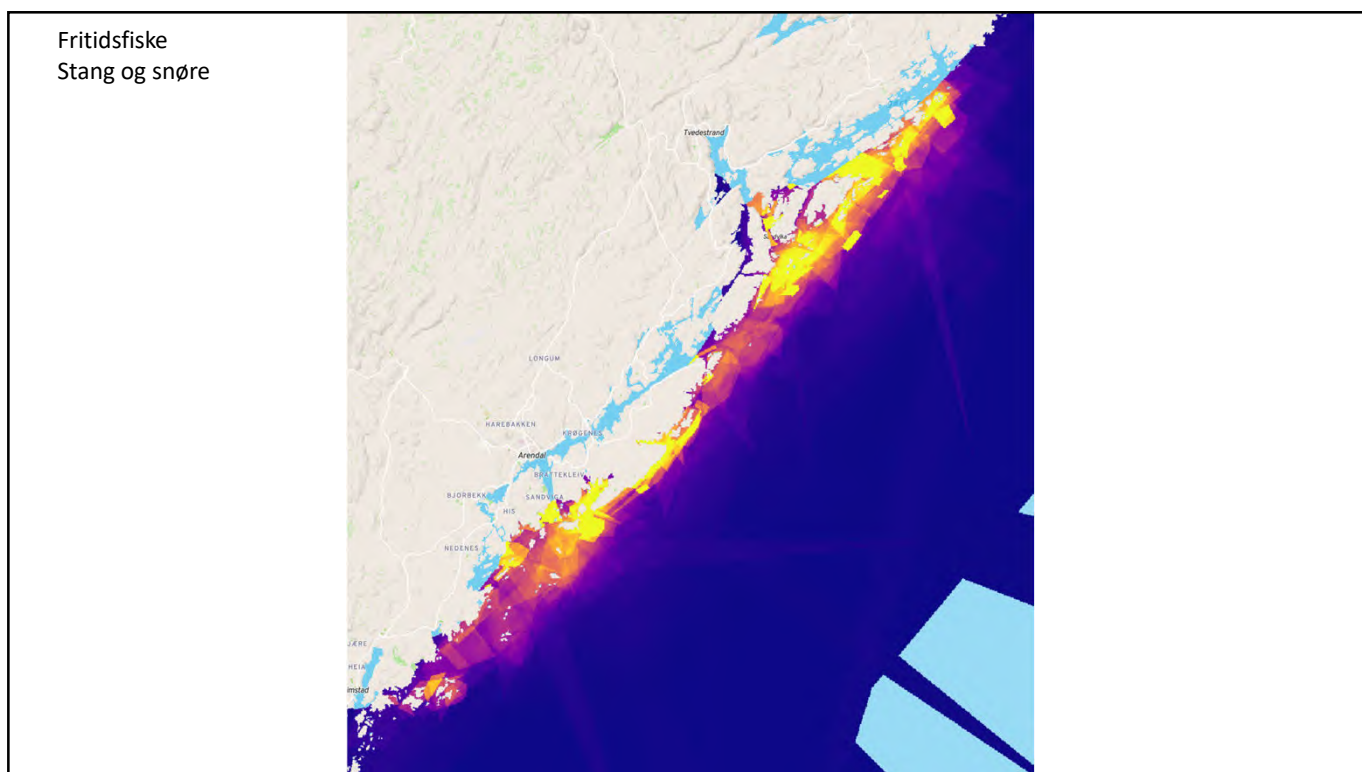
60

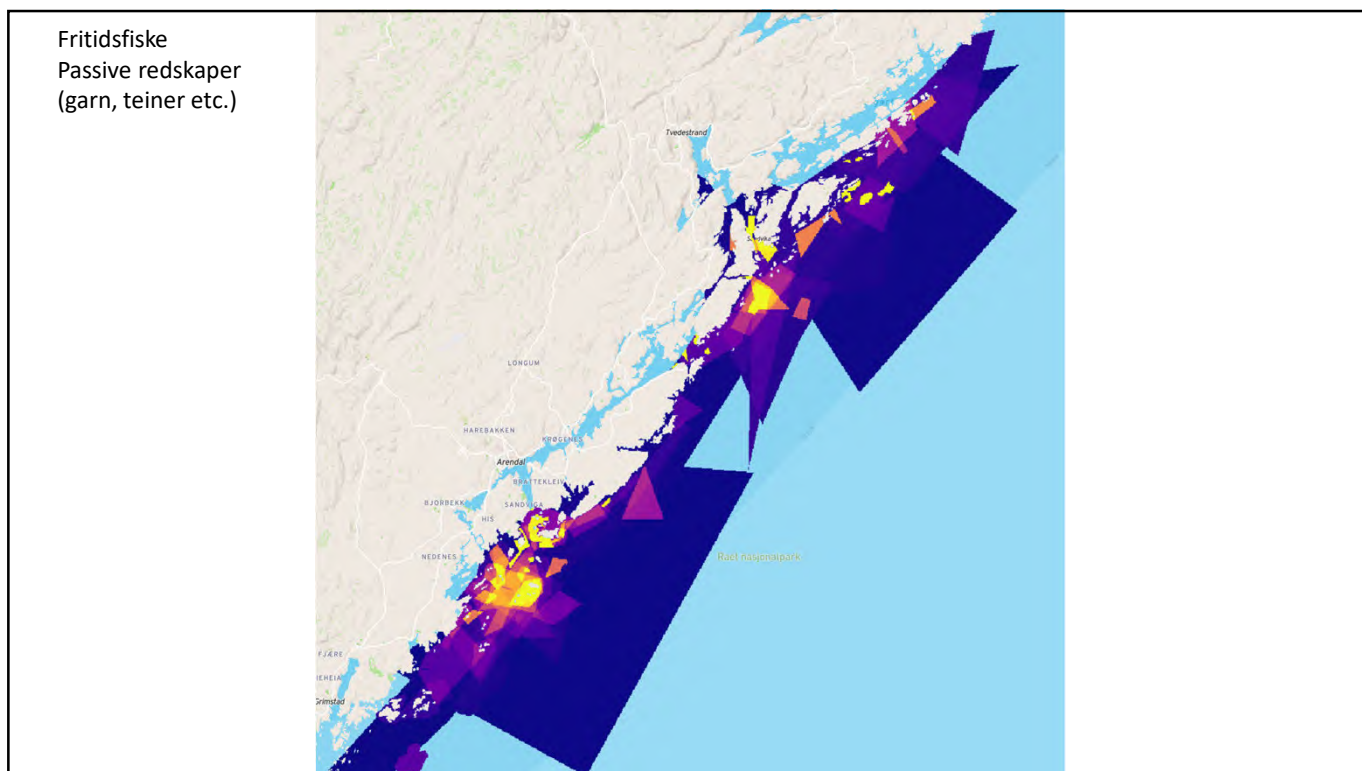
61

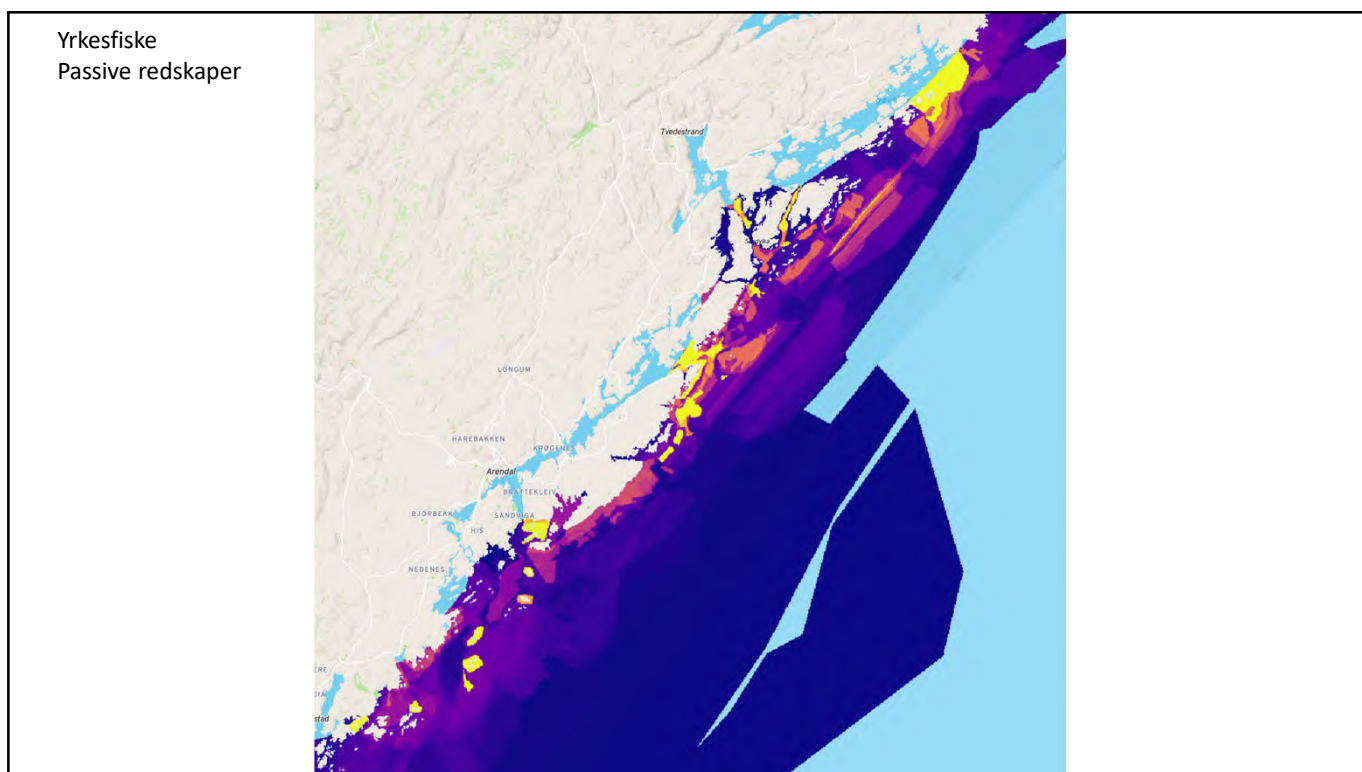
62

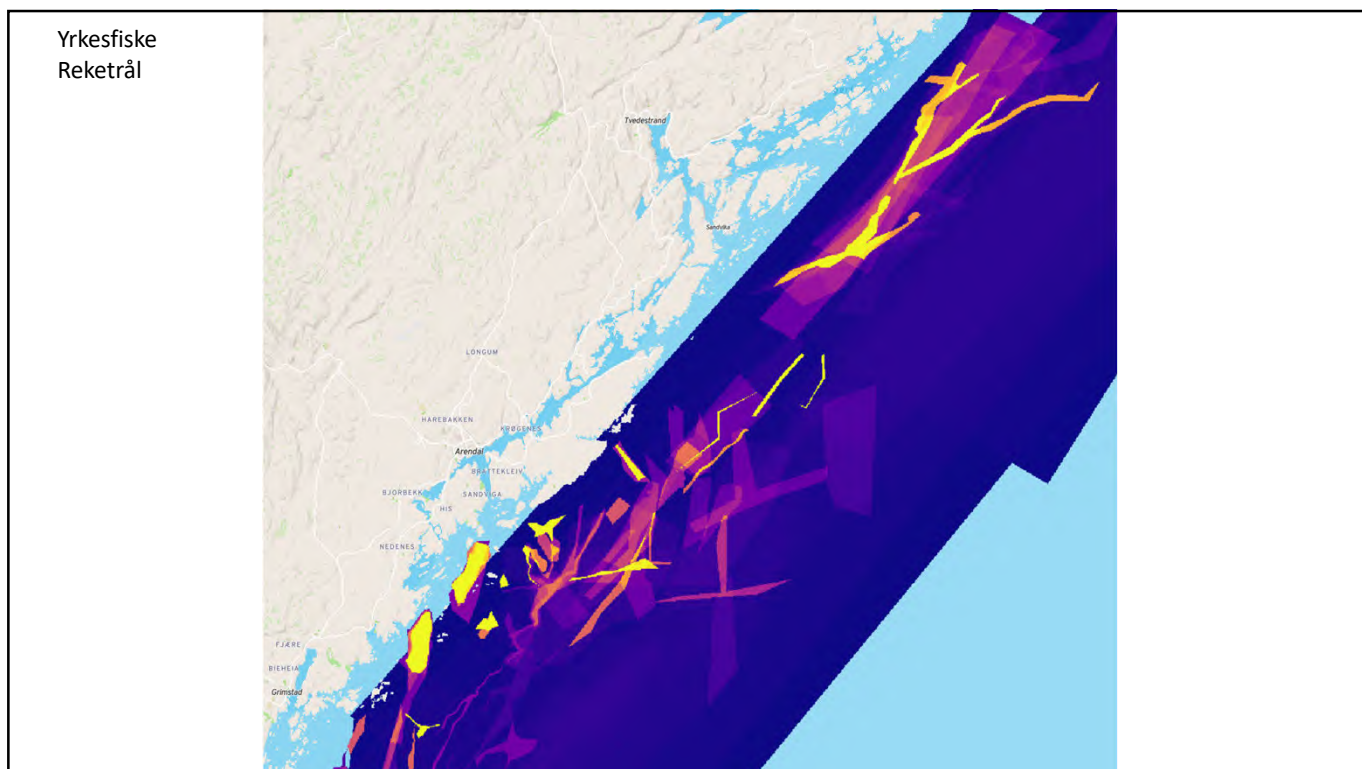
63

64

65

66

Hva skjer fremover i Bevar Raet:

- Invitere ulike typer brukere til å komme med forslag til sonering – type og plassering
- Analysere opp mot kriterier på naturverdi

67

Oppsummering:

- Negativ utvikling for fiskebestandene i Oslofjorden sprer seg langs kysten mot Agder (Grimstad?)
- Bred enighet: Nødvendig med tiltak som styrker de marine økosystemene langs Agderkysten
- Agder går foran med et eksempel på hvordan dette kan gjøres
- SOS Skagerrak = samarbeid
- Tradisjoner må også bevares
- Vi trenger mer mat fra havet

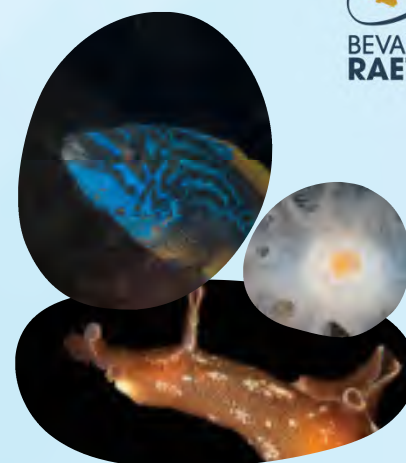

Foto: Geir Eliassen

68

Hva kan dere bidra med:

- Engasjer deg for havet!
- Legge inn din brukerinfo på Seasketch – alle teller!
- Meld inn tapt redskap (Fritidsfiske app)
- Respekter fiskebestemmelsene
- Meld inn funn på appene "Dugnad for havet" og "Artskart"!

69

Takk for oss!

Spørsmål?

www.agderfk.no/raet

@BEVARRAET

Foto: Sindre Haugen Mehl,
Agderposten

70

**Raet
nasjonalpark**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no

NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi
Postboks 115
1431 ÅS

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/10743-0 432.3

Deres ref.

Dato 04.11.2024

Utlysning av oppdrag med skjøtselsplaner for diverse områder i Raet nasjonalpark 2025- 2027

1. Bakgrunn

Raet nasjonalparkstyre har mange områder der det mangler skjøtselsplaner. Forvaltningsplan er inne til godkjenning hos Miljødirektoratet, og i møte høsten 2024 har styret blitt forespeilet en satsning på både NIN kartlegging av verneområdets landareal og satsning på utarbeidelse av skjøtselsplaner.

NIN kartlegging vil utlyses som en del av oppdraget fra Statsforvalteren i Agder, men utarbeidelse av skjøtselsplaner gjøres direkte for styret.

Antall planer og innvilget beløp for 2025- 2027 er foreløpig ukjent, men styret tar høyde for at hver enkelt plan vil koste mellom 50 000- 200 000kr avhengig av størrelse og kompleksitet. Vi håper å få midler til 3-5 planer i 2025.

2. Krav til innhold

Kystlandskapet i nasjonalparken og i Søm landskapsvernområde er delvis beitet, delvis slått og delvis skogkledd. Noe er kartlagt som verdifulle kulturlandskap og noe som kystlynghei og andre utvalgte naturtyper.

Aktuelle vurderinger for hvert enkelt område kan være:

- Vurdering av beitetrykk der det pågår beite. For stort, passe eller for lite i forhold til rødlistearter?
- Brenning av kystlynghei og andre områder.
- Hvilke arealer bør beites- og når? Dyreslag?
- Vurdering av slitasje fra ferdsel til fots og på sykkel, samt opphold. Er det arealer med rødlistearter som blir mye brukt med skader, i så fall hvor?
- Evaluering av resultater av inngjerdet beitemark. Videreføring, flere arealer eller avvikling? Er det behov for gjerder eller holder det med NO-Fence?
- Evaluering av slått av eventuelle engarealer. Videreføring, avgrensning og hyppighet?
- Vurdere behov for fjerning av oppslag av busker/trær i åpen tørreng, i såfall hvor?
- Vurdering av behov for rydding i overganger mellom tørrenger og kantkratt, i så fall hvor?
- Vurdering av behov for rydding/tykning rundt prioriterte treslag, hvor?
- Forekomster av svartelistede planter og spredningsfare.
- Anbefalinger til videre skjøtsel

Vurderingene og skjøtselstiltak må omfatte alle relevante verneverider, som for eksempel botanikk, geologi (her har vi tilgjengelig kompetanse fra Geoinfo AS), entomologi, ornitologi og fauna for øvrig. Landskapshistorikk, beiterettigheter og variasjon er også svært aktuelle problemstillinger.

2. Krav til innhold

- Skriftlig rapport på utført skjøtsel med vurderinger og tilrådninger for fremtidge tiltak.
- Møter med forvaltning, kontraktør, rådgivende utvalg og styret. Dette kan bli omfattende for enkelte av områdene med stort engasjement.
- Feltarbeid med befaringer minst 3 ganger fordelt på sesonger.

3. Geografisk avgrensning

Hele Raet nasjonalpark og Søm Landskapsvernområde (på land). Prioritering er under behandling av Rådgivende utvalg. Vil bli ettersent til alle så snart denne er landet.

Områder med høy konflikt, utvalgte naturtyper og pågående beite/skjøtsel vil nok bli høyest prioritert.

4. Krav til leveransens form

Leveransene for hvert enkelt område skal presenteres i skriftlig rapport. Rapporten skal ha en form som gjør den lett tilgjengelig for en bred målgruppe. Rapporten skal føres i et klart og enkelt språk, være illustrert med bilder og innby til lesning.

Stedfestet informasjon som er egnet for det, skal presenteres på kart. Rapportens omfang skal være på 20 - 25 A4-sider inkludert kart og illustrasjoner, og skal ha resyme og sammendrag. Den skal leveres digitalt i PDF-format. Kartdata skal i tillegg leveres i SOSI-format.

5. Krav til arbeidsform

Overlates i utgangspunktet til leverandør.

6. Krav til kvalitet

Leveransen skal ha høy faglig kvalitet og gjennomføres etter de standarder som gjelder på fagområdet.

7. Budsjetbegrensning

Tilbudet skal være under 1,3 mill kroner eks. mva. – men se også kriterier:

8. Lovhenvisning for anskaffelsen

Anskaffelsen er regulert av lov og forskrift om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69 med endringer, senest ved lov 30. juni 2006 nr. 41 og forskrift fastsatt ved kgl.res.7.april 2006 nr. 402, endret ved forskrift 24. november 2006. Informasjon om regelverket er å finne på Kommunal- og regionaldepartementets hjemmeside.

9. Informasjonskilder

Informasjon om nasjonalparken ligger på [Nasjonalparkstyre | Forside](#)
Se under publikasjoner.

Nasjonalparkforvaltningen kan om ønskelig bidra med opplysninger og/eller vurderinger. Ellers må leverandør aktivt hente inn informasjon.

10. Kriterier for valg av leverandør

Konkurransen er en begrenset tilbudskonkurranse, dvs. at den bare tillater leverandører som er invitert til å gi tilbud, men som ikke tillater forhandling. Hvilken tilbyder som tildeles oppdraget vil bli avgjort etter en sammenligning av:

- Pris: 40 prosent – Timespris for hhv feltarbeid, skrivearbeid og møter.
- Løsningsforslag: 30 prosent (tidsplan for gjennomføring av skjøtelsesplan for 3 områder ila 2025)
- Faglige kvalifikasjoner: 30 prosent (Referanser og formell kompetanse)

11. Firmadokumentasjon

Følgende dokumentasjon kreves:

- Skatteattest og attest for merverdiavgift
- HMS-egenerklæring
- Firmaattest

12. Tidsfrister

Tilbud skal være forvalter i hende seintest 15.12.2024. For seint levert tilbud vil bli avvist.. Vi får oversikt over tildelte midler ca feb-mars 2025.

Tidsfrist for levering av forslag til rapport til godkjenning fastsettes forløpende.

13. Kontaktperson

Spørsmål i forbindelse med tilbudet kan rettes til forvalter Jenny Marie Gulbrandsen (98460618) , jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Alle relevante spørsmål med svar, vil bli anonymisert og distribuert til samtlige interessenter/tilbydere.

14. Innlevering av tilbud

Tilbudet sendes på e-post til forvalter. Tilbudet skal være på norsk.

15. Tilbakekalling av tilbud

Tilbyder kan ikke gjøre endringer i tilbudet eller kalle tilbudet tilbake etter tilbudsfrist.

16. Tilbudsåpning

Det vil ikke bli foretatt offentlig tilbudsåpning. Anskaffelsen vil bli protokollført.

17. Omkostninger

Omkostninger som tilbyderen pådrar seg ved utarbeidelsen av tilbudet vil ikke bli refundert.

18. Mulige tilbydere som er forespurt

Forespørselen er sendt: Biofokus, NIBIO, Dokkadeltaet våtmarkssenter, Faun Naturforvaltning AS, Ecofact AS, NINA, Biolog Vatne.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Mottakere:

NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi	Postboks 115	1431	ÅS
FAUN NATURFORVALTNING AS	Fyresdal Næringshage	3870	FYRESDAL
	Klokkarhamaren 6		
BIOFOKUS	Gaustadalléen 21	0349	OSLO
STIFTELSEN NORSK INSTITUTT	Postboks 5685	7485	TRONDHEIM
FOR NATURFORSKNING NINA	Torgarden		
ECOFAC AS	Stokkamyrveien 13	4313	SANDNES

Kopi til:

Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Fra: sfagpost@statsforvalteren.no[sfagpost@statsforvalteren.no]
Sendt: 04.11.2024 14:56:33
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Melding fra Statsforvalteren

Du er satt som kopimottaker på sak 2024/10743

Vennlig hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen | nasjonalparkforvalter

e-post: jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

**Raet
nasjonalpark**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2023/1037-8 432.3

Deres ref. «REF»

Dato 04.11.2024

Utlysning av oppdrag DEL 2 - Raet nasjonalpark - anskaffelse - restaurering av Vaodden - Grimstad

Forespørsel om levering av tjeneste – Rest

1. Bakgrunn

Vaodden er en halvøy Ved Randviga/ Storesand i Grimstad kommune (se kart). En privateid hytte på kommunens eiendom har blitt brent ned for flere år siden. Detaljer i saken er ikke kjent for undertegnende. Området er et svært viktig friluftsansesone i Grimstad kommune og inngår i sin helhet i Raet Nasjonalpark.

På Vaodden er det registrert marine naturtyper av ålegress (HB 13) på begge sider (i sjø se kart 2) og Eplerose (NT) er registrert på land. Vaodden har det som vil betegnes som artsrike strandberg etter gammel kartleggingsmetode (HB19) med artsrike pytter og mindre strandenger/sump i fuktige søkk. Det er et krav om at disse bevares.

Mye ble fjernet i første del av arbeidet, der Ragg AS hadde kontrakt i samarbeid med annen aktør. Det som gjenstår er mindre men viktig siste finpuss av området.

Raet nasjonalpark har fått tildelt 300 000 kr til restaurering av Vaodden fra Miljødirektoratet i 2024. Arbeidet må utføres primært i 2024, noe etterarbeid kan utføres i 2025. Fakturering i 2024.

Vedlegg 1: Tidligere utlyst oppdrag (feil navn, skal være del 1)
Alle tilbydere har vært inkludert i oppdragets Del 1 (utlysningen). Alle har tidligere vært på befaring på området. Nye befaringer kan avtales ved særlig behov.

2. Krav til innhold

Arbeidet omfatter i prioritert rekkefølge:

- 1. Fjerning av hyttefundament
- 2. Fjerning av plattinger med fremmed stein/betong
- 3. Fjerning av oppstøpte bed og trapper inne på selve halvøya (sør for hyttefundament)
- 4. Fjerning av flaggstangfeste sør på halvøya
- 5. Fjerning av fremmede planter
- 6. Fjerning av mindre tiltak og natursteintrapper.

Store deler av dette er helt/delvis utført i del 1, men finarbeid gjenstår.

2. Krav til innhold

Innsendt tilbud må inkludere

1. Tidsplan for gjennomføring i 2024-25
2. Hvilke tiltak som kan gjennomføres innenfor ramme på 300 000kr. (Denne er absolutt).
3. Kort beskrivelse av metoder
4. Kort beskrivelse av kompetanse hos prosjektleder og eventuelt andre ressurspersoner (for eksempel gartner)
5. Sertifiseringer for de ulike redskapene som skal benyttes
6. Plan og garanti for rydding i etterkant av eventuelle skader og forsøpling
7. HMS- ivaretagelse
8. Beskrivelse av erfaring fra tilsvarende arbeid/ referanser inntil 3 stk av hver.
9. Bekreftelse på registrert foretak (org nr).

Med unntak av vedlegg (5.-9) så bør tilbudet være på maks 5 sider.

3. Geografisk avgrensning

Vaodden og eventuelt mindre oppdrag i umiddelbar nærhet.

4. Krav til leveransens form

Skriftlig.

5. Krav til arbeidsform

Overlates i utgangspunktet til leverandør. Metode vil være grunnlag for en del av vurderingen.

6. Krav til kvalitet

Leveransen skal ha høy faglig kvalitet og gjennomføres etter de standarder som gjelder på fagområdet.

7. Budsjettbegrensning

Tilbudet skal være under 300 000 kroner eks. mva.

8. Lovhenvvisning for anskaffelsen

Anskaffelsen er regulert av lov og forskrift om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69 med endringer, senest ved lov 30. juni 2006 nr. 41 og forskrift fastsatt ved kgl.res.7.april 2006 nr. 402, endret ved forskrift 24. november 2006. Informasjon om regelverket er å finne på Kommunal- og regionaldepartementets hjemmeside.

9. Informasjonskilder

Informasjon om nasjonalparken ligger på www.nasjonalparkstyre.no/raet/
Nasjonalparkforvaltningen kan om ønskelig bidra med opplysninger og/eller vurderinger.
Ellers må leverandør aktivt hente inn informasjon.

Prosjektleder vil være Arild Pfaff – Statens Naturoppsyn

10. Kriterier for valg av leverandør

Konkurransen er en begrenset tilbudskonkurranse, dvs. at den bare tillater leverandører som er invitert til å gi tilbud, men som ikke tillater forhandling. Hvilken tilbyder som tildeles oppdraget vil bli avgjort etter en sammenligning av:

- Pris: 30 prosent – manuelt arbeid per time for person med relevant fagbrev.
- Løsningsforslag: 30 prosent – vurderes skjønnsmessig
- Faglige kvalifikasjoner: 40 prosent – erfaring og formell kompetanse

11. Firmadokumentasjon

Følgende dokumentasjon kreves:

- Skatteattest og attest for merverdiavgift
- HMS-egenerklæring
- Firmaattest

12. Tidsfrister

Tilbud skal være forvalter i hende seinest 14.11.2024. For seint levert tilbud vil bli avvist. Nasjonalparkstyret vil vurdere tilbudene den 15.11.2024. Tilbud vil bli sendt ut etter protokollgodkjenning.

Tidsfrist for ferdig leveranse er 01.05.2025

13. Kontaktperson

Spørsmål i forbindelse med tilbudet kan rettes til forvalter Jenny Gulbrandsen mobil 98460618, jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Alle relevante spørsmål med svar, vil bli anonymisert og distribuert til samtlige interessenter/tilbydere.

14. Innlevering av tilbud

Tilbudet sendes på e-post til forvalter på epost postsfag@statsforvalteren.no og jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Tilbudet skal være på norsk.

15. Tilbakekalling av tilbud

Tilbyder kan ikke gjøre endringer i tilbudet eller kalle tilbudet tilbake etter tilbudsfrist.

16. Tilbudsåpning

Det vil ikke bli foretatt offentlig tilbudsåpning. Anskaffelsen vil bli protokollført.

17. Omkostninger

Omkostninger som tilbyderen pådrar seg ved utarbeidelsen av tilbudet vil ikke bli refundert.

18. Mulige tilbydere som er forespurt

Forespørselen er sendt: Ragg AS, Skagerak Trepleie AS og Ager-Wick AS

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

- 1 Utlysning av oppdrag DEL 2 - Raet nasjonalpark - anskaffelse - restaurering av Vaodden - Grimstad

Mottakere:

SKAGERAK TREPLEIE Sivert W. Svane	Gjærbrøndveien 280	4886	GRIMSTAD
RAGG AS	Brunåsbakken 43	4900	TVEDESTRAND
OLAV AGER-WICK AS	Molandsveien 213	4846	ARENDAL

Kopi til:

Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Raet
nasjonalpark

Fra: sfagpost@statsforvalteren.no[sfagpost@statsforvalteren.no]
Sendt: 04.11.2024 13:58:56
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Melding fra Statsforvalteren

Du er satt som kopimottaker på sak 2023/1037

Vennlig hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen |

e-post: jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
fmavpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2023/1037-1

Deres ref. «REF»

Dato 06.09.2023

Utlysning av oppdrag med restaurering av Vaodden - Grimstad- Raet nasjonalpark

Raet nasjonalparkstyre utlyser en anbudsrunde der følgende er kontaktet gjennom kopi av dette brevet:

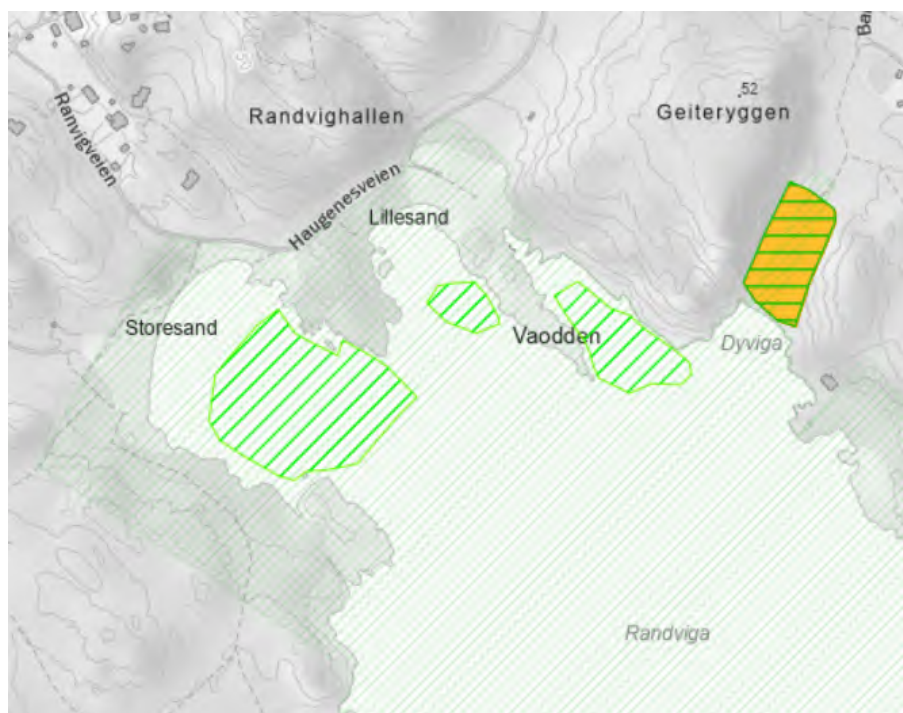
- PS Anlegg AS
- Alt i Anlegg AS
- Skagerak Trepleie Sivert Wille Svane
- Olav Lindstøl AS
- Sandås Anlegg AS
- Torstein Odden AS
- Ager- Wick AS
- Ragg As

Raet nasjonalparkstyre forbeholder seg retten til å signere kontrakt med flere tilbydere ved behov – fordelt enten i tid eller rom. Vi vil imidlertid foretrekke å få en totalentreprenør. Prosjektet skal ledes og følges opp av Arild Pfaff fra Statens Naturoppsyn (SNO).

Raet nasjonalpark har fått tildelt 350 000 kr til restaurering av Vaodden fra Miljødirektoratet. Arbeidet må utføres primært i 2023, noe etterarbeid kan utføres i januar 2024.

Vaodden er en halvøy Ved Randviga/ Storesand i Grimstad kommune (se kart). En privateid hytte på kommunens eiendom har blitt brent ned for flere år siden. Detaljer i saken er ikke kjent for undertegnende. Området er et svært viktig friluftareal i Grimstad kommune og inngår i sin helhet i Raet Nasjonalpark.

På Vaodden er det registrert marine naturtyper av ålegress (HB 13) på begge sider (i sjø se kart 2) og Eplerose (NT) er registrert på land. Vaodden har det som vil betegnes som artsrikt strandberg etter gammel kartleggingsmetode (HB19) med artsrike pytter og mindre strandenger/sump i fuktige søkk. Det er et krav om at disse bevares.

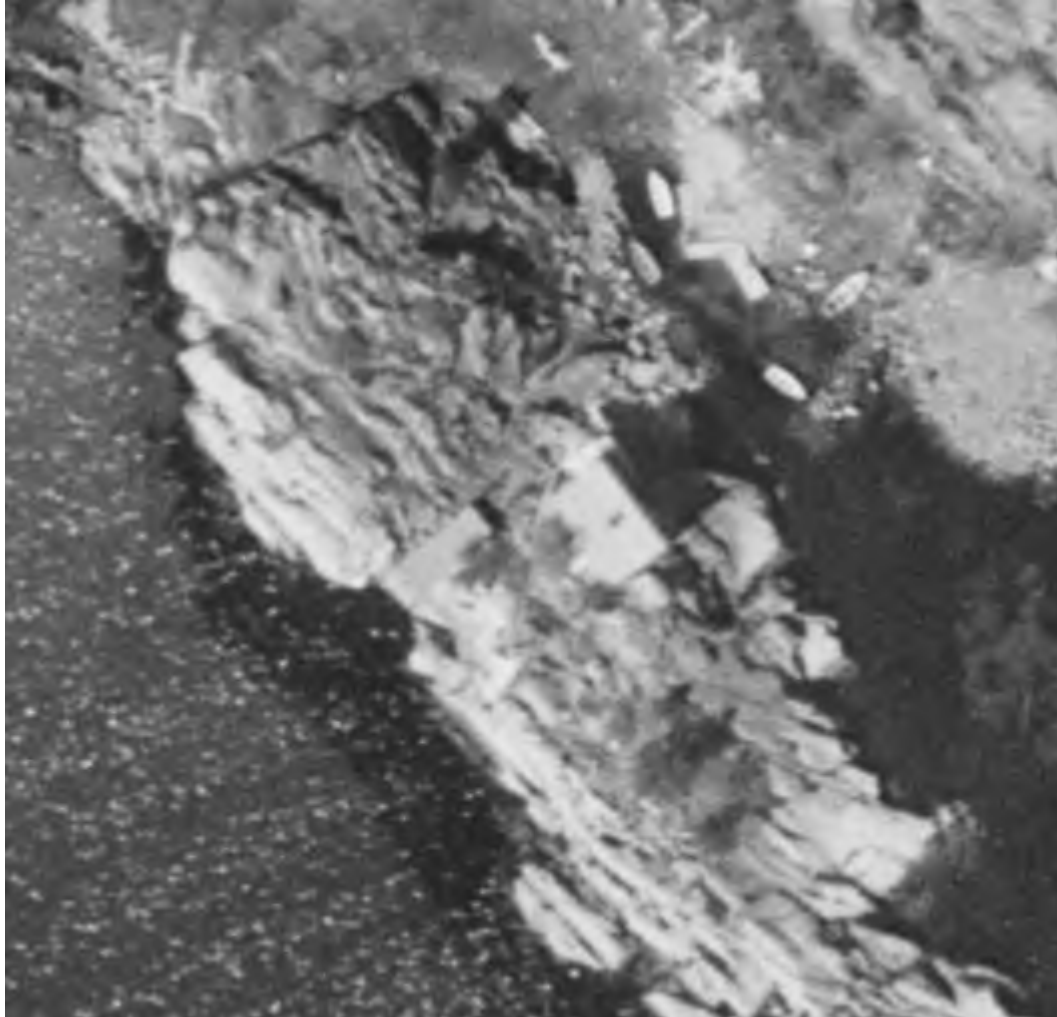
Fra østsiden er det laget til trapper opp til en fritidsbolig, og det er omfattende eldre betongarbeider på odden. Disse er hovedsakelig på nordre del av halvøya. På befaring med SNO i sommer vurderte vi det som mulig å komme til med en større gravemaskin som må stå på østsiden. Her kan det også plasseres en konteiner. EN del manuelt arbeid må nok

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

uansett påregnes da det ikke er mulig å komme til med maskiner på selve halvøya slik vi vurderer det.

Flyfoto fra 1967:

Flyfoto 2021

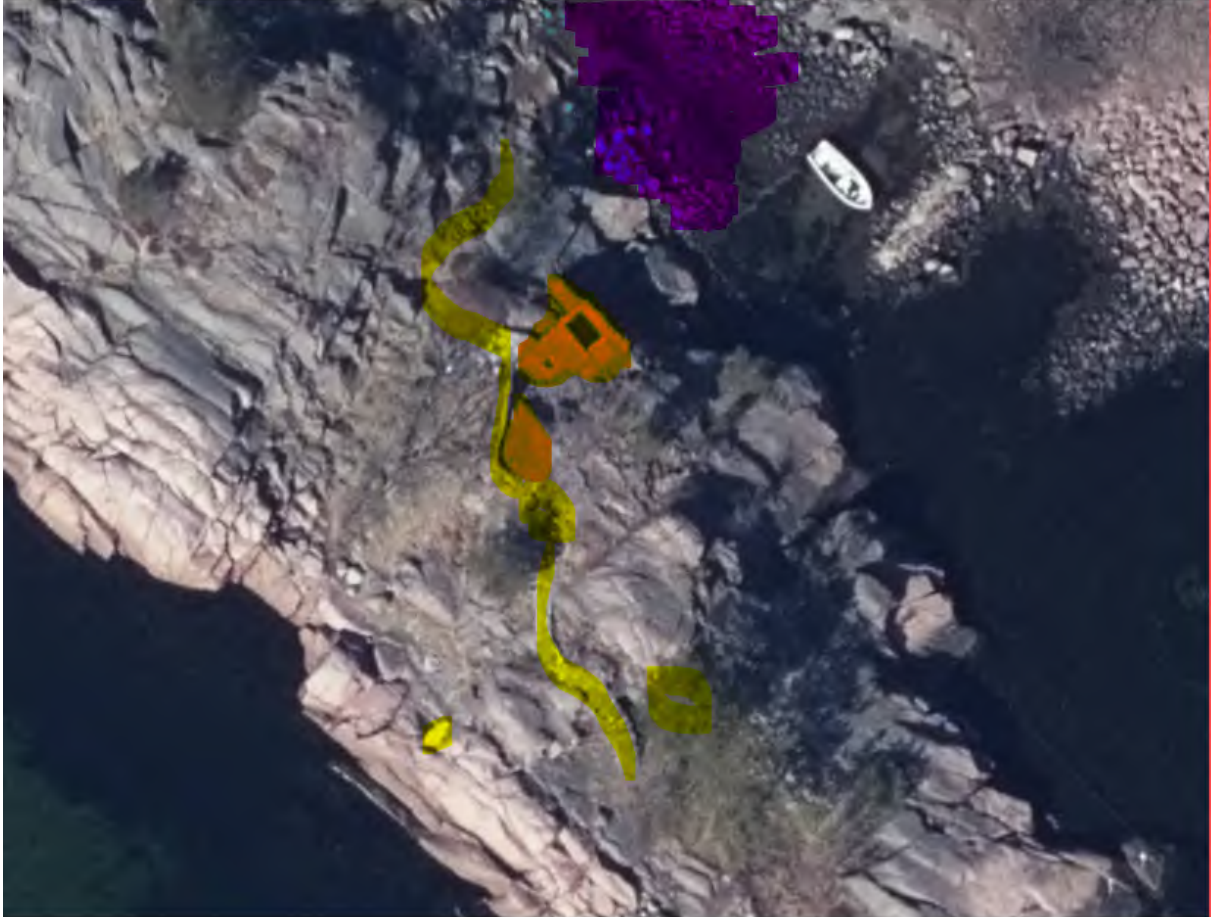

Arbeidet omfatter i prioritert rekkefølge:

1. Fjerning av hyttefundament
2. Fjerning av plattinger med fremmed stein/betong
3. Fjerning av oppstøpte bed og trapper inne på selve halvøya (sør for hyttefundament)
4. Fjerning av flaggstangfeste sør på halvøya
5. Fjerning av fremmede planter
6. Fjerning av mindre tiltak og natursteintrapper.

Flyfoto fra 2021 der murer og trapper er farget gult, Større flater/fundament er orange og mulig adkomst med maskin (på matter?) er blått.

NB: Området er et mye brukt friluftslivområde og det må påregnes at uvedkommende forsøker å komme inn på arealet. Vi forventer at enkelte ikke er enige i tilbakeføringen, eller er nyskjerrige på tiltaket. Kritikk kan henvises til forvalter (undertegnende).

Vi forventer:

Kostnadskontroll og jevnlig rapportering til prosjektleder (Arild Pfaff SNO)
Skånsom gjennomføring uten skade på stedegen vegetasjon og svaberg.
Tydelig merking og sikring mot skader, særlig for uvedkommende.
Opprydding i etterkant og lavering av avfall til godkjent mottak.

Tiltaket er et skjøtsels- og restaureringstiltak i Raet nasjonalpark og er ikke søknadspliktig etter naturmangfoldsloven eller plan- og bygningsloven. Det foreligger tillatelse til motorferdsel i forbindelse med tiltaket jf verneforskriften § 9 3.ledd a).

Dette inkluderer helikoptertransport dersom nødvendighet, men dette skal avklares med vår prosjektleder fra SNO (Arild Pfaff) i forkant.

Innsendt tilbud må inkludere

1. Tidsplan for gjennomføring i 2023
2. Hvilke tiltak som kan gjennomføres innenfor ramme på 350 000kr. (Denne er absolutt).
3. Kort beskrivelse av metoder
4. Kort beskrivelse av kompetanse hos prosjektleder og eventuelt andre ressurspersoner (for eksempel gartner)
5. Sertifiseringer for de ulike redskapene som skal benyttes
6. Plan og garanti for rydding i etterkant av eventuelle skader og forsøpling
7. HMS- ivaretagelse
8. Beskrivelse av erfaring fra tilsvarende arbeid/ referanser inntil 3 stk av hver.
9. Bekreftelse på registrert foretak (org nr).

Med unntak av vedlegg (5.-9) så bør tilbudet være på maks 5 sider.

Vurderingsgrunnlag

- Kvalitet vil bli vektlagt fremfor pris
- Erfaring fra tilsvarende arbeid vil bli vektlagt, samt kompetanse og sertifikater.

Dersom det oppstår uforutsette hendelser underveis vil omfanget nødvendigvis bli avgrenset for å holde budsjett på 350 000..

Tilbud vil bli vurdert etter følgende kriterier:

1. Kompetanse 40 % (Prosjektleder, andre ressurser, tilsvarende oppdrag)
2. Metodebeskrivelse 30 % (Vektlegging av skånsom rydding)
3. Andel oppdrag jf prioritert liste innenfor prisramme 30 %

Frist for innsendelse av tilbud er 25.9.23

Spørsmål rettes til forvalter (undertegnende). Det er satt av tid til befaringer på området 15.9, 19.9 og 21.9 etter avtale. Vi vil inngå kontrakt så snart som mulig og anslår at det vil ta ca en uke å vurdere tilbudene.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi
Postboks 115
1431 ÅS

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/8412-0 432.3

Deres ref.

Dato 04.11.2024

Utlysning: Revidering av skjøtselsplan på Spornes (2020-2030)

Forespørsel om levering av tjeneste – Revidering av skjøtselsplan

1. Bakgrunn

NIBIO AS utarbeidet skjøtselsplan for Spornes i 2019-2020 og skjøtsel har blitt gjennomført på området i perioden 2020-2024.

I planen ligger det en midtevaluering for å justere skjøtsel, vurdere endringer og se på effekter. Styret søker om 300 000kr til revidering av skjøtselsplan i 2025, men kan ikke garantere at beløpet innvilges. Eventuelle justeringer avklares innen kontraktsinngåelse.

Vedlegg 1: Skjøtselsplan for Spornes

nasjonalparkstyre.no/uploads/files_raet/Skjotselsplan_Spornes_13_03_2020.pdf

2. Krav til innhold

Revideringen skal omfatte alt arbeid som er utført på området og skal vise tiltak som vil føre til at målene nås. Følgende tema skal behandles spesielt:

- Vurdering av beitetrykk. For stort, passe eller for lite i forhold til rødlistearter? Hvilke arealer bør beites- og når?
- Vurdering av slitasje fra ferdsel til fots og på sykkel, samt opphold. Er det arealer med rødlistearter som blir mye brukt med skader, i så fall hvor?
- Evaluering av resultater av inngjerdet beitemark. Videreføring, flere arealer eller avvikling? Er det behov for gjerder (Fase 3 og Fase 4?) eller holder det med NO-Fence?
- Evaluering av slått av engarealer X1-X2-X3. Videreføring, avgrensning og hyppighet?
- Vurdere behov for fjerning av oppslag av busker/trær i åpen tørreng, i såfall hvor?
- Vurdering av behov for rydding i overganger mellom tørrenger og kantkratt, i så fall hvor? Har resthabitat med kratt av for eksempel Slåpetorn blitt ivaretatt?
- Vurdering av behov for rydding/tynning rundt prioriterte treslag, hvor?
- Vurdering av avvik fra skjøtelsesplan, alvorlighetsgrad og konsekvenser.
- Forekomster av svartelistede planter og spredningsfare.
- Anbefalinger til videre skjøtsel på fase 1-2-3
- Anbefalinger til eventuell skjøtsel av fase 4 med vektig for/imot.

2. Krav til innhold

- Skriftlig rapport på utført skjøtsel med vurderinger og tilrådninger for fremtids tiltak.
- Møter med forvaltning, kontraktør, rådgivende utvalg og styret.
- Feltarbeid med befaringer minst 3 ganger fordelt på sesonger.
- Kartlegging av NIN for området kan være aktuelt.

3. Geografisk avgrensning

Spornes, en del av Raet Nasjonalpark- se plan.

[nasjonalparkstyret.no/uploads/files_raet/Skjotselsplan_Spornes_13_03_2020.pdf](https://www.nasjonalparkstyret.no/uploads/files_raet/Skjotselsplan_Spornes_13_03_2020.pdf)

4. Krav til leveransens form

Leveransen skal presenteres i skriftlig rapport. Rapporten skal ha en form som gjør den lett tilgjengelig for en bred målgruppe. Rapporten skal føres i et klart og enkelt språk, være illustrert med bilder og innby til lesning.

Stedfestet informasjon som er egnet for det, skal presenteres på kart. Rapportens omfang skal være på 20 - 25 A4-sider inkludert kart og illustrasjoner, og skal ha resyme og sammendrag. Den skal leveres digitalt i PDF-format. Kartdata skal i tillegg leveres i SOSI-format.

5. Krav til arbeidsform

Overlates i utgangspunktet til leverandør.

6. Krav til kvalitet

Leveransen skal ha høy faglig kvalitet og gjennomføres etter de standarder som gjelder på fagområdet.

7. Budsjettbegrensning

Tilbudet skal være under 300 000 kroner eks. mva.

8. Lovhenvisning for anskaffelsen

Anskaffelsen er regulert av lov og forskrift om offentlige anskaffelser av 16. juli 1999 nr. 69 med endringer, senest ved lov 30. juni 2006 nr. 41 og forskrift fastsatt ved kgl.res.7.april 2006 nr. 402, endret ved forskrift 24. november 2006. Informasjon om regelverket er å finne på Kommunal- og regionaldepartementets hjemmeside.

9. Informasjonskilder

Informasjon om nasjonalparken ligger på [Nasjonalparkstyre | Forside](#)
Se under publikasjoner.

Nasjonalparkforvaltningen kan om ønskelig bidra med opplysninger og/eller vurderinger. Ellers må leverandør aktivt hente inn informasjon.

10. Kriterier for valg av leverandør

Konkurransen er en begrenset tilbudskonkurransen, dvs. at den bare tillater leverandører som er invitert til å gi tilbud, men som ikke tillater forhandling. Hvilken tilbyder som tildeles oppdraget vil bli avgjort etter en sammenligning av:

- Pris: 40 prosent – Timespris for hhv feltarbeid, skrivearbeid og møter.
- Løsningsforslag: 30 prosent (tidsplan for gjennomføring ila 2025)
- Faglige kvalifikasjoner: 30 prosent (Referanser og formell kompetanse)

11. Firmadokumentasjon

Følgende dokumentasjon kreves:

- Skatteattest og attest for merverdiavgift
- HMS-egenerklæring
- Firmaattest

12. Tidsfrister

Tilbud skal være forvalter i hende seinst 1.12.2024. For seint levert tilbud vil bli avvist..
Tidsfrist for levering av forslag til rapport til godkjenning er 15.13.2025.

Tidsfrist for ferdig leveranse er 01.04.2026.

13. Kontaktperson

Spørsmål i forbindelse med tilbudet kan rettes til forvalter Jenny Marie Gulbrandsen (98460618) , jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Alle relevante spørsmål med svar, vil bli anonymisert og distribuert til samtlige interessenter/tilbydere.

14. Innlevering av tilbud

Tilbudet sendes på e-post til forvalter. Tilbudet skal være på norsk.

15. Tilbakekalling av tilbud

Tilbyder kan ikke gjøre endringer i tilbudet eller kalle tilbudet tilbake etter tilbudsfrist.

16. Tilbudsåpning

Det vil ikke bli foretatt offentlig tilbudsåpning. Anskaffelsen vil bli protokollført.

17. Omkostninger

Omkostninger som tilbyderen pådrar seg ved utarbeidelsen av tilbudet vil ikke bli refundert.

18. Mulige tilbydere som er forespurt

Forespørselen er sendt: Biofokus, NIBIO, Dokkadeltaet våtmarkssenter, Faun Naturforvaltning AS, Ecofact AS, NINA, Biolog Vatne.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakere:

NIBIO - Norsk institutt for
bioøkonomi

Postboks 115

1431 ÅS

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

DOKKADELTAET NASJONALE VÅTMARKSSENTER AS FAUN NATURFORVALTNING AS	Gamlevegen 84	2879	ODNES
ØKOLOG VATNE BIOFOKUS	Fyresdal Næringshage Klokkarhamaren 6 Orkdalsveien 2612 Postboks 8600 Majorstuen	3870 7393 0349	FYRESDAL RENNEBU OSLO
Norsk institutt for naturforskning NINA	Postboks 5685 Sluppen	7485	TRONDHEIM

Fra: sfagpost@statsforvalteren.no[sfagpost@statsforvalteren.no]
Sendt: 06.11.2024 09:52:36
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Melding fra Statsforvalteren

Du er satt som kopimottaker på sak 2024/8412

Vennlig hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen | nasjonalparkforvalter

e-post: jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

Møkkalassets venner
c/o Høye G. Høyesen Eikelandveien 141
4920 STAUBØ

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/7188-0 432.3

Deres ref.

Dato 07.11.2024

Svar på søknad om samarbeidsavtale - Raet nasjonalpark - bruk av kommersielt merke - Møkkalassets venner

Jeg viser til søknad mottatt 23.05.24 om bruk av kommersiell logo for Raet nasjonalpark.

Vedtak

Forvalter gir, etter delegert myndighet fra Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde, tillatelse til Møkkalassets venner og Møkkalasset fyr til å benytte Raet nasjonalparks kommersielle logo for sine produkter.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår

- Turer og opplevelser skal være i tråd med bestemmelser for ferdesl i nasjonalparken og andre relevante lovverk.
- Alle deltakere skal får informasjon om Raet nasjonalpark og verneverdiene den innehar.
- Opplegg for nasjonalparkpartnere skal følges opp (kurs/møter)

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

Saksopplysninger

Møkkalassets venner er en fyrforening som driver aktiviteter og veldikehold ifm Møkkalasset fyr. De har turer og omvisninger på fyret, og holder på å etablere en utstilling som blant annet skal informere om Raet nasjonalpark.

Det er forvalters vurdering at Møkkalassets venner og Møkkalasset fyr tilfredstiller kriteriene fra både Miljødirektoratet

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

og Raet nasjonalparkstyre for bruk av kommersiell logo. Se også Veileder for søknad om godkjenning for bruk av Raet logo/ nasjonalparkprodukter

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/8412-0 432.3

Deres ref. «REF»

Dato 14.11.2024

Svar på Utlysning: Revidering av skjøtselsplan på Spornes (2020-2030)

Jeg viser til epost mottatt 7.11.2024 fra Raet grunneierlag og tilsvarende epost fra Bevar Hoveodden samme dag.

Jeg har rådspurt innkjøpsrådgiver hos Statsforvalterens fellestjenester og utysningen er innenfor regelverket mtp antall firma som er tilbudt oppdraget og fristen.

Det er ikke krav til utlysning på Doffin (åpen utlysning) med mindre oppdraget er over 1,3 mill kroner, og kravet for oppdrag i beløpsområdet 100 000kr -1,3 mill er at det skal innhentes tilbud fra minst tre tilbydere.

For oppdrag der det ikke finnes alternative tilbydere kan man dessuten dispensere fra reglene. [veileder reglene offentlige anskaffelser komp.pdf](#)

Jeg har sendt ut til Biofokus, NIBIO, Dokkadeltaet våtmarkssenter, Faun Naturforvaltning AS, Ecofact AS, NINA og Biolog Vatne.

Av disse er Biofokus, Dokkadeltaet våtmarkssenter og Ecofact AS leverandører på rammeavtale til Statsforvalteren i Agder.

NINA og Dokkadeltaet våtmarkssenter (muligens flere av dem) er på rammeavtale med Miljødirektoratet.

Oppdragene for disse embetene omfatter både skjøtselsplaner og/eller naturkartlegging.

Jeg har lagt til Faun Naturforvaltning som er et lokalt firma, en ekstern biolog og NIBIO ettersom de skrev den opprinnelige skjøtselsplanen. Jeg mener derfor at tilbudet er sendt ut bredt og jf Innkjøpsavdelingen innenfor normale frister.

Utsendelse av kopi til Rådgivende utvalg var kun til informasjon, så vidt jeg vet er det ingen deltakere i Rådgivende utvalg som driver med denne typen oppdrag, og i så fall kunne det blitt en interessekonflikt.

Dersom vi for eksempel skal lyse ut planer for marin restaurering, så vil NIVA være aktuelle slik jeg vurderer det. De sitter også i RU og må dermed vurdere sin rolle/habilitet.

Når styret har fått svar fra Miljødirektoratet på søknad om midler og har vedtatt å tilby oppdraget til en av tilbyderne, så vil RU involveres i prosessen med revidering av skjøtselsplanen.

Jeg ønsker å legge opp til bred involvering for de som ønsker det, på lik linje med da NIBIO utformet skjøtselsplanen i 2019-2020. Samtidig må vi stole på at fagpersonene i valgte firma

innehar nødvendig kompetanse, derfor er kompetanse vektlagt høyt i utlysningen.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Mottakere:

einar@fredriksen.net
FORENINGEN BEVAR
HOVEODDEN

c/o Kristina Stenlund Larsen Øvre 4836 ARENDAL
Tyholmsvei 18

Kopi til:

Miljødirektoratet
Statsforvalteren i Agder
Agder fylkeskommune

Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Postboks 504	4804	ARENDAL
Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Norsk Entomologisk Forening Arendal 30.10.2024
Bråvann terrasse 21
4624 Kristiansand

Til Miljødirektoratet
Brattørkaia 15
7010 Trondheim

Bekymringsmelding nr. 2 angående Raet nasjonalpark

Agderlaget av Norsk Entomologisk Forening har i løpet av de to siste årene sendt to brev til Statsforvalteren i Agder og parkstyret hvor vi har uttrykt en stor bekymring for hogst og rydding i Hoveområdet i Raet nasjonalpark.

Vi håper og tror at Miljødirektoratet ser vår bekymring og stopper alt arbeid med rydding av kratt og trær inntil en skjøtselsplan for hele Hoveområdet i Raet nasjonalpark er godkjent. Gjennom ettersommeren og høsten har parkforvalteren for Raet nasjonalpark fortsatt å la en gruppe kalt Hoves Venner rydde bort undervegetasjon og felling av flere større trær innenfor nasjonalparken. Vi forstår ikke hvilken rett parkforvalter har til å tillate Hoves Venner å fjerne store deler av den naturlige skogen, som skulle vært tatt vare på gjennom nasjonalparkvernet. Mer enn 50 større trær er fjernet. Området A er tidligere ryddet fritt for undervegetasjon. Dette arbeidet klaget vi på i 2022. I dag er skogen åpen og undervegetasjonen er borte. I området B er arbeidet i gang med fjerning av trær og undervegetasjon. I område B er mer enn 50 større trær felt i tillegg til mange mindre: Se kart og bilder.

Vi har tidligere påpekt overfor parkforvalteren at dette er i strid med vernebestemmelsen, og at arbeidet må stoppes. Dessverre fortsetter dette naturødeleggende arbeidet med parkstyrets velsignelse.

I et brev datert 1. april 2022 gjør parkforvalteren rede for tiltak som er utført samt hva som vil bli gjort. Sitat: «Jeg regner med at svært mye av disse biologiske forutsetningene er godt kjent for dere i NEF, men jeg skriver dem likevel ned for å vise at det er en tanke bak de tiltakene som er utført.»

Tanker har man lov til å ha, men å sette de ut i livet er for oss ubegripelig da det ikke finnes en godkjent skjøtselsplan for området.

I tillegg beiter et stort antall sauer på utsiden av det inngjerdede området på Spornes. I følge NIBIO er det et avvik fra skjøtselsplanen for Spornes.

Kopi av dette brevet blir i tillegg sendt til Naturvernforbundet i Agder samt Statsforvalteren, pluss andre fagetater.

Arne Flor (Agderlaget)

Kart over området sørvest for Hoveleiren

Stubbestørrelse på de over 50 trærne som er hogd ned

Hauger med kvist, greiner og trær ligger det flere av.

Fra: Arne Flor[florarne@gmail.com]
Sendt: 30.10.2024 11:59:22
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: bekymringsmelding angående hogst i Raet nasjonalpark

Norsk Entomologisk Forening har sendt en ny bekymringsmelding til Miljødirektoratet.

Arne Flor

ADVOKATKONTORET SANDEFJORD

Raet Nasjonalpark, Postboks 788 Stoa
4809 Arendal

Miljødirektoratet, postboks 5672, Torgarden,
7485 Trondheim

I KONTORFELLESKAP
ADVOKATER MNA
Erik Bryn Tvedt
Ingar Håland

ADMINISTRASJON
Julie Kristiansen

Ansvarlig advokat: Erik Bryn Tvedt
E-post: tvedt@advjat.no
Mobil: 90 18 45 35

Sandefjord, 09.09.24

Krav om stans av alt skjøtsel i Raet nasjonalpark

Undertegnede representerer styret i Bevar Hoveodden.

Det vises til brev fra Miljødirektoratet datert 21.08.24 om uforsvarlig forvaltning av Raet Nasjonalpark.

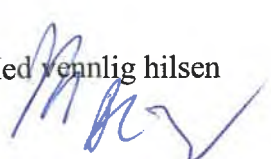
Medlemmer i Bevar Hoveodden som representerer foreningen i rådgivende utvalg (to biologer) har observert hvordan skjøtselen over tid har redusert fugl, dyr og insekter i takt med tynning, rydding og massiv fjerning av undervegetasjon. Etter hugst i vinter vokser det nå opp tusenvis av ospeskudd på hugstfeltet pga. ufaglig hugst. (Ospa skulle vært ringbarket før evt. hugst).

Vedlagt uttalelse fra Bevar Hoveoddens biologer datert september 2024.

Det vises til at Miljødirektoratet ikke har fått svar på en rekke sentrale spørsmål om nasjonalparkens forvaltning av området. Brevet avslører beviste brudd på skjøtselsbestemmelser i naturmangfoldlovens § 47.

En krever stans i all skjøtsel inntil det foreligger konklusjoner fra Miljødirektoratet og en ferdig forvaltningsplan.

Med vennlig hilsen

Erik Bryn Tvedt
Advokat

Informasjon til Miljødirektoratet september 2024

Nasjonalparkforvaltningens negative påvirkning på naturmiljøet på Hoveodden.

1. Fjerning av undervegetasjon

Natur og vegetasjon på Hoveodden har stort sett vært uforandret fra 1970-tallet og fram til for et par år siden. Flyfoto fra 1946 og fram til i dag viser det. Det var lave krokete furuer ytterst mot rullesteina, med en undervegetasjon av ulike busker og småtrær. Nederst var det mye lave skjørtegraner og lave einerbusker. Innover halvøya var det mer høystammede trær. Vegetasjonen ytterst mot havet var formet over tid av vind og salt, og fungerte som et stabilt leveområde for ulike planter, fugl og insekter. Vi har aldri opplevd gjengroing som et stort problem i området.

Store deler av denne undervegetasjonen er nå rasert og fjernet i de ytre områdene fra Hoveodden og mot Spornes, av foreningen Hoves Venner på oppdrag av nasjonalparkforvalteren. Hun har flere forklaringer på dette.

I et svar til bekymringsmelding fra Norsk Entomologisk Forening datert 11.2.2022 skriver hun 1.4.2022 (uten henvisning til noen forvaltningsplan):

«I områdene L så er også hensynet til friluftslivet mer ivaretatt, og her er målet en mer lysåpen skog der karakteristiske furutrær, villniss og klatretrær avlastes med små lysninger med tørreng og røsslyng. Et av målene er at man skal kunne se sjøen fra store deler av kyststien/folkestien.»

Nasjonalparkforvalteren skriver i Geita 6.4.24 : «Det er viktig å ha i bakhodet at den største trusselen mot verneverdiene i norske verneområder er gjengroing, noe som både riksrevisjonens rapport fra 2009 og handlingsplanen som fulgte slår fast **Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene (regjeringen.no)**.»

I denne handlingsplanen punkt 3.1.1. nevnes gjengroing som den største trusselen mot verneområdene. Dette gjelder imidlertid alle verneområder på landsbasis, og det er naturreservatene og landskapsvernområdene der dette er viktigst. For nasjonalparkene er det forstyrrelser og terrengslitasje som er de største truslene. Dette argumentet holder altså ikke.

Dessuten i Verneforskriften for Raet nasjonalpark (som faktisk gjelder):

2.1 Vern av plantelivet

Vegetasjonen på land og i sjø, herunder døde busker, trær og ilanddrevet tang og tare er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

Det er et slikt habitat med busk og kratt som er det viktigste hekkeområdene for sangere og andre mindre fuglearter. Blant annet sang nattergalen i buskene ved Røde Kors-hytta på 1970-tallet. Nattergalen har også vært ganske årvisst i krattvegetasjonen som nå er fjernet i det inngjerdede skjøtselplanområdet på Spornes. På anmodning fra ornitologisk forening ble det her spart noen mindre seljetrær/busker som har liten verdi som sangerhabitat. I furuskogen og høyere trær er det bare kråke og enkelte troster som hekker. Det er nå betydelig mindre fuglesang i områder der undervegetasjon er fjernet.

Området har også en svært artsrik insektsfauna. Den 1.juni hadde SABIMA sin årlige artsregistrering. Vi var en gruppe på 10-15 personer med stor kunnskap om insekter og botanikk som leide en av de gamle boligene i Hove leir. Totalt ble det registrert ca. 700 plante- og dyrearter i denne delen av Raet nasjonalpark innen Hoveområdet. Nedenfor huset vi leide ble det registrert over 200 sommerfuglearter, med ulike krav til næringsplanter. Mange insekter har helt spesielle næringsplanter de er avhengige av, og rasingen av undervegetasjonen kan lokalt ha ødelagt viktige biotoper.

I tillegg har Hoves Venner kjørt mye av det de har hogd gjennom flisekutter. Den oppkuttete flisen er spredt på et utall stier og veier i området. Stiene blir etter en stund vanskelige å gå på når flisen brytes ned, særlig i fuktig vær, noe som fører til at nye stier stadig oppstår. Nykuttet flis fungerer også som barriere for marklevende insekter og smådyr. Selv store løpebiller er observert med problemer ved kryssing av flislagte stier.

Mye ved er tatt ut og solgt til inntekt for foreningen. I Naturmangfoldloven § 47 står det: «*Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren*», det må bety at denne praksisen er i strid med loven. Flere døde trær, og dermed viktige insektbiotoper, har blitt fjernet med begrunnelse i sikkerhet for turgåere.

Fjerning av undervegetasjon har også ført til endrede lysforhold på bakken. Hogst, særlig av osp og selje, har ført til at det kommer opp et utall rotskudd på steder der det var skyggetålende vegetasjon. Et felt vi observert under artsregistreringen 1.juni hadde over 100 eksemplarer av orkideen nattfiol. Nå er dette feltet dekket av et tett oppslag av osp. Vegetasjonen som gjennom mange år var komme i balanse er nå ødelagt, noe som vil ta mange år å gjenopprette.

Skogen som nå er gjort åpen på store deler av Hoveområdet, har gjort det vanskelig for de rådyrene som lever der å finne skjul, hvile og mat.

2. Beiting

Som en del av en skjøtsesplan (NIBIO) for rullesteinsområdet på Spornes skulle geiter brukes for å beite ned oppslag av trær for å skape et ønsket åpent landskap. Dette skulle gjøres i inngjerdede felter. Imidlertid er geiter sluppet ut over hele Hovehalvøya (i hvert fall 2023). Dette førte til en voldsom nedbeiting av vegetasjonen flere steder, og mange karakteristiske planter som strandkvann og strandkål var snauspist. Geiter utenfor inngjerdingen ble sett på som et avvik fra skjøtsesplanen av NIBIO, mens nasjonalparkforvalteren henviste til gamle beiterettigheter, og ville bruke «sporadisk beite for å hindre gjengroing av engareal. Lett beitetrykk» jfr. artikkelen i Geita 6.4.2024. Er dette avklart med de som har gamle beiterettigheter? Nasjonalparkforvalteren betaler flere hundre tusen kroner i året for leie av geitene. En så stor sum burde vel vært ute på anbud. Er dette gjort? Eierne av geitene er samme person som har foretatt ureglementert maskinell hogst og rydding innen skjøtselsområdet på Spornes. Han har ingen beiterettigheter på Hove.

Det har også vært beiting (ikke i regi av nasjonalparkforvaltningen) på bl.a. Merdø og Store Torungen. Dette er øyer som er aktuelle i forbindelse med et prosjekt om gjenoppretting av bestander av apollosommerfugl og klippeblåvinge. Disse sommerfuglene har smørbukk som næringsplante, og denne har vært helt nedbeitet der det har gått sauer. Apollosommerfuglen var vanlig i Hove-Spornesområdet fram til midten av 1960-tallet, og man må også ha dette som bakgrunn i diskusjonen om beiting.

Entomologisk forening kom i sommer med i rådgivende utvalg (RU) for nasjonalparken. Vi ba da om at de siste 200 meterne med urørt undervegetasjon fra Hove leir og mot Spornes måtte spares, i det minste som et referanseområde. Det ser ut som nasjonalparkforvalteren har hørt på dette og gitt beskjed til Hoves Venner, men de har i øyeblikket virksomhet i områdene inn mot Hovekilen.

Vi ber om at all hogst og rydding i nasjonalparken stoppes øyeblikkelig før mer uopprettelig skade skjer, og inntil en faglig forsvarlig forvaltningsplan og godkjent skjøtsesplan foreligger.

~~Ract Nasjonalpark
Postboks 700 Stoa
4801 Alesund~~

Retur
Advokatkontoret Sandefjord
Storgata 11
Postboks 278 / Ny adresse ukjent
3201 Sandefjord / Nouvelle adresse inconnue

Retur
Feil adresse

Fra: Erik Bryn Tvedt[tvedt@advjat.no]
Sendt: 17.09.2024 15:36:44
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Fwd: Skann fra Kopimaskin

Videresendt melding:

Fra: Erik Bryn Tvedt <tvedt@advjat.no>
Emne: Vs: Skann fra Kopimaskin
Dato: 17. september 2024 kl. 09:48:45 CEST
Til: "fmavjmg@statsforvalteren.no" <fmavjmg@statsforvalteren.no>

Vedlagte brev sendt på vegne av Hoveoddens venner er mottatt i retur. Sender det derfor på denne mail

Videresendt melding:

Fra: post@advjat.no
Emne: Skann fra Kopimaskin
Dato: 17. september 2024 kl. 10:44:47 CEST
Til: tvedt@advjat.no
Svar til: post@advjat.no

Skannet dokument ligger som vedlegg i denne epost

Fra: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]

Sendt: 08.11.2024 10:03:39

Til: Postmottak SFOS;Postmottak SFIN;Postmottak SFVT;Postmottak SFAG;Postmottak SFRO;Postmottak SFVL;Postmottak SFMR;Postmottak SFTL;Postmottak SFNO;Postmottak SFTF;Tuseth, Gunhild Dalaker;Elstrand, Haavard;Helgås, Grethe;Løvdal, Ingunn;Bendixen, Marit Sundsvik;Kvingedal, Kjell;Madsøy, Frank;Fjellvær, Line Lund;Knutsen, Oddlaug Ellen;Helgason, Lisa Bjørnsdatter;Skansen, Ronny;Gulbrandsen, Jenny Marie;Odden, Alf;Haug, Jørn Trygve;Grevrusten, Stein Magne;Stokkenes, Aina-Elise Bolstad;Valan, Sindre Kolstad;Sveen, Kari;Ullring, Ulf;Liebe, Morten;Granli, Stein Egil;Sørлие, Kristine;Rødstøl, Mari Melbø;Stensby, Trond;Skarsaune, Ingvild;Nystuen, Hilde;Berge, Eirin;Sem, Gunhild Kirsti;Svendsgard, Bernhard;Nystad, Ingvild Hansen;Wika, Jannike Elise;Kvalshaug, Ole-Jakob;Aarstrand, Bjørnar;Moldestad, Torbjørn;Buttingsrud, Trond Erik;Jaren, Hege;Olsen, Monika;Borud, Dag Evert;Skjemstad, Oddrun;Stine Emilie Alfonsdatter Nøding;Benonisen, Rune;Storm, Nina Andrea;Olsen, Sunniva;Vistnes, Ingunn Ims;Salmila, Karoline;Østereng, Geir;Solbakke, Jørgen Eira;Baardvik, Bjørn Morten;Kollstrøm, Rolf;Birkeland, Ingve;Tødås, Tore;Thyrum, Kirsten;Bull, Hans;Nisja, Eli Grete;sara.kristiane.kjergard.eide@statsforvalteren.no;Slettom, Lars;Berger, Marit Sophie;Henriksen, Linda Forbregd;Nøstvold, Lina;Moen, Hege Sæther;Sjømæling, Anne;Herregården, Kristian Kvaalen;Dobbedal, Eirik Johansen;Haavik, Astrid Bakke;Snøtun, Trygve;Hauge, Tor Arne;Sveen, Kari;Nedrelo, Eldrid;Nornes, Anbjørg;Vallestad, Jorunn;Maria Alarcon Underdal;Røyrvik, Alf Erik;Aasland, Øistein;anne.gerd.nysveen@ullensvang.kommune.no;trine.lise.slatsveen@nore-og-uvdal.kommune.no;bjornhelge.bjornsen@tinn.kommune.no[sfospost@statsforvalteren.no;sfinpост@statsforvalteren.no;sfvtpost@statsforvalteren.no;sfagpost@statsforvalteren.no;sfropost@statsforvalteren.no;sfvlpost@statsforvalteren.no;sfmrpost@statsforvalteren.no;sftlpost@statsforvalteren.no;sfnopost@statsforvalteren.no;sftfpost@statsforvalteren.no;gunhild.tuseth@statsforvalteren.no;haavard.elstrand@statsforvalteren.no;grethe.helgas@statsforvalteren.no;ingunn.lovdal@statsforvalteren.no;marit.bendixen@statsforvalteren.no;kjell.kvingedal@statsforvalteren.no;frank.madsoy@statsforvalteren.no;line.fjellvar@statsforvalteren.no;oddlaug.knutsen@statsforvalteren.no;lisa.helgason@statsforvalteren.no;ronny.skansen@statsforvalteren.no;jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no;alf.odden@statsforvalteren.no;jorn.haug@statsforvalteren.no;stein.grevrusten@statsforvalteren.no;aina-elise.bolstad.stokkenes@statsforvalteren.no;sindre.valan@statsforvalteren.no;kari.sveen@statsforvalteren.no;ulf.ullring@statsforvalteren.no;morten.liebe@statsforvalteren.no;stein.granli@statsforvalteren.no;kristine.sorlie@statsforvalteren.no;mari.rodstol@statsforvalteren.no;trond.stensby@statsforvalteren.no;ingvild.skarsaune@statsforvalteren.no;hilde.nystuen@statsforvalteren.no;eirin.berge@statsforvalteren.no;gunhild.sem@statsforvalteren.no;bernhard.svendsgard@statsforvalteren.no;ingvild.hansen.nystad@statsforvalteren.no;jannike.wika@statsforvalteren.no;ole-jakob.kvalshaug@statsforvalteren.no;bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no;torbjorn.moldestad@statsforvalteren.no;trond.erik.buttingsrud@statsforvalteren.no;hege.jaren@statsforvalteren.no;monika.olsen@statsforvalteren.no;dag.evert.borud@statsforvalteren.no;oddrun.skjemstad@statsforvalteren.no;stine.noding@statsforvalteren.no;rune.benonisen@statsforvalteren.no;nina.storm@statsforvalteren.no;sunniva.olsen@statsforvalteren.no;ingunn.vistnes@statsforvalteren.no;karoline.salmila@statsforvalteren.no;geir.ostereng@statsforvalteren.no]

orvalteren.no;jorgen.solbakke@statsforvalteren.no;bjorn.baardvik@statsforvalteren.no;rolf.kollstrom@statsforvalteren.no;ingve.birkeland@statsforvalteren.no;tore.todas@statsforvalteren.no;kirsten.thyrum@statsforvalteren.no;hans.bull@statsforvalteren.no;eli.nisja@statsforvalteren.no;sara.kristiane.kjergard.eide@statsforvalteren.no;lars.slettom@statsforvalteren.no;marit.berger@statsforvalteren.no;Linda.Forbregd@statsforvalteren.no;lina.nostvold@statsforvalteren.no;hege.moen@statsforvalteren.no;anne.sjomaling@statsforvalteren.no;kristian.herregarden@statsforvalteren.no;Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no;astrid.haavik@statsforvalteren.no;trygve.snotun@statsforvalteren.no;tor.arne.hauge@statsforvalteren.no;kari.sveen@statsforvalteren.no;eldrid.nedrelo@statsforvalteren.no;anbjorg.nornes@statsforvalteren.no;jorunn.vallestad@statsforvalteren.no;maria.underdal@statsforvalteren.no;alf.erik.royrvik@statsforvalteren.no;oistein.aasland@statsforvalteren.no;anne.gerd.nysveen@ullensvang.kommune.no;trine.lise.slatsveen@nore-og-uvdal.kommune.no;bjornhelge.bjornsen@tinn.kommune.no]

Kopi: Høylandet Kommune[postmottak@hoylandet.kommune.no]; Inderøy Kommune[postmottak@inderoy.kommune.no]; Indre Østfold kommune[post@io.kommune.no]; post@karmoy.kommune.no [post@karmoy.kommune.no]; postmottak@kristiansand.kommune.no [postmottak@kristiansand.kommune.no]; post@kvinnherad.kommune.no [post@kvinnherad.kommune.no]; Lom kommune[post@lom.kommune.no]; postmottak@luster.kommune.no [postmottak@luster.kommune.no]; Postmottak Lyngen kommune[post@lyngen.kommune.no]; Namsskogan Kommune[postmottak@namsskogan.kommune.no]; Nærøysund Kommune[post@naroy.sund.kommune.no]; Orkland Kommune[postmottak@orkland.kommune.no]; Os kommune[postmottak@os.kommune.no]; Postmottak Rauma kommune[post@rauma.kommune.no]; Rindal Kommune[post@rindal.kommune.no]; Ringebu kommune[post@ringebu.kommune.no]; Røros kommune[postmottak@roros.kommune.no]; Røyrvik Kommune[postmottak@royrvik.kommune.no]; post@sirdal.kommune.no [post@sirdal.kommune.no]; Postmottak@stavanger.kommune.no [Postmottak@stavanger.kommune.no]; post@stord.kommune.no [post@stord.kommune.no]; postmottak@suldal.kommune.no [postmottak@suldal.kommune.no]; Postmottak Sunndal kommune[post@sunndal.kommune.no]; postmottak@sunnfjord.kommune.no [postmottak@sunnfjord.kommune.no]; postmottak@tinn.kommune.no [postmottak@tinn.kommune.no]; postmottak@tokke.kommune.no [postmottak@tokke.kommune.no]; Tolga kommune[postmottak@tolga.kommune.no]; Postmottak Tromsø kommune[postmottak@tromso.kommune.no]; Tydal kommune[postmottak@tydal.kommune.no]; Tynset kommune[postmottak@tynset.kommune.no]; postmottak@ulvik.kommune.no [postmottak@ulvik.kommune.no]; Postmottak Vanylven kommune[postmottak@vanylven.kommune.no]; post@vik.kommune.no [post@vik.kommune.no]; Vågå kommune[postmottak@vaga.kommune.no]; Vestby kommune[post@vestby.kommune.no]; Postmottak Vardø kommune[postmottak@vardo.kommune.no];

Tittel: Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder - 2025

Vår ref.: 2024/8934

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Hilsen
Kristin Sundal
konsulent, Land og friluftsliv

mobil: 913 62 087

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljodirektoratet-oxb.no%2F&data=05%7C02%7Cjenny.gulbrandsen%40statsforvalteren.no%7C8836c20649044d05707608dcffd38833%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638666534187866875%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCIsIlAiOiJXaW4zMmIsIkFOIjoiTWFpbCIsIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sd ata=KUYkLQqAkryo2RkPgziXm6ZrP6g2sHPqqPKbeRSZoQw%3D&reserved=0> |
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljstatus-3cb.no%2F&data=05%7C02%7Cjenny.gulbrandsen%40statsforvalteren.no%7C8836c20649044d05707608dcffd38833%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638666534187889797%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCIsIlAiOiJXaW4zMmIsIkFOIjoiTWFpbCIsIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sd ata=LCVAGR%2FI6wFqybuCHlj%2BoofPMQLDyHeN6oJMtYSY%2BT4%3D&reserved=0>
Sentralbord: 73 58 05 00

Alle Statsforvaltere og verneområdestyrer

Trondheim, 07.11.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/8934

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder - 2025

Statsforvalteren kan i år innen 15. november sende inn et anslått totalbeløp for tiltaksmidler for 2025 (midler til naturrestaurering ikke inkludert) og på grunnlag av dette bli tildelt 25% av totalbeløpet allerede i tildelingsbrevet før jul. Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, og frist for innmelding i ESS er 10. januar 2025. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

Post 1420.31 – Tiltak i verneområder og naturrestaurering Nytt – statsforvaltere kan melde inn estimert totalbeløp innen 15. november 2024

Med referanse til oppfølging etter vårkonferansen for miljøverndirektørene og e-post fra Miljødirektoratet til embetene av 1. oktober, følger her informasjon om prøveordning for tidlig del-tildeling av tiltaksmidler. Prøveordningen gjelder kun for statsforvaltere og kommuner med delegert forvaltningsmyndighet. Ordningen gjelder ikke for restaureringstiltak over samme budsjettpost – her gjelder innmelding av behov for midler som før. Nasjonalpark- og verneområdestyrene skal melde inn og får behandlet sine behov for tiltaksmidler på samme måte som tidligere år.

For at statsforvalterne skal kunne starte opp forberedelser og tiltak som kan/bør ha oppstart tidlig på året i 2025, ønsker vi å tildele 25 % av innmeldt totalbehov allerede den 20. desember 2024, i tildelingsbrevet til statsforvalterne for 2025. Alle tiltak skal være i tråd med postformålet og strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Vi ber om at statsforvalterne innen 15. november sender inn et realistisk anslag for totalbeløp for tiltaksmidler i 2025 – midler til naturrestaurering ikke inkludert. Anslaget sendes på e-post til post@miljodir.no og med kopi til vibeke.husby@miljodir.no

Nasjonalpark- og verneområdestyrene har i flere år meldt inn behov for midler til tiltak i ESS, på samme vis som statsforvalterne. De har på bakgrunn av innmeldingen fått en rammetildeling, med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap./post 1420.31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Vi legger nå opp til liknende prosedyre for statsforvalterne.

En ramme vil bli tildelt i februar 2025, på bakgrunn av hvilke tiltak som er godkjent/har fått status som OK i ESS. Dette vil gi en smidigere ordning for statsforvalterne og samtidig effektivisere arbeidet i direktoratet. Det vil ikke lenger være behov for å melde inn behov for omdisponering av tiltaksmidler, så lenge midlene benyttes på tiltak med status OK i ESS. Rapportering i ESS skal skje på slutten av året, på samme måte som før. Dette fordi vi trenger en nasjonal oversikt over bruken av tiltaksmidlene, med behov for å kunne ta ut nasjonale rapporter fra ESS til ulike formål. Naturoppdrag vil om ikke så lenge kunne gi ytterligere forenkling og effektivisering av oppgavene knyttet til både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestauring

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap, åpent lavland, elver og innsjøer og marine naturtyper langs kysten, både innenfor og utenfor verneområdene. Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak, blant annet med grunnlag i *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)*. Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestauring. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestauring* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Prioriteringene i strategien skal også følges ved innmelding av tiltak. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og andre verneområder i sjø.

Alle innmeldte tiltak skal i tillegg til verneformålet være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtelsesplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2025 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak der SNO er økonomisk ansvarlig, meldes inn som enkelttiltak i ESS, og ikke som del av en ramme.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til

slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes. Ved minkbekjempelse kan fellingsinstruksen kun tas i bruk av tjenesteytere som har kontrakt med SNO.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (med behov for kanalisering av ferdsel), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier. Behov for midler til informasjonstiltak i slike prioriterte områder meldes inn via ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Statsforvalteren kan for 2025 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Informasjonstiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Vi har tidligere hatt en avtale for leveranse av verneskilt, underskilt og skiltstenger, men den har gått ut. Vi skal i gang med anskaffelse av ny avtale. Inntil videre er det fortsatt mulig å bestille hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>. Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

Innmeldinger av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren".

Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og det er derfor viktig med effektmåling av tiltak. Vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdsestellere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdselstellere i verneområder der Miljødirektoratet besitter tellere, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen.

Erfaringene med dagens opplegg for ferdselstellere viser imidlertid at SNO bruker uforholdsmessig mye tid på oppfølging av tellere, og det er behov for å redusere SNO-bidraget grunnet begrensede ressurser. Dette betyr at forvaltningsmyndighetene kan forvente mindre SNO-bistand til tellere i felt. Vi er i ferd med å avklare opplegg for 2025, og vil komme med informasjon når dette er avklart.

For 2025 meldes behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere inn i ESS som før. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere. I kostnadsfeltet skrives kr. 1. Det er ikke ønskelig at forvaltningsmyndighetene kjøper inn tellere selv ved bruk av tiltaksmidler.

Marint søppel

Det fins en egen tilskuddspost for tilskudd til tiltak mot marin forurensning (post 1420.71). Statsforvalteren kan oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer til å søke midler fra denne posten for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Opprydding av avfall langs elver, vann og innsjøer er også omfattet av ordningen. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS, i skjemaet *Tiltak i verneområder*.

Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal

bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene.

Hovedpunkter i samhandlingen (se også tabell under):

- I tillegg til å bruke Naturoppdrag aktivt gjennom året, skal de årlige planleggingsmøtene omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år
- Planleggingsmøtene mellom SNO og forvaltningsmyndighetene skal gjennomføres mellom 15. november og 15. desember. På forhånd bør det ha vært gjennomført formøter mellom saksbehandler hos forvaltningsmyndigheten og lokalt SNO hvor man går mer detaljert gjennom rapportering og nye fremtidige oppdrag
- Forslag til oppdrag for kommende år skal legges inn av forvaltningsmyndigheten i Naturoppdrag senest 1 uke før planleggingsmøtet. Forvaltningsmyndigheten kan også legge inn oppdrag ved behov gjennom året
- Alle oppdrag som er utført inneværende år skal være godt og tilstrekkelig dokumentert i Naturoppdrag av utføreren senest en uke før planleggingsmøtet. Dette gjelder også tiltak knyttet til Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) og eventuelle andre oppgaver knyttet til restaurering av natur
- Endelig frist for innlegging av oppdrag for kommende år, er 10. januar.
- Ved innlegging av oppdrag i Naturoppdrag hvor SNO settes som ansvarlig, skal det som utfører settes inn navnet på *Naturoppsyn* som er oppgitt i Naturoppdrag. Alle verneområdene skal ha et SNO-navn som *Naturoppsyn*. Hvis det ikke ligger inne Naturoppsyn, lar en utfører stå tom
- SNO vil etter 10. januar ta endelig stilling til om oppdraget kan tas eller skal avvises. Hvis oppdraget tas, blir det vurdert om utfører skal endres eller ikke. Eventuell endring gjøres av SNO lokalt som del av egen planlegging
- Endelig frist for avklaring av oppdrag, settes til 15. mars, men det skal tilstrebes å ha dette klart så tidlig som mulig
- Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er allikevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må

denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Også tiltak knyttet til "Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)" og andre naturrestaureringsoppgaver. Om utfører ikke har tilgang til Naturoppdrag skal ansvarlig dokumentere oppdraget
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november til 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett alle oppdrag for kommende år i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest 10. januar	Oppdrag til SNO skal være knyttet til en utfører
Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	Senest 15. mars	Avviste oppdrag skal ha "Ingen utfører". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>

Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 20. november 2024.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering i ett av skjemaene.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2025. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i ESS og behov for SNO-ressurs (som utfører) i Naturoppdrag, er **10. januar 2025**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>
Naturoppdrag: <https://naturoppdrag.miljodirektoratet.no/>

Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2025, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2025. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet, se mailadresser over. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Vedlegg:
Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025

Kopi til: Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

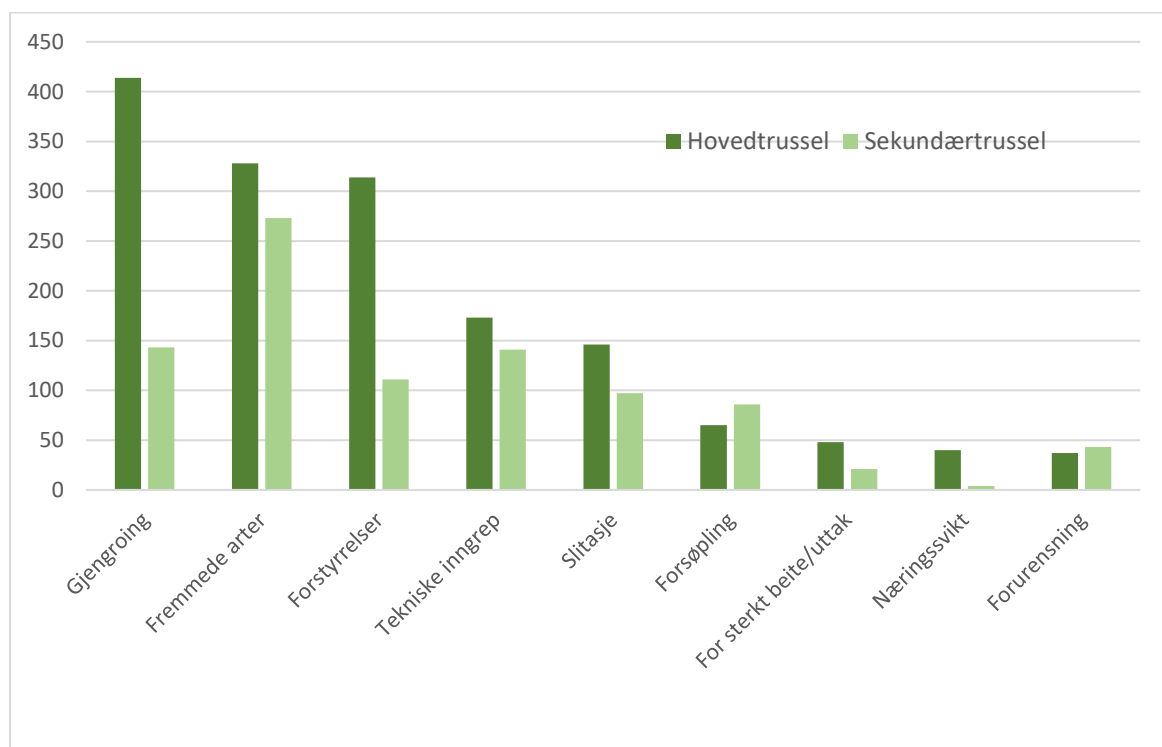
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/7187-0 432.3

Deres ref. «REF»

Dato 08.11.2024

Svar på søknad om Sankthansbål på Brekka - Tromøy - Raet np

Jeg viser til søknad om arrangement på Sankthansbål på Røykpynten.

Vedtak

Forvalter innvilger etter delegert myndighet fra Raet nasjonalparkstyre med hjemmel i forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner, Aust-Agder (FOR-2016-12-16-1632), tillatelse til ny Sankthansbålplass på Brekka ved Røykpynten.

Forvalter innlemmer dette i forvaltningsplanen ved revidering.

Raet nasjonalparkstyre fastsetter følgende kriterier for sankthansbål:

- Sankthansbål skal alltid bestå av rene bålmaterialer som ikke forurenses.
- Sankthansbål skal være i trygg avstand til vegetasjon og overholde varsler om brannfare /bålforbud.
- Bygging av bålet bør ikke starte før inntil en uke i forkant av St. Hans, dvs. f.o.m. 16. juni.
- Sankthansbål skal ha tilstrekkelig tilsyn og ryddes opp i etterkant. Skjemmende rester bør fjernes senest 2 dager etter Sankthans.
- De som deltar i oppbyggingen av sankthansbålet/ organisering av felles sankthansbål er også ansvarlig efor opprydding i etterkant.
- Sankthansbål bør så langt mulig legges på jord eller sand. Der sankthansbål er etablert på svaberg så skal bålet alltid legges på samme sted.
- Sankthansbålet bør markeres med en ytre perimenter, for eksempel en ramme av stål. Bålplassen kan med fordel fylles med sand for å redusere skade på svaberg

Saksopplysninger

Nasjonalpark Raet
Landskapsvernområde Søm

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Torunn Liltvedt søker på vegne av grunneierne på Brekka om å få oppført deres sankthansbål plass som har vært brukt i flere tiår. Som reserve søker de om sankthansbål på Røykpynten.

Koordinater
N: 6494966.72
Ø: 142600.04

Verneforskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke.*

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:
Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

(...)

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Friluftsliv og arrangementer er omtalt i § 7

§ 7. Ferdsliv og friluftsliv 9.-11.ledd

Det skal vises særlig varsomhet ved bålbrekking og bruk av grill, slik at det ikke oppstår brannfare eller skade på vegetasjon, svaberg og rullestein. I områder med anlegg tilrettelagt for bål og grill skal disse benyttes.

Brenning av hogstavfall etter rydding i forbindelse med skjøtsel kan skje i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.

Det kan i forvaltningsplan fastsettes steder hvor sankthansbål er tillatt.

Naturmangfoldsloven

Etter § 7 i naturmangfoldsloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Forvaltningsplan

Gjeldende utkast til forvaltningsplan har ikke med noen liste med sankthansbål, men revidert plan som er inne til godkjenning har med en liste over steder samt reviderte vilkår (gjengitt ovenfor). Fra utkastet:

St. Hans-bål:

Forvaltningsmyndigheten kan vurdere å gi dispensasjon for St. Hans bål på steder med tradisjon for dette, dersom det ikke er fare for skade på verneverdiene. Bålet skal alltid bestå av rene bålmaterialer som ikke forurenses, og det må sørges for tilstrekkelig tilsyn og opprydding. Bygging av bålet bør ikke starte før inntil en uke i forkant av St. Hans, dvs. f.o.m. 16. juni. Skjemmende rester bør fjernes senest 2 dager etter St. Hans.

- ❖ Godkjente steder for St. Hans-bål:

Liste fra tidligere vedtak som er tatt med i ny plan

Sted	Koordinater UTM 32N	Kategori
Gjervoldsøy	POINT(483895.18116501 6474201.0464944)	Sankthansbål
Ø Breidbukta, Havsøya	POINT(487080.16524628 6475654.4180368)	Sankthansbål
Hove	POINT(489791.11391316 6477263.0930018)	Sankthansbål
Sandum	POINT(490621.20578526 6478554.9994193)	Sankthansbål
Bjelland	POINT(493300.56562804 6479518.1642039)	Sankthansbål
Botne	POINT(493566.18911226 6480532.9699923)	Sankthansbål
Skare	POINT(495363.76936133 6483345.1578594)	Sankthansbål
Speken	POINT(507830.69792489 6498583.4923443)	Sankthansbål
Spornes	POINT(491609.56324477 6478183.4011653)	Sankthansbål
Kvernskjær	POINT(503695.86462648 6493231.3790136)	Sankthansbål
Randviga	POINT(482143.48063123 6470668.4427003)	Sankthansbål
Hasseltangen	POINT(483881.43023851 6472567.7053595)	Sankthansbål
Gjessøya	POINT(489088.37475359 6477198.6581347)	Sankthansbål
Langerumpa	POINT(488424.59740984 6476685.6190722)	Sankthansbål
Tømmerstø (upresis)	POINT(493207.89330827 6480847.7806931)	Sankthansbål
Vestre Flatskjæra	POINT(509065.00000000 6500087.0000000)	Sankthansbål

Vurderinger

Det er allerede en god del sankthansbålplasser i/ved nasjonalparken, og på utsia på Tromøy er det blant annet på Spornes og på Bjelland. Imidlertid er det knyttet lokale tradisjoner til hver enkelt plass og det betyr ofte mye for lokalbefolkning. Derfor er det også åpnet for dette i verneforskriften.

Det er forvalters vurdering at en fastsetting av faste plasser der det er tillatt med sankthansbål etter kriteriene i forvaltningsplanen vil redusere antallet nye bålplasser samt bidra til en samling av total belastning på noen få utvalgte steder. Mange lokaliteter har allerede betydelig skade på svaberg, og da er det bedre å opprettholde disse bålplassene fremfor at lokalbefolkningen finner nye plasser i nærheten. En opptegning /oversikt som også tar med sankthansbål utenfor kan bidra til færre nyetableringer og redusert press på sankthansbålene i verneområdet.

Prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8) anses ivaretatt ettersom områdene er godt kartlagt, føre-var-prinsippet (§ 9) tillegges liten vekt ettersom dette er en allerede forhåndsgitt vurdering av tillatelse jf verneforskrift, prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10) anses som begrenset ettersom det er satt vilkår og omfanget er avgrenset, prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12) forutsetter ivaretatt av de som står ansvarlig for sankthansbålene og ved at vilkårene følges opp. SNO vil sjekke bålplasser i dagene før sankthans.

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakere:

Torunn Liltved
Statens naturoppsyn
Kristiansand

Utdalsdokka 8
Miljødirektoratet, postboks 5672
TORGARDEN

6885 Årdalstangen
7485 TRONDHEIM

Kopi til:

Arendal kommune

Postboks 123

4891

GRIMSTAD

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

frwen@online.no

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/8410-0 432.3

Deres ref.

Dato 12.09.2024

Svar på søknad om dronetrying i Nasjonalparken

Jeg viser til søknad om å benytte drone i Raet nasjonalpark i forbindelse med filming av båtvrakregistrering/kartlegging. Søknaden er innvilget med vilkår.

Vedtak

Forvalter, med delegert myndighet fra Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm Landskapsvernområde, innvilger med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 dispensasjon for flyving med drone i Raet nasjonalpark i forbindelse med kartlegging og registrering av båtvrak utenfor Havsøya i perioden 30.august til 10.september.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Dispensasjonen er gyldig i 30.august til 10.sept 2024.
- Det skal tas hensyn til fugl og tilpasse filmingen til å redusere stress.
- Dersom fugl/dyreliv blir forstyrret ved skinnangrep eller uro, skal filmingen umiddelbart opphøre.
 - Droneoperatør skal alltid befinne seg utenfor ferdselsforbudsområdet eller minst 50 meter fra land dersom dette gjøres fra båt.
- Det kan samlet flys med drone 3 ganger per lokalitet i tidsrommet
- Interne retningslinjer skal følges for å ivareta personvern, støy og forstyrrelse av dyreliv /miljø
- Alle må ha godkjent droneoperatørsertifikat og lisens.
- Alle funn skal rapporteres skriftlig tilbake til rett forvaltningsinstans (AFK for kulturminner) slik av vi kan bruke det i forvaltning og formidling.

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

Saksopplysninger

Fredrik Wendel søker om tillatelse til å fly med drone i et område utenfor Havsøya tidlig i september (væravhengig) i perioden 30.august til 10.september.

Teamet ønsker å filme båten i området der kartleggingen av vrak foregår som en dokumentasjon. Vraket som skal undersøkes ligger utenfor Havsøya, ca 100 meter fra land. Filmingen vil skje i relativt lav høyde, kanskje opp til 50 m, og over et tidsrom på max. 15 minutter.

Båten det gjelder er MS Hugin, et ROV fartøy eid av Telemark Teknologipark. Prosjektet er ledet av Fredrik Søreide, PhD fra NTNU. Det er også deltakere fra Sjøfartsmuseet, og lokal dykker fra Sørlandsdykk. Denne gruppen samarbeider med Green-Bay Project.

Dronepiloten er fotograf Arnt Mollan, Mollan Media, lisens NORPPZ2J9MA7WPW5, drone Mavic 3 Pro. Det skal sendes på NRK.

Verneforskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

I sone A er formålet å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser, jf. kart.

§ 7.Ferdsel og friluftsliv

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner på land og i sjø.

I sone A med unntak av Tromlingene er det i perioden fra og med 15. april til og med 15. juli forbud mot all ferdsel på land og i sjø nærmere enn 50 meter fra land.

(..)

Forskrift om vern av Raet Nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner. Aust-Agder (FOR-2016-12-16-1632) og tilhørende utkast til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm Landskapsvernområde har ikke hjemmelsgrunnlag for tillatelse til drone.

Verneforskriften § 10. Forbud mot forurensing og støy, 3. ledd lyder: Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly o.l. er forbudt. Forbudet gjelder ikke bruk av motordrevne hageredskaper i tilknytning til fritidsboliger.

Bruk av drone omfattes av denne bestemmelsen. Det kan gis en dispensasjon etter naturmangfoldloven §48 som er hjemlet i verneforskriften § 11.

Naturmangfoldloven

§ 48. (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Etter § 7 i naturmangfoldsloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Vurdering

Verneverdiene som er mest relevante i forhold til droneflyging og ferdsel i omsøkte område er relatert til sjøfugl. Nasjonalparken har flere svært viktige hekkelokalteter med sjøfugl, i tillegg til viktige overvintringsområder og rasteområder for trekkfugl. Derfor er det gitt ferdselsforbud på de viktigste hekkekoloniene og et generelt forbud mot støy og modellfly (drone) i Raet nasjonalpark. Området rundt Havsøya er avklart med SNO å ikke være sårbart på denne tiden av året.

Det kan vurderes en dispensasjon til bruk av drone inkl landinger etter nml § 48, og vilkårene om at det ikke strider mot vernevedtakets formål eller ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig må være oppfylt. Feil bruk av drone kan påvirke verneverdiene i form av dyrelivet betydelig, og kan også stride mot formålet om å ta vare på sjøfugler og deres hekkeområder jf verneforskriften § 1 første og annet ledd. Generelt er bruk av drone noe som vurderes svært strengt.

Kunnskapsgrunnlaget (nml. § 8) om sjøfugl er etablert gjennom jevnlig registreringer av hekkeområder, kartlegginger og innrapporterte funn i artsdatabanken. Hekkeområdene er jevnlig registrert og vi har nokså god oversikt over viktige trekk/ rasteområder. Det er viktig å huske på at sjøfugl opplever en drone som en rovfugl som henger i luften på jakt etter et bytte, og denne typen trussel kan føre til at foreldrene opplever økt stress og eventuelt forlater egg/unger. Det er dermed av avgjørende betydning at de som flyr drone har inngående kjennskap til fuglers adferd. Flere studier har vist at selv dyr som ikke viser ytre stresspåvirkning har hevet stressnivå (hormoner og hjertefrekvens).

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt og føre-var-prinsippet tillegges noe vekt i vurderingen (nml. § 9). Samlet belastning (støy og forstyrrelse) som følge av droneflyging har vi p.t. ikke oversikt over. Vi antar at det pågår en del flygning uten at det er omsøkt, men har ikke vurdert dette som et stort problem i nasjonalparken så langt. Imidlertid er nær sagt alle tillatelsene gitt med strenge restriksjoner på avstand til hekkede fugl, både Sone A og andre lokaliteter.

Antallet turer bør avgrenses for å redusere samlet belastning. Forvalter vurderer at det må tas spesielt hensyn til sjøfugl for å redusere forstyrrelsen så langt mulig, dette kan sikres gjennom vilkår.

I dette tilfellet vil undersøkelsen bidra til et økt kunnskapsgrunnlag om kulturminner i sjø, noe som kan styrke forvaltningen dersom funn gjøres tilgjengelig. Forvalter legger derfor til grunn at ulempene vil oppveies av økt kunnskap gjennom kartleggingen (nml. § 10).

Konklusjon

Forvalter tilrår at det gis dispensasjon for drone med vilkår.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Tommy Olsen

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/9868-0 432.3

Deres ref.

Dato 08.11.2024

Svar på søknad - Raet nasjonalpark - Arendal - Hove - nordisk mesterskap i RC crawling 2025

Jeg viser til søknad om arrangement på Spornes 6.-9. juni 2025 mottatt 11.10.2024

Vedtak

Forvalter innvilger etter delegert myndighet fra Raet nasjonalparkstyre med hjemmel i forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner, Aust-Agder (FOR-2016-12-16-1632), § 7 femte og sjette ledd tillatelse til arrangementet Nordisk mesterskap i RC crawling på Spornes i 2025.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Opprigg og nedrigg i tidsrommet 5.juni kl 0800 til 10.juni kl 2000.
- Ingen skade svaberg tillates. Løypa skal markeres med kritt eller midleritidege markører. Noe slitasje på vegetasjon må påregnes.
- Alle tre omsøkte områader kan benyttes, men vær obs på kulturminner (se kartutsnitt). Aktivitet som forstyrrer løsmasser tillates ikke på lokasjoner med gravrøys.
- Nødvendige installasjoner og sytemer for søppelhåndtering og toaletter forutsettes etablert utenfor verneområdet, for eksempel på skytebanen eller p-plass Spornes i dialog med grunneier.
- Det skal gis informasjon om at arrangementet er i Raet nasjonalpark og at man ber om hensynsfull adferd i verneområdet.
- Bålbrenning på svaberg er ikke tillatt.
- Engangsgriller er ikke tillatt.
- Brannmyndighetene avgjør om det kan fyres bål ved skogbrannfare.
- Øvrig ferdsel i området skal ikke hindres
- Hele området benyttet av arrangementet skal ryddes i etterkant.

Andre tillatelser kan være nødvendig, for eksempel fra grunneier. Denne tillatelsen gjelder kun etter verneforskriften.

Klage

Vedtaket kan påklages av parter i saken og andre som har rettslig klageinteresse jf forvaltningsloven § 28. Klagefristen er tre uker jf fvl § 29. Klagen skal sendes til Raet nasjonalparkstyre som vil behandle den før eventuell endelig avgjørelse hos Miljødirektoratet.

Saksgrunnlag

RC klubb (Agder) ved kontaktperson Tommy Olsen søker om tillatelse til å holde Nordisk mesterskap i RC crawling på Spornes 6.-9.juni 2025.

Løypa går i sin helhet i naturterreng, og det kjøres primært på svaberg. Bilene er elektriske og veier ca 2-3 kg. De kjører ca 1-4 km /h. Det er ingen støy fra arrangementet. Det kommer anslagsvis mellom 30-50 deltagere fra norden.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke.*

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

(...)

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Friluftsliv og arrangementer er omtalt i § 7:

§ 7.Ferdsl og friluftsliv

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner på land og i sjø.

(...) Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

Større arrangementer krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til større arrangementer når det ikke er i strid med verneformålet.

(...)

Det skal vises særlig varsomhet ved bålrensning og bruk av grill, slik at det ikke oppstår brannfare eller skade på vegetasjon, svaberg og rullestein. I områder med anlegg tilrettelagt for bål og grill skal disse benyttes.

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldsloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fattar vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Forvaltningsplan

Arrangementer kan søkes om i tråd med retningslinjer i gjeldende forvaltningsplan for Raet Nasjonalpark:

Arrangementer:

Hva er et arrangement?

Et arrangement kan være en forestilling, en konsert, en festival, et stort møte, et idrettsstevne/leir eller lignende. Det er med andre ord mange typer arrangementer. Et arrangement, uansett hvilken type arrangement det er, har gjerne noen fellestrekk og det mest sentrale fellestrekket er: Arrangøren ønsker å samle flere mennesker, på et eller flere steder, og disse menneskene skal delta eller oppleve noe sammen. Ofte vil arrangementer avhenge av en form for tilrettelegging; informasjon/skilting, søppelhåndtering, midlertidige installasjoner osv.

Krav til arrangementer

Arrangementer skal være kortvarige og ikke legge unødig beslag på, eller vesentlig hindre andre besøkende i nasjonalparken. Fare for forsøpling, slitasje støy og forstyrrelse vil også være avgjørende for om et arrangement kan gjennomføres.

Arrangøren skal alltid ha en ansvarlig søker som står ansvarlig for at vilkår til dispensasjonen følges opp før, under og etter arrangementet.

Flerårige tillatelser

Unødvendig regulering og kontroll av aktiviteter skal unngås. Faste arrangementer bør derfor kunne få flerårige tillatelser hvis det ikke oppstår konflikter i forhold til naturmiljøet.

Arrangementer som alltid krever tillatelse

Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte aktiviteten og faren for skade på naturmiljøet. Følgende typer arrangementer krever alltid tillatelse:

- Grupper med minst 100 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen.
- Arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr. år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.
- Arrangementer som har behov for midlertidige installasjoner som f.eks.: telt, skilt, gjerder, søppelhåndtering osv.
- Teltleirer med minst 10 telt.

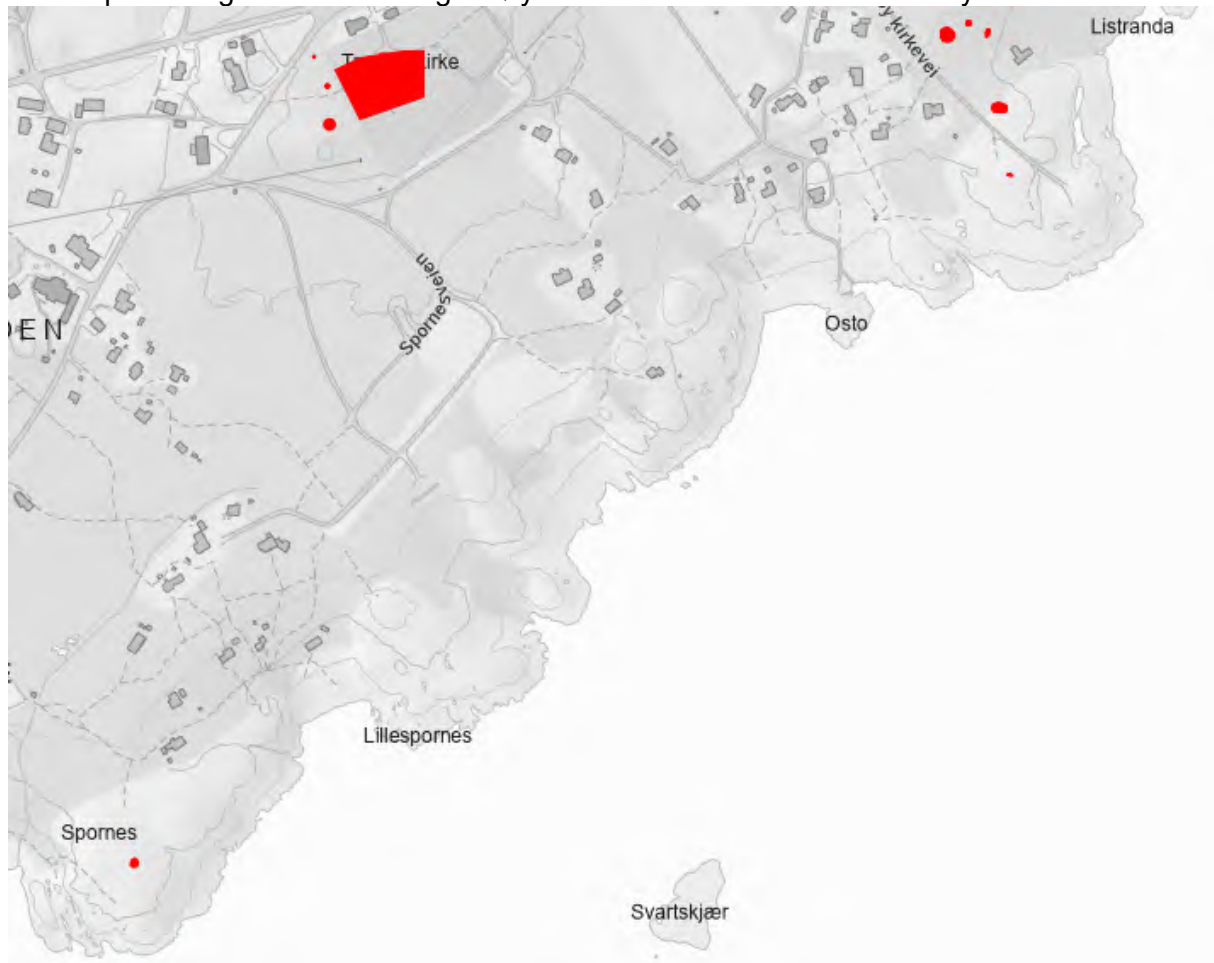
Vurdering

Dette er et mindre arrangement med et moderat antall deltakere og ukjent antall tilskuere, og forvlater vurderer at det krever en tillatelse fra forvaltningsmyndigheten jf verneforskriften §7.

Spornes er et mye brukt turområde på sommeren, og det er godt opparbeidet med fasiliteter adkomst via opparbeidet vei og tilgang på parkeing- særlig på skytebanen.

Tidsrommet for den omsøkte aktiviteten er midt i hekkesesong og en svært sårbar periode for fuglelivet i nasjonalparken, men Spornesfjellene er ikke vurdert å være et viktig område for hekkende sjøfugl.

Både Spornes og Liknausen har gravrøyser der det ikke er tillat med forstyrende aktiviteter.

Arrangementet vurderes ikke å være i strid med verneformålet.

Kunnskapsgrunnlaget (jf nml § 8) vurderes som tilstrekkelig da området er godt kartlagt og undersøkt, og føre-var-prinsippet tillegges ikke vekt i vurderingen (nml. § 9).

Samlet belastning av arrangement i nasjonalparken er økende, men gjennom dialog med arrangører søkes disse lagt til mindre sårbare deler av nasjonalparken og dermed i mindre grad belastende på dyre- og plantelivet. Økosystembelastningen ved en gjennomføring av det omsøkte aktiviteten anses som liten (nml. § 10).

§ 12 i nml. vurderes ivaretatt med vilkår i tillatelsen om forsvarlig drift og opprydding. Eventuelle kostnader ved miljøforringelse, skal bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11.

Dette innebærer at tiltakshaver må stille med gode sikringstiltak mot brann og forsøpling/forurensning.

Konklusjon

Forvalter anbefaler at det gis dispensasjon som omsøkt med vilkår.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

- 1 Raet.jpg
- 2 Søknad - Raet nasjonalpark - Arendal - Hove - nordisk mesterskap i RC crawling 2025

Fra: Tommy Olsen[tols4x4@gmail.com]
Sendt: 11.10.2024 10:46:56
Til: Gulbrandsen, Jenny Marie;Postmottak
SFAG[jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no;sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Arrangement i Raet nasjonalpark 6-9. Juni 2025

Hei

Vi ønsker å avholde Nordisk mesterskap i RC crawling i raet nasjonalpark 6-9. Juni 2025

Jeg representerer en klubb som driver med crawling med fjernstyrte biler, bilene er små (ca 30 cm lange og veier rund 2-3 kg) lydløse (elektriske) og saktegående (ca 1-4km/t

Se video

[RC Crawler Worlds Final Winning Run 2.2 M - Jake Wright! \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=...)

(Det er ingen musikk på arrangementene ;-))

Bilene setter ingen spor, banene blir markert med tennisballer, og det eneste som er synlig etter oss, er noen krittmerker på fjellet der tennisballene har stått, om nødvendig kan vi vaske disse bort. Arrangementet krever overhodet ingen tilrettelegging eller inngrep av noe slag

Hove har helt unike lokasjoner for slike konkurranser, så vi håper dette er mulig.

Vi legger på ingen måte beslag på noen område, så turgåere kan selvsagt bevege seg uhindret rundt der vi kjører.

Se vedlagt kartutsnitt, det er tatt med 2 aktuell områder, vi ser for oss å kjøre kun på 1 muligens 2 av disse, vi tar med 3 for å være fleksible for eks for sterk vind på de mest vindutsatte områdene.

Se vedlagt kartutsnitt

Gult område er pri 1, Oransj område er pri 2, blått område er pri 3

Vi forventer mellom 30 og 50 deltagere fra hele Europa.

Flott om jeg får et kjapt svar, da vi allerede er seint ute med informasjon til de som skal delta Om noe er uklart så er det bare å spørre, jeg er også tilgjengelig på tlf 94141987

Base blir sannsynligvis Arendal Herregård der de fleste tilreisende deltagere vil bo, men vi vil tilgjengeliggjøre andre overnattingsmuligheter i området så folk kan velge selv

MVH

Tommy Olsen

Norges Badstulaug

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/9795-0 432.3

Deres ref.

Dato 09.10.2024

Svar på søknad Badstufest 2024 på Hove

Jeg viser til deres søknad om arrangementet Badstufest på Hoveodden.

Forvalter har fattet vedtak i saken etter delegert myndighet fra Raet nasjonalparkstyre. Søknaden er innvilget med vilkår.

Vedtak

Etter delegert myndighet fra Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir forvalter tillatelse til arrangementet Badstufest 2024 helgen 11.-13.oktober 2024 etter søknad med hjemmel i Forskrift om vern av Raet Nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner. Aust-Agder (FOR-2016-12-16-1632), § 7 femte og sjette ledd. Det gis tillatelse til motorisert ferdsel etter verneforskriften § 9 fjerde ledd c).

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Arrangementet skal gjennomføres som omsøkt i tidsrommet 11.10.24 og 13.10.24
- Opprigg og nedrigg kan gjennomføres i tidsrommet 10.10.24 og 14.10.24..
- All parkering forgår utenfor verneområdet.
- Oppsett av badstuer og annet utstyr skal gjennomføres uten skade på terreng eller vegetasjon.
- Øvrig ferdsel i området skal ikke hindres unødig.
- Hele området benyttet av deltakere og publikum skal ryddes i etterkant.
- En enkel rapport som oppsummerer arrangementet skal sendes til nasjonalparkstyret v/forvalter i etterkant.

Klage på vedtak

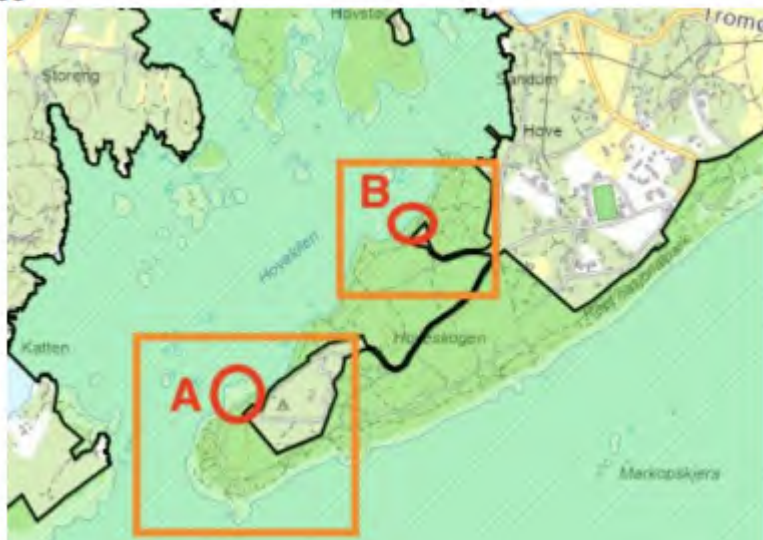
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre

Saksopplysninger

Norges Badstulaug søker om å få arrangere Badstufest på Hove den 11.01.24- 13.10.24. Arrangøren samarbeider med ulike basduaktører i regionen. En festival som vil sette fokus på badstu som aktivitet og kultur.

Arrangøren påregner ca 200 deltakere som vil benytte verneområdet til deler av festivalen, De søker om motorisert ferdsel for transport og utplassering av 4 mobile badstuer. All transport/plassering vil være i områder der bilkjøring er mulig. Badstuene vil stå utplassert på to lokasjoner, angitt som Strandhuset og Hoveodden.

Kontaktperson er Stig Arild Pettersen, mobil 98622260.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

- I sone A er formålet å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser, jf. kart.
- I sone B er formålet å ta vare på sårbare naturtyper og arter, jf. kart.
- I sone C er formålet å ta vare på områder med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområder i sjø, jf. kart.

Allmennheten skal gis anledning til opplevelse av naturen gjennom utøvelse av

naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ferdsl og friluftsliv er regulert i § 7, her femte og sjette ledd:

Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen.

Større arrangementer krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til større arrangementer når det ikke er i strid med verneformålet.

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Forvaltningsplan og retningslinjer

Retningslinjer for arrangementer (fra Utkast til forvaltningsplan) sees nedenfor.

Arrangementer:

Hva er et arrangement?

Et arrangement kan være en forestilling, en konsert, en festival, et stort møte, et idrettsstevne/leir eller lignende. Det er med andre ord mange typer arrangementer. Et arrangement, uansett hvilken type arrangement det er, har gjerne noen fellestrekk og det mest sentrale fellestrekket er: Arrangøren ønsker å samle flere mennesker, på et eller flere steder, og disse menneskene skal delta eller oppleve noe sammen. Ofte vil arrangementer avhenge av en form for tilrettelegging; informasjon/skilting, søppelhåndtering, midlertidige installasjoner osv.

Krav til arrangementer

Arrangementer skal være kortvarige og ikke legge unødig beslag på, eller vesentlig hindre andre besøkende i nasjonalparken. Fare for forsøpling, slitasje støy og forstyrrelse vil også være avgjørende for om et arrangement kan gjennomføres.

Arrangøren skal alltid ha en ansvarlig søker som står ansvarlig for at vilkår til dispensasjonen følges opp før, under og etter arrangementet.

Flerårige tillatelser

Unødvendig regulering og kontroll av aktiviteter skal unngås. Faste arrangementer bør derfor kunne få flerårige tillatelser hvis det ikke oppstår konflikter i forhold til naturmiljøet.

Arrangementer som alltid krever tillatelse

Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte aktiviteten og faren for skade på naturmiljøet. Følgende typer arrangementer krever alltid tillatelse:

- Grupper med minst 100 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen.
- Arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr. år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.
- Arrangementer som har behov for midlertidige installasjoner som f.eks.: telt, skilt, gjerder, søppelhåndtering osv.
- Teltleirer med minst 10 telt.

Vurdering

Kunnskapsgrunnlaget (jf nml § 8) vurderes som tilstrekkelig og føre-var-prinsippet tillegges ikke vekt i vurderingen (nml. § 9). Samlet belastning av arrangementer i nasjonalparken generelt og på Hoveodden spesielt, er godt dokumentet, men man har ikke vurdert dette som et stort problem i nasjonalparken så langt (nml. § 10). Ved stor pågang i arrangementer i enkelte områder må man ta belastning og eventuell fortrenning av andre gjester opp til vurdering.

Konklusjon

Forvalter gir tillatelse til arrangementet som omsøkt med vilkår

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

HOVE DRIFTS- OG UTVIKLINGSSELSKAP AS	Hoveveien 100	4818	FÆRVIK
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Nasjonalparkforvalter
Jenny Marie Gulbrandsen

Dispensasjonssøknad Badstufest 2024 til Raet nasjonalpark

Fra 11. til 13. oktober arrangeres Badstufest 2024 på Hove Leirsenter. Arrangementet er et samarbeid mellom Norges Badstulaug og lokale badstuoperatører på Sørlandet. Festivalen er først og fremst en feiring av den norske badstukulturen. Det er også en festival som skal samle folk som er glade i både badstue og naturopplevelser. Rundt 200 personer skal delta på festivalen, som benytter seg av mange badstuer i Arendalsregionen.

Norges Badstulaug er Norges nasjonale badstuforening, og har som formål å fremme og styrke badstukultur og allmenhetens tilgang til badstue, og gjennom dette bidra til god folkehelse og lavterskel friluftsliv.

I denne anledning søker Norges Badstulaug om dispensasjon til følgende:

1. Motorisert ferdsel i nasjonalparken.
2. Midlertidig plassering av 4 mobile badstuer på til sammen 2 lokasjoner (se vedlagt kart).

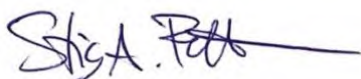
Med mobile badstuer menes det i denne sammenhengen badstuer montert på tilhenger eller i varebil. Motorisert ferdsel vil foregå med bil som trekker badstuene til der de skal stå gjennom helgen eller plassering av varebil med badstue. Trekkbiler parkeres utenfor området før de igjen skal hente badstuene.

Vi ønsker i tillegg å benytte oss av et par små badstutelt med vedfyrt ovn gjennom helgen på samme lokasjoner. Slik vi leser regelverket for nasjonalparken, krever ikke dette noen form for dispensasjon, men vi ønsker likevel å orientere om dette.

De mobile badstuene skal plasseres på en slik måte at det hverken er til hinder eller sjenanse for turgåere på Hove. Arrangør forplikter seg også til å holde området i forsvarlig stand, rydde opp etter seg og forlate området som det var før arrangementets start. Arrangør forplikter seg også til å ivareta grunnleggende sikkerhet ved å ha livbøyer i umiddelbar nærhet til bryggeanlegg dersom uønskede hendelser skulle oppstå i forbindelse med avkjøling.

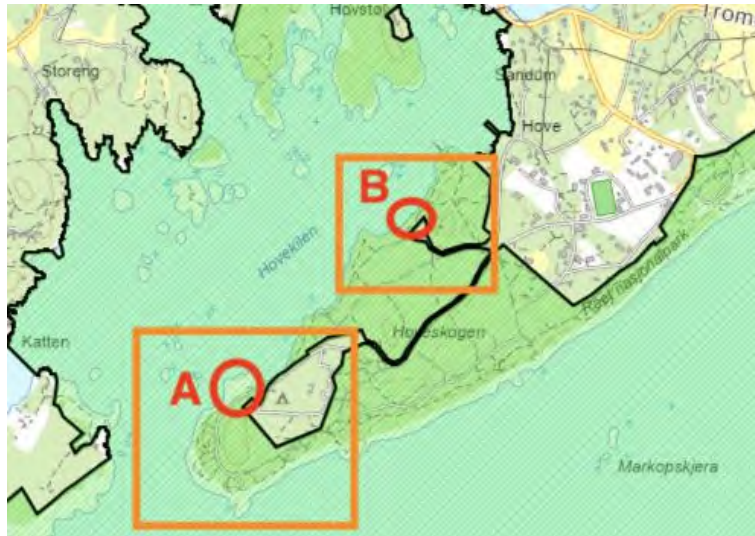
Dispensasjonens varighet foreslås fra 11.10.24 kl 08:00 til 13.10.24 kl 18:00.

Oslo, 3. september 2024

Stig Arild Pettersen
Generalsekretær
Norges Badstulaug
post@norgesbadstulaug.no

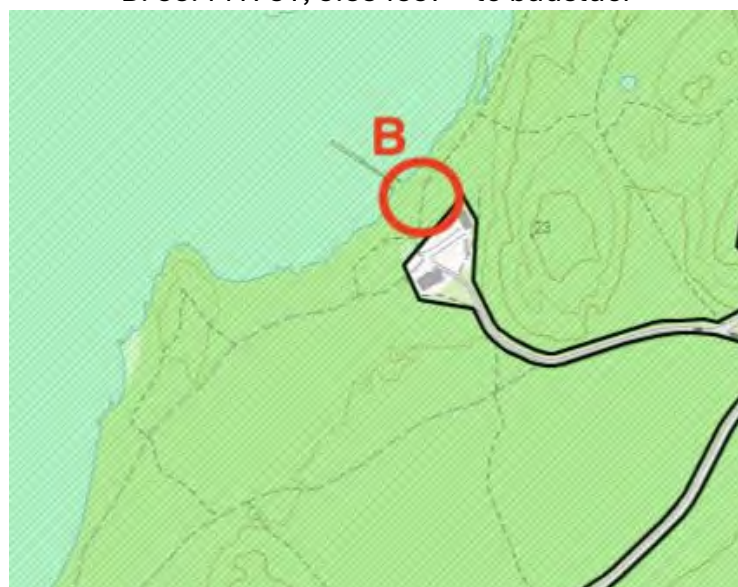
Telefon 98622260

A: 58.435743, 8.824844 – to badstuer

B: 58.441731, 8.834557 – to badstuer

Arkivsaksnummer: 2024/9470-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 07.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	36/24	15.11.2024

Søknad om utsetting av apollosommerfugl i Raet NP

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 dispensasjon for utsetting av regionalt innsamlede og oppavlete individer av arten apollo i restaureringsøyemed. Tiltaket inngår som en del av forskning på restaurering/reetablering av utgåtte arter.

Tillatelsen er gitt for 5 år, men kan utvides etter delegert myndighet til forvalter med ytterligere 5 år dersom man ikke ser negative effekter av tiltaket. Tillatelsen omfatter hele verneområdet.

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir tillatelse med hjemmel i verneforskriften § 5 fjerde ledd tillatelse levende fangst med det formål å drive bestandsovervåkning og forskning i Raet nasjonalpark.

Tillatelsen er gitt for 5 år, men kan utvides etter delegert myndighet til forvalter med ytterligere 5 år dersom man ikke ser negative effekter av tiltaket. Tillatelsen omfatter hele verneområdet.

Tiltaket kan gjennomføres på følgende vilkår:

- En enkel rapport med status skal sendes inn årlig.
- Alle funn skal registreres hos Artsdatabanken.
- Informasjon fra forskning og bestandsovervåkning skal gjøres tilgjengelig for formidling i nasjonalpark/besøkssenter.
- Alle arter skal være lokalt innhentet og finnes naturlig (har vært) i området
- Eventuelle installasjonen/markører skal fjernes ved opphør.
- Kart over aktuelle områder sendes inn før oppstart.
- Resultater skal gjøres tilgjengelige for forvaltning og allmennheten etter publisering.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Rapport apollo 2024.pdf
- 2 Søknad om utsetting av apollo 2025.pdf

Saksopplysninger

Magnus Jakobsen v/ Jakobsen Bioforsk – Miljø- og artsforvaltning søker om tillatelse til å sette ut ca 100 larver rett før forpopping i 2025. Dette er en del av et prosjekt som styret tidligere har godkjent og stilt seg positive til- søknaden er en formalisering av allerede inngått samarbeid.

Ønsket lokalitet er Store Torungen og tidsrom er ca mai 2025. Søker vil ha en bestand i reserve for utsetting påfølgende år ved behov, og vil overvåke bestanden på utsettingsstedene årlig.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke*, heretter kalt verneforskriften.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

§ 5.Vern av dyrelivet, her er første og sjuende ledd gjengitt:

Dyrelivet med hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser er vernet mot skade og unødvendige forstyrrelser. Utsetting av dyr på land, i vann og i sjø er forbudt.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til levendefangst av dyr i forbindelse med bestandsovervåking eller forskning og til utsetting av dyr i forbindelse med tillatelse etter § 3 fjerde ledd bokstav n.

Verneforskriften §3 fjerde ledd bokstav n omfatter utsett av til akvakultur og er ikke relevant i denne sammenheng.

Tiltakene må vurderes etter den generelle dispensasjonshjemmelen i verneforskriften, da det ikke finnes spesifiserte dispensasjonshjemler som omfatter de omsøkte tiltakene.

Verneforskriften § 11. Generell dispensasjonsbestemmelse lyder:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsplan

I utkast til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde av 16.12.17, punkt 3.3.6 er det ikke gitt retningslinjer for denne typen tiltak.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48. (dispensasjon fra vernevedtak) første, tredje og fjerde ledd:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

(..)

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Presedens

Det er lite sannsynlig med presedens for denne typen saker, som søkes inn av etablerte institusjoner og dedikerte forskere.

Vurdering

Utsetting av levende dyr er gitt en åpning etter verneforskriften § 3 fjerde ledd n), men omfatter akvakultur. Reetablering av arter må derfor behandles som en dispensasjonssøknad jf nml § 48.

Søknaden om bestandsovervåkning og forskning innebærer blant annet innhenting av data for en rekke arter og naturtyper i verneområdet. Dette kan ha en negativ påvirkning på de enkelte forekomstene, men liten betydning samlet sett.

Verneforskriften § 5 syvende ledd åpner for levende fangst av dyr i forbindelse med bestandsovervåkning og/eller forskning, noe som vil være viktig for å vurdere effekten av tiltaket med utsetting.

Tiltakene vil bidra til økt kunnskap om trusler mot apolosommerfugl, utviklingen lokalt og gi grunnlag for faglige tilrådninger til nasjonalparkstyret og miljødirektoratet. En slik lokal kunnskap er svært viktig for å fange opp endringer og dermed bidra til bedre forvaltning av verneområdet og aktuelle apollo-habitater.

Søknaden om forskning knyttet til restaurering av apollosommerfugl vurderes som positivt ettersom det benyttes regionalt innhøstede stedegne arter som reetableres i verneområdet. Forvalter kan ikke se at dette har noen negative effekter.

2021-2030 er FNs tiår for restaurering og dette prosjektet setter søkelyset på et habitat som er utsatt for ulike typer trusler, for eksempel gjengroing, ferdsel, overbeite mm jf rapport om Insektene i Raet fra 2015.

Økosystembelastning (jf nml § 10) anses som totalt positiv. Restaureringsprosjektet har allerede fått en del publisitet og kan bidra til mer fokus på artsforvaltning og lett gjenkjennelige rødlista sommerfugler. Informasjon og kunnskap fra tiltakene kan benyttes til formidling, for eksempel på besøkssenteret, hvor Jakobsen allerede er en aktiv bidragsyter.

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8) i området er godt- og det er dokumentert at apollo er utgått fra området.

Føre-var-prinsippet (§ 9) er vurdert å være mindre aktuelt ettersom kunnskapsgrunnlaget er godt.

§ 11 forutsettes ivaretatt gjennom vilkår for gjennomføring og § 12 vurderes som lite aktuell i saken.

Konklusjon

Forvalter anbefaler at søknaden om utsetting, bestandsovervåkning og forskning gis tillatelse som omsøkt med vilkår.

Forvalter anbefaler at det gis en dispensasjon etter nml § 48 til utsett av regionalt innhøstede og oppformerte individer av apollosommerfugl.

Erfaringer med oppal av apollosommerfugl (*Parnassius apollo*)

2024

Magnus Jakobsen

Oversikt over resultater

Årstall	Voksne ♂/♀	Egg – lagt	Larver klekket	Pupper	Imago beholdt til avl
2022 (Innsamling)	<u>30. juni:</u> 2 ♀ med sphragis samlet inn (Seljord – se kart)	<u>1. – 20. juli</u> Totalt 180 egg	<u>1 – 10. november</u> 50 egg klekket. Totalt 50 larver. (Forsøk på 2. generasjon) 120 egg til overvintring	8	8
2023 (Klekking av pupper fra forsøk på 2. generasjon)	<u>1– 8. januar</u> 6/2 ♂/♀ (Håndparret kort)	<u>10. – 20. januar</u> Totalt 300 egg Alle infertile.	0	0	0
2023 (Klekking av egg som har lagt til overvintring fra 2022)			Av de 120 eggene som overvintret fra 2022 klekket 30 egg mellom 8. og 15. april 2023. De resterende 90 var infertile.	9	9
2023	<u>10. – 18. juni</u> 2/7 ♂/♀	<u>14. – 27. juni</u> Totalt 90 egg Ligger til overvintring 2024. Mistenker infertile på grunn av sen klekking av hanner.			
2023 (Innsamling)	<u>23. juli</u> 2 ♀ med sphragis samlet inn (Rjukan – se kart)	<u>23. juli – 5. august</u> Totalt 50 egg Ligger til overvintring 2024. Ser fine ut.			

Årstall	Voksne ♂/♀	Egg – lagt	Larver klekket	Pupper	Imago beholdt til avl
2024 (Klekking av egg som har lagt til overvintring fra 2023 – fra eget anlegg)			Av 90 egg overvintret fra 2023, mistenkt infertile, klekket 0.		
2024 (Klekking av egg som har lagt til overvintring fra 2023 – fra innsamlede hunner)			Av 50 egg overvintret fra 2023 klekket 50.	45 (5 stk larver klarte seg ikke)	45
2024 (Fra eget anlegg)		300, hvorav 150 fertile ligger til overvintring til 2025.			
2024 (Innsamling)	<u>28. juli</u> 2 ♀ med sphragis samlet inn (Dalen – se kart)	Totalt 80 egg. Ligger til overvintring til 2025.			

Innsamlingslokaliteter 2024. Søkte etter hunner 9. og 18. juli.

Fant og samlet inn to hunner med sphragis 28. juli. Disse la totalt 80 egg, som ligger til overvintring til 2025.

Sommerfuglene håndføres enkeltvis tre ganger om dagen med en nektarløsning som består av 9 deler vann og 1 del sukker (samt sporstoffer).

Håndføringen krever noen dagers tilvenning, men har resultert i et relativt stort antall egg. I flyveburene supplerer jeg med ferske og kunstige blomster, som begge berikes med nektarløsning. Sommerfuglene benytter seg av disse, men drikker primært under håndføring. Kanskje er størrelsen på burene for liten og innbyr for lite til apolloens klassiske glideflukt og soling.

Utendørsoppsett for apollo 2024.

Utendørsoppsett for apollo 2025.

Neste års avlsbur for apollo og klippeblåvinge. Jeg sørger her for mer direkte sollys, noe som viste seg hensiktsmessig for spesielt parringen av apollo. Flere apollo vi klekket i år måtte håndparres, sannsynligvis på grunn av for lav temperatur og for liten plass. Dette problemet er sannsynligvis løst fra 2025.

Overvintringsmetoden jeg har brukt for egg har vist seg å fungere svært godt, og jeg fortsetter derfor med samme fremgangsmåte. Eggene overvintrer liggende på finmasket duk over vann, for å etterlikne markfuktigheten de ville hatt i naturen. Selve overvintringen skjer i temperaturskap som ligger rundt 3° C. Jeg øker så temperaturen gradvis til larvene klekker.

Over ser vi larver i de spesiallagde larveboksene. Legg merke til hvordan de sitter på nettingen om natten, for så å bevege seg ned mot solingssteinene.

Fullvoksne larver.

Forpupning.

I 2024 hadde jeg en bortimot 100 % overlevelse fra klekkede egg til forpupning.

Klekking.

Første parring.

Dersom vi ser til rapporten fra 2023, hadde jeg en del problemer med infertile egg, høy larvedødelighet, vanskeligheter med parring og noe klekningskader. Av utfordringene for 2023 har jeg nå ryddet opp i de fleste.

Den største utfordringen nå er at ved håndparring får jeg cirka 50 % infertile egg, mens jeg av viltfangede hunner med sphragis får 100 % fertile egg. Av de tre hunnene jeg hadde her i anlegget som selv valgte partner, fikk jeg også 100 % fertile egg. Dette styrker den hypotesen jeg har navigert etter hele veien, om at hunner av sommerfugler sannsynligvis vil velge seg en partner basert på feromoner eller annet, som er mest mulig kompatibel. Ved å gi dem større plass i 2025 i de store utendørs nettingburene jeg nå tester ut, virker det sannsynlig at dette vil løse seg.

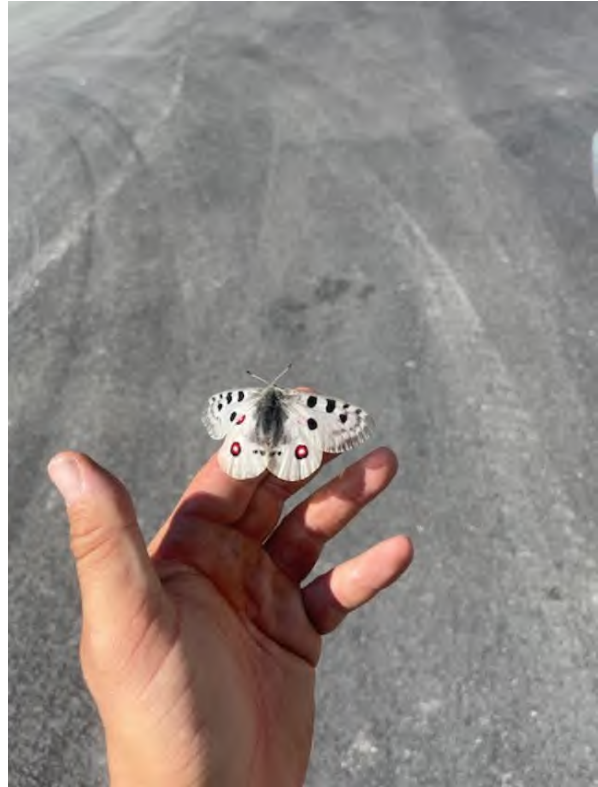
Jeg gjorde i en kort periode i år forsøk på å lage laboratorieforhold med henblikk på parring, se bilde over. Sommerfuglene ble da holdt under kunstig lys med riktig temperatur, bølgelengde og UV for å simulere naturlig sollys. De ble føret tre ganger om dagen, men etter fem dager uten parring avsluttet jeg forsøket. Jeg hadde da også forsøkt håndparring, men dette var heller ikke mulig å få til.

Sommerfuglene ble flyttet ut i naturlig sollys, og jeg lyktes da med håndparring av alle fire etter få dager. Jeg ser at i utebur trengte hannene ofte en dag eller to med nektar før de ønsket å gjennomføre parring, mens hunnene var klare umiddelbart etter klekking.

En av utfordringene i år har vært et noe lavere antall lagte egg enn forventet. Dette har jeg etter samtale med andre apollo-oppdrettere funnet ut kan ses i sammenheng med typen nektarløsning vi har brukt under forsøkene. Nektarløsningen til apollo må spesialtilpasses.

Oppdyrking av næringsplanter til larver. Som man ser av bildene lenger oppe, trengs det cirka en stor full søppelsekk med smørbukk for å føre rundt 45 larver. Jeg tror derfor at om vi skal få opp antall apollo, er det lurt å se til tiltakene som Øystein Røsok hos Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus har satt i gang for klippeblåvinge i Halden, med en storstilt oppdyrking og utsetting av pluggplanter av smørbukk.

For å forbedre lokaliteten i Dalen, Telemark, har vi flyttet 100 store smørbukkplanter fra engen på oversiden, hvor de tidligere stod innvokst i gress, ned til den mest solrike delen av ura, i direkte tilknytning til området hvor vi tidligere har funnet apollolarver.

Dette er den eneste plassen i Dalen hvor vi har påvist apollolarver, til tross for omfattende leting. Det er mulig at det finnes flere lokaliteter med larver, men dette er det eneste stedet hvor vi over flere år har funnet både larver og tegn på larvegnag.

Økt tilgang på smørbukk her, i kombinasjon med eventuelt utsetting av larver og merking av imago, vil forhåpentligvis kunne gi oss svar på spørsmål om individantall, mulige forflytninger, og om en økt mengde næringsplanter vil ha en positiv effekt på artens overlevelse.

Jakobsen bioforsk, miljø- og artsforvaltning
v/Magnus Jakobsen
Øygardsåsen 18 A
4848 Arendal

magnusjakobsen78@icloud.com
tlf. 918 43 639

29.09.2024

SØKNAD OM TILLATELSE FOR UTSETTING AV APOLLO LARVER i 2025 (*Parnassius apollo*)

Jeg søker herved om tillatelse til å sette ut larver av apollo, umiddelbart før de er klare til å forpuppe seg. Antallet vil avhenge klekningsprosent i 2025, og vil ikke kunne tallfestes før utsetningsdato nærmer seg. Vi håper på en utsetting av over 100 larver. Jeg ønsker å sette larvene ut på næringsplanter på de respektive lokalitetene.

Larvene må settes ut på kort varsel, dersom det er ønskelig vil det være mulig å informere om utsetting på forhånd (med 1-2 dagers varsel) slik at representanter fra Miljødirektoratet/Statsforvalter/NINA vil kunne være med på selve utsettingen.

Jeg ønsker å sette ut larvene på en dertil egnet lokalitet. I Agder har jeg tidligere vært i samtale med nasjonalparkforvalter Jenny Marie Gulbrandsen om en utsetting på Store Torungen, og ønsker å gjøre den første utsettingen der i mai 2025. Lokaliteten er særlig godt egnet, da den har mengder av smørbukk og nektarplanter, samt er fredet som sjøfuglreservat.

Jeg ønsker også å tilbakeføre larver fra innsamlede hunner med sphragis 2024 på lokalitet for innsamling mai/juni 2025 – Dalen, Telemark. For kart, se vedlagt rapport om avl av apollo 2024.

Det er laget avtale med NRK TV nasjonal og Aftenposten, som vil kunne følge avlsprosjektet og eventuell utsetting av apollo 2025.

Med vennlig hilsen

Magnus Jakobsen

Vedlegg

Mottakere:

Miljødirektoratet att: Per Johan Salberg

Statsforvalteren i Agder att: nasjonalparkforvalter Jenny Marie Gulbrandsen

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Arkivsaksnummer: 2024/2643-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 08.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	37/24	15.11.2024

Klage på avslag om tiltak for rehabilitering av molo Tverrdalsøya Arendal 74/22

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde tar ikke klagen til følge og gir dermed ikke tillatelse til omsøkt tiltak med utfylling av stein i sjø på gn 74, bn 22 i Arendal kommune, Tverrdalsøya.

Det er behov for en prinsipiell avklaring av om utfylling av tilførte masser av stein i sjø er å anse som vedlikehold, og den avklaringen bør tas av Miljødirektoratet.

Klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Avslag - revidert søknad - Raet nasjonalpark - Arendal 74/22 - Tverrdalsøya - Holmesund - rehabilitering av molo
- 2 Saksframlegg med vedtak
- 3 Klage - Raet nasjonalpark - Arendal 74/22 - Tverrdalsøya - Holmesund - rehabilitering av molo
- 4 Klage - Raet nasjonalparkstyres vedtak i sak 27/24 [IMAN-HAAVIND.FID792484]
- 5 Bilag 1 - Referat fra forhåndskonferanse med Arendal kommune 27. september 2023.pdf
- 6 Bilag 2 - E-post 31. oktober 2023 fra Stærk & Co til nasjonalparkforvalter for Raet.pdf
- 7 Bilag 3 - E-post 4. juni 2024 fra Stærk & Co til nasjonalparkstyret v nasjonalparkforvalter.pdf
- 8 Bilag 4 - E-post 2. september 2024 fra Stærk & Co til nasjonalparkstyret v nasjonalparkforvalter.pdf

Saksopplysninger

Advokatfirmaet Haavind representerer eier av gnr 74/22 Ellen K Raaholt.

Haavind mener at vetaker bygger på feil faktum, feil rettsanvendelse og at det er begått saksbehandlingsfeil. De mener derfor at vedtaket er ugyldig.

Forvalter har forsøkt å oppsummere klagen i noen hovedpunkter.

1. Haavind mener at tiltaket faller innunder vedlikehold jf verneforskriften § 3 tredje ledd a, og dermed ikke er søknadspliktig.
2. Haavind mener at det ikke er nærmere definert hva som er vedlikehold i forskriften og at tiltaket må kunnet anses som vedlikehold. Utkastet til forvaltningsplan mener de ikke er gyldig og at retningslinjene uansett ikke kan benyttes for molo- da de er satt for brygger og fortøyningsplasser.
3. Haavind mener det er brukt feil begreper i behandlingen av saken, ettersom man ikke skal fjerne noen molo og sette opp ny, og heller ikke utvide med ny brygge.
4. Haavind er kritisk til forvlaters vurdering av fremtidige nye behov for utfyllinger i sjø, og mener dette ikke har relevans for saken.
5. Haavind viser til at ulike hjemler er brukt i vurdering av saken og at det ikke fremgår tydelig nok i hvilken hjemmel man har fått avslag.
6. Haavind mener også at utredningsplikten ikke er fulgt ettersom det ikke er grunnlagt hvordan utfylling av masser i sjø kan ha økosystempåvirkninger og betydelig økt belastning.
Haavind mener vedtaket er ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil.

7. Haavind viser til at det ble gitt tillatelse til en brygge/molo på Merdø som de mener er mer inngripende tiltak enn det omsøkte tiltaket på 74/22.

Vurdering

Forvaltningen må først ta stilling til hvorvidt klagen er gyldig, og det er satt tre krav jf forvaltningsloven kap 5 §§28-32. Klagen må være fremsatt innen klagefristen som er tre uker fra vedtaket ble utsendt. Videre må klager være en part i saken og klagen må være relevant i forhold til vedtaket.

Klagen er datert 10.10.2024 Klagen anses som mottatt innen fristen ettersom vedtaket ble sendt ut 26.09.2024.

Klager er part i saken og klagens innhold er relevant i forhold til vedtaket som forvaltningen har fattet. Klagen skal derfor behandles.

Klagen er adressert til Nasjonalparkstyret i Raet Nasjonalpark, og dersom den ikke tas til følge vil klagen oversendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Søknaden om utfylling av stein i sjø for rehabilitering av molo er vurdert i tidligere behandling 24.5.2024 og revidert søknad på styremøtet 13.09.2024. Begge behandlinger er gitt avslag

Forvalter vil først gjøre en vurdering av om tilleggsopplysningene tilsier en endring av styrets vedtak, før en evnetuell omgjøring av vedtaket drøftes.

Hovedpunkter fra klagen:

1. Haavind mener at tiltaket faller innunder vedlikehold jf verneforskriften § 3 tredje ledd a, og dermed ikke er søknadspliktig.

Forvalter viser til at vedlikehold er tydelig definert i både Utkast til forvaltningsplan for Raet NP og Søm LVO, og i ny revidert forvaltningsplan som er inne til godkjenning hos Miljødirektoratet. Her presiseres det at oppgradring og utvidelser ikke anses som vedlikehold. Det er status på vernetidspunktet i 2016 som er gjeldende. Forvalter mener at tiltaket ikke er vedlikehold og dermed søkandspliktig ettersom det omfatter et utfylling i sjø på et estimert volum med tilført steinmasse på 125 m².

2. Haavind mener at det ikke er nærmere definert hva som er vedlikehold i forskriften og at tiltaket må kunnet anses som vedlikehold. Utkastet til forvaltningsplan mener de ikke er gyldig og at retningslinjene uansett ikke kan benyttes for molo- da de er satt for brygger og fortøyningsplasser.

Molo og brygger er ikke skilt spesifikt fra hverandre i forvaltningsplanen og retningslinjene som er angitt der. De fleste moloer brukes også til brygge og fortøyningsplass. Forvalter viser til at søknaden inneholdt en utvidelse i tre for å sikre tilgang på båt plass på innsiden av moloen fordi man ville miste adkomst/forøyningsmulighet til moloen som følge av utfylling av sten på innsiden.

Flyfoto fra 2021 viser dessuten båter fortøyd til moloen. Forvalter mener dermed at det er riktig å bruke retningslinjene angitt for brygger og fortøyningsplass.

3. Haavind mener det er brukt feil begreper i behandlingen av saken, ettersom man ikke skal fjerne noen molo og sette opp ny, og heller ikke utvide med ny brygge.

Opprinnelig søknad omfattet å fjerne ytterste del av molo og i tillegg utvide med en brygge i tre på innsiden av moloen for å sikre tilgang til båtplass på innsiden. Dersom disse tiltakene er trukket, så har ikke forvalter registrert dette. Fjerning av konstruksjoner som per se er utenfor verneområdet gir ikke anledning til dispensasjon til nye konstruksjoner inne i verneområdet jf tidligere avgjørelser fra Miljødirektoratet. Utvidelser av brygger (som opprinnelig omsøkt) skal i hht retningslinjer være samling i fellesbrygger og behandles strengt. Dette er det gitt avslag på.

4. Haavind er kritisk til forvalters vurdering av fremtidige nye behov for utfyllinger i sjø, og mener dette ikke har relevans for saken.

Behovet for utfylling av stein rundt molo etablert i 1988 er av søker beskrevet å oppstå som følge av skader fra sjøen/bølger som har flyttet på stein og støpt molo. Det er forventet at man vil få mer ekstremvær i fremtiden og at skader på konstruksjoner i/ved sjøen kan forventes å bli omfattende. Med dette som grunnlag mener forvalter det er god grunn til å tro at tiltaket må gjentas i fremtiden, særlig ettersom moloen er plassert i et svært værhardt område. Søker og klager viser selv til at de mener dette er vedlikehold- altså noe som må gjentas jevnlig.

5. Haavind viser til at ulike hjemler er brukt i vurdering av saken og at det ikke fremgår tydelig nok i hvilken hjemmel man har fått avslag.

Forvalter har vurdert de ulike omsøkte tiltakene ut i fra ulike hjemler. Utfylling i sjø er vurdert separat fra for eksempel nye bryggekonstruksjoner. Det ble også gjort en

vurdering av om skadene kan vurderes opp imot hjemmelsgrunnlaget for naturskade. Avslaget er gitt med hjemmel i verneforskriften § 3 tredje ledd (korrekt her er som Haavind påpeker fjerde ledd) d og a. Her mener forvalter at § 3 tredje ledd a viser til ulike typer konstruksjoner der man kan utføre vedlikehold, og at fjerde ledd a kan vise til samme typen konstruksjoner. Dersom man innsnevrer fjerde ledd a til å kun omfatte bygninger, så finnes det ikke hjemmel til å behandle det omsøkte tiltaket etter § 3 og søkanden vil uansett bli avslått.

6. Haavind mener også at utredningsplikten ikke er fulgt ettersom det ikke er grunnlagt hvordan utfylling av masser i sjø kan ha økosystempåvirkninger og betydelig økt belastning. Haavind mener vedtaket er ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil.

For forvalter fremstår det som nokså opplagt at en utfylling av 125 m² eller 150 m³ med sprengstein i et sjøområde vil medføre en betydelig endring og belastning på de marine verdiene i nasjonalparken. Dette understøttes også av uttalelsen fra Fiskeridirektoratet som er skeptiske til utfyllinger i sjø.

Forvalter viser dessuten til risiko for økt samlet belastning – dersom det gis tillatelse på 74/22 vil det trolig være svært mange andre brygger og moloer som vil søke om tilsvarende tiltak for å sikre seg mot fremtidig ekstremvær.

7. Haavind viser til at det ble gitt tillatelse til en brygge/molo på Merdø som de mener er mer inngripende tiltak enn det omsøkte tiltaket på 74/22.

Forvalter og styret drøftet og sammenlignet disse to sakene på styremøtet 24.05.2024. Mens tiltakshaver på Merdø vil etablere et fundament av betong i en steinmolo av stedefgen rullestein og tilbakeføre denne til opprinnelig tilstand og areal, så omfatter søkanden på 74/22 tilførsel av 125 m² eller 150 m² med tilførte steinmasser. Slik søknaden er skissert vil det medføre en utvidelse av areal og volum fra tilstanden på vernetidspunktet i 2016. Styret og forvalter mener derfor at det er et klart skille mellom de to søknadene.

Konklusjon av klagevurdering

Forvalter kan ikke se at det fremkommer opplysninger som tilsier at søknaden bør tas opp til ny vurdering, og har svart ut klagens holdepunkter etter beste evne. Forvalter kan heller ikke finne at det foreligger saksbehandlingsfeil som tilsier at vedtaket skal oppheves. Der det eventuelt foreligger uklarheter om ytterste punkt på molo skal fjernes eller ikke, og om det ved siste behandling var tiltenkt å søke om utvidelse av brygge på innsiden av molo – så mener forvalter at dette ikke har betydning for sakens utfall ettersom tiltakene er behandlet separat. Fjerning av ytterste punkt er vurdert som ikke søknadspliktig. Det er gitt avslag på hhv utvidelse av brygge og utfylling av masser i sjø, som forvalter mener ikke er omfattet av vedlikehold.

Forvalter ber styret opprettholde vedtaket om avslag.

Det er behov for en prinsipiell avklaring av om utfylling av tilførte masser av stein i sjø er å anse som vedlikehold, og den avklaringen bør tas av Miljødirektoratet.

Stærk & Co AS
Havnegt. 1
4836 ARENDAL

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2024/2643-0 432.3

Deres ref.

Dato 26.09.2024

Vedtak Revidert søknad om rehabilitering av molo på Tverrdalsøys 74/22- Arendal Raet NP

Jeg viser til innsendte opplysninger om feil grunnlag ved behandling av søknad på møtet 30.5.24. Vi har mottatt nye opplysninger og kartskisser i løpet av sommeren.

Raet nasjonalparkstyre har nå foretatt en ny behandling av saken på styremøtet 13.9.24, og gitt avslag på tiltaket.

Begrunnelsen er at det medfører betydelige inngrep i sjø, og i andre saker der tiltakshaver har søkt om å endre betydelig på brygge/molo for å sikre båtplasser så har disse fått avslag ved behandling av Miljødirektoratet. Dette omfatter også tiltak der infrastruktur fjernes som et avbøtende tiltak.

Vernegrensen justeres ikke fortløpende etter fjerning av tiltak, og utfyllinger i sjø medfører dermed et svært inngripende tiltak og økt nedbygging av verneområdet.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Kopi til:

Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Raet
nasjonalpark

Arkivsaksnummer: 2024/2643-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 05.09.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	27/24	13.09.2024

Ny søknad om rehabilitering av molo på Tverrdalsøys 74/22- Arendal Raet NP

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir ikke tillatelse til søknad om evidert tillatelse til utfylling av masser i sjø som tiltak for å stabilisere molo/brygge etter verneforskriften § 3 tredje ledd d og til utvidelse av brygge jf verneforskriften § 3 tredje ledd a).

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Raet nasjonalparkstyre - 13.09.2024

Behandling

Vedtak

Forvalters innstilling er enstemmig vedtatt.

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Saken er redegjort for i saksfremleg gtil styret 24.5.24.

Søker viser til at forvalters anslag på volum/areal på utfylling i sjø er for store, og har sendt in en revidert søknad der arealet med utfylling er begrenset fra ca 400 m2 (forvalters overslag) til 125 m2 og 150 m3.

Tiltakshaver viser også til at det er gjort kartlegginger i området som tilser at nye områder innenfor molo består av stein, og at det vil være mulig, men kostbart (og forstyrrende) å flytte disse. Et toppdekke av større sein vil uansett være nødvendig.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke*, heretter kalt verneforskriften.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

§ 3 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, tilbygg, brygger, gjerder, anlegg og innretninger (...)

Bestemmelsene er ikke til hinder for

a) vedlikehold av bygninger, brygger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

b) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade. (...)

d) bygging av brygger etter fjerning av eksisterende brygger eller ved samling av eksisterende brygger i fellesanlegg.

e) riving av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med inntil samme størrelse og for samme bruk.

Forvaltningsplan

I utkast til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde av 16.12.17, punkt 3.3.6 er det gitt retningslinjer for bygger og fortøyningsplass.

Brygger og fortøyningsplass: Brygger utgjør en spesiell utfordring, både landskapsmessig, for natur- og kulturmiljøer og i forhold til allmennhetens muligheter for friluftsliv og ferdsel. Søknader om nye brygger eller utvidelse av eksisterende brygger i nasjonalparken skal derfor vurderes strengt. Tillatelse til bygging av brygge etter unntaksbestemmelsen kan kun vurderes der det allerede er eksisterende brygger som enten fjernes eller samles i fellesbrygge. Andre tilfeller må behandles etter § 4 (verneforskriften har en egen bestemmelse om konstruksjoner og installasjoner for allment friluftsliv, jf. kap. 3.3.1. Bestemmelsen i § 3 pkt. 1.3 d vil derfor gjelde brygger mv. for andre formål, f. eks private fritidsboliger).

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fattar vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Presedens

Det er en økende grad av henvendelser som omfatter brygger med bekymring for pågående og fremtidig vær og klima. Det forventes at flere søknader om forsterkning vil komme, og denne saken kan skape presedens for tilsvarende saker, og en positiv innstilling er gitt i en sak som skal behandles på same møte. I den aktuelle saken vil ikke arealingrepet økes.

Vurdering

Det er gitt tilleggsopplysninger og bedt om en ny behandling av søknad. Forvlater vil kun vurdere utfylling i sjø ettersom andre tiltak på molo anses som ikke søknadspliktig jf vedtak av 24.5.24.

Brygger og moloer er en type inngrep som påvirker flere av verneverdiene i nasjonalparken. Det omsøkte tiltaket omfatter utfylling av 125 m² eller 150 m³ stor stein i sjø rundt molo/brygge for å stabilisere og beskytte selve moloen og båt plassene på innsiden mot vær og klima.

I tillegg inkluderer søkanden en utstikkende langsgående bryggekonstruksjon for å kompensere for tapt fortøyningsmulighet langs innsiden av moloen. Dette kommer som en konsekvens av den omfattende steinfyllingen.

Fiskeridirektoratet har frarådet å gi tillatelse til utfylling i sjø da dette vil medføre store endringer på havbunn.

Selv om forvalters overslag på 400 m² nå er avgrenset til å omfatte 125 m² er det likevel et betydelig inngrep. Forvalter mener det ikke er sannsynliggjort at tiltakene som er omsøkt vil være en varig forbedring, og at det trolig må fylles på mer stein med jevne mellomrom. En bedre løsning vil være å revurdere behovet for molo eller å sikre den på andre måter som ikke medfører betydelige utfyllinger i sjø, et tiltak som er gitt et forbud etter verneforskriften § 3.

Forvalter ser ikke grunnlag for å gi tillatelse til utfylling som tiltak for å utbedre naturskade jf verneforskriften § 3 tredje ledd b) ettersom tiltaket langt overstiger det som kan aksepteres som en gjenoppføring.

Flere klagesaker avgjort av Miljødirektoratet viser at man ikke kan tillate tilbygg/utvidelser av brygger inn i verneområdet til tross for at man har lagt frem fjerning av tiltak i strandsonen (utenfor verneområdet). I denne saken er det ikke presentert noen avbøtende tiltak for å

sikre de marine områdene eller andre verneverdier. Søknader om tiltak på brygger skal behandles strengt jf forvaltningsplanen, og fortrinnsvis der man samler flere brygger i fellesbrygge eller fjerner bryggestrukturer. Forvalter ser ikke grunnlag for å gi en tillatelse til tiltak jf verneforskriften § 3 tredje ledd e).

Verneverdiene i dette området er i godt dokumentert på landskapsnivå gjennom verneprosessen og naturdatabaser. Området hvor tiltaket er omsøkt har marine naturtyper registrert ved ålegrasenger sør for molo og ingen forekomster av truede eller særlig aktuelle arter.

Tiltaket er ikke vurdert å ha betydning for ferdsel på sjø ettersom buktas leder inn til en privat eiendom. Det er lite sannsynlig at tiltaket vil virke privatiserende eller forhindre allmenn ferdsel.

Kunnskapsgrunnet om naturmangfold og effekter av omsøkte tiltak, jf. nml. § 8, anses på bakgrunn av dette som godt.

Det er en sannsynlig presedenseffekt av å gi tillatelse til oppgraderinger som gjør brygger mer robuste for vær og klima, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor noe vekt i vurderingen.

Økosystemtilnærming er vurdert til å være av stort omfang da tiltaket innebærer forstyrrelse av sjøbunn på nærmere 125 m². Det vil ikke bli en vesentlig endring av landskapet over vannflaten som følge av tiltaket. Totalt sett vil en tillatelse gi en betydelig økt samlet belastning jf nml § 10.

§ 12 i nml. vurderes ivaretatt med vilkår i tillatelsen om forsvarlig drift og opprydding. Eventuelle kostnader ved miljøforringelse, skal bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11.

Konklusjon

Forvalter anbefaler at søknaden avslås jf verneforskriften § 3 tredje ledd e) og b) med utgangspunkt i et svært omfattende tiltak på havbunn og at vilkårene for utvidelse og gjennomføring av brygge/molo ikke er innfridd.

Raet nasjonalparkstyre
Postboks 504
4804 Arendal

Sendes kun pr. e-post til sfagpost@statsforvalteren.no

Vår ref.
60877-101 | 52803739v2

Ansvarlig advokat
Terese Negaard Sørli

Oslo, 10. oktober 2024

KLAGE – VEDTAK OM AVSLAG PÅ VEDLIKEHOLD AV MOLO – GBNR. 74/22 I ARENDAL – NASJONALPARKSTYRETS SAK ST 27/24

1. Innledning

Vi viser til nasjonalparkstyrets vedtak 13. september 2024 vedr. ovennevnte tiltak. Advokatfirmaet Haavind representerer tiltakshaver, Ellen K. Raaholt v/Espen L. Goksøyr.

På vegne av tiltakshaver påklages vedtaket herved. Tiltakshaver mottok underretning om vedtaket den 26. september 2024. Klagen er følgelig rettidig.

2. Overordnet om tiltakshavers syn på vedtaket

Overordnet er det tiltakshavers syn at vedtaket bygger på både feil faktum og rettsanvendelse, med den konsekvens at vedtaket er ugyldig. I tillegg er det begått flere saksbehandlingsfeil. Saksbehandlingsfeilene er av en slik karakter at de både enkeltvis og samlet må ha virket bestemmende på vedtakets innhold. Vedtaket er derfor ugyldig også på dette grunnlag.

For det første bygger vedtaket på uriktige opplysninger både om hvordan moloen opprinnelig ble etablert, hva som er moloens tilstand pr. i dag, samt omfanget av og gjennomføringen av det planlagte vedlikeholdet. Blant annet bygger vedtaket på at de planlagte arbeidene innebærer en utvidelse av moloen sammenlignet med opprinnelig situasjon. Det er ikke tilfellet, og det er uklart hva som er bakgrunnen for denne slutningen. Det er også uklart hva nasjonalparkstyret bygger på, når vedtaket legger til grunn at arbeidene ikke vil være vellykkede, og man derfor vil måtte gjennomføre flere forsøk.

For det andre bygger vedtaket på at vedlikeholdet strider mot vernebestemmelsene i verneforskriften § 3 første og annet ledd, slik at tiltaket er avhengig av særskilt tillatelse etter fjerde ledd. Det er ikke riktig. Tiltaket gjelder alminnelig og påregnelig vedlikehold av en lovlig etablert molo, og som ligger innenfor det som er tillatt etter verneforskriften § 3 tredje ledd bokstav a. Tiltaket er følgelig ikke avhengig av nasjonalparkstyrets tillatelse, og det faller følgelig utenfor nasjonalparkstyrets materielle kompetanse etter verneforskriften å nekte gjennomføring av tiltaket.

Nasjonalparkstyrets uriktige rettsanvendelse her må trolig sees i sammenheng med at det er lagt til grunn et uriktig faktum på flere sentrale punkter.

Saksbehandlingsfeilene består for det første i at vedtaket er mangelfullt begrunnet på sentrale punkter, og følgelig i strid med de krav som følger av forvaltningsloven § 25. Det er blant annet uklart hvilke bestemmelser i verneforskriften vedtaket bygger på. Nasjonalparkstyrets vedtak er truffet med hjemmel i andre bestemmelser enn de som er vurdert i saksfremlegget til styremøtet hvor saken ble behandlet, men uten noen nærmere begrunnelse for endringen. Det er heller ikke gitt noen nærmere begrunnelse for konklusjonen i vedtaket om at de planlagte arbeidene krever særskilt tillatelse, samt tiltakets påvirkning på naturmiljøet. Det foreligger også brudd på utredningsplikten, jf. fvl. § 17.

Vi vil redegjøre nærmere for klagegrunnene under punkt 4 nedenfor. Før vi går nærmere inn på klagegrunnene vil vi imidlertid i punkt 3 redegjøre noe for eiendommen og tiltaket saken gjelder.

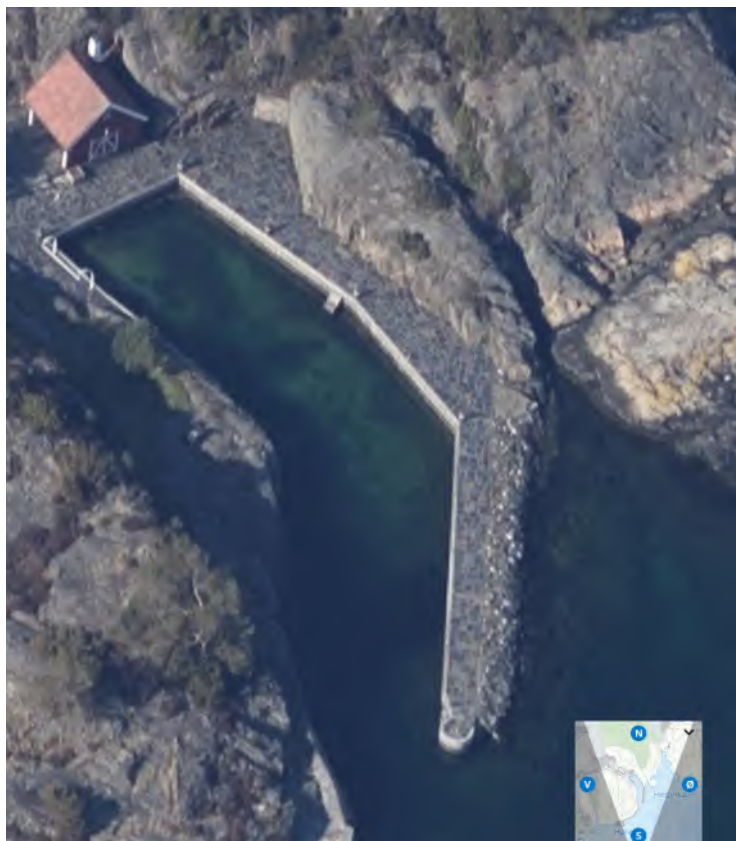
3. Kort om tiltaket og sakshistorikken

3.1 Moloen

Tiltakshaver er eier av sjøeiendommen gbnr. 72/22 i Arendal kommune. Eiendommen berøres av Raet nasjonalpark, jf. verneforskriften § 2.

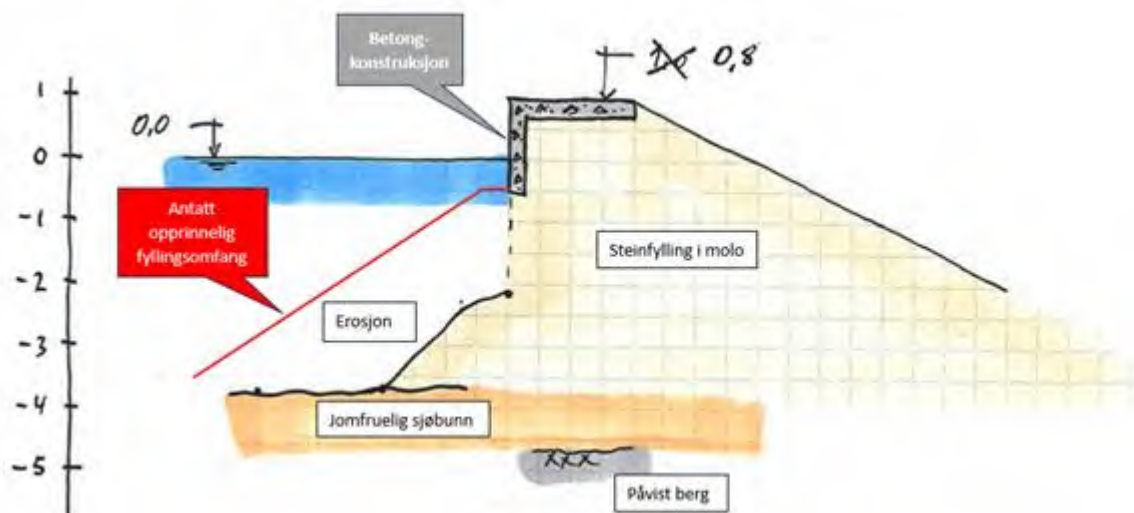
I 1988 ble det etablert en molo utenfor eiendommen. Moloen er lovlig etablert etter dagjeldende regelverk. Formålet med etableringen av moloen var dels å skjerme bebyggelsen på eiendommen for naturrisiko, dels å sikre trygge fortøyningsmuligheter, ettersom området er svært værhardt. Eiendommen ligger til på en måte som gir liten skjerming mot åpent farvann.

Flyfotoet gjengitt nedenfor er hentet fra 1881.no, og viser moloen slik den fremstår per i dag.

Moloen er konstruert slik at den består av en steinfylling under vannlinjen. Oppå steinfyllingen er det så lagt et betongdekke med belegningsstein. Videre er det etablert en langsgående betongkant på vestsiden av moloen, som ender i en betongsylinder ytterst mot sør.

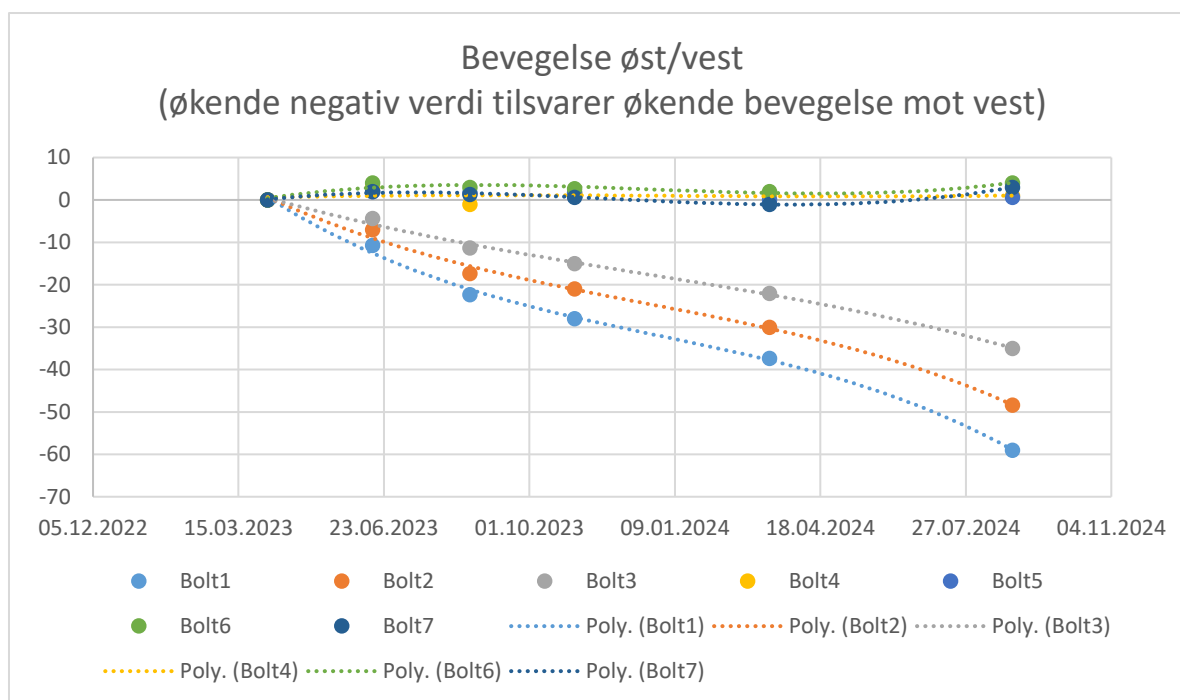
Skissen gjengitt nedenfor er utarbeidet av Stærk & Co AS v/siv.ing. Jan Erik Kjemperud, og viser konstruksjonsprinsippet for moloen (tverrsnitt) basert på fagmessig utførelse. Skissen er også tidligere oversendt nasjonalparkstyret og inngår i saksdokumentene.

De siste årene har tiltakshaver hatt en økende bekymring for at moloen kan være påvirket av erosjon, og at den derfor ikke lenger kan regnes som sikker. Blant annet har tiltakshaver lagt merke til skjevheter i betongdekket på toppen av moloen og utrasing av stein. På bakgrunn av dette engasjerte tiltakshaver rådgivende ingeniører Stærk & Co AS i 2023 for å gjøre nærmere undersøkelser av tilstanden til konstruksjonen.

Det ble foretatt en rekke undersøkelser av moloen gjennom 2023. Foruten befaringer ble det blant annet foretatt dykkerundersøkelser, geotekniske vurderinger og deformasjonsmålinger. Resultatet av undersøkelsene viste at moloen er svært påvirket av erosjon, og at det er betydelig risiko for at konstruksjonen kan bli ødelagt gjennom ytterligere utrasing. Deformasjonsmålingene viste at konstruksjonens ytre del hadde flyttet seg nær 25 mm i løpet av en periode på ca. 5 måneder, som er en meget omfattende forskyvning.

Senere målinger viser videre at bevegelsene er tiltakende. Deformeringen av konstruksjonen øker med andre ord i omfang etter hvert som tiden går, og konstruksjonen fremstår mer og mer ustabil. Vi viser her til deformasjonsdiagrammet utarbeidet av Stærk & Co, og som er inntatt nedenfor. Som det fremgår, har samlet forskyvning nå økt til 60 mm på målepunktet etablert ytterst på moloen:

3.2 Nasjonalparkstyrets tidligere behandling av saken – mai 2024

På bakgrunn av de alvorlige funnene fra undersøkelsene bad tiltakshaver høsten 2023 Stærk & Co om å foreta en vurdering av hvilke vedlikeholdstiltak som er nødvendige for å sikre moloen mot ytterligere utglidning. Vurderingen konkluderte med at følgende tiltak er nødvendige:

- Reetablering av de utraste steinmassene på vestsiden av moloen med helning 1:1,5 for å oppnå stabilisering
- Konsolidering av reetablerte masser, med antatt konsolideringstid ett år
- Fjerning av sylinderkonstruksjonen ytterst på moloen
- Gjennomføring av deformasjonsmålinger gjennom hele konsolideringsperioden.

Med utgangspunkt i dette ble det avholdt forhåndskonferanse med Arendal kommune, som byggesaksmyndighet, den 27. september 2023. Det ble også inngitt søknad til Statsforvalteren i Agder om utfyllingstillatelse etter forurensningsloven.

Bilag 1: Referat fra forhåndskonferanse med Arendal kommune 27. september 2023

Som det fremgår av referatet fra forhåndskonferansen ble tiltakshaver anbefalt av kommunen å avklare behovet for dispensasjon eller tillatelse etter verneforskriften for Raet nasjonalpark før innsending av byggesøknad etter plan- og bygningsloven.

Som følge av dette tok Stærk & Co v/Jan Erik Kjemperud kontakt med nasjonalparkforvalter pr. e-post den 31. oktober 2023.

Bilag 2: E-post 31. oktober 2023 fra Stærk & Co til nasjonalparkforvalter for Raet

I e-posten ble det redegjort nærmere for de planlagte tiltakene, herunder resultatet fra undersøkelsene i 2023. Det ble samtidig anmodet om avklaring av hvorvidt tiltakene ville utløse behov for særskilt tillatelse eller dispensasjon fra verneforskriften.

Henvendelsen fra Stærk & Co ble behandlet av nasjonalparkstyret i møte den 31. mai 2024, som traff vedtak om avslag på de aktuelle tiltakene.

Av saksfremlegget og møteprotokollen fremgår det at styret la til grunn at erstatning av de utraste massene ikke kan anses som vedlikehold iht. verneforskriften § 3 tredje ledd bokstav a. Styret la derimot til grunn at tiltakene måtte anses som riving kombinert med gjenoppbygging, jf. § 3 fjerde ledd bokstav e, samt utvidelse etter fjerde ledd bokstav a, og at tiltakene derfor må anses som søknadspliktige etter verneforskriften.

I vedtaket ble tiltakshaver samtidig oppfordret til å inngi en revidert søknad, hvor de utraste massene kun erstattes delvis (reduisert fylling sammenlignet med opprinnelig oppført fylling). Videre oppfordret styret tiltakshaver til å etablere den reduserte fyllingen ved hjelp av de utraste massene (oppsamling-/graving av steinmassene fra sjøbunnen kombinert med tilbakelegging).

Den 4. juni 2024 tilskrev Stærk & Co nasjonalparkstyret på nytt.

Bilag 3: E-post 4. juni 2024 fra Stærk & Co til nasjonalparkstyret v/nasjonalparkforvalter

I e-posten ble det påpekt at det er lagt til grunn feil faktum i vedtaket av 31. mai 2024. Det ble blant annet påpekt at vedtaket bygger på at arealet hvor utraste masser skal reetableres utgjør 396 m², til tross for at det er opplyst om at arealet er begrenset til 125 m². Det ble samtidig påpekt at oppsamling av utraste masser fra havbunnen og gjenbruk av disse er en teknisk lite egnet løsning. I lys av disse forholdene ble nasjonalparkstyret anmodet om å behandle saken på nytt.

Anmodningen til styret om en fornyet vurdering av saken ble ikke besvart. Gjennom omtale i media i slutten av august ble imidlertid tiltakshaver likevel kjent med at saken ville bli behandlet på nytt i nasjonalparkstyrets møte den 13. september 2024. Som følge av dette inngav Stærk & Co ytterligere opplysninger om tiltaket pr. e-post den 2. september 2024.

Bilag 4: E-post 2. september 2024 fra Stærk & Co til nasjonalparkstyret v/nasjonalparkforvalter

I e-posten ble det opplyst om at det ved dykking gjennomført sommeren 2024 viser at omfanget av utrasingen fra moloens steinfylling er enda større enn antatt, og at masser også er spredd til vestsiden av innløpet til eiendommen. Manglende reetablering av fyllingen moloen hviler på medfører følgende jevnlig spredning av utraste steinmasser på sjøbunnen.

4. Nærmere om klagegrunnene – nasjonalparkstyrets vedtak 13. september 2024

4.1 Rettslige utgangspunkter

Før vi går nærmere inn på vedtaket som påklages vil vi knytte noen kommentarer til verneforskriftens bestemmelser om landskapsinngrep.

Hvilke landskapsmessige tiltak som er tillatt innenfor nasjonalparken er nærmere regulert i forskriften § 3. Det er i første ledd angitt at «*[i] nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet*». Hvilke inngrep som strider mot verneformålet er nærmere utdypet i annet ledd, som opplister en rekke former for tiltak som i utgangspunktet må anses forbudt innen nasjonalparken.

I bestemmelsen i tredje ledd er det imidlertid inntatt en rekke praktiske unntak fra vernebestemmelsene i første og annet ledd, deriblant bestemmelsen i tredje ledd bokstav a. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

«Bestemmelsene i første og annet ledd er ikke til hinder for:

a. vedlikehold av bygninger, brygger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

(...)

Av bestemmelsen fremgår det blant annet at vedlikehold av eksisterende bygninger og brygger, samt øvrige anlegg og innretninger, ikke strider mot verneformålet, forutsatt at vedlikeholdet ikke medfører noen utvidelse, ombygging eller bruksendring. Tiltak som er nødvendig for å opprettholde standarden av lovlig etablerte bygninger, brygger, innretninger og anlegg kan med andre ord gjennomføres uhindret av forskriften. Det har som konsekvens at vedlikeholdstiltak ikke krever forvaltningsmyndighetens samtykke, og forskriften gir heller ikke forvaltningsmyndigheten materiell kompetanse til å nekte slike tiltak.

Videre angir fjerde ledd at visse typer tiltak *kan* tillates, men da etter forutgående søknad og tillatelse fra nasjonalparkstyret.

Forskriftens system innebærer at det nødvendigvis må sondres mellom vedlikeholdstiltak som skal til for å opprettholde tilstanden til eksisterende tiltak, som omtalt i tredje ledd bokstav a, og tiltak som krever søknad og tillatelse etter fjerde ledd. En fellesnevner ved tiltakene omfattet av fjerde ledd er at de enten gjelder etablering av *nye* tiltak eller *endringer* i eksisterende tiltak. Dette må sees i sammenheng med at verneforskriften ikke har som formål å gripe inn i eksisterende og lovlig etablerte tiltak innenfor verneområdet.

Dette er blant annet fremhevet i daværende Fylkesmannens merknader til forslaget til verneforskrift inntatt i Kongelig resolusjon av 16. desember 2016, med tilslutning fra Miljødirektoratet og departementet, jf. pkt. 7.6.2 flg. (vår understreking):

«Fylkesmannen viser til at i utgangspunktet kan eksisterende bruk i all hovedsak fortsette i nasjonalparken, herunder fiskerivirksomhet».

Ordlyden i verneforskriften § 3 tredje ledd bokstav a gir heller ingen holdepunkter at det finnes visse former for vedlikeholdstiltak som *likevel* krever søknad og tillatelse, så lenge tiltaket gjelder opprettholdelse av en eksisterende konstruksjon, og hverken medfører utvidelse eller ombygning av konstruksjonen. En slik tilnærming forutsetter i tilfelle klar og tydelig hjemmel i ordlyden, jf. Rt. 1995 s. (530) Fjordlaks og legalitetsprinsippet. Vi kommer nærmere tilbake til betydningen av dette nedenfor.

4.2 Vedtaket bygger på uriktig rettsanvendelse og feil faktum

Som nevnt i innledningen bygger nasjonalparkstyrets vedtak på at de planlagte tiltakene på moloen ikke kan anses som vedlikehold etter verneforskriften § 3 tredje ledd, men krever tillatelse etter fjerde ledd. Vi viser her til slutningen i vedtaket, som gjengis:

«Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir ikke tillatelse til søknad om revidert tillatelse til utfylling av masser i sjø som tiltak for å stabilisere molo/brygge etter verneforskriften § 3 tredje ledd d og til utvidelse av brygge jf verneforskriften § 3 tredje ledd a)».¹

Bestemmelsen i bokstav d gjelder etter sin ordlyd «bygging av brygger etter fjerning av eksisterende brygger eller ved samling av eksisterende brygger i fellesanlegg». Bestemmelsen i bokstav a, og som også er angitt som hjemmel for vedtaket, gjelder «ombygging av, og mindre utvidelser samt bruksendring av eksisterende bygninger, i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen».

¹ Vi legger til grunn at henvisningen til § 3 tredje ledd i slutningen er feilskrift for fjerde ledd.

Etter tiltakshavers syn innebærer dette uriktig rettsanvendelse, ettersom de planlagte tiltakene på moloen ikke omfattes av noen av bestemmelsene det her er vist til. Som vi kommer tilbake til under pkt. 4.3, er det også noe uklart om det er egentlig er disse bestemmelsene avslaget er hjemlet i.

Hvordan det planlagte tiltaket skal gjennomføres er nærmere beskrevet i e-post 31. oktober 2023 fra Stærk & Co til nasjonalparkforvalter med senere suppleringer, og er også referert under pkt. 3.2 ovenfor. Som det fremgår av e-posten 31. oktober 2023 er det planlagt en «[r]eetablering av fylling for stabilisering av molo ([e]rstatte erodert volum – motfylling).

Etter tiltakshavers syn må det anses klart at det beskrevne ikke innebærer bygging av noen ny brygge etter fjerning av en eksisterende brygge, slik ordlyden i fjerde ledd bokstav d gir anvisning på. Det er for det første tvilsomt om det er grunnlag for å likestille molo med brygge i forskriftens forstand. For det andre har det aldri vært tale om å rive dagens molo og erstatte denne med en nyoppført molo.

Videre må det anses klart at det heller ikke dreier seg om noen ombygning eller utvidelse av en eksisterende bygning, jf. fjerde ledd bokstav a. Det er ikke tvilsomt at moloen saken gjelder ikke utgjør noen «bygning» i forskriftens forstand. Tvert imot sonderer forskriften mellom «bygninger» og andre former for konstruksjoner, slik som «brygger», «anlegg» og andre «innretninger».

I den grad vedtaket bygger på at de planlagte tiltakene medfører en utvidelse av moloens fylling sammenlignet med opprinnelig situasjon, bygger vedtaket også på feil faktum. Det samme gjelder også forutsetningen om at moloen skal rives og gjenoppbygges. Det har aldri vært snakk om noen fjerning av moloen.

Tiltaket går derimot ut på å legge tilbake et tilsvarende volum av stein som det som er erodert bort av naturkreftene, og med slik helning som beskrevet. Dette er av rådgivende ingeniører Stærk & Co estimert å utgjøre ca. 125 m² og ca. 150 m³ volum. Tiltaket innebærer følgelig ingen utvidelse av moloens volum sammenlignet med opprinnelig situasjon, hverken over eller under vannlinjen, og heller ingen endring av moloens konstruksjon eller bruk. Det er følgelig kun tale om tiltak for å opprettholde moloen slik den opprinnelig ble utformet og har vært brukt frem til nylig.

Etter tiltakshavers syn må det aktuelle og beskrevne tiltaket klart anses som vedlikehold iht. forskriften § 3 tredje ledd bokstav a, og som forvaltningsmyndigheten ikke har materiell kompetanse til å nekte. Det er som nevnt ingen holdepunkter i bestemmelsens ordlyd for at det kun er bestemte former for tiltak som kan regnes som vedlikehold, jf. pkt. 4.1 over. Dette måtte i tilfelle ha kommet klart til uttrykk i forskriften.

Vi kan ikke se at utkastet til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde av 16. desember 2017 gjør at saken kommer i noen annen stilling. Av saksfremstillingen side 2 fremgår det at det ved utformingen av vedtaket er lagt vekt på retningslinjene for brygger og fortøyningsplasser i utkastet pkt. 3.3.6. Det er for det første uklart om tiltakshavers molo kan likestilles med brygger iht. det aktuelle utkastet. For det andre er det nettopp tale om et *utkast*. Det følger av verneforskriften § 12 annet punktum at forvaltningsplan skal godkjennes av Miljødirektoratet. Vi oppfatter at slik godkjenning ikke foreligger her, med den virkning at det ikke foreligger lovlig fastsatt forvaltningsplan. Det er derfor tvilsomt hvorvidt det er adgang til å legge vekt på det aktuelle utkastet i forvaltningsmyndighetens saksbehandling. Retningslinjene det er vist til knytter seg uansett til tiltak som er gjenstand for særskilt søknad og godkjenning etter § 3 fjerde ledd, hvilket ikke er tilfelle her, jf. ovenfor.

Vi finner også grunn til å presisere at det aldri har vært aktuelt med noen annen eller større utfylling enn det ovennevnte. Dette er også presisert flere ganger av Stærk & Co i korrespondansen med nasjonalparkforvalter og -styret. Det er derfor ikke riktig når det av saksfremlegget til vedtaket fremgår at det er «*sendt inn en revidert søknad der arealet med utfylling er begrenset fra ca 400 m² (forvalters overslag)*» (side 1).

Det er også uklart hva nasjonalparkforvalter bygger på, når det på side 3 i saksfremlegget uttales at

«forvalter mener det ikke er sannsynliggjort at tiltakene som er omsøkt vil være en varig forbedring, og at det trolig må fylles på mer stein med jevne mellomrom. En bedre løsning vil være å revurdere behovet for molo eller å sikre den på andre måter som ikke medfører betydelige utfyllinger i sjø».

Til dette vil vi bemerke at tiltaket er prosjektert og anbefalt etter bistand fra rådgivende ingeniør i Stærk & Co. Uttalelsene om at de planlagte utbedringene vil være forgjeves og kreve ytterligere påfylling av stein i fremtiden er udokumenterte og mangler forankring i sakens faktum. For øvrig kan vi ikke se at et evt. vedlikeholdsbehov i fremtiden har noen relevans for saken, eller at verneforskriften gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å avgjøre hvilke vedlikeholdstiltak tiltakshaver kan utføre innenfor rammen av § 3 tredje ledd bokstav a.

Det er ellers påfallende at forvaltningsmyndigheten anbefaler «revurdering» av hele behovet for molo, som alternativ til vedlikehold. Det vil i praksis innebære rivning/fjerning av et lovlig etablert tiltak, i strid med verneforskriftens forutsetninger om videreføring av lovlige etablerte tiltak. Det må i alminnelighet kunne forventes at forvaltningens utøvelse av veiledningsplikten iht. fvl. § 11 skjer i tråd med de rettslige rammene for vedkommende organs myndighet. Det er ikke tvilsomt at moloen ikke kan kreves fjernet av nasjonalparkstyret, og heller ikke indirekte gjennom å nekte vedlikehold over tid. For øvrig vil fjerning av moloen i seg selv utvilsomt utgjøre et inngrep i strid med vernebestemmelsene. Andre muligheter for vedlikehold, herunder oppgraving og tilbakelegging av opprinnelig og utrast fylling, er videre vurdert av rådgivende ingeniør, men ikke funnet teknisk gjennomførbart. Uttalelsene må anses i strid med fvl. § 11.

Etter tiltakshavers syn må det etter dette anses som klart at vedtaket bygger på uriktig rettsanvendelse og er ugyldig, idet de planlagte tiltakene ikke omfattes av bestemmelsene vedtaket er hjemlet i. Vedtaket bygger også på feil faktum, som utgjør en selvstendig ugyldighetsgrunn.

4.3 Vedtaket er mangelfullt begrunnet og utredet

Som det fremgår av det ovennevnte er det påklagede vedtaket ugyldig både som følge av uriktig rettsanvendelse og feil faktum. Vi finner likevel grunn til å knytte noen bemerkninger til begrunnelsen for vedtaket.

Forvaltningsloven § 25 oppstiller visse minstekrav til innholdet i begrunnelsen for forvaltningens enkeltvedtak. Bestemmelsen medfører blant annet at det i begrunnelsen skal vises til de regler og problemstillinger vedtaket bygger på, jf. første ledd, samt de relevante faktiske forholdene, jf. annet ledd.

Hensynet bak begrunnelsesplikten er blant annet at parter og andre berørte skal gis en reell mulighet til å etterprøve holdbarheten av vedtaket, jf. f.eks. Eckhoff/Smith, *Forvaltningsrett* (12. utg.) på s. 295 flg. Kravene til begrunnelsen skjerpes ytterligere når det er tale om vedtak av inngripende karakter, jf. f.eks. Rt. 1981 s. 745 (Gausi) og Rt. 2000 s. 1056 (Gausi). Av samme avgjørelser følger det også at manglende begrunnelse gjennomgående er en saksbehandlingsfeil som antas å ha virket bestemmende på vedtakets innhold, med ugyldighet som konsekvens. Det må også omfatte vedtak som går ut på å nekte akutt og nødvendig vedlikehold av en eiendom, som også reiser grunnleggende spørsmål om rettssikkerhet.

Etter vår oppfatning tilfredsstillende begrunnelsen for vedtaket gitt i saksfremstillingen på ingen måte disse kravene. Begrunnelsen er derimot uklar på svært sentrale punkter, herunder hva som egentlig er hjemmelsgrunnlaget for vedtaket.

Vi viser her til at det er oppgitt at avslagsvedtaket er hjemlet i verneforskriften § 3 tredje ledd bokstav a og d, jf. over (hvor tredje ledd antas å være feilskrift for fjerde ledd). Av begrunnelsen inntatt i saksfremstillingen fremgår det imidlertid at tiltaket er vurdert etter andre bestemmelser, og ikke bestemmelsene som en angitt i vedtakets slutning/konklusjon.

Under overskriften «Vurdering» i saksfremlegget fremgår det derimot at tiltaket er vurdert etter bokstav b, som gjelder «*gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade*», jf. side 3. Videre konkluderes det på side 4 med at «*fjorvalter ser ikke grunnlag for å gi en tillatelse til tiltak jf verneforskriften § 3 tredje ledd e*» (trolig feilskrift for fjerde ledd), som gjelder «*riving av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med inntil samme størrelse og for samme bruk*».

Det fremgår av kommentarutgaven av forvaltningsloven § 25, note 706, Gyldendal Rettsdata v/Jan Frithjof Bernt, at forvaltningen plikter å gi nøyaktig henvisning til rettsgrunnlaget man bygger på, der det er tale om et vedtak en part bestrider at myndighetene har lovlig adgang til å treffe. Det samme gjelder forvaltningens tolkning av det aktuelle rettsgrunnlaget. Den ovennevnte begrunnelsen er klart i strid med dette, idet det ikke er mulig å fastslå vedtakets hjemmelsgrunnlag.

Vi presiserer for orden skyld at vi heller ikke kan se at det aktuelle tiltaket omfattes av disse bestemmelsene. Det er åpenbart ikke grunnlag for å karakterisere moloen som «tapt» etter bokstav b, all den tid den står der pr. i dag. Noen riving etter bokstav e er det heller ikke tale om.

For det andre inneholder vedtaket ingen nærmere begrunnelse for hvorfor nasjonalparkstyret mener at det planlagte tiltaket ikke kan regnes som vedlikehold etter forskriften § 3 tredje ledd bokstav a, utover en uttalelse om at «*Forvlater [sic] vil kun vurdere utfylling i sjø ettersom andre tiltak på molo anses som ikke søknadspliktig jf vedtak av 24.5.24*». Dette hadde forvaltningsmyndigheten klar foranledning for å uttale seg om i begrunnelsen for vedtaket, all den tid Stærk & Co uttrykkelig ba om en avklaring av behovet for tillatelse etter verneforskriften i e-posten av 31. oktober 2023. Heller ikke vedtaket av 24. mai 2024 som det vises til inneholder noen slik begrunnelse.

For det tredje er det også uklart hva som ligger til grunn for konklusjonen om at vedlikeholdet vil medføre påvirkning av økosystemet i «stort omfang» og «betydelig økt belastning», jf. saksfremstillingen side 4. Det er som nevnt tale om reetablering av steinfylling tilsvarende omfang som opprinnelig. Utfyllingens evt. påvirkning av økosystemet synes heller ikke å være vurdert opp mot den påvirkning som evt. måtte komme av jevnlig utrasning av den opprinnelige og eroderte fyllingen. Det er i strid med utredningsplikten, jf. fvl. § 17.

Det er heller ikke klart for oss hva som menes med at «*§ 12 i nml. vurderes ivaretatt med vilkår i tillatelsen om forsvarlig drift og opprydding. Eventuelle kostnader ved miljøforringelse, skal bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11*». Tiltaket er som kjent nektet gjennomført og er derfor hverken gitt noen tillatelse eller fastsatt noen vilkår. Uttalelsen er slik sett egnet til å illustrere at saken neppe er behandlet av nasjonalparkstyret i tråd med forvaltningslovens regler eller alminnelige ulovfestede krav til forsvarlig saksbehandling.

Oppsummert er tiltakshavers syn at vedtaket også klart er beheftet med saksbehandlingsfeil i form av sviktende begrunnelse og brudd på utredningsplikten. Vi viser også til det som er nevnt under pkt. 4.2 om brudd på veiledningsplikten. Det må etter dette anses klart at det foreligger mer enn «en ikke helt fjerntliggende mulighet» for at disse forholdene kan ha fått betydning for vedtakets innhold, jf. Rt. 2009 s. 661 (Huseby). Vedtaket er derfor ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil.

5. Kort om nasjonalparkstyrets vurdering etter verneforskriften § 3 fjerde ledd - subsidiært

Som det fremgår av det ovennevnte gjør tiltakshaver gjeldende at de planlagte arbeidene på moloen utgjør vedlikehold iht. forskriften § 3 tredje ledd bokstav a, med den konsekvens at arbeidene ikke behøver noen tillatelse etter forskriften.

Vi vil likevel tilføye at det finnes flere eksempler fra forvaltningsmyndighetens praksis på at det er gitt tillatelse til tiltak på moloer etter § 3 fjerde ledd, også ombygninger, utvidelser og reetablering av moloer som har gått tapt.

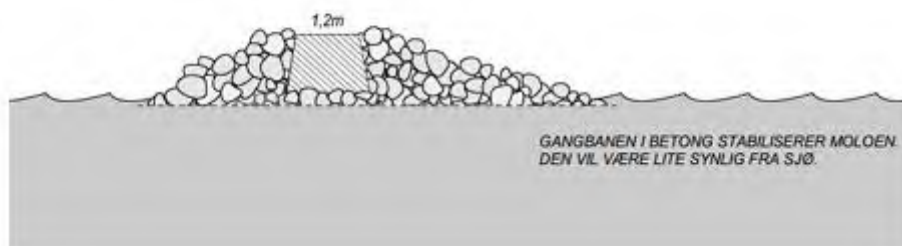
Vi viser her for eksempel til nasjonalparkstyrets vedtak 31. mai 2024 i sak 17/24. Av saksfremstillingen til vedtaket fremgår det at den aktuelle søknaden gjaldt reetablering av molo tapt ved naturskade, jf. beskrivelsen på side 1 og 2 (vår understreking):

«Brygga er i dag sterkt hellende og gangveien er ødelagt. Vedlagt bildeserie viser at det har vært en molo med gangvei på toppen ut til brygge montert ytterst. Bryggas fundament i sjø er sterkt forringet og trenger forsterkning.».

Og videre:

«Entreprenør foreslår å støpe en kjerne av betong i molo som kan benyttes som gangvei, og at rullestein tilbakeføres inntil denne for å bevare utformingen. Det søkes derfor om denne løsningen for molo. Videre søkes det om tillatelse til å forskale og støpe opp nytt fundament under brygga i sjø.».

Videre er det inntatt en illustrasjon av den omsøkte moloen i saksfremstillingen (tverrsnitt), hvor den nye betongkjernen skal forskales og deretter støpes med sement:

For dette tiltaket ble det truffet vedtak om tillatelse i medhold av verneforskriften § 3 fjerde ledd bokstav e, til tross for at tiltaket medfører en vesentlig endret konstruksjon med bortgraving av tidligere utfylte masser, forskaling og støping av en ny langsgående betongkonstruksjon med bredde 1,2 meter.

I motsetning til vedtaket i foreliggende sak ble presedensvirkninger her tillagt beskjeden vekt. Videre ble påvirkningen av naturmiljø og økosystem vurdert som «moderat», «da tiltaket ikke innebærer forstyrrelse av sjøbunn og samtidig er det ingen økning i areal», jf. side 5. Dette til tross for at tiltaket nok så klart medfører bortgraving av eksisterende masser for å gjøre plass til den nye konstruksjonen.

Subsidiært, under forutsetning av at det aktuelle tiltaket ikke kan anses omfattet av vedlikeholdsbestemmelsen i verneforskriften § 3 tredje ledd bokstav a, gjør tiltakshaver gjeldende at det ikke er grunnlag for å forskjellsbehandle tiltaket i foreliggende sak og tiltaket nevnt ovenfor. Det utgjør i tilfelle usaklig forskjellsbehandling, i strid med den ulovfestede læren om myndighetsmisbruk og krav til forsvarlighet. Tiltakshavers planlagte arbeider fremstår langt mindre inngripende, all den tid det er tale om reetablering av en eksisterende fylling i samme utstrekning som før. Det er følgelig grunnlag for tillatelse også for klagers tiltak.

6. Avsluttende bemerkninger

Som vist i det foregående er nasjonalparkstyrets vedtak av 13. september 2024 beheftet med en rekke mangler, både hva gjelder rettsanvendelse, faktumbedømmelse og saksbehandling. Feilene medfører både samlet sett og enkeltvis at vedtaket er ugyldig. Vedtaket må følgelig oppheves.

Vi ber om at Miljødirektoratet i sitt klagevedtak bekrefter at de aktuelle arbeidene ikke kommer i konflikt med vernebestemmelsene for Raet nasjonalpark, og at det ikke er behov for særskilt søknad eller tillatelse etter forskriften. Subsidiært bes det om at tillatelse innvilges.

Avslutningsvis ber vi om at saken gis prioritet, idet moloens tilstand forverres ytterligere etter hvert som tiden går, med varig tap av hele konstruksjonen i ytterste konsekvens.

Ved spørsmål kan undertegnede kontaktes.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Haavind AS

Emil Vangen Solheim
Advokat, MNA

e.solheim@haavind.no

Fra: Emil Vangen Solheim / Haavind[e.solheim@haavind.no]
Sendt: 10.10.2024 09:16:13
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Klage - Raet nasjonalparkstyres vedtak i sak 27/24 [IMAN-HAAVIND.FID792484]

Viser til Raet nasjonalparkstyres vedtak 13. september 2024 i sak 27/24, deres ref. 2024/2343-0 432.3.

Vedtaket påklages med dette på vegne av tiltakshaver. Klagen følger som vedlegg til denne e-posten.
Merk at klagen kun sendes pr. e-post.

Jeg ber om bekreftelse på at denne e-posten og de tilhørende bilagene til klagen er mottatt.

Med vennlig hilsen / Best regards

Emil Vangen Solheim | Advokat, MNA / Senior Associate, MNA
Advokatfirmaet Haavind AS

+47 902 04 296 | +47 22 43 30 00

Haakon Vils gate 10, 0161 Oslo | PB 359 Sentrum, NO-0101 Oslo

haavind.no

ARENDALE KOMMUNE

Byggesak (S)

STÆRK & CO AS
Havnegaten 1
4836 ARENDAL

Dato: 27.09.2023
Vår ref: 23/15769-3
Deres ref:
Arkivkode: 74/22
Saksbeh.: Maiken Imeland Moen
Tlf.

Referat - Forhåndskonferanse - Gnr 74 Bnr 22 - Holmesundveien 220 - Molo/brygge

Møtetidspunkt: 27.09.2023
Møtested: Arendal kultur- og rådhus
Møtedeltakere: Stærk & Co AS v/Jan Erik Kjemperud (ansv. søker)
Tiltakshaver Ellen K. Raaholdt v/Espen Løge Goksøyr
Midtstøl Sjø AS v/Ruben Aanonsen (ansv. utf)

Bakgrunn for møte

Beskrivelse fra anmodning:

Eksisterende molo/brygge består av en steinfylling med betongtopp. Denne er i ferd med å velte, og det må iverksette tiltak som forhindrer dette. Sannsynligvis er en motfylling i sjøen eneste alternativ. Det er ønskelig å drøfte omfanget av søknaden, dispensasjonsbehov og hvilke andre myndigheter som eventuelt må involveres. Tiltaket ligger innenfor Raet nasjonalpark.

Fra møte:

Som følge av etablering av motfylling går eksisterende båtplass tapt (det blir for grunt til å kunne legge båt inntil molo). Som kompensasjon ønskes det etablert en trebrygge som krager ut over fylling.

Plangrunnlag / Juridisk grunnlag

Reguleringsplan Holmesund av 13.10.1981. Bevaringsplan, bevaringsområde for historisk, antikvarisk og annen kulturell verdi [Arendal kommune - Planregister \(ikt-agder.no\)](http://www.arendal.kommune.no/planregister)

Kommuneplanens arealdel 2023 – 2033, landbruk-, natur- og friluftsmål (LNF) [Kommuneplanens arealdel - Arendal kommune](http://www.arendal.kommune.no/kommuneplanens-arealdel)

Byggeforbud langs sjø jf. Plan- og bygningsloven (pbl) § 1-8

Saksbehandling

Utgangspunkt

Søknadspiktig tiltak jf. pbl § 20-2, med krav om bruk av ansvarlig foretak jf. § 20-3.

Kontaktinformasjon: www.arendal.kommune.no
Postadresse: Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
Besøksadresse: Sam Eydes plass 2, 4836 ARENDAL
Org.nr.: 940493021

Telefon: +47 37 01 30 00
E-post: postmottak@arendal.kommune.no

Tiltaket er i behov av dispensasjon fra arealformål LNF jf. kommuneplanens arealdel, og pbl § 1-8.

Tiltaket er/kan være i behov av dispensasjon fra verneforskrift Raet nasjonalpark (Statsforvalteren i Agder v/Raet nasjonalparkstyre, Jenny M. Gulbrandsen). Vi har samordningsplikt men anbefaler å ta kontakt selv/søke før innsending av byggesøknad.

Vedtaket etter forurensningsloven, fylling i sjø (Statsforvalteren i Agder). Vi har samordningsplikt men bør avklares om tiltaket er i behov av vedtak/søknad (skjema på Statsfv. nettside), evt. søke så fort som mulig. Vi gir samtykke til at statsforvalteren behandler en slik søknad.

Vedtaket etter havne- og farvannsloven (Arendal Havn). Tiltakshaver må innhente eventuell tillatelse (uavhengig av byggesaken).

Kommunen vil med bakgrunn i dispensasjonsbehov (og evt. behandling etter forurensningsloven og verneforskrift) oversende saken til følgende myndigheter:

- Agder fylkeskommune (Norsk maritimt museum)
- Statsforvalteren i Agder
- Fiskeridirektoratet
- Kystverket
- Arendal Havn

Listen er nødvendigvis ikke uttømmende

12 ukers saksbehandling jf. pbl § 21-7. Tiden regnes ikke i den periode som medgår for innhenting av uttalelser/vedtak (inntil 4 uker). Tiden regnes fra når søknad foreligger komplett jf. byggesaksforskriften (SAK10) § 5-4.

Med bakgrunn i sakens omstendigheter vedr. fare for at molo raser ut (jf. dokumentasjon fremlagt i forhåndskonferanse) vil saken prioriteres fra vår side. Uttalelse/vedtak fra andre myndigheter har vi ikke rådighet over.

Kan SAK10 § 4-4 benyttes?

Etter SAK10 § 4-4 foreligger det unntak fra byggesaksbehandling i tilfeller det er tale om nødvendige sikringstiltak etter akutte hendelser:

Er et eksisterende byggverk påført skade som følge av brann, naturskade, ulykke eller lignende akutt hendelse, kan eier eller den ansvarlige, uten krav om søknad og tillatelse etter plan- og [bygningsloven § 20-2](#), gjennomføre nødvendige sikringstiltak for å hindre at det oppstår ytterligere skade på byggverket, eller fare for skade på personer, eiendom eller miljøet.

Sikringstiltak etter første ledd omfatter åpning av konstruksjoner og brannskiller, etablering av midlertidig bæring og understøttelser, midlertidig tetting og sikring, fjerning av ødelagte bygningsdeler og installasjoner, samt frakobling av vann og avløpsledninger. Det er ikke tillatt å bruke byggverket dersom personsikkerheten ikke er ivaretatt.

Eier eller den ansvarlige har ansvar for at sikringstiltak utføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven eller annet regelverk.

For å kunne gjennomføre sikringstiltak på byggverk som etter plan- og bygningsloven er gitt bevaringsstatus i plan, må eier eller den ansvarlige avklare nærmere med kommunen hvilke sikringstiltak som kan gjennomføres slik at byggverkets bevaringsverdi så langt mulig blir ivaretatt. Avklaring kan gis i forhåndskonferanse, jf. § 6-1 og § 7-1 første ledd bokstav a).

Ut i fra ordlyden innebærer unntaket her kun (1) *midlertidig* sikring, hvilket kun kan gjennomføres dersom det er (2) *i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven eller annet regelverk.*

Merknad til (1): Vi forstår det dit hen at midlertidig sikring i tilfelle her vanskelig kan la seg gjennomføre (medfører unødvendig bruk av tid/ressurser og øker belastning på omgivelsene). Som beskrevet i møte oppfatter vi at eneste akseptable løsning er å etablere en motvektsfylling som da vil være en permanent

løsning.

I veiledningen til andre ledd fremgår det at unntaket kun knytter seg til nødvendige sikringstiltak, og omfatter eksempel ikke gjenoppbygging eller rehabilitering av byggverket.

En motfylling vil i tilfelle her kunne sies å være en gjenoppbygging/rehabilitering.

Merknad til (2): Kan forstås dit hen at midlertidig sikring kun kan gjennomføres dersom det på forhånd, i dette tilfelle, er gitt dispensasjon fra LNF-formål og pbl § 1-8. Videre at det på forhånd er innhentet nødvendige vedtak etter annet regelverk.

Konklusjon:

Vi kan vanskelig se at det er adgang til å benytte unntaket i SAK10 § 4-4 for etablering av en motvektsfylling.

Unntaksregelen for sikringstiltak vil i tilfelle her uansett ikke være til særlig hjelp da det må innhentes tillatelse etter annet regelverk og søkes/behandles dispensasjon mv. før «midlertidig sikring» kan iverksettes.

For Arendal kommune

Maiken Imeland Moen
Overingeniør

Brevet er godkjent elektronisk.

Kopi til: Ellen Karlsen Raaholt

Emil Vangen Solheim / Haavind

Subject: FW: Molo i Holmesund, Gnr 74 Bnr 22 - Avklaring av dispensasjonsbehov fra verneforskrift Raet

Fra: Jan Erik Kjemperud

Sendt: tirsdag 31. oktober 2023 14:14

Til: Gulbrandsen, Jenny Marie <fmavjmg@statsforvalteren.no>

Emne: VS: Molo i Holmesund, Gnr 74 Bnr 22 - Avklaring av dispensasjonsbehov fra verneforskrift Raet

Jenny,

Vi har fått en hastesak der en molo på Tverrdalsøya er i ferd med å velte, og vi må veldig raskt få på plass tiltak for å «redde» moloen.

I eposten til Forurensningsmyndighetene nedenfor har jeg beskrevet situasjonen og foreslåtte tiltak som også er relevant for din vurdering av om tiltaket er i behov av dispensasjon fra verneforskrift Raet Nasjonalpark, så det er fint om du tar en kikk videre nedover.

Iflg. Naturbase ligger tiltaket innenfor Raet nasjonalpark, da denne grensa i dette området følger kystkonturlinja:

Fra vedlagte referat fra Forhåndskonferansen er det for din del verdt å merke seg følgende:

Tiltaket er/kan være i behov av dispensasjon fra verneforskrift Raet nasjonalparkstyret (Agder v/Raet nasjonalparkstyret, Jenny M. Gulbrandsen). Vi har samordning kontakt selv/søke før innsending av byggesøknad.

Med bakgrunn i sakens omstendigheter vedr. fare for at molo raser ut (jf. forhåndskonferanse) vil saken prioriteres fra vår side. Uttalelse/vedtak fra rådighet over.

En motfylling vil i tilfelle her kunne sies å være en gjenoppbygging/rehabilitering.

Vi håper du på dette grunnlag har mulighet for en rask avklaring av dispensasjonsbehovet.

Med hilsen

Jan Erik Kjemperud

Sivilingeniør/RIF-godkjent rådgiver

Tlf. dir. 37 00 57 56

Mob. 908 48 686

Stærk & Co. as

Havnegaten 1, 4836 Arendal

www.staerk.no

Denne e-post med eventuelle tilhørende dokumenter er kun beregnet for den angitte adressat. Dokumentene kan inneholde taushetsbelagte opplysninger, og det understrekes at andre enn den angitte mottaker ikke har tillatelse til å åpne vedlegg, kopiere, bruke eller viderefremme opplysningene i denne e-post. Ved feilforsendelse fra vårt kontor, underrettes vi snarest mulig om dette på telefon 37 00 57 50.

Fra: Jan Erik Kjemperud

Sendt: tirsdag 31. oktober 2023 13:37

Til: fmavvsk@statsforvalteren.no

Emne: Molo i Holmesund, Gnr 74 Bnr 22 - Avklaring av søknadsplikt etter Forurensningsloven

Hei,

Som avtalt tidligere i dag sender jeg over litt mer info om en steinmolo ytterst i havgapet ved Holmesund som holder på å velte. Arendal kommune har bedt oss om å avklare hvorvidt vi er i behov for tillatelse etter Forurensningsloven for de påkrevde utbedringsarbeidene.

Det er avholdt Forhåndskonferanse med Byggesak og referat er vedlagt. Som det fremgår er ytre del av moloen i ferd med å velte, og det er påkrevd å gjøre tiltak raskt for å hindre at dette skjer.

Det er verd å merke seg følgende i referatet fra Forhåndskonferansen:

Vedtak etter forurensningsloven, fylling i sjø (Statsforvalteren i Agder). Vi avklares om tiltaket er i behov av vedtak/søknad (skjema på Statsfv. nettside) hvis det er mulig. Vi gir samtykke til at statsforvalteren behandler en slik søknad.

Med bakgrunn i sakens omstendigheter vedr. fare for at molo raser ut (jf. uttalelse ved forrådskonferanse) vil saken prioriteres fra vår side. Uttalelse/vedtak fra statsforvalteren vil bli behandlet med størst rådighet over.

En motfylling vil i tilfelle her kunne sies å være en gjenoppbygging/rehabilitering.

Orientering om tiltaket

Steinmoloen er lovlig etablert av tiltakshaver ca. 1987 og beliggende i havgapet like sør for Holmesund på Tverrdalsøya i Arendal kommune.

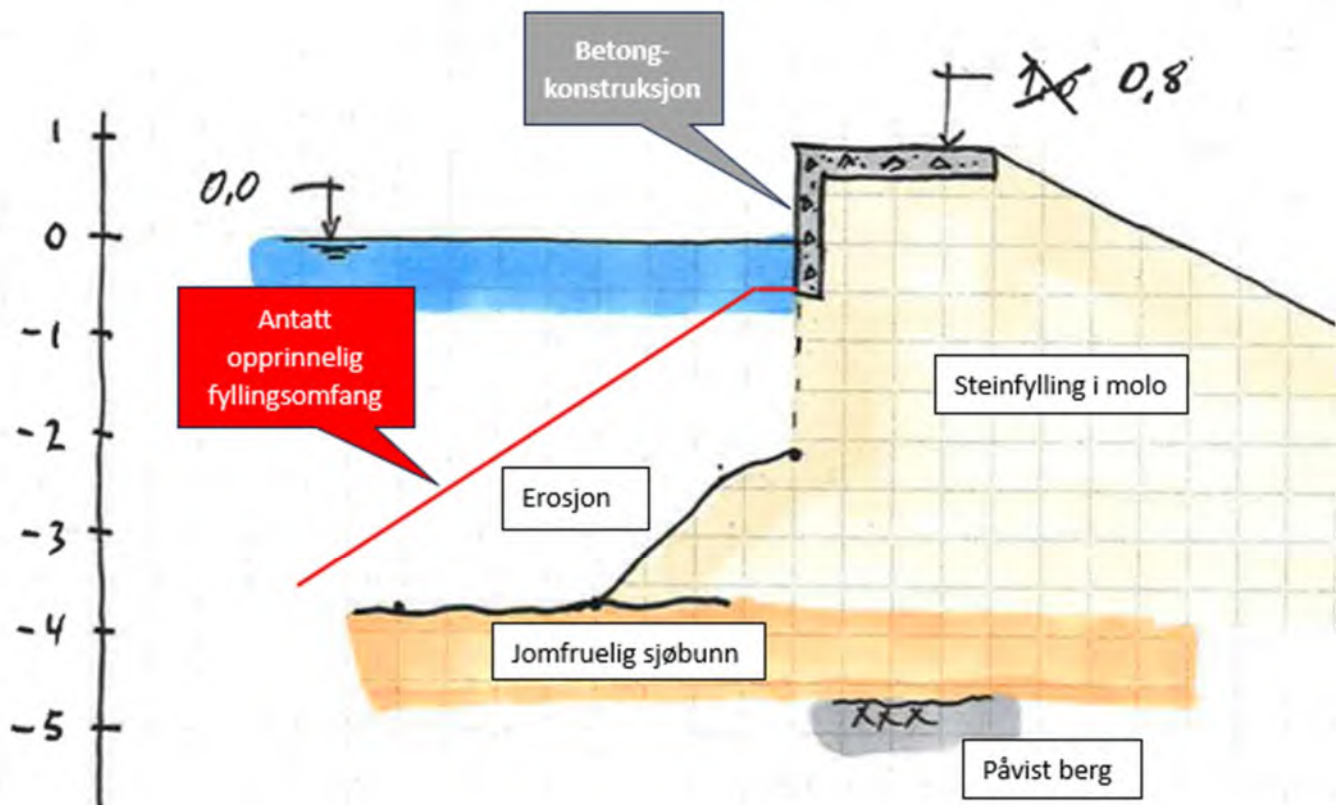
Figur 1 - Lokaliseringsskisse

Moloen består av en steinfylling i sjø med en toppkonstruksjon av betong og skiferdekke. Ytterst på moloen er det en sylinderkonstruksjon som henger sammen med betongkonstruksjonen videre innover moloen. Sylinderen var nok opprinnelig ment som en tilleggbeskyttelse mot bølger.

Figur 2 - Oversiktsbilde

Figur 3 viser konstruksjonsprinsippet som er benyttet. Den røde streken markerer fyllingen slik den opprinnelig må ha sett ut for å være stabil. Nå er mesteparten av denne erodert bort og vi står igjen med et tverrsnitt som vist innenfor den røde streken.

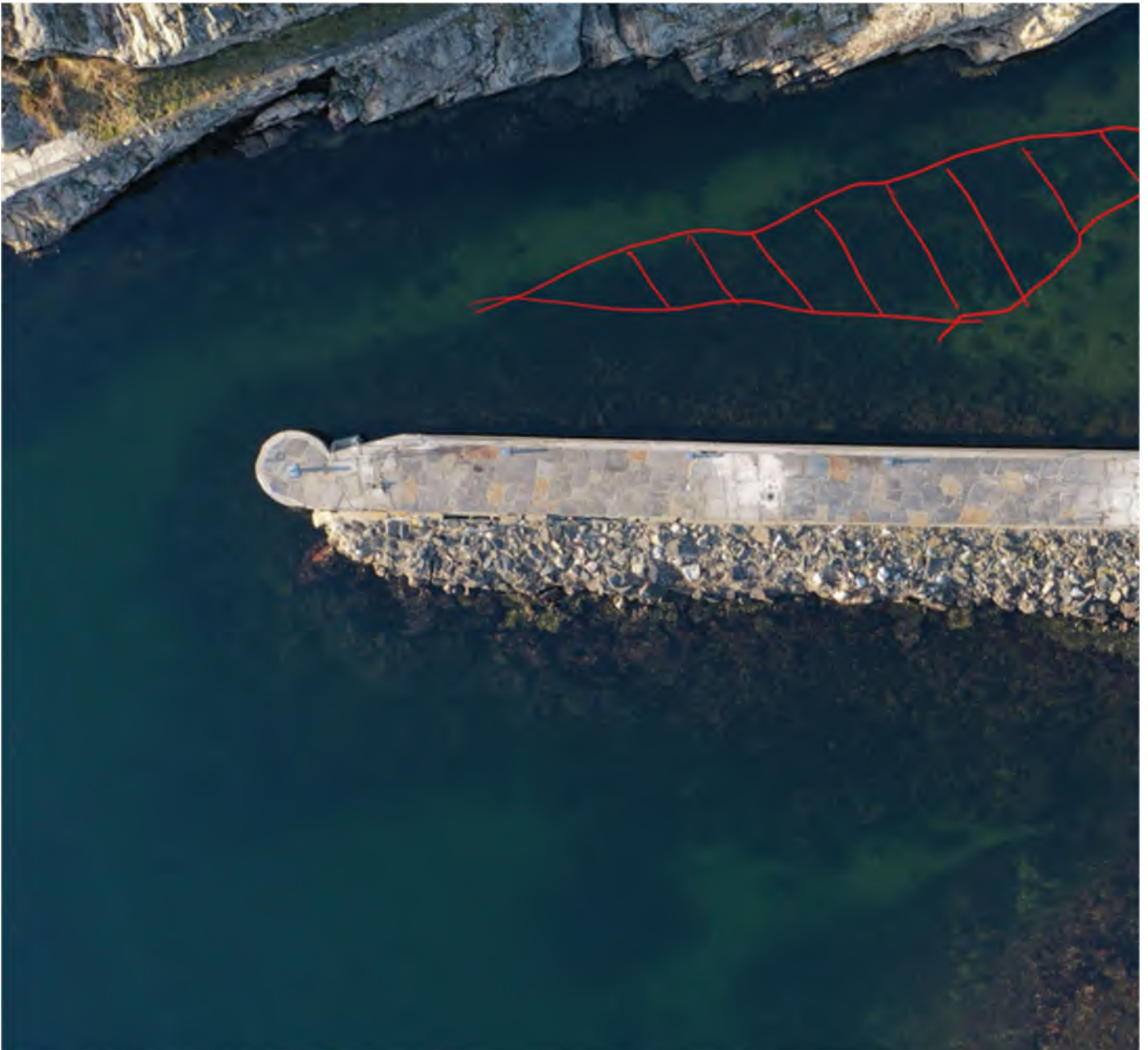
Figur 3 - Tverrsnitt av ytre del av moloen slik den nå er (basert på grunnboringer og loddinger). Båthavn til venstre for moloen

Steinfyllingen i moloen har den siste tiden vært utsatt for stor erosjon, og den er ikke lenger stabil. Utførte deformasjonsmålinger siden april viser at deformasjonshastigheten er tiltagende. Sprekkdannelse i overflaten er tiltagende i størrelse.

Figur 4 - Bilde fra våren 2023 som viser at moloen er i ferd med å deformere seg innover i båthavna. Bilde tatt ifbm. grunnboringer.

Det kan se ut til at masser fra erosjonen nå ligger i et område innenfor moloen markert med rød skravur i figur 5.

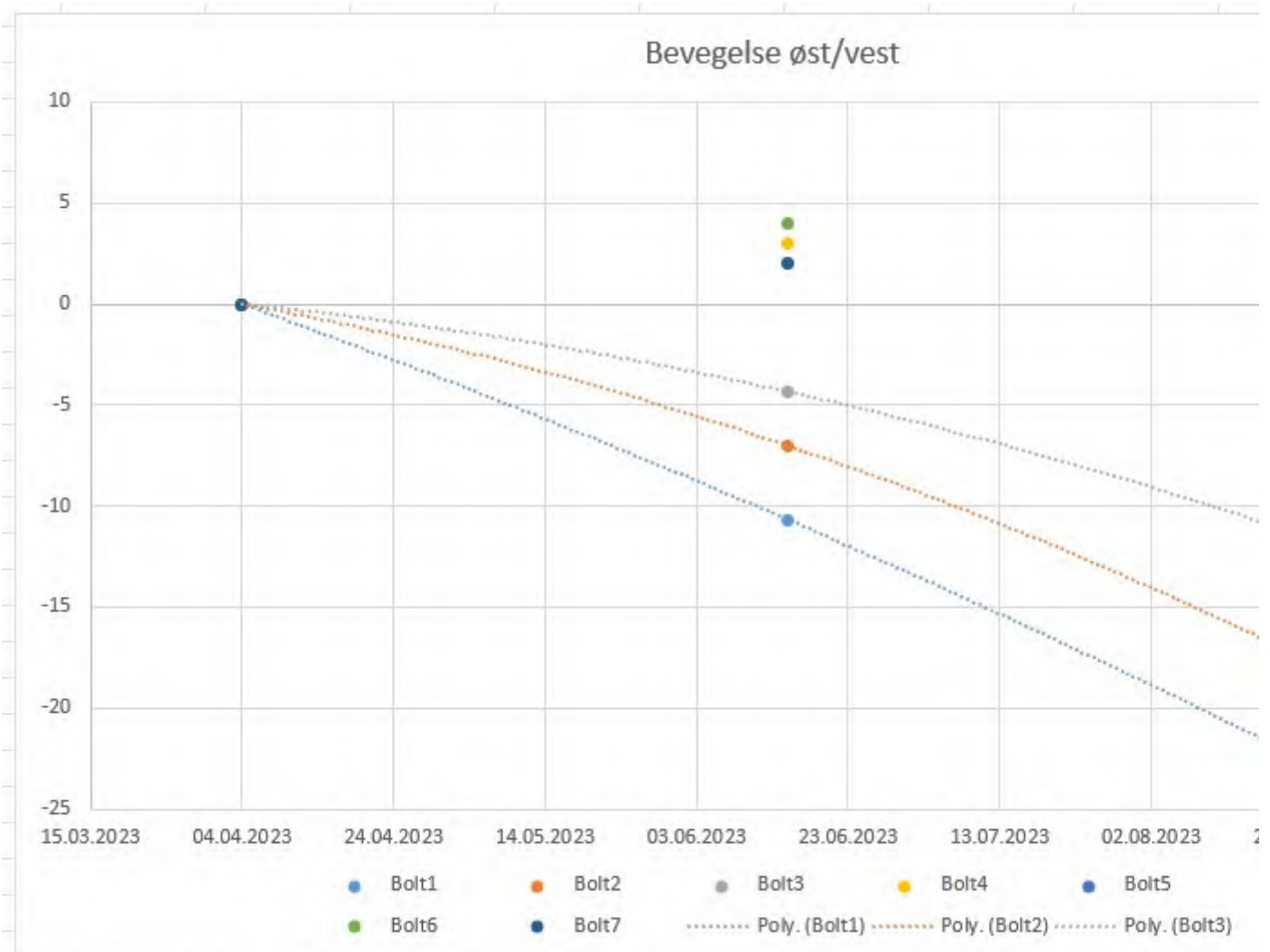

Figur 5 - Område med erosjonsmasse. Sylinderkonstruksjonen ytterst fjernes og lengden på moloen reduseres noe.

Arbeid som er utført for å øke vårt kunnskapsgrunnlag i saken:

- Befaringer
- Grunnboringer
- Geotekniske vurderinger
- Dykkerundersøkelser
- Deformasjonsmålinger
- Vurdering av behov for tiltak

Resultat av deformasjonsmålinger:

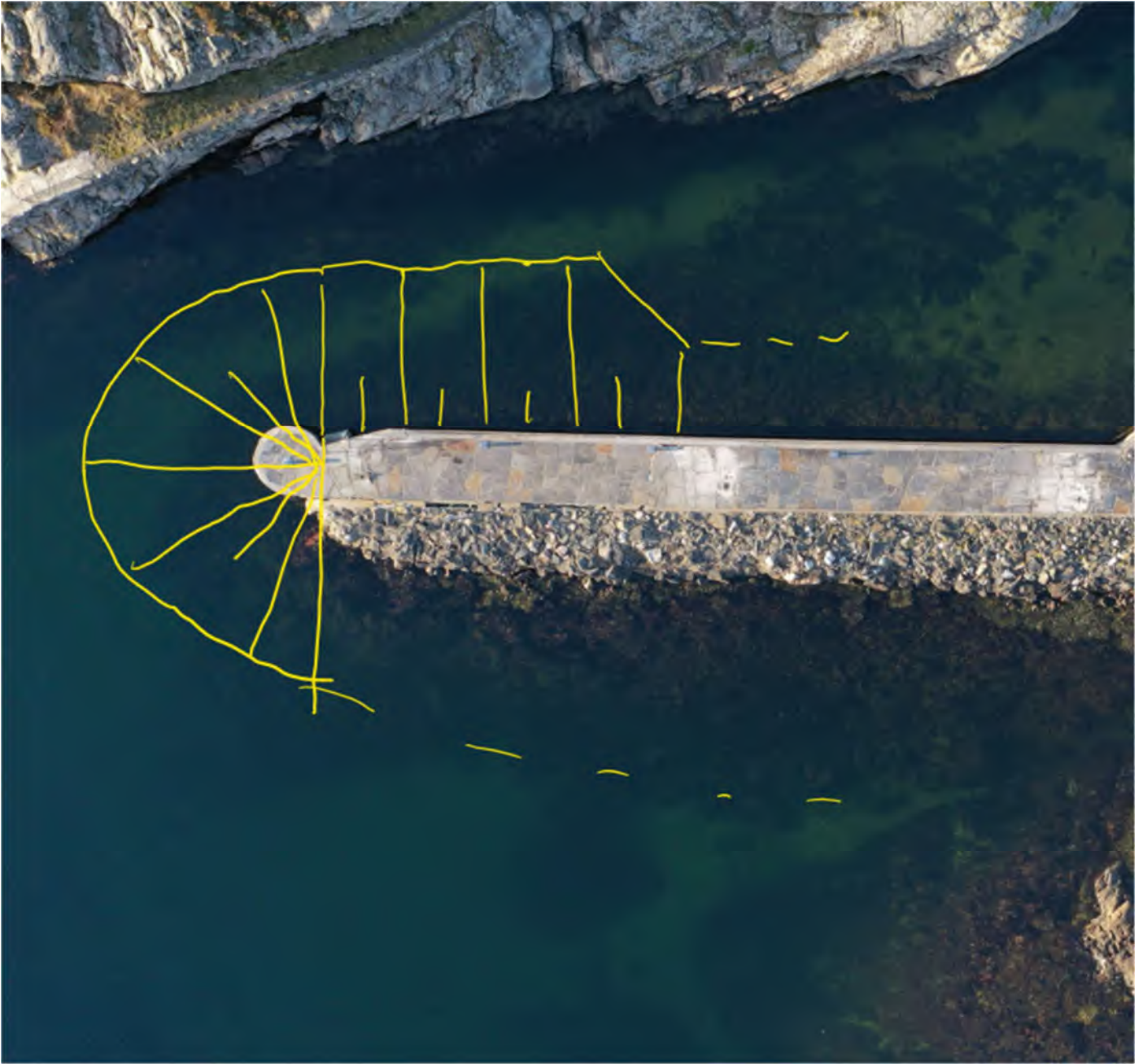

Figur 6 - Resultat av deformasjonsmålinger. Økende negativ verdi representerer tiltagende deformasjon mot vest (inn i båthavna)

Nesten 25 mm forskyvning mot vest i løpet av 5 måneder. Bevegelsene er tiltagende. Dette er en dramatisk utvikling i løpet av kort tid - noe som krever at tiltak iverksettes raskt for å hindre utrasing/velting.

Vi ser for oss følgende strakstiltak for å «redde» moloen:

- Fjerning av sylinderkonstruksjon ytterst - reduksjon av moloens lengde
- Reetablering av fylling for stabilisering av molo (Erstatte erodert volum - motfylling). Helling på fyllingen kan maksimalt være 1:1,5 for å være stabil
- Konsolidering av motfylling slik at motfyllingen mobiliseres som støtte for gjenværende molo (siden det ikke mulig å komprimere under vann) – antatt konsolideringstid ett år
- Deformasjonsmålinger foretas i hele konsolideringsperioden for å dokumentere effekt av motfyllingen.

Figur 7 - Omtrentlig omfang av reetablert motfylling.

Hverken tiltakshaver eller oss har informasjon om at det historisk har vært aktivitet i området som kan ha tilført sjøbunnen forurensning. Dette er også så langt ut mot åpent hav, at sjøbunnen som består av sand stadig utskiftes.

Håper dette gir tilstrekkelig informasjon for en vurdering av om reetableringen av fyllingen er i behov av tillatelse etter forurensningsloven, og imøteser en tilbakemelding.

Ta kontakt dersom noe er uklart.

Med hilsen
Jan Erik Kjemperud
Sivilingeniør/RIF-godkjent rådgiver
Tlf. dir. 37 00 57 56
Mob. 908 48 686

Stærk & Co. as
Havnegaten 1, 4836 Arendal

www.staerk.no

Denne e-post med eventuelle tilhørende dokumenter er kun beregnet for den angitte adressat. Dokumentene kan inneholde taushetsbelagte opplysninger, og det understrekes at andre enn den angitte mottaker ikke har tillatelse til å åpne vedlegg, kopiere, bruke eller videreformidle opplysningene i denne e-post. Ved feilforsendelse fra vårt kontor, underrettes vi snarest mulig om dette på telefon 37 00 57 50.

Emil Vangen Solheim / Haavind

From: Jan Erik Kjemperud <jek@staerk.no>
Sent: tirsdag 4. juni 2024 12:22
To: Postmottak SFAG
Cc: Gulbrandsen, Jenny Marie; Espen Løge Goksøy
Subject: Gnr 74 Bnr 22 - Holmesundveien 220 - Faktafeil i Nasjonalparkstyrets behandling av søknad om stabilisering av molo

Ekstern avsender

Raet nasjonalparkstyre
v/Nasjonalparkforvalter Jenny Marie Gulbrandsen

Vi viser til artikkel i Tvedestrandsposten på nett publisert 02.06.2024 og i papirutgaven 04.06.2024 vedrørende Raet nasjonalparkstyres behandling av søknad om stabilisering av molo på eiendommen Gnr 74 Bnr 22 - Holmesundveien 220.

Stærk & Co as bistår eier av eiendommen og har utarbeidet søknaden som var oppe til behandling.

Med forbehold om at styrebehandlingen er korrekt gjengitt i avisen, vil vi informere om at behandlingen er basert på 3 vesentlige faktafeil og bør foretas på nytt. Faktafeilene er gjengitt og redegjort for i punkt 1 til 3 nedenfor.

1. Utfyllingsomfang er opplyst å være ca. 400 m²

Det er i saksdokumentene fra nasjonalparkforvalteren vist følgende skisse som skal vise utfyllingsomfanget:

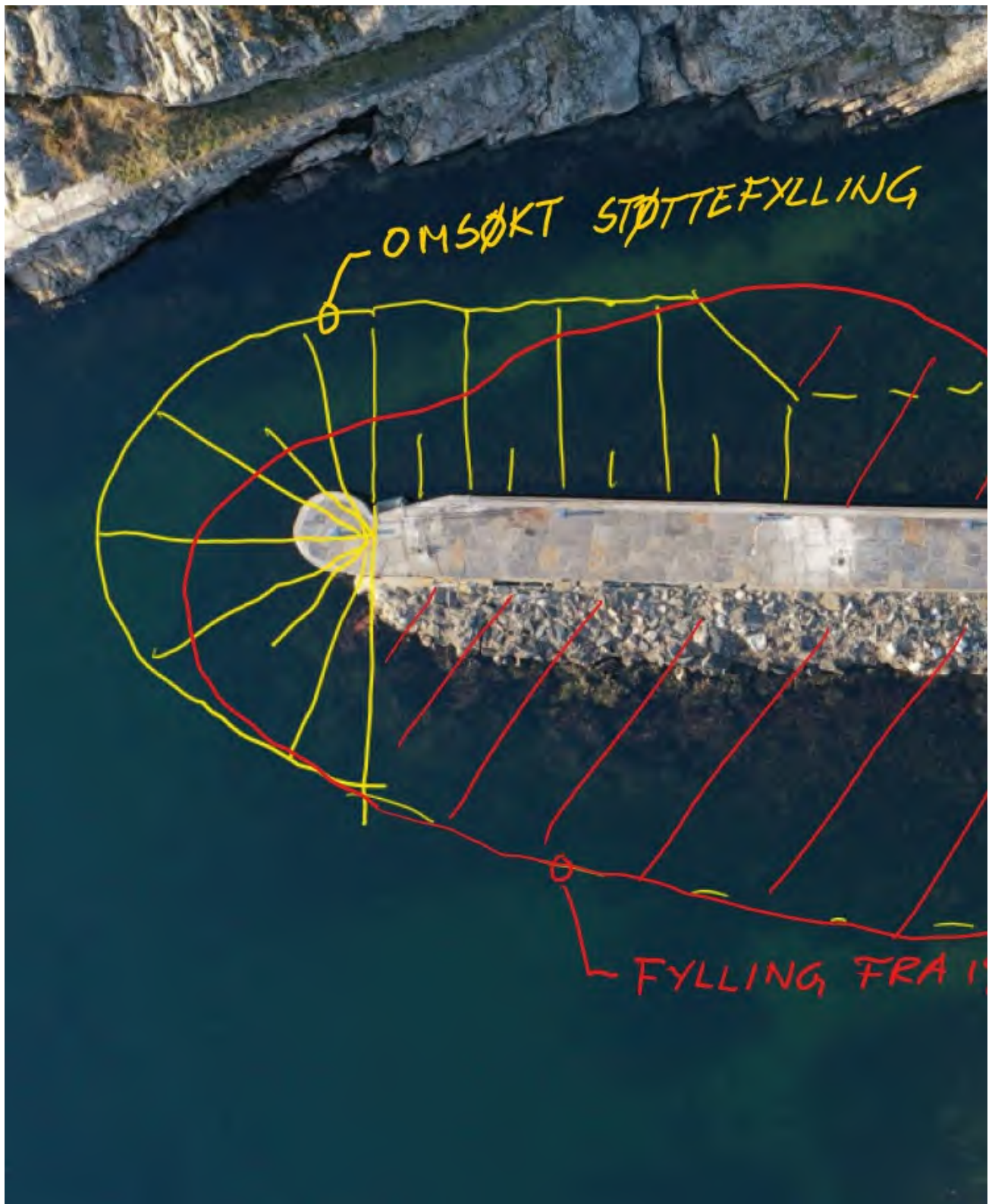

Denne skissen viser i hvilket omfang en utfylling etter søknaden kan berøre. Illustrasjon: Raet nasjonalpark

Figur 1 – Faksimile #1 av reportasje i Tvedestrandsposten

Utfyllingsarealet på figur 1 er angitt til 396 m². Dette er feil. Arealet på skissen over tar også med seg allerede etablert steinfyllingsmolo som ikke skal berøres av det omsøkte tiltaket.

I søknaden er det lagt ved en skisse som viser omsøkt utfyllingsareal. Jeg har nedenfor lagt på noen farger for å illustrere bedre hvor det er utfyllingsområde i dag, og i hvilket område det nå må fylles ut for å stabilisere steinfyllingsmoloen.

Figur 2 - Skisse fra søknaden supplert med eksisterende steinfylling

Gul heltrukket strek viser omrisset av omsøkt fylling. Den gule fyllingssskravuren viser arealet av omsøkt støttefylling. Dette er slikt det er vist i søknaden. Omrisset av eksisterende fylling er nå lagt inn med rød linje. Fyllingsfoten er synlig på kartverkets ortofoto. Rød diagonal skravur viser hvor det ikke skal gjøres tiltak.

Omsøkt støttefylling vil dekke et område på ca. 125 m² og ha et volum på ca. 150 m³. Dette er i tråd med tilleggsinformasjon oversendt Statsforvalteren i epost 02.11.2023. Støttefyllingen er altså under 1/3 av det omfanget nasjonalparkstyret la til grunn da de behandlet søknaden.

2. Etablering av utstikkende langsgående brygge

I artikkelen i Tvedestrandsposten fremkommer følgende:

- Tiltakene som berører verneområdet omfatter betydelig utfylling av steinmasser i sjø på begge sider av molo og i tillegg en utstikkende langsgående bryggekonstruksjon for å kompensere for tapt fortøyningsmulighet langs innsiden av moloen. Dette kommer som en konsekvens av den omfattende steinfyllingen, het det i innstillingen til styret.

Figur 3 - Faksimile #2 fra artikkel i Tvedestrandsposten

Det medfører ikke riktighet at det er søkt om en langsgående bryggekonstruksjon. Tvert i mot presiseres det i epost til nasjonalparkforvalteren 27.02.2024 følgende:

«Jeg vil bare presisere at det i denne omgangen kun søkes om å etablere en stabiliserende steinfylling. Eventuelle ønsker, som måtte komme på et senere tidspunkt om å gjøre noen endringer, må det selvfølgelig søkes på på vanlig måte.»

3. Sikringstiltak kan gjøres utenfor verneområdet

I artikkelen i Tvedestrandsposten fremgår det også at Nasjonalparkforvalteren vurderer det til at nødvendige sikringstiltak kan gjøres utenfor verneområdet. Grensen for Raet nasjonalpark følger rundt moloen.

Det vil si at stabiliserende tiltak for å stabilisere steinfyllingsmoloen, som også går inn i verneområdet så fort moloen går under vann, kan utføres med tiltak kun utenfor verneområdet. Dette utsagnet kan ikke være basert på konstruksjonsfaglige vurderinger.

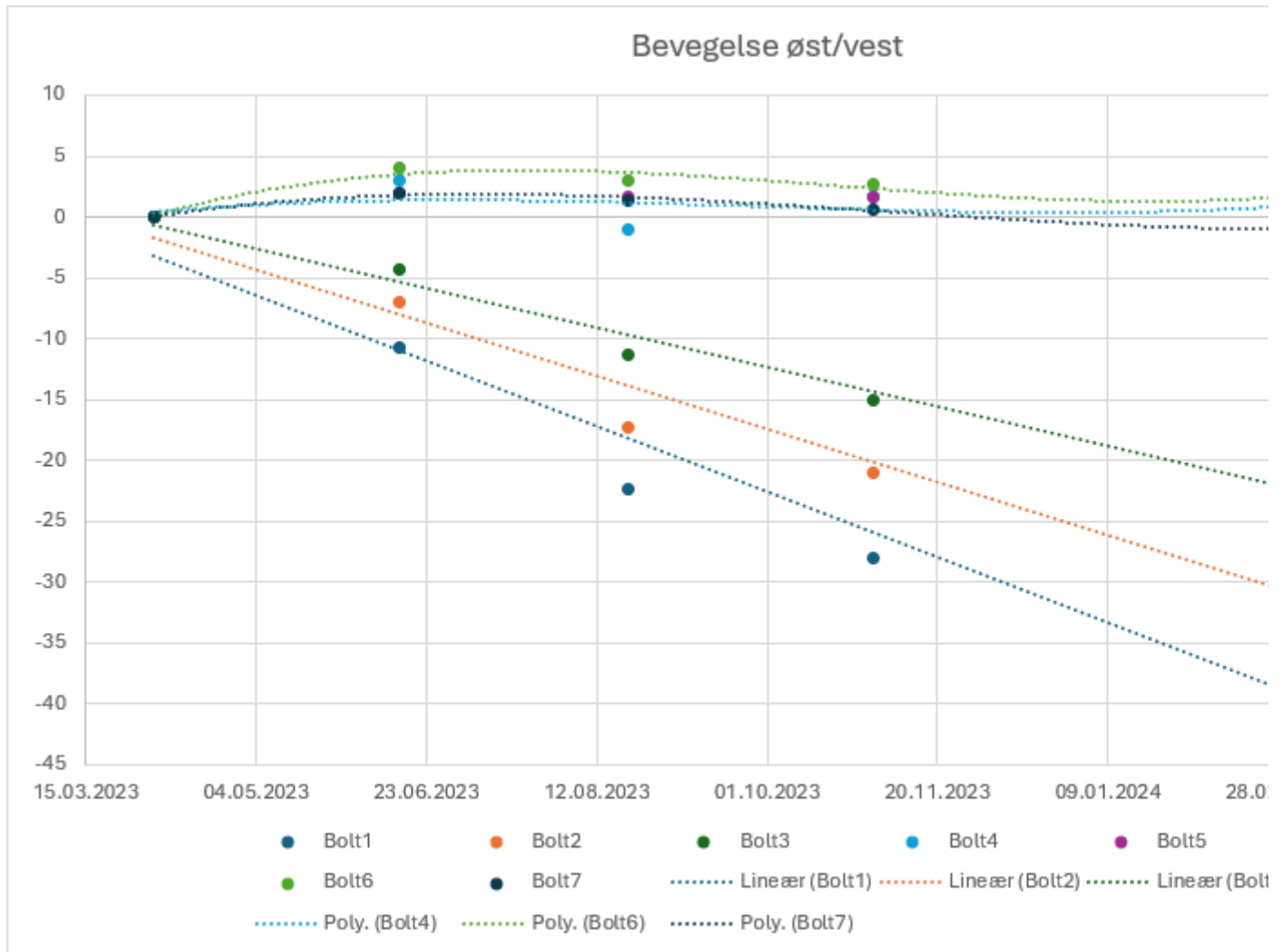
Det eneste alternativet til å stabilisere moloen og hindre utrasing ville ha vært å etablere en spuntvegg utenfor den støpte moloveggen, altså innenfor verneområdet. Dette alternativet er også vurdert, men følgende forhold tilsier at dette ikke er en hensiktsmessig løsning:

- Spunting gjennom en steinfylling er krevende og vil være i behov av meget stort spuntutstyr. Moloen vil ikke være i stand til å ta belastningen fra slikt utstyr. Den er både smal og ustabil. Spunting måtte i et slikt tilfelle vært utført fra en stor lekter på innsiden av moloen, men det er det ikke plass til.
- En spuntløsning krever også stagforankring til fjell i bakkant av spuntveggen. Helningen på stagene må ikke være for bratt. Det er usikker fjelldybde mot øst, slik at dette medfører at det er svært uvisst om man klarer å få boret stagene inn i fjell.
- Det er også et sikkerhetsaspekt knyttet til at spunting medfører store rystelser som kan medføre at en allerede ustabil molo raser mens arbeidene pågår.

En motfylling som omsøkt anses derfor å være den eneste realistiske utbedringsmetoden.

På bakgrunn av de påpekte forhold over, anmoder vi om at saken tas opp til ny behandling i Nasjonalparkstyret ved første anledning, og at denne eposten i sin helhet blir gjort kjent for styret.

Til orientering, og for å få tydelig frem at det er nødvendig med snarlige tiltak, viser vi også utviklingen i horisontalbevegelse på moloen i figur 4 nedenfor. Målingene viser at moloen stadig beveger seg mot vest, og at det på et tidspunkt vil skje en utrasing der steinene i moloen vil danne en ny stabil situasjon og dekke omtrent det sjøbunnarealet som er omsøkt i forbindelse med ny stabiliserende steinfylling.

Figur 4 – Deformasjonsmålinger

I lokaliseringsskissen nedenfor vises hvor de ulike målepunktene er plassert. Det er de tre ytterste punktene B1 til B3 som er i bevegelse mot vest, mens punktene B4 til B7 er i ro. Det er derfor tiltaket kan begrenset til kun å omfatte ytre del av moloen og at den stabiliserende steinfyllingen kan begrenses i så stor grad.

Figur 5 - Lokalisering av målepunkter

Vi imøteser en snarlig tilbakemelding på denne henvendelsen med informasjon om hvordan saken håndteres videre.

Med hilsen
Jan Erik Kjemperud
Sivilingeniør/RIF-godkjent rådgiver
Tlf. dir. 37 00 57 56
Mob. 908 48 686

Stærk & Co. as
Havnegaten 1, 4836 Arendal

www.staerk.no

Denne e-post med eventuelle tilhørende dokumenter er kun beregnet for den angitte adressat. Dokumentene kan inneholde taushetsbelagte opplysninger, og det understrekes at andre enn den angitte mottaker ikke har tillatelse til å åpne vedlegg, kopiere, bruke eller videreformidle opplysningene i denne e-post. Ved feilforsendelse fra vårt kontor, underrettes vi snarest mulig om dette på telefon 37 00 57 50.

Emil Vangen Solheim / Haavind

From: Jan Erik Kjemperud <jek@staerk.no>
Sent: mandag 2. september 2024 12:48
To: Postmottak SFAG
Cc: Gulbrandsen, Jenny Marie; Espen Løge Goksøy; Ruben Aanonsen
Subject: ST 18/24 Raet nasjonalpark - Arendal 74/22 - Tverrdalsøya - Holmesund - rehabilitering av molo

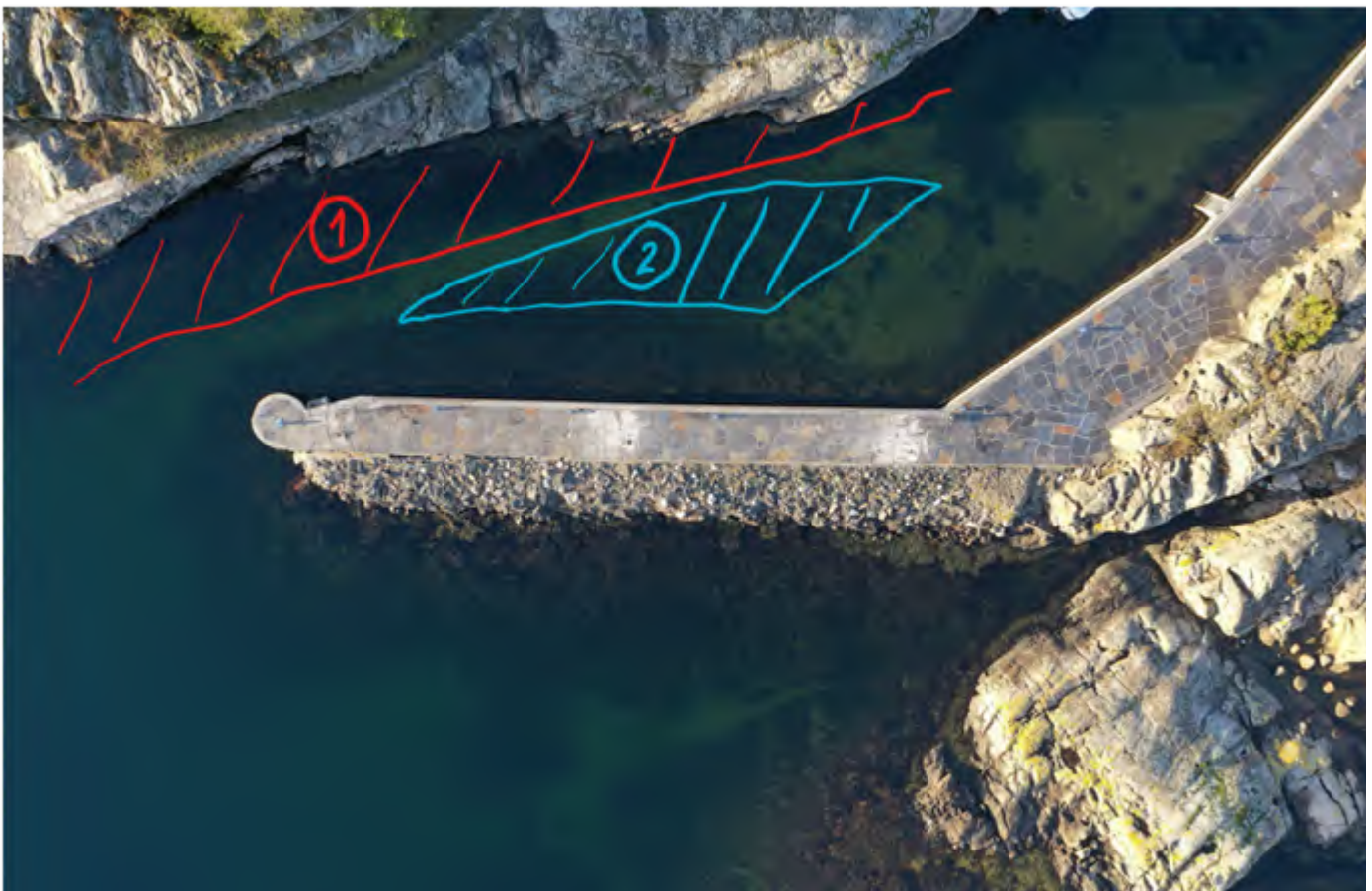
Ekstern avsender

Raet nasjonalparkstyre
v/nasjonalparkforvalter Jenny Gulbrandsen

Vi viser til styrets vedtak i sak ST 18/24 fattet i møtet 24.05.2024, samt vår epost samt vår epost datert 04.06.2024 (vedlagt) der vi påpeker en del faktafeil i saksunderlaget.

I nevnte epost anmoder vi om at saken tas opp til ny behandling i styret ved første anledning. Vi har ikke mottatt noe svar på vår henvendelse, men forstår av uttalelser i pressen at saken skal tas opp igjen på neste styremøte som er berammet til 13.09.2024.

Sommeren 2024 ble det foretatt en supplerende dykkerundersøkelse som ytterligere økte kunnskapsgrunnlaget i saken, da det viste seg at sprengstein fra moloen også er lokalisert på motsatt side av innløpet (1). Det vises til figur 2 nedenfor.

Figur 1 - Spredning av sprengstein som følge av erosjon fra eksisterende molo

Området med rød skravur merket med (1) representerer området som sommeren 2024 også ble identifisert som sprengstein erodert fra eksisterende molo. Området med blå skravur merket med (2) representerer det området som det har vært kjent fra tidligere at er sprengstein erodert fra eksisterende molo. Dette viser at det er mer enn dobbelt så mye erodert sprengstein i området enn det som har vært kjent fra tidligere.

I vedtaket fra 24.05.2024 heter det blant annet «*Styret anfører at de ser positivt på en revidert søknad med mindre utfylling av masser og muligens gjenbruk av masser som har spredd seg i området*».

1. Mindre utfylling

Som det følger av vedlagte epost er mengden masser som lå til grunn for styrebehandlingen 24.05.2024 feilaktig oppgitt til å være 396 m². Av vedlagte epost fremgår: «*Omsøkt støttefylling vil dekke et område på ca. 125 m² og ha et volum på ca. 150 m³. Dette er i tråd med tilleggsinformasjon oversendt Statsforvalteren i epost 02.11.2023.*

Støttefyllingen er altså under 1/3 av det omfanget nasjonalparkstyret la til grunn da de behandlet søknaden». Dette anser vi å være en betydelig reduksjon, både i volum, areal og fotavtrykk mot sjøbunnen, i forhold til det som ble lagt til grunn for vedtaket.

2. Gjenbruk av masser

Dette fordrer at massene er egnet til formålet, slik at man ikke opplever en fortsatt erosjon av stein fra moloen i fremtiden. Dykkerundersøkelsen fra 2024 som vi har omtalt over viser at det er langt mere av bunnen som er tildekket med erodert sprengstein fra moloen enn det vi tidligere har forutsatt. Denne massen har vist seg å ikke være egnet som topplag i den omsøkte støttefyllingen – da hadde den ikke erodert slik den har. Stein størrelsen er for liten. Teknisk er det imidlertid ingenting i veien for at denne massen benyttes som en indre kjerne i den omsøkte støttefyllingen dersom det i topplaget benyttes større stein som ikke lar seg erodere bort. Det er imidlertid et krevende og kostbart arbeid når det skal utføres under vann, men det er tiltakshaver positiv til å gjøre dersom dette anses påkrevd.

Overnevnte kan anses som en revidert søknad.

På bakgrunn av det som er omtalt i punkt 1 og 2 over, mener vi å ha etterkommet vedtaket i styret og at det nå bør være grunnlag for et positivt vedtak.

Som det fremgår av sakens dokumenter er moloen i ferd med å velte, og nye målinger viser en akselererende utvikling. Vi er derfor bekymret for utviklingen/tidsaspektet og ønsker å bidra til klarhet i saken for å unngå forsinkelser. I den forbindelse tilbyr vi oss å være til stede under behandlingen i styret 13.09.2024 for å svare på eventuelle spørsmål.

Imøteser deres tilbakemelding.

Med hilsen

Jan Erik Kjemperud

Sivilingeniør/RIF-godkjent rådgiver

Tlf. dir. 37 00 57 56

Mob. 908 48 686

Stærk & Co. as

Havnegaten 1, 4836 Arendal

www.staerk.no

Denne e-post med eventuelle tilhørende dokumenter er kun beregnet for den angitte adressat. Dokumentene kan inneholde taushetsbelagte opplysninger, og det understrekes at andre enn den angitte mottaker ikke har tillatelse til å åpne vedlegg,

kopiere, bruke eller videreformidle opplysningene i denne e-post. Ved feilforsendelse fra vårt kontor, underrettes vi snarest mulig om dette på telefon 37 00 57 50.

Arkivsaksnummer: 2023/11459-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 05.09.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	38/24	15.11.2024

Klage på avslag om garasje- Søm LVO- Vessøyveien 117 - Grimstad

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde tar klagen til følge med tilleggsopplysninger mottatt i mellomtiden og omgjør tidligere avslag.

Styret gir dermed tillatelse til søknad om rivning av garasje og veranda på hhv 30 m² og 25 m², og nybygging av garasje på omsøkt med et FBA på 75 m² med hjemmel i verneforskrift for Søm landskapsvernområde § 3 fjerde ledd a).

- Garasje skal være på inntil 75 m² FBA og settes opp jf kart i saksframlegg.
- Det tillates graving innenfor opparbeidet tomt for å få egnet plassering av garasje og tilpasse tomt til ny bygningsmasse.
- Stedengen masse skal benyttes ved behov for utfylling mellom bygningsmasse.
- Forvillite fremmede arter skal fjernes ved gjennomføring av tiltakene.
- VA-tilkobling skal være innenfor opparbeidet tomt på enebolig - garasje og legges frostfritt
- Påkobling mot offentlig anlegg skal fortrinnsvis være utenfor verneområdet eller i vei.

Tiltaket kan kreve behandling etter annet lovverk.

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Tonje Teistedal klager på avslag om riving av garasje og oppføring av ny jf vedtak på styremøtet 24.5.24 og utsendt vedtak 25.6.24.

Klage i saken er mottatt 13.7.24.

Det er også sendt inn tilleggsopplysninger og søker presiserer at de ønsker å opprettholde omsøkt tiltak med samme størrelse og utforming

Søker viser til at det tidligere er gitt dispensasjon til midlertidige bygg/brakker tidligere og at disse nå skal fjernes sammen med hønehus/lekehus.

Det er videre redegjort for at det tidligere er gitt tillatelse til tilbygg til enebolig på 22 m² i 2002 som er utført. Det skal også ha blitt gitt tillatelse til 63 m² tilbygg på huset i 2007/2008 som ikke er realisert. Søker mener at den omsøkte garasjen skal erstatte det tidligere godkjente tilbygget på 63 m².

Søker viser til at det tidligere var blant annet drivhus og bod på totalt ca 15 m² på eiendommen. Søker oppsummerer at de har hatt tillatelse til og bygningsmasse tilsvarende 108 m² som tilsier at en garasje på 75 m² bør innvilges.

Huset har kun kryploft, mens garasjen er omsøkt med to etg. Søker viser til at andre bygg i området har tilsvarende mønehøyde.

Søknaden er redegjort i tidligere søknad (saksfremlegg vedlagt).

I etterkant av dette har søker i dialog med forvalter på tlf og epost i perioden 10.10.24 - 14.10.24 fremmet forslag om å rive en veranda på 25 m² og bedt om at saken sammenlignes med tilsvarende saker i Søm Landskapsvernområde – for eksempel Vessøyveien 101.

VESSØYVEIEN 117
4870 FEVIK
SITUASJONSPLAN
CNR 57, BNR 39
27.09.2023 - J.K

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Søm landskapsvernområde ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder Forskrift om vern av Søm landskapsvernområde, i Grimstad kommune i AustAgder fylke.

Formålet med Søm landskapsvernområde fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med Søm landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap for denne delen av Skagerrakkysten med kvartærgeologiske forekomster og den varmekjære floraen som preger landskapet.

Allmennheten skal sikres anledning til natur og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Verneforskriften § 3 Vern mot inngrep i landskapet

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

Med de unntak som følger av tredje og fjerde ledd er det forbud mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter herunder vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger (...)

Forvaltningsmyndigheten kan etter § 3 fjerde ledd bokstav a) gi tillatelse til; ombygging av, og mindre utvidelser av eksisterende bygninger, i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Forvaltningsplan

Da verneområdet ble etablert så fulgte det med et utkast til forvaltningsplan. Den nye er innsendt Miljødirektoratet til godkjenning. Fra utkastet:

Byggetiltak:

Fotavtrykk bebygd areal (FBA):

Følgende størrelsesbegrensninger på FBA anbefales ved søknader om nye tiltak. Dagens FBA på eiendommen er utgangspunktet ved søknad, og alle former for bygningsmasse skal medregnes i dette. Søknader om byggetiltak på fritidseiendom bør holdes innenfor disse arealrammene:

Eksisterende FBA på eiendommen	FBA-grense for nytt tiltak
Ca.20-30 m ²	Ca.30 m ²
Ca.30-50 m ²	Ca.25 m ²
Ca.50-70 m ²	Ca.20 m ²
Ca.70-90 m ²	Ca.10 m ²
>90 m ²	<2 m ²

Fritidseiendommer – utforming

Dispensasjonssøknader vil fortsatt gjennomgå skjønnsmessige vurderinger, hvor de faktiske forhold i hver enkelt sak som: eksponering, beliggenhet, terrengvurderinger og landskapsvurderinger mv. vil være avgjørende for utfallet. Retningslinjene er ment å gi signaler som kan styre søknader inn mot hva som er realistisk å oppnå dispensasjon for på den enkelte eiendom.

Tiltak der man utnytter allerede bebygd areal er å foretrekke. Fotavtrykket av den totale bygningsmassen bør bli minst mulig. Det vil si at man kan søke om å ombygge en type bebygd areal til et annet formål. Eksempel nr.1: Rive anneks for å oppføre tilbygg. Eksempel nr. 2: Fjerne deler av veranda for å oppføre mindre tilbygg. Arealregnskapet vurderes i den enkelte sak.

Et bilde som inneholder tekst, skjermbilde, Font, nummer

Automatisk generert beskrivelse

På de større hyttene (hytter over gjennomsnittet FBA 90-350 m²) er FBA-grensen på <2 m² ment som en "sikkerhetsventil" som kan vurderes i spesielle tilfeller.

Ved påbygg skal bygget fremstå lavest mulig i terrenget. Mønehøyden på eksisterende hytte skal være retningsgivende.

Takvinkel og takdekke, gavl og raft skal være i tråd med bygningen ellers.

Dispensasjon til bygging av terrasse, levegg eller skillevegg utendørs, kan normalt ikke påregnes.

Det skal alltid tilstrebes å bygge minst mulig eksponert. Dette vil i mange tilfeller være på baksiden av bygget, bort fra sjøsiden, stier, åpne områder osv.

Bruk av store blanke flater (som vinduer) bør begrenses for å unngå stor landskapspåvirkning.

Det anbefales bruk av jordfarger og/eller grånende tre for å begrense kontrasten mellom bygninger og terrenget.

Terrenginngrep som sprengning og graving mv. skal unngås

*** Boligeiendommer**

Det er ingen boliger i nasjonalparken eller i HLVO. I SLVO er situasjonen i forhold til samlet belastning mer oversiktlig. Det er registrert 12 boliger, og vurderinger rundt samlet belastning vil gjøres fra sak til sak sammen med vurderingene av tiltaket opp mot verneforskriften.

Spesifikke retningslinjer for boligeiendommer er:

Maks 1 stk. garasje pr. eiendom.

Antall byggheter pr. eiendom skal holdes på et minimum.

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Presedens

Det er angitt i forvaltningsplanutkastet at det på grunn av de lave antallet eneboliger (12) i Søm LVO er lav grad av presedenseffekt. Tidligere er det gitt tillatelse til utvidelse av enebolig og oppføring av garasje der total utvidelse overgikk de vanlige retningslinjene for fritidsbolig. Forvalter har blitt bedt om å se på tilsvarende saker i landskapsvernområdet for presedens.

Vurdering

Forvaltningen må først ta stilling til hvorvidt klagen er gyldig, og det er satt tre krav jf forvaltningsloven kap 5 §§28-32. Klagen må være fremsatt innen klagefristen som er tre uker fra vedtaket ble utsendt. Videre må klager være en part i saken og klagen må være relevant i forhold til vedtaket.

Klagen er datert 13.7.24. Klagen anses som mottatt innen fristen.

Klager er part i saken og klagens innhold er relevant i forhold til vedtaket som forvaltningen har fattet. Klagen skal derfor behandles.

Klagen er adressert til Nasjonalparkstyret i Raet Nasjonalpark, og dersom den ikke tas til følge vil klagen oversendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Søknaden om garasje er vurdert i tidligere behandling 24.5.24 .

Forvalter vil først gjøre en vurdering av om tilleggsopplysningene tilsier en endring av styrets vedtak, før en eventuell omgjøring av vedtaket drøftes.

Søker har lagt frem tilleggsopplysninger som søker mener tilsier at 108 m2 er «tilgjengelig» for omdisponering og derfor bør en garasje med to etasjer på 75 m2 tillates. I tillegg har søker lagt in rivning av 25 m2 veranda

Forvalter vurderer at tillatelser gitt etter verneforskriften for Hasseltangen LVO i 2007/2008 ikke kan være gjeldende i Søm LVO som ble opprettet i 2016. Vernet gjelder fra slik det var på vernetidspunktet.

Tilbygget var ikke igangsatt da vernet ble omgjort til Søm LVO og det er heller ikke søkt om utsettelse på tiltaket. Tillatelsen vil også være utgått etter andre lovverk, for eksempel plan og bygningsloven som har en frist på 3 år.

Søker viser til at det allerede er gitt en tillatelse til 22 m2 tilbygg på boligen i 2002 (daværende Hasseltangen LVO) og mener eneboligen er liten.

Forvalter har ikke fått nøyaktige mål på boligen, men basert på flyfoto fremstår eneboligen som større eller jevnstor med boligmassen ellers i landskapsvernområdet. Til dette ønsker søker å legge til at hele boligen er på en etasje uten innredet kjeller og loft.

Det er viktig å påpeke at man må unngå en gradvis økt nedbygging av verneområdet med

tillatelser under ulike forvaltningsregimer og forvaltningsplaner. I utgangspunktet skal man kun få anledning til tilbygg en enkelt gang. For Søm LVO er det gitt en føring på at det kan tillates en garasje per eiendom, og da legger forvalter til grunn at det kan søkes om en dobbel garasje jf tilsvarende saker i verneområdet.

Eiendommen har en enebolig på 184 m², uthus på 20 m² og en garasje på 30 m².

De vil beholde uthus og enebolig, og legger til at de vil rive en veranda på 25 m² og garasje på 30 m². De søker om å bygge en garasje over to etasjer på 75 m². Arkitekten anslår en ca 2 meter økning i mønehøyde per tlf den 22.5.24.

Et søk på nett angir at en dobbel garasje har en grunnflate på ca 50 m². Økningen i FBA overstiger retningslinjene i forvaltningsplanen ettersom eiendommen har bygningsmasse på 235 m² inkl eksisterende garasje. Søker har videre bedt om at man ser på tilsvarende saker i landskapsverneområdet og at man tar høyde for at dette er en enebolig- ikke fritidsbebyggelse.

Den eneste saken i nærområdet som har vært behandlet de siste årene er Vessøyveien 101.

Fra søknad Vessøyveien 101:

Søknaden oppgir følgende areal på eiendommen:

Tomt 1566 m²
Eksisterende FBA:
165 m² Enebolig
36 m² støpt platting
201 m² totalt

Kristensen søker om utvidelse av enebolig, etablering av garasje (eget bygg) og terrasse med følgende mål:

- 201 m² Enebolig (økt med 36 m², omfatter 28 m² tilbygg og 8 m² overbygg parti) på areal med støpt platting i nord). Dette er korrigerede tall etter tlf samtale med Kristensen 25.11.20 ettersom søknaden var varierende på dette punktet.
- 49,8 m² garasje – nytt bygg sør for enebolig mot vei.
- 40 m² terrasse i nord utenfor tilbygg (tidligere hage/plen, nå til dels gjengrodd).
- Påkobling offentlig VA-anlegg

Det ble gitt tillatelse til pkt 1, 2, og 4.

Økning i FBA var 49,8 m² garasje, 36 m² tilbygg/overbygg. Total FBA på bolig (over flere etasjer) er 201 m².

Totalt sett så blir dette en økning i FBA på ca 85 m².

Forvalter har derfor omgjort sin innstilling til tross for at boligens totale FBA på Vessøyveien 117 er høyere enn boligen på Vessøyveien 101 ettersom forvaltningsplanen legger opp til en rausere behandling av eneboliger og at Vessøyveien 117 kun har oppholdsrom i 1. etg.

Som belyst i sakens tidligere behandling, så er det ikke funnet naturverider i området der tiltaket er omsøkt som tilsier begrensninger. Avslaget ble gitt ut i fra en total økning av FBA som overstiger retningslinjene. Dette er nå både kompensert for gjennom riving av veranda i tillegg til garasje, og det er vist til presedens fra sak i samme verneområde. Retningslinjene er gitt for å begrense nedbygging av verneområdet. Avvik fra disse vil på sikt føre til en

uønsket nedbygging og degradering av verneverdiene, og en stor samlet belastning på verneverdiene (nml. § 10).

Omsøkt tiltak anses i dette tilfellet, som i tråd med prinsippet om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (nml. § 12), men det stilles spørsmålstegn ved utgangstilstanden på eiendommen og om denne kan utbedres. Søker har begynt opprydning på tomten allerede.

Nml. § 11 synes mindre vesentlig for vurderingene av dispensasjonsspørsmålet i denne saken.

Konklusjon av klagevurdering

Forvalter mener klagen skal tas til følge og at vedtaket omgjøres i søkers favør.

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2023/11459-0 432.3

Deres ref. «REF»

Dato 25.06.2024

Vedtak - Søm landskapsvernområde - Grimstad 57/39 - Vessøyveien 117 - riving og oppføring av ny garasje - Tonje Teistedal

Jeg viser til søknad om riving og gjenoppføring av garasje på 57/39 i Grimstad kommune i Raet nasjonalpark.

Søknaden ble behandlet av styret på styremøtet den 24.5.24 og er avslått med bakgrunn i byggets størrelse i forhold til eksisterende garasje. Styret ønsker velkommen er søknad av redusert omfang.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Mottakere:

Tonje Margrete Teistedal	Vessøyveien 117	4870	Fevik
Tor Åsmund Teistedal	Vessøyveien 117	4870	Fevik
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD

Kopi til:

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Statsforvalteren i Agder

Postboks 504

4804

ARENDAL

Arkivsaksnummer: 2023/11459-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 23.05.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	14/24	31.05.2024

Søknad om riving og nyoppføring av garasje på Vessøyveien 117- Søm LVO

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir avslag på søknad om riving av garasje og nybygging av garasje med hjemmel i verneforskrift for Søm landskapsvernområde § 3 fjerde ledd a).

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Raet nasjonalparkstyre - 31.05.2024

Behandling

Forvalters innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir avslag på søknad om riving av garasje og nybygging av garasje med hjemmel i verneforskrift for Søm landskapsvernområde § 3 fjerde ledd a).

Styret anmoder tiltakshaver om å sende inn nytt forslag om garasje i tråd med retningslinjer, se saksfremlegg.

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

Saksopplysninger

Eier av eiendommen Vessøyveien 117 og ønsker å rive en garasje for å sette opp et felles bygg med garasjefunksjon der den eldre garasjen står i dag. I tillegg er det et uthus på 20 m² på eiendommen. Totalt er det en økning på 45 m².

Kartverket angir dessuten et mindre bygg i sørvestre del. Muligens lekestue eller hundehus.

Tegningene angir at det skal bli garasje og bod i 1.etg og «loft» i 2.etasje. Bygget er angitt med «ikke boligformål». Totalt 101 m² BYA.

Endringer i mønehøyde er ikke angitt, men omsøkt bygg er 6,05 meter og det antas at eksisterende garasje er lavere.

- Eiendom oversikt
- Eiendomsident

- Eiendom detaljert
- ADRESSE
 - ▲ Adressepunkt Matrikkel
- BYGG
 - Bygningspunkt Matrikkel
- TEIGGRENSPUNKT
 - 52 - Bolt
 - 55 - Stein eller røys
 - ✱ 56 - Umerket
 - ✱ 60 - Steingjerde
 - ✱ 97 - Ukjent
 - 99 - Geometrisk hjelpепunkt
- TEIGGRENSE
 - Unøyaktig
 - Mindre - lite nøyakt
 - Mindre nøyaktig
 - Middels nøyaktig
 - Nøyaktig
- Kommunemaske
 - border

VESSPYVEIEN 117
 4870 Fevik
 SITUASJONSPLAN
 GNR 57, BNR 39
 27.09.2023 - J.K

Eiendommen er i dag bebygd med følgende bygninger:

• Bolighus	184 m ² (BYA)	
• Garasje gm	30 m ² (BYA)	
• Uthus	20 m ² (BYA)	Sum 234 m ² (BYA)

Arealer etter at den nye garasjen er bygget:

• Bolighus	184 m ² (BYA)	
• Garasje ny	75 m ² (BYA)	
• Uthus	20 m ² (BYA)	Sum 279 m ² (BYA)

Den nye garasjen får et bruksareal på 101 m² (BRA).

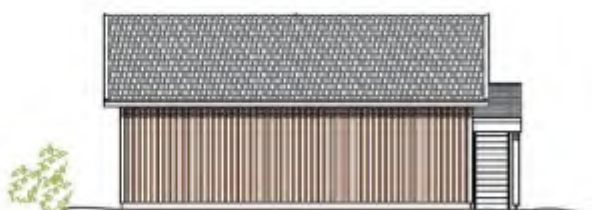
FASADE MOT ØST

FASADE MOT SØR

FASADE MOT NORD

FASADE MOT VEST

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Søm landskapsvernområde ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder Forskrift om vern av Søm landskapsvernområde, i Grimstad kommune i AustAgder fylke.

Formålet med Søm landskapsvernområde fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med Søm landskapsvernområde er å ta vare på et særegent natur- og kulturlandskap for denne delen av Skagerrakkysten med kvartærgeologiske forekomster og den varmekjære floraen som preger landskapet.

Allmennheten skal sikres anledning til natur og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Verneforskriften § 3 Vern mot inngrep i landskapet

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

Med de unntak som følger av tredje og fjerde ledd er det forbud mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter herunder vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger (...)

Forvaltningsmyndigheten kan etter § 3 fjerde ledd bokstav a) *gi tillatelse til; ombygging av, og mindre utvidelser av eksisterende bygninger, i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.*

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Forvaltningsplan

Da verneområdet ble etablert så fulgte det med et utkast til forvaltningsplan. Den nye er innsendt Miljødirektoratet til godkjenning. Fra utkastet:

Byggetiltak:

Fotavtrykk bebygd areal (FBA):

Følgende størrelsesbegrensninger på FBA anbefales ved søknader om nye tiltak. Dagens FBA på eiendommen er utgangspunktet ved søknad, og alle former for bygningsmasse skal medregnes i dette. Søknader om byggetiltak på fritidseiendom bør holdes innenfor disse arealrammene:

Eksisterende FBA på eiendommen	FBA-grense for nytt tiltak
Ca.20-30 m ²	Ca.30 m ²
Ca.30-50 m ²	Ca.25 m ²
Ca.50-70 m ²	Ca.20 m ²
Ca.70-90 m ²	Ca.10 m ²
>90 m ²	<2 m ²

Fritidseiendommer – utforming

Dispensasjonssøknader vil fortsatt gjennomgå skjønnsmessige vurderinger, hvor de faktiske forhold i hver enkelt sak som: eksponering, beliggenhet, terrengvurderinger og landskapsvurderinger mv. vil være avgjørende for utfallet. Retningslinjene er ment å gi signaler som kan styre søknader inn mot hva som er realistisk å oppnå dispensasjon for på den enkelte eiendom.

Tiltak der man utnytter allerede bebygd areal er å foretrekke. Fotavtrykket av den totale bygningsmassen bør bli minst mulig. Det vil si at man kan søke om å ombygge en type bebygd areal til et annet formål. Eksempel nr.1: Rive anneks for å oppføre tilbygg. Eksempel nr. 2: Fjerne deler av veranda for å oppføre mindre tilbygg. Arealregnskapet vurderes i den enkelte sak.

- På de større hyttene (hytter over gjennomsnittet FBA 90-350 m²) er FBA-grensen på <2 m² ment som en "sikkerhetsventil" som kan vurderes i spesielle tilfeller.
- Ved påbygg skal bygget fremstå lavest mulig i terrenget. Monehøyden på eksisterende hytte skal være retningsgivende.
- Takvinkel og takdekke, gavl og raft skal være i tråd med bygningen ellers.
- Dispensasjon til bygging av terrasse, levegg eller skillevegg utendørs, kan normalt ikke påregnes.

- Det skal alltid tilstrebes å bygge minst mulig eksponert. Dette vil i mange tilfeller være på baksiden av bygget, bort fra sjøsiden, stier, åpne områder osv.
- Bruk av store blanke flater (som vinduer) bør begrenses for å unngå stor landskapspåvirkning.
- Det anbefales bruk av jordfarger og/eller grånende tre for å begrense kontrasten mellom bygninger og terrenget.
- Terrenginngrep som sprengning og graving mv. skal unngås

*** Boligeiendommer**

Det er ingen boliger i nasjonalparken eller i HLVO. I SLVO er situasjonen i forhold til samlet belastning mer oversiktlig. Det er registrert 12 boliger, og vurderinger rundt samlet belastning vil gjøres fra sak til sak sammen med vurderingene av tiltaket opp mot verneforskriften.

Spesifikke retningslinjer for boligeiendommer er:

Maks 1 stk. garasje pr. eiendom.

Antall byggenheter pr. eiendom skal holdes på et minimum.

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fattar vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Presedens

Det er angitt i forvaltningsplanutkastet at det på grunn av de lave antallet eneboliger (12) i Søm LVO er lav grad av presedenseffekt. Tidligere er det gitt tillatelse til utvidelse av enebolig og oppføring av garasje der total utvidelse overgikk de vanlige retningslinjene for fritidsbolig.

Vurdering

Søknaden er i tråd med verneforskrift for Søm landskapsvernområde og . Gjeldende forvaltningspraksis er at man vurderer byggestil og landskapsmessig tilpasning på tiltak i verneområdet. Det omsøkte tiltaket vurderes å være i tråd med den eldre lokale byggestilen og vil ikke påvirke landskapet negativt. Forvaltningen tar ikke bruksendringer opp til vurdering med mindre det kan påvirke verneverdiene negativt.

Verneverdiene i dette området er godt dokumentert gjennom to verneprosesser. Videre beslutninger bygger på informasjon hentet fra utredningsrapporter fra verneprosessene, utkastet til forvaltningsplan som fulgte vernevedtaket og innhenting av naturfaglig informasjon (nml. § 8). Det er ikke registrert rødlistede arter på eiendommen, men en hul eik står tett på (på nabotomt). Det er ellers fulldyrket mark og bøkeskog. Føre-var-prinsippet (nml. § 9) tillegges derfor liten vekt i vurderingen.

Forvaltningsplanens retningslinjer for byggetiltak er bl.a. laget for å sikre kontroll med samlet belastning fra en bit for bit utbygging i verneområdet. Utkastet til forvaltningsplan, som fulgte nasjonalparkvernevedtaket, skal være retningsgivende for bruken av unntaksbestemmelsene i verneforskriften som viser til forvaltningsplanen. Det er i forvaltningsplanen angitt at det er maks 1 garasje per eiendom og at antallet bygg skal holdes på et minimum.

Nabotomten med samme eier har også et bygg av en eller annen type, og det er ved befaring observert mye biler i ulik tilstand plassert på eiendommen. Dette kan medføre en fare for forurensning og forsøpling i verneområdet. Det er ikke redegjort for om dette skal ryddes opp i som en del av tiltaket med å etablere bod og garasje.

Eiendommen har en garasje på 30 m², og søker om å mer enn dobling av dette arealet til 75 m² i tillegg til en økning av mønehøyde for å få et loft på garasjen. Arkitekten anslår en ca 2 meter økning i mønehøyde per tlf den 22.5.24. Et søk på nett angir at en dobbel garasje har en grunnflate på ca 50 m². Økningen i FBA overstiger retningslinjene i forvaltningsplanen ettersom eiendommen har bygningsmasse på 235 m² inkl eksisterende garasje.

Retningslinjene er gitt for å begrense nedbygging av verneområdet. Avvik fra disse vil på sikt føre til en uønsket nedbygging og degradering av verneverdiene, og en stor samlet belastning på verneverdiene (nml. § 10). Omsøkt tiltak anses i dette tilfellet, som i tråd med prinsippet om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (nml. § 12), men det stilles spørsmålstegn ved utgangstilstanden på eiendommen og om denne kan utbedres.

Nml. § 11 synes mindre vesentlig for vurderingene av dispensasjonsspørsmålet i denne saken.

Konklusjon

Forvalter vurderer at total belastning med økning i nedbygd areal og mønehøyde vil gi negative effekter på verneverdiene og overstiger betydelig retningslinjene i forvaltningsplanen. Øvrige bygninger/konstruksjoner på eiendommen er ikke søkt fjernet, og sammen med den potensielle risikoen for forurensning på eiendommen (som ikke er adressert i søknaden), så er det en risiko for økte negative miljøeffekter.

Forvalter anbefaler Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde å gi avslag på søknad om riving av garasje og bygging av anneks som omsøkt.

En revidert søknad med reduksjon av areal og mønehøyde, og/eller fjerning av andre konstruksjoner/ forsøpling vil bli imøtesett.

Tonje Margrete Teistedal
Vessøyveien 117
4870 Fevik

Miljødirektoratet
v/Raet Nasjonalparkstyre

Fevik, 13/7-2024

Klage på vedtak

Vi viser til vedtaket som vi mottok 25.juni 2024, vedrørende søknad om riving og nyoppføring av garasje på Vessøyveien 117, Fevik. Søknaden ble avslått og vi ønsker derfor å komme med tilleggsopplysninger som vi mener er relevante for saken. Vi ønsker å opprettholde nåværende størrelse på garasjen, og gjør derfor ingen endringer på utformingen, eller den opprinnelig søknaden.

Avslaget er blant annet begrunnet med at det ikke foreligger søknad om fjerning av øvrige bygg/konstruksjoner. Dette finner vi noe underlig da vi tidligere har fått dispensasjon for midlertidig plassering av brakke/bod i påvente av ny garasje. Dette skal fjernes når garasje med bod er i funksjon. Hønehuset/lekehuset blir også fjernet ved bygging av ny garasje, da den står der den nye garasjen skal bygges.

Nedenfor finner dere relevante tilleggsopplysninger til søknaden som ble sendt dere i oktober 2023:

Tilleggsopplysninger til søknaden, Vessøyveien 117:

- Brakke/skapcontainer på naboeiendommen skal fjernes når garasje har kommet opp og i funksjon for lagring.
- Biler skal i garasje og evt oppkjørsel. Noen biler skal også fjernes etterhvert.
- Lagring for dekk, hagemøbler, redskaper, gressklipper, etc skal få plass i ny garasje.
- Hønehuset på ca 2kvm skal fjernes.
- Anneks/hytte fra 1960 beholdes.

Vi har et lite hus med et bad og tre soverom til familie på fem. Vi fikk godkjent påbygg foran huset (bad/vaskerom og hems) som ble satt opp i 2008 (22 kvm). Vi fikk også godkjent et påbygg med vinkel på huset på 63 kvm bak i hagen, som vi ikke har igangsatt. Stor garasje erstatter dette tilbygget.

Denne opprinnelige godkjenningen inkludert nåværende garasje har større fotavtrykk enn det den nye garasjen gir.

Da vi fikk godkjent byggingen i 2007/8 sto det også et 12 kvm drivhus på tomten og en utedo/bod ved hytta (3kvm). Ca 15 kvm mer. Og likevel fikk vi godkjent søknaden. Rask regnet er det et fotavtrykk på 108 (63+12+3+ 30) kvm ekstra - mot 75 kvm (ny garasje). Opplyser også om at huset har én etasje med krypkjeller/kryploft.

Et argument i forhold til mønehøyde er at garasjen vår er betydeligere lavere enn nabolåven, så det man ikke ser fra den ene eller andre siden er pga den låven. Vår garasje vil bli delvis skjult «bak den». Men synes fra Sømsveien selvsagt.

Vi ønsker å bo i huset vårt. Eiendommen har tilhørt familien siden hytta ble bygget i 1960. Tradisjon, kontinuitet og nyskapning er viktige verdier for oss og som vi vil skal gjenspeiles i eiendommen. Nå har tiden kommet for at vi kan investere ytterligere i eiendommen og få på plass en praktisk garasje for vårt behov.

Oppsummert: Vi klager på vedtaket som kom oss i hende 25.juni 2024. Vi ønsker å opprettholde søknaden, men med disse tilleggsopplysningene for videre behandling.

Vi ser for oss at ny garasje endelig kan gi oss den eiendommen vi ønsker, og det vil bli et estetisk og miljøvennlig løft for eiendommen.

Mvh Trond Magne og Tonje Margrete Teistedal

Arkivsaksnummer: 2023/3948-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 09.09.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	39/24	15.11.2024

Revidert søknad om fiberledning - Raet nasjonalpark - N0r5ke Fibre AS

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde gir ikke tillatelse til søknad om tillatelse til legging av fiberkabel i sjø etter verneforskriften § 11.

Klage på vedtak

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Raet Nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

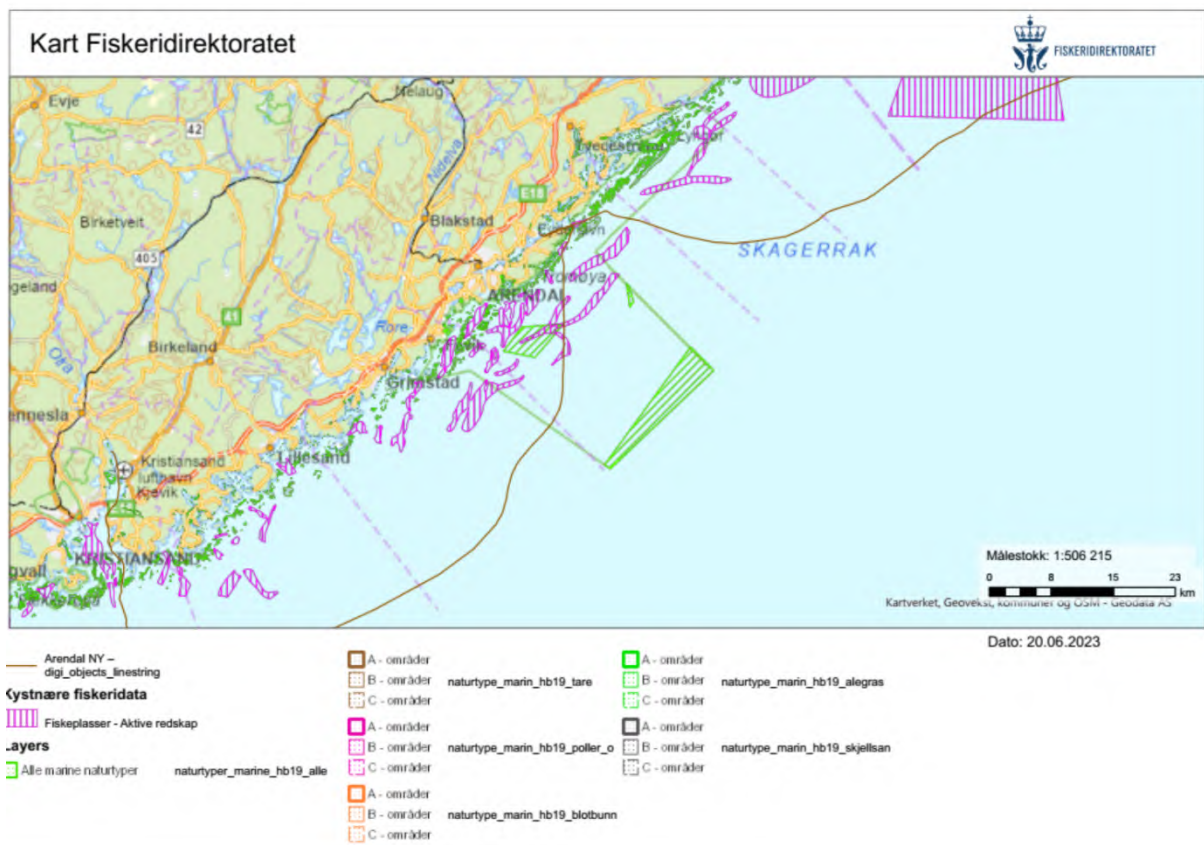
Klageavgjørelse i sak fra Ytre Hvaler nasjonalpark

Saksopplysninger

N0r5ke Fibre AS søker om tillatelse til å legge fiberkabel gjennom Raet nasjonalpark. Kontaktperson er Rasmus Tømmerås Vik.

Kabelen er av typen Minisub SA 192 og er 27 mm tykk og søkes lagt tvers over nasjonalparken 4 nautiske mil (nm) fra fastlandet og ca 400 meters dyp. I tillegg søkes det om å lege en påkoblingskabel (samme dimensjon) inn mot Tromøy og rundt Gitmertangen for fastlandsforbindelse ved Eydehavn. Traseen er opplyst å være tilsvarende den som ble brukt av Tampnett da de la sin NorFestkabel i 2023-24.

Norkyst er selskapet som vil stå for undersøkelser av havbunnen for å finne egnet bunn for medspyling langs traseen, ettersom det ikke er ønskelig å legge fiberkabelen eksponert på hardbunn. De vil på denne måten unngå viktige geologiske og biologiske områder.

Fiberkabelen skal legges ned i sedimentene på ca 120-150 cm dybde og skal spyles ned med en vannjetdrevet undervannsdroner. Spylegrøften er på ca 26 cm. Dronen har en navigeringsradius på 5 m.

Søknaden inkluderer en ønsket trase, og som følger nokså tett på en eksisterende trase benyttet av Tampnet.

Kabelen nedsenkes med et lodd og så spyles ned av en ROV med «sverd» med vanddyser. Ved sandbunn vil traseen lukkes nesten umiddelbart (innen får dager), mens ved leire/slam så kan det ta noe lengre tid. Nedspylingen sikrer at fiberkabelen ikke havner i konflikt med fiskeri eller dregging, og metoden med nedspyling med vanddyser gir svært lite påvirkning av havbunnen. Spylegrøften er 25 cm bred, og CapJet ROV har liten påvirkning på havbunnen ettersom den drives frem av vannjet. ROV veier 300-600 kg. F

Fiberkabelen er planlagt fra Oslo til Bergen og skal innom en rekke byer langs kysten.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke*, heretter kalt verneforskriften.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både

på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

§ 3 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger(...), anlegg og innretninger herunder anlegg for energiproduksjon og oppdrett/akvakultur, sleping av redskap på sjøbunnen, (...), fremføring av luft-, vann-, sjø- og jordledninger, gass- eller oljeledninger, (...). Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

Fjerde ledd:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

l. innlegging av strøm, vann og avløp til boliger og fritidsboliger, i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.

m. oppgradering samt fornying av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt for virksomheter innenfor nasjonalparken.

§ 11. Generell dispensasjonsbestemmelse

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsplan

I utkast til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde av 16.12.17, punkt 3.3.6 er det ikke gitt retningslinjer for denne typen tiltak.

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

§ 48.(dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter

verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Presedens

Det er noen grad av presedens på denne typen saker ettersom det har kommet inn to separate søknader i løpet av 2022-23. Det kan trolig komme flere ettersom for eksempel havvind og andre typer installasjoner er planlagt i Skagerak, og flere aktører vil ha eget nettverk.

Vurdering

Tiltaket faller ikke inn under tiltak som kan søkes om etter verneforskriften § 3. Tiltaket må derfor vurderes etter unntaksbestemmelsen i verneforskriften § 11, som viser til naturmangfoldsloven § 48.

Denne typen tiltak vil klart stride mot verneformålets formål og kunnet forringe verneverdiene, ettersom havbunnen er vernet mot alle former for inngrep og deler av havbunnen som er omsøkt er antatt å være urørt.

Det er forvalters vurdering etter samtaler med Kommunal- og Distriktsdepartementet (KDD) i saken om fiberkabel fra Tampnet i 2023 at det foreligger en vesentlig samfunnsinteresse i etablering av fiberkabel både for utvikling av næringer, kommunikasjon og sikkerhet. Dette understøttes også av vedtaket fra Miljødirektoratet av november 2023 som omgjør avslaget fra Ytre Hvaler på bakgrunn av samfunnsinteresse.

Som det også står beskrevet i samme vedtak fra Miljødirektoratet så vil det ikke nødvendigvis være vesentlig samfunnsinteresse ved nye søknader ettersom behovet for fiberstruktur kan bli vurdert som dekket:

Vi har videre gjort en vurdering av om en tillatelse i dette tilfellet skaper presedens for senere saker, slik at den samlede belastning øker som følge av ytterligere behov for legging av sjøkabler fra andre aktører, jf. naturmangfoldsloven § 10. Dette er et hensyn som har vekt i den skjønsmessige vurderingen av om tillatelse bør gis. Vi vurderer at faren for presedens er mindre enn i mange andre tilfeller ettersom terskelen for dispensasjon generelt er høy og om vilkårene er oppfylt må bero på en konkret vurdering av samfunnsinteressen i det enkelte tilfellet. Når vilkårene for å kunne gi dispensasjon i denne saken vurderes å være oppfylt, bygger det på en konkret vurdering av denne saken. Eventuelle senere søknader må vurderes ut fra nødvendigheten av ytterligere sjøkabler når det blir lagt ned en kabel som omsøkt.

Verneverdiene i området er stort sett ukjente ettersom ingen systematiske kartlegginger er gjort utenfor den kystnære sonen med unntak av trasekartleggningen utført av Tampnett og noen Stereo-video rigger med kamera som dokumenterer fauna på havbunn punktvis. I den kystnære sonen er det kartlagt naturtyper etter håndbok 13 i 2008 og det er kartlagt gyteområder for torsk.

Det er kartlagt rekefelt, men dette er i pelagiske områder. En del artsregistreringer i artsdatabankens kart viser pigghå (VU), ål (CR) torsk, dvergulke, flekket fløyfisk, havabbor,

havkaruss, lange, havbrasme, hyse, kolmule, hvitting og tykkleppet multe. Området er gjenstand for tråling etter reker.

Søker har lagt til grunn at området skal undersøkes før man fastsetter endelig trase med tanke på å unngå verneverdier og for å finne egnete bunnsedimenter. Kunnskapsgrunnlaget (§ 8 nml) er dermed svakt på det nåværende tidspunkt, men vil bli svært godt som følge av kartlegginger som tiltakshaver vil gjøre for å finne egnet trase. Som en forutsetning av innhenting av kunnskap så vil føre-var prinsippet tillegges liten vekt (§ 9 nml).

Samlet belastning på verneverdiene (§ 10 nml) er ukjent, men det var i følge KDD liten sannsynlighet for tilsvarende tiltak. Denne søknaden viser at det kan være en større samlet belastning av denne typen tiltak en først antatt. Ved å finne en trase som omgår eventuelle viktige verneverdier vil belastningen minimeres så langt mulig. Eventuelle kostnader knyttet til miljøforringelser skal dekkes av tiltakshaver jf nml § 11, dette gjelder for eksempel opprydding av trase. Omsøkt tiltak anses i dette tilfellet, som i tråd med prinsippet om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder ettersom dette er mest mulig skånsom teknologi tilgjengelig (utsagn fra søker) jf nml § 12.

Gjennom vilkår og nøye planlegging av trase etter kartlegging kan man sikre at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det er dessuten en vesentlig samfunnsinteresse i utvikling av fibernettverk, men etter forvalters vurdering er dette dekket av den eksisterende kabelen som allerede er lagt og som har svært høy kapasitet.

Konklusjon

Forvalter anbefaler Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde å gi avslag på søknad om tillatelse til legging av fiberkabel med hjemmel i verneforskriften §§ 3 og 11.

[MottakerNavn]
[Adresse]
[PostNr] [Poststed]
[Kontakt]

Trondheim, 23.11.2023

Deres ref.:
[Ref]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/3843

Saksbehandler:
Hege Langeland

Vedtak i klagesak om legging av fiberkabel i Ytre Hvaler nasjonalpark

Vi viser til klage 07.08.2023 på Ytre Hvaler nasjonalparkstyres vedtak 23.06.2023. Klagesaken ble oversendt fra nasjonalparkstyret 22.09.2023. Vi har etter oversendelse av klagesaken mottatt e-post 24.10.2023 og klager har gitt informasjon i møte med Miljødirektoratet 09.11.2023 og oversendt ytterligere opplysninger 17.11.2023.

Vedtak

Miljødirektoratet endrer Ytre Hvaler nasjonalparkstyre sitt vedtak 23.06.2023. Vi vurderer tiltaket som nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser, og gir tillatelse til legging av sjøfiberkabel i trase som omsøkt i Ytre Hvaler nasjonalpark på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene i nasjonalparken. Det skal om mulig unngås skade på biologisk viktige områder, kulturminner og geologisk viktige områder.
- Tiltaket må gjennomføres slik at korallforekomsten sør for Akerøya ikke blir skadet. Nedspyling eller legging av kabelen på sjøbunnen skal skje i en avstand på minimum 200 meter fra forekomsten. Dersom det er behov for tildekning, skal det brukes stedeegne masser.
- Sjøkabel kan legges nedspylt i sedimenter inntil 160 cm under havbunn.
- Sjøkabelen skal legges i tidsrommet september-april for å unngå forstyrrelser på havbunnen i vekstsesong.
- Eventuelt avfall etter arbeidet skal fjernes fra nasjonalparken.
- Tiltaket skal være igangsatt senest tre år fra denne dispensasjonen ble gitt.
- Videoopptak, lydopptak, skanninger og kartlegginger over havbunnen skal gjøres tilgjengelig for forskning og forvaltning.
- Dokumentasjon på utført tiltak skal sendes Ytre Hvaler nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen ikke erstatter krav om tillatelser etter annet regelverk, f.eks. tillatelse etter plan- og bygningsloven.

Bakgrunn for saken

Søknaden

Cecon Contracting AS søkte 22.12.2022 på vegne av Tampnet AS om tillatelse til å legge sjøfibernkabel i Ytre Hvaler nasjonalpark. Sjøfibernkabelen er planlagt fra Ytre Oslofjord gjennom Ytre Hvaler nasjonalpark i en strekning på 32 km og videre til land ved Sandvik, på svenskekysten mot Søndre Sandøy. Fibernkabelen er en forgreining av Norfest-kabelen som går i sjø langs kysten fra Stavanger til Oslo.

Sjøkabelen er opplyst å være en armert fiberkabel med en diameter på 2,1 cm som ikke inneholder olje eller andre miljøfarlige stoffer. Arbeidene er planlagt gjennomført mellom august og oktober 2023 og vil pågå i ca. 3 dager.

Vedtak fra Ytre Hvaler nasjonalpark

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre avslo 23.06.2023 søknaden etter vurdering av naturmangfoldloven § 48. Nasjonalparkstyret vurderte at legging av fiberkabel i sjø var i strid med verneformålet og ville påvirke verneverdiene nevneverdig. Nasjonalparkstyret kunne heller ikke se at det var dokumentert samfunnsinteresser av nasjonal betydning som tilsa at den omsøkte kabelen måtte føres gjennom nasjonalparken. Vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 var da ikke oppfylt.

Klage og forberedende klagebehandling

Cecon Contracting AS og Tampnet AS klaget på vedtaket i brev 07.08.2023.

Nasjonalparkstyret har behandlet klagen gjennom forberedende klagebehandling. Nasjonalparkstyret opprettholdt 22.09.2023 sitt tidligere vedtak i saken og oversendte etter dette saken til Miljødirektoratet.

Klager har hatt møte med Miljødirektoratet 09.11.2023 og sendt tilleggsopplysninger i brev 17.11.2023.

Klagers argumenter

I klagen er følgende hovedargumenter anført:

Om påvirkning på natur

Klager viser til at de oppsøker områder med dypt vann med myk sjøbunn hvor levede grunnlag for sensitiv fauna vanligvis ikke er til stede og hvor bunntåling er tillatt. Gjennom nasjonalparken har de valgt den dypeste mulige traseen, så langt unna områder med restriksjoner (Sone A) som mulig, og i områder der det pågår aktiv fiske og bunntåling så langt det lar seg gjøre. Langs den planlagte traseen unngås alle områder hvor det er opprettet trålforbud eller registrert koraller.

Tiltaket berører kun 1300 m sjøbunn som ikke allerede er drastisk påvirket av pågående fiske og bunntråling, og vil dermed være et mindre tiltak utover de aktivitetene som allerede tillates.

Klager viser videre til at eksterne eksperter etter miljøundersøkelser har konkludert med at tiltaket har ubetydelig innvirkning på verneverdiene pga. fravær av sårbare arter, den skånsomme installasjonsmetodikken og de store inngrepene som allerede tillates og utføres gjennom fiske og bunntråling. Det er enorme forskjeller i miljøkonsekvenser av denne tillatte aktiviteten og tiltaket som er avslått. Størsteparten av områdene har registrert betydelig bunntråling i årene 2012 – 2022, hvor betydelige skader på sjøbunn er dokumentert. Grunnen til at det tilsynelatende ikke fiskes mellom disse feltene er de lokale sjøbunnsforholdene hvor seksjoner med grunnfjell og stein vanskeliggjør bunntråling.

Klager er uenig i nasjonalparkstyrets vurdering om at det ikke er tilstrekkelig kunnskap om tiltakets virkninger på naturverdiene. Klager viser til konsekvensutredningen som sier at tiltaket ikke vil føre til varige endringer som arealbeslag, endring av strømningsforhold eller fragmentering av natur. Tiltaksområdet vurderes å bli ubetydelig endret i både driftsfasen og permanent fase grunnet en forventet rask rekolonisering av bunnfauna. Hva angår verdi- og påvirkningsgrad vurderes tiltaket å ha potensiale for 'noe miljøskade' som ikke er varig og som kan sammenlignes med effektene av tråling. Grøften tiltaket spuler er betydelig smalere enn én enkelt bunntrål og samlet konsekvens for naturmangfold i sjø i permanent fase vurderes som ubetydelig.

For å redusere inngrepet har klager gjennom detaljert planlegging redusert lengden på traseen til 28,5 km. Med bredden på grøften på cirka 30 cm vil tiltaket påvirke et areal på 8,5 km². Under nedspyling brukes forskjellige "sverd" med dybde på 1,2 til 1,6 m, alt etter sjøbunnsforholdene og størstedelen massene som påvirkes under nedspylingen vil i all hovedsak falle tilbake i grøften umiddelbart. Fra tidligere erfaring er det de øvre 30 cm av grøften som oppvirvles, noe som igjen tilsier at total oppvirvling fra tiltaket er forventet å være rundt 2550 m³.

Installasjonsutstyret som benyttes er betydelig mer manøvrerbart enn en bunntrål, og gjør at kablet kan legges i sjøbunnsområder som muliggjør nedgravning mellom disse hindringene. Da det er klart fra sjøbunnsundersøkelsene at den nåværende bunntrålingen påvirker sjøbunnen i adskillig større grad enn legging av sjøkablet, mener klager at tiltaket må vurderes ut fra den ekstra påvirkningen tiltaket har utover de eksisterende aktivitetene som allerede tillates i samme område. For tiltaket vil det si de relativt korte områdene uten nåværende aktiv fiske som utgjør kun rundt 1300 m av den totale kabeltraseen, hvor det totalt sett forventes å virvle opp 117 m³ masse i områder uten sårbare arter. Dette mener klager gir en ubetydelig virkning på verneverdiene, og gjør at tiltaket innebærer et mindre inngrep. Klager har videre vedlagt en studie som gjelder kunnskap knyttet til legging av fiberkabel i sjø.

Om samfunnsnyttene

Klager viser til at tiltaket har klare nasjonale samfunnsnyttige bidrag i form av en økning i tilgjengelighet og kvalitet for nasjonal og internasjonal datatrafikk. Kablet gir økt datakapasitet, kabelrutediversitet, kabelredundans og nettverksrobusthet for nasjonal og internasjonal datatrafikk, og er et viktig bidrag til nasjonal datasikkerhet ved å sikre kritisk kommunikasjon mellom viktige knutepunkter både internt i Norge og internasjonalt. Norfest-kablet vil være en svært viktig del av den nasjonale telekominfrastrukturen både i form av økt kapasitet for transport av data mellom viktige knutepunkt, men også fordi kablet representerer en ny

føringsvei i forhold til landbaserte fiberkabler. Kabelen blir spesielt viktig siden den knytter sammen punkter i Norge som er startpunkt for andre fiberkabler som går til utlandet, slik at robusthet og sikkerhet for internasjonal datakommunikasjon blir styrket.

Tampnet ble nylig underlagt sikkerhetsloven. Viktigheten av fibernettet til Tampnet for nasjonal sikkerhet er høy og Norfest-kabelen vil være et viktig bidrag til å ytterligere sikre kritisk kommunikasjon som understøtter viktige samfunnsfunksjoner.

Kabelen og nettverkets ytelse i form av datahastighet og forsinkelse er kritisk viktig. Denne hastigheten er i all hovedsak drevet av lengden på kabelen som gir optiske egenskaper som muliggjør forsinkelse- og kapasitetskrevede applikasjoner som f.eks. fjernkirurg. Utover nasjonale samfunnsinteresser har tiltaket vårt støtte fra lokale og regionale operatører som Hvaler Bredbånd og Blix Solutions som tjenesteleverandør til beboerne i Hvaler Kommune.

Videre vil fiberkabelen muliggjøre verdifulle vitenskapelige undersøkelser for nasjonalparken. Fiberkabelen vil kunne benyttes for forskning og undersøkelser av geofysisk aktivitet, det marine miljøet og aktiviteter i nasjonalparken gjennom forskningskonsortiene Smart-Ocean og Centre for Geophysical Forecasting. Dette vil bidra til vernet av nasjonalparken gjennom undersøkelser og forskning på miljøparametere som strømninger og temperatur på ulike dyp, fiskeaktiviteter, bunntåling og marint liv. For bruk av nåværende og fremtidige forskningsprosjekter er det i denne kabelen dedikerte fibre avsatt til sensing og forskningsformål ut kabelens levetid. Det er unikt at dette gjøres for en fiberkabel for kommunikasjonsformål.

Flere av nyttene fra tiltaket vil også kun gjelde den første kabelen av denne typen, som redundans og tilgang til fibre for vitenskapelige undersøkelser, slik at en dispensasjon ikke vil skape en presedens for andre fremtidige kabler.

Om alternativer utenfor nasjonalparken

Klager viser til at alternative traséer har blitt grundig evaluert, men lar seg ikke gjennomføre grunnet sjøbunnsforhold, batymetri og andre nasjonalparker/verneområder i området.

Nåværende trasé er derfor den minst inngripende, den med lengst avstand til sårbare arter, den minst hindrende for andre brukere av sjøbunnen, den eneste som muliggjør tilstrekkelig kort rute for de datahastighetene og forsinkelsene som er forventet nødvendig for fremtidig datakommunikasjon, og det eneste kommersielt levedyktige alternativet for kabelsystemet vi nå er i ferd med å bygge.

I arbeidet vurderte klager traséer som ikke bare unngår Ytre Hvaler nasjonalpark, men også de nasjonalparkene og verneområdene som grenser mot nasjonalparken. Disse sett under ett gir et sammenhengende belte med 84 km lengdemetere fra sør til nord som er utilgjengelige for slike tiltak. Dette gir en lengde på forgreningen inn til Sverige som ikke innfrir de kravene som stilles til kapasitet og leveranse for Norfest (optisk sett fra et teknisk- og markeds perspektiv og økonomisk sett fra vårt perspektiv som kommersiell aktør), slik at nevnte forgrening ikke vil la seg realisere.

Om adgangen til å gi dispensasjon

Klager mener at basert på formåls- og dispensasjonsbestemmelsene i naturmangfoldloven § 1 og § 48 tiltaket kvalifiserer klart for dispensasjon, gitt at det hverken strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Naturmangfoldloven § 48 gir anledning til å gi dispensasjon

for sikkerhetshensyn og vesentlige samfunnsinteresser. Viktige momenter er at klagers nettverk er anerkjent som samfunnskritisk infrastruktur, på lik linje med f.eks. viktig vann- og strømforsyning nasjonalt, ettersom Tampnet med sin infrastruktur er underlagt sikkerhetsloven.

Klager er uenig i at det kan legges stor vekt på risikoen for presedensvirkning og at dette strider mot det forvaltningsmessige prinsippet om at hver sak skal undergis en konkret vurdering.

Merknader til klagen

Nasjonale kommunikasjonsmyndighet (Nkom)

Klager har vedlagt uttalelse fra Nkom 07.08.2023 som Kommunal- og distriktsdepartementet støtter. I uttalelsen skriver Nkom at fiberutbygging skjer i all hovedsak på bakgrunn av rene markedsmessige og kommersielle hensyn, og bidrar til å oppfylle formålene med ekomloven. Nkom skriver at de nasjonale fibernettene utgjør en viktig del av grunnmuren i vårt digitale samfunn og viser til meld. St. 28 (2020-2021) «Vår felles digitale grunnmur – Mobil, bredbånds- og internettjenester» hvor det fremgår at «*Stadig flere tjenester, som håndterer stadig større verdier i samfunnet, digitaliseres, blant annet styringssystemer for industri, landbruk og havbruk, hjemmekontorløsninger og dokumentsystemer, kjøretøy og karttjenester, butikk- og betalingstjenester, underholdningstilbud og helse- og omsorgstjenester, herunder velferdsteknologi. I fremtiden vil nettene bære enda flere viktige og kritiske tjenester for samfunnet, som nød- og beredskapskommunikasjon over kommersielle mobilnett. Sikkerhetstiltakene i den digitale grunnmuren må reflektere denne utviklingen og tilpasses verdiene som bæres av grunnmuren.*»

Nkom viser til at de i rapporten «Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030» har et målbilde som går ut på å legge til rette for at kommersielle fiberaktører etablerer flere og fysisk adskilte fibernett mellom regioner og tettsteder for å styrke diversitet og redundans. Formålet er at Norge skal ha en robust fiberinfrastruktur som kan betjene samfunnets behov i både fred, krise og krig. Den nasjonale fiberinfrastrukturen er en grunnleggende innsatsfaktor for det meste av samfunnets kritiske og digitaliserte samfunnsfunksjoner.

Videre peker Nkom på at mellom Østlandet og Vestlandet finnes det fibertraseer langs vei og jernbane over fjellet, og langs kysten. Utbygging av nye fibertraseer, herunder sjøfibertraseer langs kysten, bidrar til ytterligere forsterkning og fremføringsdiversitet mellom regionene Østlandet, Sørlandet og Vestlandet, i tråd med målbildet. Utbygging av fiberinfrastruktur generelt er i tråd med den gjeldende nasjonale datasenterstrategien «Norske datasenter – berekraftige, digitale kraftsenter».

Etter Nkoms syn må viktigheten av en fiberkabel vurderes konkret i det enkelte tilfellet, og vil bl.a. avhenge av i hvilken grad den bidrar til økt robusthet i nettene, hvem som skal ta den i bruk og for hvilke formål og i hvilken grad den bidrar til økt redundans og diversitet. Etter Nkoms syn er det viktig å legge til rette for fiberutbygging, der dette lar seg gjøre innenfor rammene av regelverket, og fremstår som hensiktsmessig veid opp mot andre hensyn.

Uttalelser fra SFI Smart Ocean og NTNU CGF

SFI Smart Ocean og NTNU CGF har i uttalelser 03.08.2023 vist til muligheten for å benytte fiberoptiske kabler for havovervåkning og forskningsformål.

Nasjonalparkstyrets vurderinger av klagen

Nasjonalparkstyret har i forberedende klagebehandling lagt vekt på at tiltaket vil gå gjennom hele nasjonalparken fra øst til vest og være et varig inngrep og et stort tiltak i nasjonalparken.

Nasjonalparkstyret mener undersøkelsen klager har fått utført, kun gir et øyeblikksbilde av naturen og at det er mange faktorer som påvirker de marine naturtypene negativt og samtidig; som utbygginger, utslipp av næringsalter og klimaendringer. De vektlegger at samlet belastning kan føre til kryssing av tippepunkter og irreversible tap av naturtyper i et vernet område. Tiltaket vil derfor etter deres vurdering kunne påvirke verneverdiene nevneverdig.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 skriver nasjonalparkstyret bl.a.:

"Vi vil likevel vektlegge at hele området er vernet - ikke bare sone A som er trålfrie. Ytre Hvaler nasjonalpark omfatter et bredt spekter av naturtyper, og ikke minst strømskurte løsmassebunner, dype spektakulære korallrev samt bløtbunn på store dyp i Hvalerdypet. Hver for seg representerer naturtypene fra middels store til meget store naturverdier, men det samlede mangfoldet av marine habitater og naturtyper en finner innenfor nasjonalparken gjør at dette området er spesielt og av meget stor verdi. Dypområdene utenfor Hvaler har en større artsrikdom enn Kosterrenna, sannsynligvis grunnet mindre intens tråling på norsk enn på svensk side. De dype bløtbunnsområdene kan karakteriseres som av middels til stor verdi ut ifra det faktum at området har en svært variert bunntopografi med en variert og spesiell bunnfauna.

Tjärnö Marinbiologiske laboratorium (TMBL) har gjennom flere år utført marinbiologiske undersøkelser i området. TMBL har kartlagt flere korallrev, bl.a. ved Søsterøyene og det er også oppdaget lokaliteter utenom revene med meget rike biotoper, særlig i dyprennen mellom Hvalerdypet og Oslofjorden. Forekomstene av koraller med assosiert fauna, og funn av andre sjeldne dyrearter på hardbunn og til dels på bløtbunn, gjør dette området unikt ikke bare i Skagerrak men også internasjonalt (Konsekvensutredning for Ytre Hvaler, Østfold Deltema naturmiljø i sjøen). I sluttrapport for prosjekt Frisk Oslofjord del 1, (2022) s. 34 og s. 35 vises kart over naturtyper og organismsamfunn i Ytre Hvaler nasjonalpark, som er ekstra sårbare eller sjeldne og står på OSPARs liste over truede eller sårbare arter som har behov for prioritert beskyttelse: Korallrev (Lophelia-rev), Korallhager og svamphager, Sjøfjærbunn. Disse organismsamfunnene er relativt sjeldne, de vokser seint og de er sårbare for forstyrrelser og ødeleggelse, og finnes i området hvor kabelen søkes lagt."

Nasjonalparkstyret har også lagt vekt på at det er flere aktører som har søkt om å legge fiberkabel i nærliggende verneområder. De viser til at i brev 13.06.23 fra Nkom framgår det at det ikke er en overordnet plan for hvor det skal legges kabler, men at det er markedet som styrer dette. Dermed er det stor risiko for presedensvirkninger og at en tillatelse i denne saken vil gjøre det vanskeligere å avslå søknader om lignende tiltak i framtiden.

Nasjonalparkstyret uttalte at styret ser at det er gode samfunnsmessige argumenter for en fiberkabel til Sverige, men mener at dette ikke kan oppnås på bekostning av verneverdiene og verneformålet for nasjonalparken, og at det mest sannsynlig finnes mulighet for alternative ruter, men med større kostnad for klager, selv om det kan være den ikke innfrir de kravene som stilles til kapasitet og leveranse.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Reglene som gjelder for nasjonalparken

Ytre Hvaler nasjonalpark er opprettet ved kongelig resolusjon 26.09.2009. All virksomhet i nasjonalparken er regulert av forskrift 26. juni 2009 nr. 883 om vern av Ytre Hvaler nasjonalpark.

Formålet med nasjonalparken er etter verneforskriften § 2 å bevare et egenartet, stort og relativt urørt naturområde ved kysten i sørøst-Norge, bevare et undersjøisk landskap med variert bunntopografi, samt å bevare økosystemer på land og i sjø med naturlig forekommende arter og bestander, kystlandskap med sjøoverflate og havbunn med korallrev, hard- og bløtbunn.

I forskriften § 3 punkt 1.1 er det fastsatt regler om vern mot inngrep i sjøbunnen. Det følger av bokstav a) at området er vernet mot inngrep av enhver art, og sjøkabler er opplistet som et av tiltakene som er forbudt i nasjonalparken.

Verneforskriften har ikke unntaksbestemmelser som åpner for at det kan gis tillatelse til sjøkabler, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48. Vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ er at tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke har nevneverdig påvirkning på verneverdiene. Etter § 48 andre alternativ er det et vilkår at sikkerhetshensyn gjør det nødvendig med en dispensasjon. Vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ er at vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig med en dispensasjon.

Nærmere om tiltakshaver og tiltaket

Tampnet AS er en leverandør av telekommunikasjonsnettverk med hovedkontor i Stavanger. De opplyser at selskapets høyhastighets land- og undervannsnettverk går gjennom åtte land og forbinder over 40 kjernedatasentre på tvers av 12 markeder i Europa og USA. Deres kabelnettverk overfører i dag omtrent 30 % av Norges internasjonale datatrafikk og Norfest-nettverket vil utvide denne tilkoblingen ytterligere i tråd med de nasjonale strategiene til regjeringen. Cecon Contracting AS er en offshoreentreprenør som på vegne av oppdragstaker har søkt om gjennomføringen.

Den aktuelle fiberkabelen skal nedspyles ved bruk av en Capjet-spylemaskin. Dette gjøres ved at det spyles en grøft med bredde på ca. 30 cm og dybde på 1,2 m til 1,6 m hvor kabelen legges ned. Fiberkabelen har en diameter på 21 mm og skal legges i en lengde på 28,5 km (endret fra 32 m som opplyst i søknaden) gjennom nasjonalparken. Størstedelen av massene som påvirkes av nedspylingen er av tiltakshaver vurdert å i all hovedsak falle tilbake i grøfta, og tiltakshaver forventer at tiltaket vil medføre oppvirvling av 2550 m³ masser fra sjøbunnen.

Kan det gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48?

For at det skal kunne gis dispensasjon må vilkårene i naturmangfoldloven § 48 være oppfylt.

Strider tiltaket mot verneformålet og kan det påvirke verneverdiene nevneverdig?

Vilkårene for å gi dispensasjon etter første alternativ er at "det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig". Dispensasjonsbestemmelsen er ment for uforutsette tilfelle og hvor påvirkningen på verneverdiene er bagatellmessige eller forbigående.

Om det kan gis dispensasjon etter dette alternativet beror på en vurdering av tiltakets virkning på verneformål og verneverdier. Vurderingen av kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8, er utgangspunktet for en vurdering av om tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig.

Kunnskapsgrunnlaget (naturmangfoldloven § 8)

Klager har gitt informasjon om hvilken påvirkning tiltaket har på naturverdiene i nasjonalparken. Søknaden bygger på en konsekvensutredning som klager har fått utført og oversendt.¹ Det følger av søknaden at kabelstrekningen er lagt utenom områder i nasjonalparken med særlige restriksjoner på sjøbunnen og verdifulle naturtyper som er kartlagt etter DN-håndbok 19. Kabelstrekning vil etter valgte trase ut fra klagers vurdering legges utenom sårbare områder som ålegrasenger, korallforekomster og skjellsand. I søknaden er det opplyst om en korallforekomst ca. 1,8 km sydvest for sørspissen av Akerøy som ikke er godt nok undersøkt og som ligger langs traseen. Det foreslås i søknaden at video- og ekkoloddutstyr benyttes for å ta hensyn til eventuelt små uforutsette og verdifulle områder.

Tiltaket er opplyst å berøre 1300 m sjøbunn som ikke allerede er påvirket av pågående fiske og bunntråling, og vil dermed være et mindre tiltak utover de aktivitetene som allerede tillates. Klager legger til grunn at forstyrrelsen fra kabelleggingen er temporær og begrenset både i areal og tid, og at inngrepet høyst sannsynlig ikke medføre noen langvarige effekter på sjøbunnen og at faunaen relativt fort vil rekolonisere de påvirkede arealene.

Nasjonalparkstyret har supplert med at alt naturmangfold er vernet, ikke bare rødlistede arter og naturtyper, og at dype bløtbunner har stor verneverdi i Norge og det er viktig at man unngår å bruke redskap som kan ødelegge havbunnen i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret har vist til kart over naturtyper og organismesamfunn som viser at korallrev, korallhager, svamphager og sjøfjærbunn finnes i området hvor kabelen søkes lagt. Disse er ekstra sårbare eller sjeldne og står på OSPARs liste over truede eller sårbare arter.² Nasjonalparkstyret mener klagers undersøkelser kun gir et øyeblikksbilde av naturen og at det er mange faktorer som påvirker de marine naturtypene negativt, og samtidig; som utbygginger, utslipp av næringsalter og klimaendringer, og at samlet belastning kan føre til kryssing av tippespunkter og irreversible tap av naturtyper.

Miljødirektoratet legger til grunn for vedtaket at det som vil kunne påvirkes av tiltaket er bløtbunnsområder og delvis områder med sand-, grus- og steinbunn. Bløtbunnsområder er bunnområder som består av løse sedimenter som leire, silt, sand og middels grus på sjøbunn. Bløtbunn er levested for mange arter som enten graver seg ned i sedimentet eller som lever på sedimentoverflaten. Traséen på østsiden av Oslofjorden (10 km) ble filmet med ROV i en

¹ Konsekvensutredning naturmangfold i sjø i Ytre Hvaler nasjonalpark (COWI, 02.08.2023) og Notat Visuell kartlegging marin fauna KP 20 – 29,7 Tisler – Svenskegrensen (WK Naturkart, 24.04.2023).

² Sluttrapport for prosjekt Frisk Oslofjord del 1, (2022) s. 34 -35.

undersøkelse utført av WK Naturkart. I deres Notat 2023-2 er det gitt eksempler på arter som ble funnet ved en visuell kartlegging den aktuelle dagen. Det ble da observert blant annet hanefot (en sjøfjærart), rødpløse, mudderbunnsjørose, sjøkreps (der det ikke var trålspor), sylindersjørose, vanlig sjøfjær og noen fiskearter. Undersøkelsen opplyser at mellom KP 2137 og KP 2445 var sjøbunnen dominert av grus og stein, stedvis omgitt av bergvegger. Denne typen bunnsedimenter består oftest av blandinger av flere forskjellige kornstørrelser, som slam, sand, grus, stein etc. I områder med stor variasjon i miljøet kan artsmangfoldet være stort med flerbørstemark, muslinger, krepsdyr, svamper og annen bløtbunnsfauna. Mye bløtbunnsfauna lever nedgravd sedimentene og kan ikke nødvendigvis observeres med ROV.

WK Naturkart mener at forstyrrelsen fra kabelleggingen er temporær og begrenset både i areal og tid. Deres vurdering er at inngrepet høyst sannsynlig ikke medføre noen langvarige effekter på sjøbunnen og at faunaen relativt fort vil rekolonisere de påvirkede arealene.

Det er videre ikke kjente effekter ved å ha en slik fiberkabelen liggende nedgravd i sjøbunnen. Mest sannsynlig har derfor tiltaket først og fremst konsekvenser i anleggsfasen, dvs. som følge av nedspylingen. Det foreligger ikke et fullstendig kunnskapsgrunnlag om hvilke effekter legging av sjøkabler har på sjøbunnen og tilhørende naturmangfold. Det er sannsynlig at arter som befinner seg i grøfta også vil finne seg i områdene på siden av grøfta som nedspyles og grøftarealet vil sannsynligvis rekoloniseres etter noe tid. Det er usikkerhet hvor lang tid dette vil ta og det vil bero på annen påvirkning. For strekningen på 1,3 km som skal legges i områder hvor tråling ikke foregår, vil legging av sjøkabelen midlertidig kunne forringe mer uberørte og upåvirkede områder. Det er som vist til over sannsynlig at disse negative effektene er midlertidige og at områdene vil få tilbake sitt naturlige naturmangfold.

I områder som er utsatt for tråling er sjøbunnen allerede i redusert tilstand som følge av skader fra tråling. Vedvarende tråling vil etter vår vurdering ha en mye større negativ effekt på sjøbunnen enn nedlegging av sjøkabelen. Anslått levetid på sjøkabelen er 40-50 år, men det må trolig påregnes behov for reparasjoner. Det vurderes at tilleggsåvirkningen av legging av sjøkabel bare vil være begrenset/liten i områder som allerede er påvirket av bunntråling. Vi vurderer derfor at den samlede belastning ikke vil være vesentlig endret som følge av nedlegging av sjøkabelen så lenge det pågår tråling i området, jf. naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

Det er ikke kunnskap om at tiltaket vil berøre upåvirkede og særlige sårbare og verdifulle områder, med unntak av at det finnes en korallforekomst sør for Akerøya som kan bli skadet dersom sjøkabelen ikke legges utenom denne og i god nok avstand til forekomsten. Det er bl.a. krav om aktsomhet ved fiske i nærheten av korallrev og forbudt å ødelegge korallrev med hensikt ved fiske etter forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet. Alle korallrev betegnes som sårbare og vil være viktig å ta vare på. Dersom det er hjemmel for å gi dispensasjon, må det i vurderingen av om det skal gis dispensasjon tas i betraktning om det kan stilles vilkår som innebærer at forekomsten bevares. I vedlegg til vedtaket følger et kartutsnitt som viser hvor korallforekomsten ligger.

Vurdering av dispensasjonsvilkårene

Sjøkabelen skal legges i en strekning på ca. 28,5 km i nasjonalparken. Større deler av sjøkabelen skal legges i områder som allerede er påvirket av bunntråling og hvor sjøkabelen sannsynligvis bare vil innebære en mindre tilleggsbelastning på naturmiljøet sammenlignet med annen bruk. Sjøkabelen har negative konsekvenser for naturmiljøet og verneverdiene i mer upåvirkede områdene (1,3 km), men disse er sannsynligvis midlertidige. Tiltaket vil kunne påvirke en korallforekomst sør for Akerøya, med mindre kabelen kan legges utenom og i tilstrekkelig avstand til forekomsten. Vi vurderer at det kan stilles vilkår som gjør at denne blir ivarettatt.

Formålet med Ytre Hvaler nasjonalpark er å bevare et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og bevare økosystemer i sjø med naturlig forekommende arter og bestander, havbunn med korallrev, hard- og bløtbunn. Nasjonalparken er en av de relativt få marine nasjonalparkene i Norge.

Dispensasjon kan bare gis dersom tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. At et tiltak ikke påvirker verneverdiene nevneverdig betyr at dispensasjon bare kan gis for bagatellmessige og/eller forbigående forstyrrelser. Vi kan ikke se at dette er tilfellet her hvor legging av sjøkabelen vil kunne gi skade på fauna og forringelse av sjøbunnen over en lang strekning i nasjonalparken. Dette selv om fauna vil kunne rekolonisere seg og det allerede er skader som følge av tråling på vesentlige deler av strekningen. Som det er påpekt av nasjonalparkstyret er alt naturmangfold vernet i nasjonalparken, ikke bare rødlistede naturtyper og arter.

Vi er derfor enig med nasjonalparkstyret i at vilkårene for å gi dispensasjon etter dette alternativet i § 48 ikke er oppfylt fordi tiltaket vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig.

Er tiltaket nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser?

Selv om tiltaket påvirker verneverdiene i nasjonalparken kan det gis tillatelse dersom det er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Eksempler på dette er viktige kommunikasjonsanlegg som flyplasser, jernbaner eller større samferdselsprosjekter. Saker som har stor lokal eller regional betydning er ikke tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen. Nødvendighetskravet er ikke oppfylt dersom det lar seg gjøre å ivareta samfunnsinteressen på annen måte.

Vurdering av vesentlig samfunnsinteresse

Nkom uttaler at fibernetene utgjør en viktig del av grunnmuren i vårt digitale samfunn, men uttaler seg ikke om betydningen av legging av fiberkabel i denne konkrete delstrekningen. Nkom skriver at utbygging av nye fibertraseer, herunder sjøfibertraseer langs kysten, bidrar til ytterligere forsterkning og fremføringsdiversitet mellom regionene Østlandet, Sørlandet og Vestlandet, og samsvarer med målbildet i Nkoms rapport Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030. Etter Nkoms syn må viktigheten av en fiberkabel vurderes konkret i det enkelte tilfellet og bero på i hvilken grad den bidrar til økt robusthet i nettene, hvem som skal ta den i bruk og for hvilke formål og i hvilken grad den bidrar til økt redundans og diversitet. Etter Nkoms syn er

det viktig å legge til rette for fiberutbygging der dette lar seg gjøre innenfor rammene av regelverket og det fremstår som hensiktsmessig veid opp mot andre hensyn.

Miljødirektoratet viser til at klager opplyser at kabelen vil gi økt datakapasitet, kabelrutediversitet, kabelredundans og nettverksrobusthet for nasjonal og internasjonal datatrafikk, og være et viktig bidrag til nasjonal datasikkerhet ved å sikre kritisk kommunikasjon mellom viktige knutepunkter både internt i Norge og internasjonalt. Norfest-kabelen vil ifølge klager være en svært viktig del av den nasjonale telekominfrastrukturen også fordi kabelen representerer en ny føringsvei i forhold til landbaserte fiberkabler. Kabelen blir spesielt viktig siden den knytter sammen punkter i Norge som er startpunkt for andre fiberkabler som går til utlandet, slik at robusthet og sikkerhet for internasjonal datakommunikasjon blir styrket.

Klager har opplyst at deres kabelnettverk overfører i dag omtrent 30 % av Norges internasjonale datatrafikk, og at Norfest-kabelen vil utvide denne tilkoplingen ytterligere i tråd med de nasjonale strategiene til Regjeringen. Ny rute til Sverige vil sikre og skape redundans for deres nettverk til Sverige og være en alternativ internasjonal kommunikasjonsrute til ruten Stockholm - London. Formålet med fiberkabelen er videre utdypet i brev til Miljødirektoratet 17.11.2023.

Vi oppfatter at legging av fiberkabel i sjø og inn mot Sverige samsvarer med det nasjonale målbildet om at Norge skal ha et godt tilbud av høyhastighetsforbindelser mot flere land og fra alle landsdeler. Utbygging av dette nettverket skjer i et kommersielt marked og kommersielle aktører bidrar på denne måten til å oppfylle nødvendig infrastruktur i et digitalt samfunn.

Vi vektlegger at deler at Tampnett sitt nettverk er definert som grunnleggende nasjonal funksjon. Viktigheten av fibernettet er høy, og den aktuelle kabelen vil være et viktig bidrag til å ytterligere sikre kritisk kommunikasjon som understøtter viktige samfunnsfunksjoner.

Vi vurderer på denne bakgrunn at legging av denne sjøkabelen anses som en vesentlig samfunnsinteresse.

Er nødvendighetskravet oppfylt?

For at det skal kunne gis dispensasjon etter dette alternativet må det være nødvendig å gjennomføre tiltaket i nasjonalparken. Med dette menes at interessen ikke kan ivaretas på annen måte, for eksempel at det ikke finnes alternativ lokalisering.

Fiberkabelen skal legges i sjø og representerer en styrking av kabelnettet mot Sverige og internasjonalt. Klager har både i søknaden og klagen redegjort for om det finnes annen lokalisering og har konkludert med at dette ikke finnes. I klagen skrives:

"I arbeidet med vårt design vurderte vi traséer som ikke kun unngår Ytre Hvaler Nasjonalpark, men også de nasjonalparkene og verneområdene som grenser mot nasjonalparken deres. Ser vi disse som ett sammenhengende belte er det 84 km lengdemetere fra sør til nord (se kart 1) som er utilgjengelige for et tiltak som vårt. Dette gir en lengde på forgreningen inn til Sverige som ikke innfrir de kravene som stilles til kapasitet og leveranse for Norfest (optisk sett fra et teknisk- og markeds perspektiv og økonomisk sett fra vårt perspektiv som kommersiell aktør), slik at nevnte forgrening ikke vil la seg realisere."

"Nord for YHNP

Dersom vi ruter nord for nasjonalparken (se kart 2) må vi øke kabellengde med 6km og optisk lengde i vestlig retning med minst 30km. Ettersom de optiske lengdene mellom hvert landingspunkt allerede er maksimert vil et slikt tillegg forringe de optiske egenskapene til forgreningen til en slik grad at den ikke lengre gir mening grunnet for høy forsinkelse, for lav signalstyrke og for lav datakapasitet. Traséen ville også måtte gå gjennom Rauerfjorden maritime vernesone og deler av Kosterfjorden – Väderöfjorden verneområde hvor det er antatt større verneverdi i form av sårbare arter enn nåværende trasé. Store deler av traseen vil også måtte legges på veldig grunt vann som ikke muliggjør nedspyling, og krysser over et betydelig antall eksisterende kabler. Et slikt design er i strid med de robusthetskravene vi har for dette systemet, og ville på samme tid fjernet samfunnsnyttens relatert til økt nettverksrobusthet den nåværende traseen bidrar med.

Sør for YHNP

Dersom vi ruter sør for nasjonalparkene og verneområdene (se kart 2) må vi øke vi lengden på forgreningen med 40km og optisk lengde i nordlig retning med minst 57km. Ettersom de optiske lengdene mellom hvert landingspunkt allerede er maksimert vil et slikt tillegg forringe de optiske egenskapene til forgreningen til en slik grad at den ikke lengre gir mening grunnet for høy forsinkelse, for lav signalstyrke og for lav datakapasitet. Dersom vi ruter kun utenfor YHNP, men innenfor Kosterhavet nasjonal park og Kosterfjorden – Väderöfjorden verneområde, må vi over på grunnere vann hvor bunnforholdene er slik at den vil mest sannsynlig ikke vil muliggjøre nedspyling. Ettersom en slik trasé må gjennom grunnere vann er også verneverdiene antatt større enn i nåværende trasé, og en eksponert kabel i dette området vil også kunne være til hinder for andre brukere av sjøbunnen (som fiske og fritidsaktiviteter)"

Miljødirektoratet vurderer med dette at alternativ lokalisering er tilstrekkelig vurdert og legger til grunn at det ikke finnes alternativ lokalisering i dette tilfellet så lenge fiberkabelen skal legges i sjø for å skape redundans til det landbaserte nettverket, og vi viser til ovennevnte gjennomgang.

Vi har etter dette vurdert at det er nødvendig å legge fiberkabelen i nasjonalparken for å oppnå den vesentlige samfunnsinteressen, herunder at det ikke finnes alternativ lokalisering.

Hvorfor mener Miljødirektoratet det er riktig å gi dispensasjon i denne saken?

Selv om minimumsvilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, gir loven klager ikke krav på å få en dispensasjon. Bestemmelsen er en kan-bestemmelse og dette innebærer at vi må vurdere konkret om vi skal gi dispensasjon. I vurderingen vil blant annet omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av tiltaket være relevant. Det er også relevant å vurdere om det vil ha negativ påvirkning på verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden.

Når tiltaket anses som en vesentlig samfunnsinteresse taler dette i seg selv for at dispensasjon bør gis. Den aktuelle ruten ligger hovedsakelig i områder som allerede er påvirket av annen bruk som bunntåling. Det understrekes at tråling er tillatt etter verneforskriften i store deler av nasjonalparken etter en interesseavveining da området ble vernet. Slik påvirkning innebærer ikke at annen virksomhet som har mindre skadepotensial uten videre kan skje. Vernebestemmelsene blir avgjørende for hva slags type påvirkning som tillates i nasjonalparken.

Vi har vurdert at det er noe usikkerhet mht. hva den samlede belastningen fra legging av sjøkabelen og andre påvirkningsfaktorer vil være, jf. naturmangfoldloven § 10. Tatt i betraktning det som er sagt over, vurderer vi at leggingen av sjøkabelen mest sannsynlig vil være en mindre tilleggsbelastning sammenlignet med annen bruk. Det er videre grunn til å tro at fauna i fiberkabeltraseen vil rekoloniseres etter noe tid.

Kabeltraseen er foreslått lagt utenom restriksjonssoner i nasjonalparken og utenom registrerte sårbare og verdifulle forekomster av naturtyper i Naturbase, med unntak av en korallforekomst sør for Akerøya som må hensyntas dersom det gis en tillatelse. Vi har vært i kontakt med Frithjof Moy ved Havforskningsinstituttet som vurderer at korallforekomsten kan hensyntas ved å holde god nok avstand.

Vi har videre gjort en vurdering av om en tillatelse i dette tilfellet skaper presedens for senere saker, slik at den samlede belastning øker som følge av ytterligere behov for legging av sjøkabler fra andre aktører, jf. naturmangfoldloven § 10. Dette er et hensyn som har vekt i den skjønsmessige vurderingen av om tillatelse bør gis. Vi vurderer at faren for presedens er mindre enn i mange andre tilfeller ettersom terskelen for dispensasjon generelt er høy og om vilkårene er oppfylt må bero på en konkret vurdering av samfunnsinteressen i det enkelte tilfellet. Når vilkårene for å kunne gi dispensasjon i denne saken vurderes å være oppfylt, bygger det på en konkret vurdering av denne saken. Eventuelle senere søknader må vurderes ut fra nødvendigheten av ytterligere sjøkabler når det blir lagt ned en kabel som omsøkt.

Miljødirektoratet har etter en helhetsvurdering kommet til at det bør gis dispensasjon til nedlegging av fiberkabelen som omsøkt etter naturmangfoldloven § 48.

Vurdering av vilkår som bør stilles

Legging av fiberkabelen må skje på en måte som på best mulig måte hensyntar naturverdiene på og i sjøbunnen i samsvar med prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Etter det opplyste, skal bruk av capjet som omsøkt være den miljømessige mest skånsomme måten å legge fiberkabelen på. Vi har ikke kunnskap om andre metoder som er mer skånsomme.

Klager mener at capjeten kan manøvreres utenom sårbare naturverdier som eventuelt måtte oppdages på kamera under nedspylingen. Det må derfor stilles som vilkår om at nedspylingen av fiberkabelen skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene i nasjonalparken. Det skal unngås skade på biologisk viktige områder, kulturminner og geologisk viktige områder.

Tiltaket skal videre gjennomføres slik at korallforekomsten sør for Akerøya ikke blir skadet og vi vurderer at det bør settes vilkår for å hindre dette. Frithjof Moy ved Havforskningsinstituttet har på forespørsel gitt en ekspertuttalelse i e-post 21.11.2023 hvor han anbefaler en avstand på 200 m mellom korallrevet og sjøkabelen. Vi vurderer ut fra dette at legging av kabelen på sjøbunnen må skje i en avstand på 200 m fra forekomsten. Tiltakshaver må selv vurdere om det er mulig å nedspyle kabelen her, eller om kabelen pga. sjøbunnforholdene må ligge oppå sjøbunnen. Dersom den skal ligge på sjøbunnen og det er behov for tildekning, skal det brukes stedegne masser. Korallforekomsten er kartfestet i kartutsnitt som er vedlagt vedtaket.

Strekket som angitt som 21.37 – 24.45 består av en del stein, grus og berg og kan ha naturverdier som ikke er registrert. Miljødirektoratet har vurdert hvordan en sjøkabel bør legges i dette området. Vi har kommet til at for formålet er det viktig at sjøkabelen ikke ligger eksponert oppå bunnen, men også her spyles for best beskyttelse om mulig.

Vi oppfatter at sjøkabelen er planlagt lagt i år. Dersom det likevel skulle bli endringer i klagers planer settes det som vilkår at sjøkabelen legges i tidsrommet september-april for å unngå forstyrrelser på havbunn i vekstsesong. Tiltaket skal være igangsatt senest tre år fra denne dispensasjonen ble gitt.

Videoopptak, lydopptak, skanninger og kartlegginger over havbunnen skal gjøres tilgjengelig for forskning og forvaltning.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Terje Qvam
seksjonsleder

Kopi til:

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
NASJONAL KOMMUNIKASJONSMYNDIGHET

Postboks 325
Postboks 93

1502 MOSS
4791 LILLESAND

Vedlegg

Kartutsnitt fra Frisk Oslofjord-prosjektet viser geologiforhold i området (kilde: NGU). Stjerne viser korallrevet ved Djupekrakk (posisjon 59.0242N, 10.8673Ø) sør for Akerøya.

Statsforvalteren i Agder

19 DES. 2023

Ræet Nasjonalparkstyre
Postboks 504
4804 Arendal

405.81.22

Uttalelse til N0r5ke Fibre sin søknad om sjøkabel (fiber) mellom Bergen-Oslo, oppdatert trase for delstrek 9, Arendal-Larvik

Fiskeridirektoratet sender sikker digital post, og du vil kunne få all post til din digitale postkasse i Altinn eller til din private digitale postkasse (Digipost eller e-Boks). Samtidig sender vi deg en sms eller e-post og gir beskjed om at det ligger post fra Fiskeridirektoratet i din digitale postkasse. Virksomheter kan lese dokumentet elektronisk i Min meldingsboks på www.altinn.no via rollen Post/arkiv. Informasjon om roller og tilgangsstyring ligger under Profiler, roller og rettigheter i Altinn. Varsel sendes til registrert sms eller e-postadresse. Dokument som ikke er åpnet i Altinn innen 2 virkedager etter at det er tilgjengelig i meldingsboksen, blir skrevet ut og sendt via Posten. Privatpersoner vil bli distribuert til mottakers meldingsboks i Altinn, eller til valgt digital postkasse hos Digipost eller e-Boks. Dersom du ikke har valgt en digital postkasse, kan det gjøres her: <http://www.norge.no/nb/velg-digital-postkasse> Privatpersoner oppfordres til å oppdatere Kontaktregisteret. Dette er tilgjengelig på: <http://www.norge.no/nb/oppdater-kontaktinformasjon> Privatpersoner vil da bli varslet via sms eller e-post om at dokumentet kan leses i den valgte postkassen. Dokument som ikke er åpnet i Altinn eller valgt digital postkasse innen 2 virkedager etter at det er tilgjengelig i meldingsboksen, blir skrevet ut og sendt via Posten. Mer informasjon om SvarUt (sikker digital sending av post) finner du på: <http://www.ks.no/fagomrader/utvikling/digitalisering/svarut/mottak-av-post-gjennom-svarut/>

Kystverket
Att: Lasse Aase Tønnessen
Postboks 1502
6025 ÅLESUND

Uttalelse til N0r5ke Fibre sin søknad om sjøkabel (fiber) mellom Bergen-Oslo, oppdatert trase for delstrek 9, Arendal-Larvik

Vi viser til brev 6.11.2023 om ovennevnte søknad om fiberkabel i sjø.

Bakgrunn

Kystverket og søker har besluttet å dele søknaden opp i delstrek, hvor denne delen gjelder mellom Arendal og Larvik. I tillegg er deler av trase for delstrek 8 endret noe.

I brev datert 21.10.2022 og 15.12.2023 pekte Fiskeridirektoratet bl.a. på viktigheten av å unngå å legge sjøkabel i reketrålfelt o.a. fiskeområder. Alternativt må kabel være absolutt overtrålbart og ikke til hinder for aktuelle fiskerier. Videre må man avklare sjøkabel med eierinteresser bak eventuelle berørte akvakulturanlegg. Vi anbefalte også å avtale møter om de enkelte delstrek med aktuelle lokale fiskere/fiskerlag/Sør-Norges Fiskerlag, for å avklare nærmere hva som er gunstigst mulig kabeltrase med tanke på fiskeriene.

Ifølge søker vil nedleggingen foregår fra skip, der kablet nedsenkes med et lodd og så spyles ned av en ROV med «sverd» med vanddyser. Ved sandbunn vil traseen lukkes nesten umiddelbart (innen få dager), mens ved leire/slam så kan det ta noe lengre tid. Nedspylingen sikrer at fiberkablet ikke havner i konflikt med fiskeri eller dregging, og metoden med nedspyling med vanddyser gir svært lite påvirkning av havbunnen. Spylegrøften er 26 cm bred, og CapJet ROV har liten påvirkning på havbunnen ettersom den drives frem av vannjet. Kablet vil spyles ned på dybder mellom 100 og 150 cm. Kablet er 27 mm i ytre diameter, og er således av en svært beskjeden størrelse.

Fiskeridirektoratets rolle

Fiskeridirektoratet skal ivareta marine ressurser samt bidra til at fiskeri- og havbruksnæringen har tilstrekkelig rammevilkår. Vi har på denne bakgrunn vurdert søknad og tiltak ut fra fiskeri- og havbruksinteresser, deriblant marint biologisk mangfold.

Vurdering og merknader

Vi forutsetter at tiltaket er avklart/vil avklares på lovmessig måte etter plan- og bygningsloven (pbl) av de aktuelle kommuner langs omsøkt ledningstrase, og at kommunene med det har avklart/vil avklare eventuelle konflikter med fiske, fangst, akvakultur og ressursgrunnlaget,

som gytefelt, tareskog, skjellsand mv. samt øvrige allmenne interesser, gjennom vurdering av søknadsplokt etter pbl §§ 20-1 bokstav a og 20-2, forholdet til arealplaner samt naturmangfoldloven. Fiskeridirektoratet har for ordens skyld vurdert søknaden etter havne- og farvannsloven, og ikke etter annet relevant lovverk.

Den aktuelle ledningen vil berøre enkelte fiskeplasser, gyteområder og verdifulle naturtyper som tareskog og ålegras langs traseen. Fiskeri- og havbruksinteresser er registrert i Fiskeridirektoratets kartverktøy, Yggdrasil: <https://portal.fiskeridir.no/plan>. Vi forutsetter at skissert trasé for delstrekket Arendal-Larvik, som fremstilt i mottatt Shape-fil i Kystinfo, følger nøyaktig antydning/prosjektert trasé der, og at man i vedtak «låser» tillatelsen til etterrettelig trase.

Søker har samarbeidet med bl.a. Sør-Norges Fiskerlag om endelig valg av omsøkt trase og tiltaket skal være avklart med lokale fiskere/fiskerlag via Sør-Norges Fiskerlag, bl.a. om trålfelt, notfiske o.a. fiskerier i farvannet langs omsøkt trase. Vi forutsetter at tiltakshaver har fortsatt god dialog med aktuelle fiskerier underveis i anleggsprosessen, og at fiskerlag mottar kopi av vedtak i sakens anledning. Vi kan ikke se at det er akvakulturlokaliteter som kan bli berørt av dette delstrekket.

Under forutsetning av at de opplysningene vi har fått framlagt er korrekte og fullstendige, og at valgt/planlagt trase lar seg gjennomføre, kan vi ikke se at de interesser vi er satt til å ivareta vil kunne berøres i særlig negativ grad av tiltaket, slik det nå framkommer av sist mottatt dokumentasjon - dersom det stilles relevante vilkår for gjennomføring. Ideelt sett bør særlig inngripende/omfattende arbeid utføres utenom mest aktive gyteperioder, jf. nærmere informasjon i Yggdrasil og Kystinfo. Videre er det viktig å unngå skade på og tap av redskap og utstyr som benyttes i fiskeri- og/eller akvakulturvirksomhet i farvannet.

Det følger uansett en fordel med eventuell tillatelse etter hfl, som gjør at eventuelle skader og ulemper, som måtte følge av det aktuelle tiltaket, ikke bør bæres av andre enn tiltakshaver. Det må derfor stilles vilkår for å unngå skade, fare, forringelser, forhindre restriksjoner mv. i det farvannet som berøres av tiltaket, jf. hfl § 16.

Vi ber om at det ved eventuell tillatelse settes vilkår i tråd med følgende:

- Ledning/kabel med lodder eller andre forankringer må utformes slik at fiskeredskaper ikke hefter, og slik at kabel er absolutt overtrålbar og ikke er til hinder for utøvelse av annen type fiske.
- Alle arbeider som skal foretas i forbindelse med en eventuell tillatelse, må gjennomføres på en så skånsom måte som mulig, slik at det omkringliggende miljø i så liten grad som mulig påvirkes.
- Kabelen må fjernes når den ikke lenger er i bruk.
- I anleggsfasen må det være dialog/kontakt/varsling med/av lokale fiskere/fiskerlag, eventuelt via Sør-Norges Fiskerlag, om aktuelt fiske i anleggsperioden.

Fiskerne er ellers opptatt av at slike ledninger ikke skal kunne medføre restriksjoner for tradisjonelt fiske der sjøledninger legges, at fiskere ikke uten videre kan holdes ansvarlig for skader som måtte bli påført ledninger under utøvelse av fiske, at ledninger ikke blir hengende i vannskiktet, og at ledningens posisjoner må bli lagt inn på offentlig tilgjengelig sjøkart.

Vi vil videre opplyse om at tiltakshaver kan bli erstatningspliktig dersom ledninger forårsaker skade på fiskeredskap eller tap av fangst.

Vi ber generelt om at sjøledninger primært blir lagt utenom registrerte ålegrasenger. Sjøledninger må ellers legges mest mulig varsamt, og uten å graves eller spyles ned i, eller nær, ålegrasforekomster.

Vi forutsetter at eventuell uttalelse fra lokale fiskere/fiskerlag/Sør-Norges Fiskarlag blir tatt hensyn til i vedtak om tillatelse. Vi ber videre om kopi av vedtak til Sør-Norges Fiskarlag.

Vi kan ellers ikke se at endret trase for delstrek 8 vil kunne berøre fiskeri- og havbruksinteresser i mer negativ grad enn tidligere.

På ovennevnte grunnlag vil vi ikke motsette oss at det gis tillatelse for tiltaket etter hfl § 14.

Vi ber om kopi av vedtak i saken.

Med hilsen

Tom Hansen
seksjonssjef

Knut Kristian Skjolden
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Kystverket Postboks 1502 6025 ALESUND

Kopi til:

Arendal Kommune	Postboks 123	4891	Grimstad
Kragerø Kommune	Postboks 128	3791	Kragerø
Larvik Kommune	Postboks 2020	3255	Larvik
Raet Nasjonalparkstyre	Postboks 504	4804	Arendal
Risør Kommune	Postboks 158	4952	Risør
Statsforvalteren I Agder	Postboks 504	4804	Arendal
Statsforvalteren I Vestfold Og Telemark	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Sør-Norges Fiskarlag	Postboks 936	6001	Ålesund
Tvedestrand Kommune	Postboks 38	4901	Tvedestrand

Arkivsaksnummer: 2023/3948-20

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 07.11.2024

Utvalg

Utvalgssak Møtedato

Raet nasjonalparkstyre

Saksframlegg - revidert søknad om fiberledning - Raet nasjonalpark - sjøkabel - ny fibertrase mellom Bergen og Oslo - N0r5ke Fibre AS

Innstilling fra forvalter

--- slutt på innstilling ---

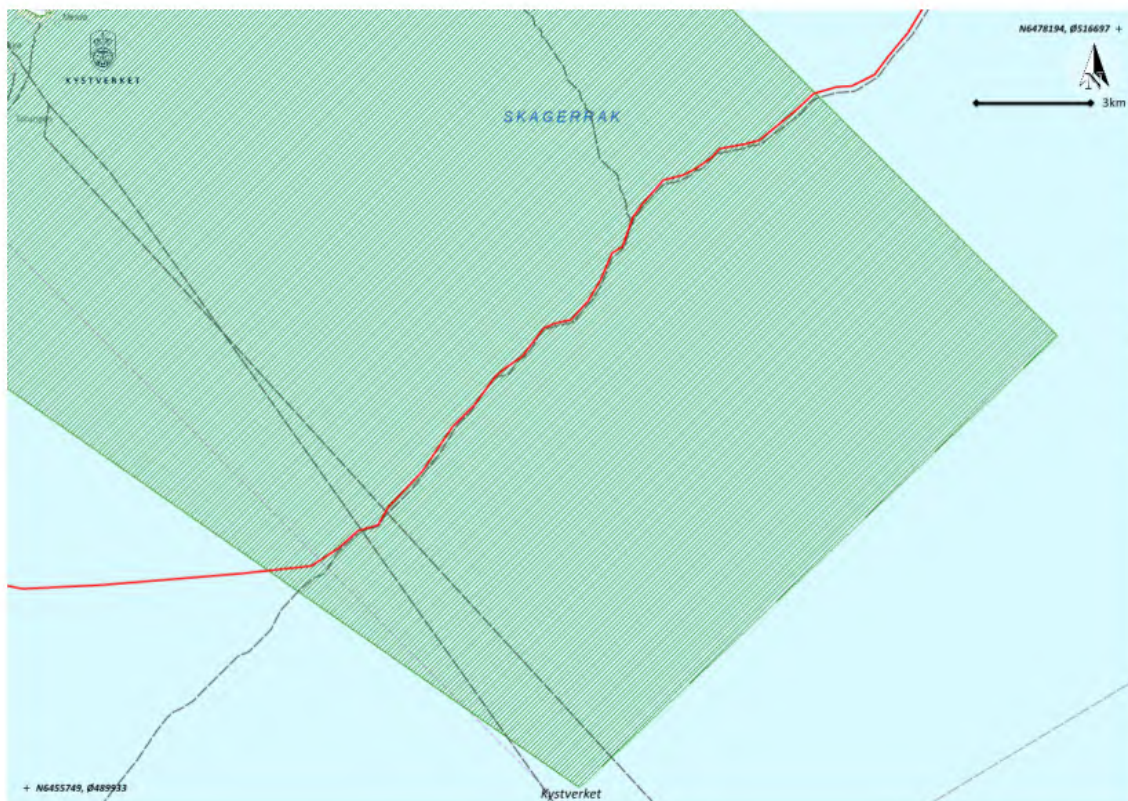
Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Vedtak i klagesak om legging av fiberkabel i Ytre Hvaler nasjonalpark 1 (1)
- 2 Uttalelse - Raet nasjonalpark - Arendal - Larvik - delstrekk 9 - fiberoptisk sjøkabel mellom Bergen og Oslo - N0r5ke Fibre AS
- 3 Saksframlegg - revidert søknad om fiberledning - Raet nasjonalpark - sjøkabel - ny fibertrase mellom Bergen og Oslo - N0r5ke Fibre AS
- 4 Kopi - stadfestet - Færder nasjonalpark - legging av undervanns fiberoptisk ledning - N0r5ke Fibre AS
- 5 Raet nasjonalpark 12.07.24.pdf
- 6 Re: Svar: Dispensasjonssøknad fiberledning gjennom Raet nasjonalpark, N0r5ke Fibre AS

Saksopplysninger

N0r5ke Fibre AS søker om tillatelse til å legge fiberkabel gjennom Raet nasjonalpark. Kontaktperson er Rasmus Tømmerås Vik. Kabelen er av typen Minisub SA 192 og er 27 mm tykk og søkes lagt tvers over nasjonalparken 4 nautiske mil (nm) fra fastlandet og ca 400 meters dyp. Lengde gjennom Raet np er anslått til ca 21 km.

Traseen er opplyst å være tilsvarende den som ble brukt av Tampnett da de la sin NorFestkabel i 2023-24. Norkyst er selskapet som vil stå for undersøkelser av havbunnen for å finne egnet bunn for nedspyling langs traseen, ettersom det ikke er ønskelig å legge fiberkabelen eksponert på hardbunn.

Fiberkabelen skal legges ned i sedimentene på ca 120-150 cm dybde og skal spyles ned med en vannjettdrevet undervannsdroner. Spylegrøften er på ca 26 cm. Dronen har en navigeringsradius på 5 m.

Søknaden inkluderer en ønsket trase, og som følger nokså tett på en eksisterende trase benyttet av Tampnet. De vil på denne måten unngå viktige geologiske og biologiske områder. De har ikke planlagt egen bunnundersøkelser, men det har vært drøftet om man kan kjøpe bunnkartleggingsdata fra Tampnett.

Kabelen nedsenkes med et lodd og så spyles ned av en ROV med «sverd» med vanddyser. Ved sandbunn vil traseen lukkes nesten umiddelbart (innen få dager), mens ved leire/slam så kan det ta noe lengre tid. Nedspylingen sikrer at fiberkabelen ikke havner i konflikt med fiskeri eller dregging, og metoden med nedspyling med vanddyser gir svært lite påvirkning på havbunnen. Spylegrøften er 25 cm bred, og CapJet ROV har liten påvirkning på havbunnen ettersom den drives frem av vannjet. ROV veier 300-600 kg. F

Fiberkabelen er planlagt fra Oslo til Bergen og skal innom en rekke byer langs kysten.

Hjemmelsgrunnlag

Verneformål – forskrift

Raet nasjonalpark ble vernet ved kgl. res. av 16.12.2016. For verneområdet gjelder *Forskrift om vern av Raet nasjonalpark, i Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner i Aust-Agder fylke*, heretter kalt verneforskriften.

Formålet med Raet nasjonalpark fremgår av verneforskriften § 1, som lyder:

Formålet med nasjonalparken er å bevare et større naturområde uten tyngre inngrep med egenartede og representative økosystemer, mange godt bevarte kvartærgeologiske forekomster etter siste istid, og med særlig vekt på plantelivet, dyrelivet, naturtyper, kystlandskapet med sjøoverflaten og kulturminner knyttet til Aust-Agders kystområde både på land og i sjø. For de marine delene er formålet særlig å ta vare på det undersjøiske landskapet med tilhørende marine arter og marine naturtyper som israndsavsetninger, skjellsandforekomster, bløtbunnsområder, ålegras- og undervannsenger, tareskog og gyteområder for fisk.

§ 3 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger(...), anlegg og innretninger herunder anlegg for energiproduksjon og oppdrett/akvakultur, sleping av redskap på sjøbunnen, (...), fremføring av luft-, vann-, sjø- og jordledninger, gass- eller oljeledninger, (...). Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende. Fjerde ledd:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

l. innlegging av strøm, vann og avløp til boliger og fritidsboliger, i samsvar med retningslinjene i forvaltningsplanen.

m. oppgradering samt fornying av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt for virksomheter innenfor nasjonalparken.

§ 11. Generell dispensasjonsbestemmelse

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsplan

I utkast til forvaltningsplan for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde av 16.12.17, punkt 3.3.6 er det ikke gitt retningslinjer for denne typen tiltak.

Naturmangfoldloven

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, bl.a. når forvaltningsmyndigheten fatter vedtak om dispensasjon etter verneforskriften. Dette gjelder prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11) og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

§ 48.(dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Presedens

Det er noen grad av presedens på denne typen saker ettersom det har kommet inn to separate søknader i løpet av 2022-23. Det kan trolig komme flere ettersom for eksempel havvind og andre typer installasjoner er planlagt i Skagerak, og flere aktører vil ha eget nettverk. Tampnett fikk dispensasjon til nedleggelse av fiberkabel i 2023, og denne ble ferdigstilt i 2024. De utførte en detaljert kartlegging av havbunn med sonar og kamera i forkant for å finne egnet trase og overleverte data til Havforskningsinstituttet. Også områder med bunntrålforsbud ble kartlagt som en bonus.

Vurdering

Tiltaket faller ikke inn under tiltak som kan søkes om etter verneforskriften § 3. Tiltaket må derfor vurderes etter unntaksbestemmelsen i verneforskriften § 11, som viser til naturmangfoldsloven § 48.

Denne typen tiltak vil klart stride mot verneformålets formål og kunnet forringe verneverdiene, ettersom havbunnen er vernet mot alle former for inngrep og deler av havbunnen som er omsøkt er antatt å være urørt.

Det er forvalters vurdering etter samtaler med Kommunal- og Distriktsdepartementet (KDD) i saken om fiberkabel fra Tampnet i 2023 at det foreligger en vesentlig samfunnsinteresse i etablering av fiberkabel både for utvikling av næringer, kommunikasjon og sikkerhet. Dette understøttes også av vedtaket fra Miljødirektoratet av november 2023 som omgjør avslaget fra Ytre Hvaler på bakgrunn av samfunnsinteresse. Som det også står beskrevet i samme vedtak fra Miljødirektoratet så vil det ikke nødvendigvis være vesentlig samfunnsinteresse ved nye søknader ettersom behovet for fiberstruktur kan bli vurdert som dekket:

Vi har videre gjort en vurdering av om en tillatelse i dette tilfellet skaper presedens for senere saker, slik at den samlede belastning øker som følge av ytterligere behov for legging av sjøkabler fra andre aktører, jf. naturmangfoldloven § 10. Dette er et hensyn som har vekt i den skjønsmessige vurderingen av om tillatelse bør gis. Vi vurderer at faren for presedens er mindre enn i mange andre tilfeller ettersom terskelen for dispensasjon generelt er høy og om vilkårene er oppfylt må bero på en konkret vurdering av samfunnsinteressen i det enkelte tilfellet. Når vilkårene for å kunne gi dispensasjon i denne saken vurderes å være oppfylt, bygger det på en konkret vurdering av denne saken. Eventuelle senere søknader må vurderes ut fra nødvendigheten av ytterligere sjøkabler når det blir lagt ned en kabel som omsøkt.

Miljødirektoratet har også oppretthold et avslag fra styret i Færder nasjonalpark der de støtter styrets vurdering av at tiltaket påvirker verneverdiene nevneverdig. Og så :

Miljødirektoratet legger derfor til grunn at legging av fiberkabel *kan* være en vesentlig samfunnsinteresse, men at dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

I saksfremlegget og Miljødirektoratets behandling i Færder NP problematiseres det at kabelen skal legges tett på sårbare arter og naturtyper, og delvis på hardbunn. Her har søker (Norske Fibre AS) vist til at de ikke kan legge fiberkabel i samme trase som Tampnett (utenfor Færder NP) ettersom dette medfører økt sårbarhet ved skade/brudd på kablene i samme trase. Forvalter stiller derfor spørsmålstegn ved hvorfor man kan legge i samme trase i Raet nasjonalpark. Gjentatte henvendelser om behovet for marine undersøkelser har ikke gitt noen konkrete svar fra søker, og så vidt forvalter er informert er det ikke avtalt hverken undersøkelser eller kjøp av bunndata fra andre aktører.

Verneverdiene i området er stort sett ukjente ettersom ingen systematiske kartlegginger er gjort utenfor den kystnære sonen med unntak av trasekartleggingen utført av Tampnett og noen Stereo-video rigger med kamera som dokumenterer fauna på havbunn punktvis. I den kystnære sonen er det kartlagt naturtyper etter håndbok 13 i 2008 og det er kartlagt gyteområder for torsk.

Det er kartlagt rekefelt, men dette er i pelagiske områder. En del artsregistreringer i artsdatabankens kart viser pigghå (VU), ål (CR) torsk, dvergulke, flekket fløyfisk, havabbor, havkaruss, lange, havbrasme, hyse, kolmule, hvitting og tykkleppet multe. Området er gjenstand for tråling etter reker.

Søker har lagt til grunn at området skal undersøkes før man fastsetter endelig trase med tanke på å unngå verneverdier og for å finne egnede bunnsedimenter, men har ikke lagt frem konkret plan for dette. Kunnskapsgrunnlaget (§ 8 nml) er dermed svakt på det nåværende tidspunkt. Som en forutsetning av innhenting av kunnskap så vil føre-var prinsippet tillegges stor vekt (§ 9 nml).

Samlet belastning på verneverdiene (§ 10 nml) er ukjent, men det var i følge KDD liten sannsynlighet for tilsvarende tiltak (jf behandling av søknad fra Tampnett). Denne søknaden viser at det kan være en større samlet belastning av denne typen tiltak en først antatt. Ved å finne en trase som omgår eventuelle viktige verneverdier vil belastningen minimeres så langt mulig, men det stilles spørsmål ved ulike vurderinger av robusthet ved bruk av felles trase jf Færder NP og Raet NP.

Eventuelle kostnader knyttet til miljøforringelser skal dekkes av tiltakshaver jf nml § 11, dette gjelder for eksempel opprydding av trase. Omsøkt tiltak anses i dette tilfellet, som i tråd med prinsippet om å benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder ettersom dette er mest mulig skånsom teknologi tilgjengelig (utsagn fra søker) jf nml § 12.

Gjennom vilkår og nøye planlegging av trase etter kartlegging kan man sikre at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Det er dessuten en vesentlig samfunnsinteresse i utvikling av fibernettverk jf Miljødirektoratets og andre aktørers vurderinger. Forvalter mener at kablene enten må legges tett opptil hverandre dersom man skal benytte bunnundersøkelser fra Tampnett som kunnskapsgrunnlag – men i følge saksbehandling i Færder NP er dette ikke aktuelt fordi kablene da blir sårbare for skade/brudd samtidig. Alternativet er nye bunnundersøkelser.

Forvalter mener at vesentlig samfunnsinteresse er dekket av den eksisterende kabelen som allerede er lagt og som har svært høy kapasitet

Konklusjon

Forvalter anbefaler Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde å gi avslag på søknad om tillatelse til legging av fiberkabel med hjemmel i verneforskriften §§ 3 og 11.

Norske Fibre AS
Sørkedalsveien 6
0369 Oslo

Trondheim, 29.10.20244

Deres ref.:
Rasmus T. Vik

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/3848

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vedtak i klagesak om undervanns fiberoptisk ledning i Færder nasjonalpark

Vi viser til klagen på Færder nasjonalparkstyre sitt vedtak 19.09.2023. Klagesaken ble oversendt fra nasjonalparkstyret 01.12.2023. Miljødirektoratet beklager lang saksbehandlingstid.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Færder nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på søknad om legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé.

Naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ gir ikke grunnlag for dispensasjon til legging av undervanns fiberoptisk ledning i Færder nasjonalpark.

Vilkåret i naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ om at tiltaket er "nødvendig" vurderes ikke å være oppfylt for omsøkt trase gjennom nasjonalparken.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Norske Fibre AS sendte den 19.04.2023 søknad om legging av fiberkabel gjennom Færder nasjonalpark.

I søknaden vises det til at Norske Fibre er en nøytral tilbyder av mørk fiber som iht. NOU 2015:13 "*Digital sårbarhet – sikkert samfunn — Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden*" er vurdert som kritisk infrastruktur. Fra tidligere har Norske Fibre bygget ut en undervanns optisk sjøkabel mellom Bergen og Trondheim, og basert på anbefalingene i NOU 2015:13 og Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet (NKOM) sine anbefalinger i 2022-rapporten "*Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030*" er det utarbeidet detaljerte planer for videre utbygging av fibernettnettet fra Bergen til Oslo.

Det vises i søknaden til at mørk fiber, den underliggende råvaren for å transportere data mellom destinasjoner som f.eks. mobil-signaler og internett, er å regne som kritisk infrastruktur, da den er absolutt nødvendig for å sikre vesentlige samfunnsinteresser og nasjonal sikkerhet. I lys av den stadig økende bruken og avhengigheten av internett og mobilsignaler de siste årene, er det blitt mer og mer viktig med redundante og separate føringsveier for å sikre best mulige oppetider på det norske fibernettnettet.

Norske Fibre viser til at NKOM nå stiller strengere krav til redundante føringsveier og separate linjer inn til viktige knutepunkter i Norge. Legging av en ny fibertrase, uavhengig fra eksisterende føringsveier, mellom Bergen og Oslo, vil gjøre at nettverksstrukturen på dette strekket blir svært mye sikrere mot evt. nedetider. Dette har både sikkerhetsmessig betydning for landets største aktører, og andre kunder i ledningen, men også stor betydning for nasjonal sikkerhet med tanke på oppetider på Norges fibernettnett. Dette gjelder både for kunder av aktørene, samt kritiske offentlige aktører/instanser (Forsvaret, Forskning, helsevesenet, nødnettet, m.m.). Videre vises til at den andre aktøren som skal legge fiberkabel i området planlegger å legge denne i den smale traseen mellom Ytre Hvaler nasjonalpark og Færder nasjonalpark. Bunndata viser at det er en bratt grop akkurat på det smaleste punktet, noe som vil føre til at det ikke lar seg gjøre å legge to kabler med nok avstand imellom. NKOM stiller krav til at slike føringsveier skal holdes separat, noe som ikke vil la seg gjøre dersom begge kablene skal ligge mellom nasjonalparkene.

Planlagt ledning er av typen Minisub SA 192 som har en diameter på 27 mm inkludert armering, og en vekt i vann på 1,3 kg pr. meter. For minst mulig påvirkning på sjøbunnen er kabelen tenkt lagt rett på sjøbunnen, ikke nedspylt. Det er kun planlagt at kabelen skal spyles ned der denne er i konflikt med fiskeriinteresser i form av aktive redskap.

Færder nasjonalparkstyre ba i brev 13.06.2023 om ytterligere opplysninger til søknaden. Nasjonalparkstyret ba om en nærmere redegjørelse for nasjonal strategi for fiberkabel i Oslofjorden. Videre ba nasjonalparkstyret om en nærmere redegjørelse for hvorfor det ikke lar seg gjøre å legge fiberkabel utenfor nasjonalparken. I tillegg ba styret om en nærmere beskrivelse av hvor kabel skal legges på sjøbunn og hvor den er tenkt spylt ned, og en redegjørelse for eventuell forurensning i forbindelse med tiltaket, og tiltakets påvirkning på miljøet.

Norske Fibre har i tilleggsinformasjon til søknaden 28.06.2023 redegjort for nasjonal strategi for fiberutbygging med utgangspunkt i samfunnets økte avhengighet av IKT, som også gjør samfunnet mer sårbart for svikt og angrep på grunn av utilstrekkelig IKT-sikkerhet. Det vises til NOU 2015:13 som definerer sårbarhet som *"et uttrykk for de problemer et system får med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, samt de problemer systemet får med å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen er inntruffet"*. Utredningen omtaler blant annet utilsiktede hendelser og viser til at en av de sju strategiske prioriteringene i Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet som ble lansert i 2012, var å "styrke IKT-infrastrukturen". I utredningen konstateres viktigheten av ekomnett og tjenester, hvorav mørk fiber (den kritiske infrastrukturen) er den underliggende faktoren. Det redegjøres videre for NKOM-rapport *"Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030"* og Meld. St. 28 (2020-2021) – Vår felles digitale grunnmur.

Norske Fibre redegjør videre for behovet for utbygging i Oslofjorden, og hvorfor omsøkt trasé er den optimale løsningen, og vurderinger av mulig trasé utenfor nasjonalparken. I området mellom Færder nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark er en korridor med bredde på 200 meter, hvor helningen på sjøbunnen går fra 30 til 100 meter. Ved legging av sjøkabel legges denne på det dypeste punktet langs traseen, fordi den på sikt vil kunne skli ned langs bratte helninger, og i verste fall henge i frispenn. I denne korridoren har også annen leverandør planlagt kabel, som går mot land ved Moss, mens omsøkt kabel skal gå mot land ved Horten. For å oppnå fremføringsdiversitet er det viktig at fibertraseer som leverer transmisjonsnett holdes fysisk adskilte, sånn at det ved uhell eller skade ikke skal bli bortfall av flere kabler samtidig. Det vil derfor ikke la seg gjøre å legge mer enn en fiberkabel mellom nasjonalparkene. Dette er bakgrunnen for ønsket trasé. Det vises videre til det økonomiske aspektet, og at en "omvei" vil føre til store ekstrakostnader. Videre redegjøres det for prosessen med legging av kabel, og nedspyling av denne, og for vurderinger gjort ved valg av trasé. Det vises til at tiltaket ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, og at utbyggingen i tillegg faller innenfor alternativene "dersom sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig", jf. NKOM-rapportens målbilder.

I brev av 18.07.2023 har nasjonalparkstyret bedt om en mer detaljert beskrivelse av nøyaktig trasé og naturverdiene rundt denne.

I brev av 25.08.2023 har Norske Fibre lagt ved detaljert kartutsnitt for omsøkte trasé. I tillegg er det vist til at materialene i kablene ikke er av forurensende materialer, og inneholder ikke substanser som kan skade miljøet eller være ødeleggende for faunaen i sjøen. Med sin tynne og runde form dekker kabelen et svært lite areal av sjøbunn og i myke bunnmasser vil den etter kort tid synke ned i massene og bli tildekket av naturen selv. På steder med hardere bunn vil rur og andre organismer feste seg til kabelen og over tid gi kabelen er overdekning samtidig, som tilgroingen fester den til bunnen og holder den på plass. Bruk av bunnkart og legging med ROV sikrer også at kabelen vil få en optimal rute hvor den følger bunnprofilen med et jevnt bunnstrekk over hele trasélengden. Leggemetoden gjør at man unngår heng og spenn og tyngden av kabelen vil holde den stabilt på sjøbunn. En sjøkabel, som ligger stabilt og uten bevegelse på sjøbunn vurderes å ikke gi negativ påvirkning på hummerbestanden eller påføre sårbar natur skader. Så langt søker kjenner til er det ingen dokumentasjon på at sjøkabler er ødeleggende for miljøet eller for fremveksten av flora og fauna på sjøbunn.

Vedtaket fra nasjonalparkstyret

Færder nasjonalparkstyre avsto søknaden i møte 19.09.2023. Styrets vurdering var at vilkårene for å gi dispensasjon etter verneforskriften ikke var til stede, da tiltaket vurderes å stride mot verneformålet og kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Nasjonalparkstyret viser til formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark, og at etter verneforskriften § 3 skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, og at området er vernet mot inngrep av enhver art.

Styret viser til at nasjonalparken omfatter et stort mangfold av naturtyper og miljøforhold som gir grunnlag for en rik og mangfoldig flora og fauna, både på grunt og dypt vann. Med sin plassering i det sentrale Skagerak og nord for Kattegat, er nasjonalparken influert av både utstrømmende

vann med lavere saltholdighet fra Østersjøen og av saltere vann fra kyststrømmen. Den hydrografiske variabiliteten er stor i området. Færder nasjonalpark ligger nær Ytre Hvaler nasjonalpark, men skiller seg fra Ytre Hvaler på flere områder, blant annet at området omfatter flere marine kystvannstyper, og har også en mer beskyttet skjærgård og dermed en stor utbredelse av grunne, beskyttede naturtyper, med både bløt bunn (sand/mudder) og hard bunn (fjell og stein). Det er satt forvaltningsmål i forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark, blant annet at viktige marine naturkvaliteter, dvs. naturtyper habitater, økologiske prosesser og arter, skal bevares.

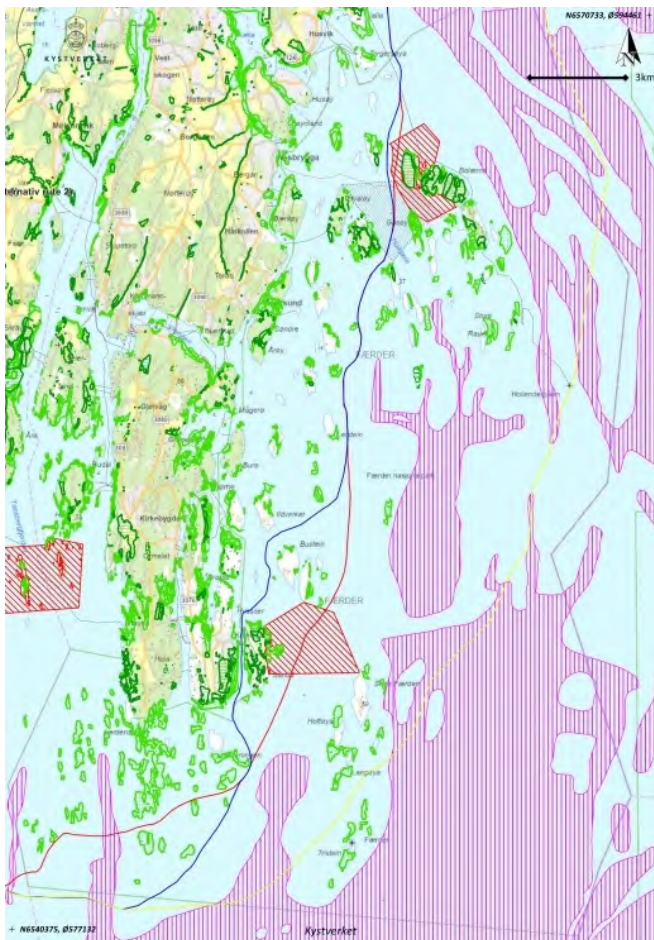
Bløtbunnsområdene er under press fra mange kanter. Områdene er utsatt for påvirkninger som klimaendringer og overgjørdsling av kystområder, og i tillegg også utsatt for mer lokale inngrep og tiltak. Utfordringene for ålegrassenger er de samme som for bløtbunnsområdene, og er dermed utsatt, mens de representerer naturområder av stor marinbiologisk verdi, både som gyte- og oppvekstområde for fisk og skjulested for andre marine organismer, og også for fugl. I nasjonalparken finnes også flere forekomster av skjellsand, noen registrert ved felt, og noen modellert. Denne naturtypen er utsatt for uttak siden naturtypen er ikke-fornybar ressurs, men også utsatt for andre utfordringer av ulike typer av fysiske inngrep, og spesielt mudring. I den nordøstre delen av nasjonalparken er det registrert dypområder med bløtbunn. Organismesamfunnene på bløtbunn er generelt artsrike.

Nasjonalparkstyret vurderer tiltaket til å stride mot verneformålet og å påvirke verneverdier nevneverdig. Vurderingene av å legge fiberkabel vurderes også sammen med andre effekter på naturmangfoldet. Tiltaket vurderes som omfattende, da traseen skal gå gjennom hele nasjonalparken. Det er dermed ikke usannsynlig at traseen vil gå over uberørt sjøbunn. Traseen er tenkt ført gjennom to områder med hummerfredning, og nært til andre naturtyper som skjellsand, tareforekomster og blåbunnsområder. Hummerfredningsområdene sin funksjon er å legge til rette for økt hummerbestand, uten påvirkning av menneskelig aktivitet. Alt naturmangfold er vernet, ikke utelukkende sårbare eller truede arter. Videre vises det til at det er mulig å legge traseen utenfor nasjonalparken, selv om dette er mer kostbart, jf. naturmangfoldloven § 12. Styret viser til at nødvendighetskriteriet i naturmangfoldloven § 48 ikke er oppfylt. Videre er føre-var prinsippet tillagt stor vekt i vurderingen, og at nasjonalparken er utsatt for press fra mange områder, og samlet belastning er derfor også vektlagt.

Nasjonalparkstyret konkluderer med at legging av fiberkabel i sjø gjennom hele nasjonalparken, er i strid med verneformålet og vil kunne påvirke verneverdiene mer enn nevneverdig. Nasjonalparkstyret kan heller ikke se at det er dokumentert vesentlige nasjonale samfunnsinteresser før føring av fiberkabel gjennom hele Færder nasjonalpark.

Klagers argumenter

Vedtaket er påklaget 12.10.2023. Klagen viser til at det fremgår av avslaget at tiltaket er i strid med verneformålet og at vil kunne påvirke verneverdiene. Det foreslås to nye traseer som unngår alle naturtyper etter DN's håndbok, samt arter av nasjonal forvaltningsinteresse etc. Traseene er planlagt ut ifra Naturbase for å unngå registrerte arter. Opprinnelig søkt trasé (rød linje på vedlagte kart) strakk seg over 32,3 km av nasjonalparken, de to nye forslagene har noe kortere strekk innenfor nasjonalparkens grenser.

Oversikt over omsøkt trase (rød linje) og alternative traseer (blå og gul linje)

Traséforslag 1 (blå linje) er lagt utenfor nasjonalparken frem til den har krysset to fiskefelt som det er nødvendig å spyle seg ned gjennom for å unngå konflikt med tråleaktivitet. Traseen går så nordover gjennom nasjonalparken, men ut av nasjonalparken ved Tjøme, og strekker seg innaskjærs et stykke på 2-3 km før den så går ut i nasjonalparken igjen. Dette gjør at traseen ikke lenger er i konflikt med hummerfredningsområde sør. Videre går traseen relativt likt som tidligere omsøkt trasé, men den går nå vest for det nordlige hummerfredningsområdet som er omtalt i avslagsbrevet. Traseen går således ikke lenger i konflikt med hummerfredningsområdene, og den vil heller ikke ha behov for å bli spylt ned innenfor nasjonalparkens grenser, slik som det er påpekt i avslaget at ikke tillates. Ved at kablen ikke spyles ned vil tiltaket være svært mye mindre inngripende, i tillegg til at bunnsedimenter vil tildekke kablen naturlig med tid. Dette forslaget strekker seg over 27,3 km av nasjonalparkens areal. Dette innebærer en nedskjæring på 5 km, som tilsvarer ca. 15,4% kortere strekk.

Traséforslag 2 (gul linje) går lenger ut i nasjonalparken. Denne går på tvers av nasjonalparken for å få korteste rute diagonalt over området. Traseen går store deler i "Fiskefelter for aktive redskap", og vil således måtte spyles ned i sjøbunnen i de områdene der det er konflikt mellom trasé og trålefelt. Av avslaget fremgår at nedspyling av traseen ikke tillates inne i nasjonalparken da dette innebærer mudring. Når det gjelder selve nedspylingsprosessen, så gjennomføres dette med spesialutstyr som gjør at oppdrift av bunnsedimenter er minimal. Grøften som dannes av

spyleverktøyet er 26 cm bred, og lukker seg innen svært kort tid, og vil ikke skade geologiske formasjoner under vann ettersom den kun bruker høytrykksvann for å spyle en grøft i mykere bunnsedimenter. Det vil således ikke være synlig at tiltaket er gjennomført. Dette forslaget strekker seg over 26 km av nasjonalparkens areal. Dette innebærer en nedskjæring på 5 km, som tilsvarer ca. 19,5% kortere strekk. Med bakgrunn i at kabelen som er søkt lagt er 2,7 cm i ytre diameter er det her også snakk om en kabel av svært beskjeden størrelse. Sett i forhold til tråledørene på en fiskebåt med aktivt redskap, så er fiberkabelen på størrelse med en sytråd. Klagen mener det er underlig at legging av denne typen kabel anses som et svært inngripende tiltak i naturen. En fiberkabel av denne typen vil ikke medføre noen form for termisk energi, varme, magnetiske felt eller forurensing.

Klager ber om at det gjøres en ny vurdering basert på de to nye forslagene som er oversendt. Det vises til opprinnelig søknad, hvor det fremgår at traseen en del av en stor fiber-ringstruktur for transportnett som skal styrke de norske nettene. Den er også svært viktig for å knytte sammen de største datasentrene i Norge. Norge er et svært ettertraktet sted for datasenterlokasjoner blant internasjonale kunder, men dette vil ikke fungere uten gode "motorveier" for fiberinfrastruktur for å binde de forskjellige lokasjonene sammen.

Nasjonalparkstyrets vurdering av klagen

Færder nasjonalparkstyre viser i sin forberedende klagebehandling til at i nasjonalparken er alt naturmangfold vernet, ikke utelukkende sårbare eller truede arter. Det er heller ikke slik at hele sjøbunnen i Færder nasjonalpark er kartlagt, og eventuell uberørt sjøbunn er også verdifull.

Styret viser til at det er mye aktivitet på sjøbunnen (tråling, fiskeaktivitet), ikke er et argument for å tillate mer aktivitet. Tråling er en lovlig aktivitet regulert av havressursloven. Når det gjelder de to alternative traseer som klager viser til, går begge fortsatt gjennom store deler av nasjonalparken.

Traséforslag 1 er påpekt fra klager å gå utenfor hummerfredningsområdene. Styret mener dette ikke er avgjørende for å gi en tillatelse. Traseen går fortsatt gjennom sårbare bløtbunnsområder og områder som er under press. Selv om denne traseen ikke vil ha behov for å bli spylt ned, er det styrets vurdering at det fortsatt er usikkert hvordan legging av fiberkabel vil påvirke verneverdiene.

Traséforslag 2 går i sin helhet gjennom nasjonalparken. Traseen går store deler i "fiskefelter for aktive redskap" og kabelen må således spyles ned i de områdene der det er konflikt mellom traseen og trålefelt. Klager viser til at nedspyling av kabel gjennomføres med spesialutstyr og at oppdrift av bunnsedimenter er minimal. Styret vurderer tiltaket som omfattende, og viser til at det vil berøre store deler av nasjonalparken. Styret mener nedspyling vil medføre en oppvirvling av sedimenter og en forstyrrelse av bunnen, selv om påvirkningen kan være kortvarig.

Færder nasjonalparkstyre viser til at det ikke er kommet nye momenter ut over at det foreslås to nye traseer som begge går gjennom store deler av Færder nasjonalpark. Det er ikke usannsynlig at traseen vil gå over urørt sjøbunn, og mulige truede og sårbare arter som ikke er påvist. Det ble nylig påvist et truet habitat og urørt sjøbunn i den sørøstre del av nasjonalparken. Det er usikkert

hvordan legging av fiberkabel vil kunne påvirke verneverdiene. Traseen vil ha en forstyrrende effekt på bunnforholdene, da store deler tenkes spylt ned. I tilleggsopplysninger til søknaden vises det til at det er mulig å legge traseen rundt Færder nasjonalpark. Styret mener vilkårene for å gi dispensasjon ikke er oppfylt, og opprettholdt avslaget i møte 30.11.2023. Saken oversendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Problemstillingen i saken er om det skal gis dispensasjon fra verneforskriften for Færder nasjonalpark for legging av undervanns fiberoptisk ledning. I klagen er det foreslått to alternative traseer til opprinnelig omsøkt trasé. Alle tre traseer går gjennom nasjonalparken i varierende lengde.

Reglene som gjelder for dette verneområdet

Færder nasjonalpark ble vernet ved kgl.res. 23.08.2013, og dekker et areal på ca. 340 km² hvorav ca. 15 km² er landareal.

Formålet med vernet er etter verneforskriften § 1 å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters.

Det følger av verneforskriften § 3 at i nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Det følger av § 3 at området er vernet mot inngrep av enhver art, og at vegetasjonen på land og i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse.

Verneforskriften har ikke unntaksbestemmelser som åpner for at det kan gis tillatelse til legging av sjøkabel i nasjonalparken, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at denne bestemmelsen ikke kan brukes for å utvide den rammen som er gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. For at en dispensasjon skal kunne gis må vilkårene i bestemmelsen være oppfylt.

De miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er retningslinjer for alle avgjørelser som påvirker naturmangfold.

Nærmere om tiltaket og alternative traseer

Utgangspunktet ved utbygging av fibernett i Norge er basert på målbilder knyttet til robusthet og redundans i transmisjonsnettene. Målbildene er definert av Nkom med utgangspunkt i Nasjonal strategi for sikker og robust ekominfrastruktur. De fire målbildene er robuste transmisjonsnett i hele landet, kommersielle mobiloperatører benytter samlet sett flere autonome transmisjonsnett, husstander og virksomheter har tilbud om minst to uavhengige bredbåndstilknytninger, og Norge har et godt tilbud av høykapasitets forbindelser mot flere land og fra alle landsdeler.

Robuste transmisjonsnett i hele landet beskriver en tilstand med et godt tilbud av transmisjonstjenester med høy tilgjengelighet i hele landet. Dette innebærer at det enkelte transmisjonsnettet har god redundans, er teknisk og driftsmessig uavhengig av andre transmisjonsnett (autonomt), og benytter fysiske traseer som i stor grad er adskilt fra andre transmisjonsnett.

Det vises til at det er viktig at fibertraseer som leverer transmisjonsnett holdes fysisk adskilte, med bakgrunn i at det ved et uhell eller skade ikke skal bli bortfall av flere kabler samtidig. Dette er begrunnelsen for at det etter søkers vurdering ikke er vil la seg gjøre å legge mer enn en fibertrasé mellom nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler. Traseene som er omsøkt i opprinnelig søknad, og traseene som er tatt inn som alternativer i klagen, går derfor alle gjennom Færder nasjonalpark.

Det opplyses at kabelen på deler av strekningen planlegges å spyles ned, mens på andre deler av strekningen vil kabelen kunne legges direkte på sjøbunnen ved hjelp av ROV for å sikre mest mulig skånsom nedleggelse av kabelen. Bakgrunnen for at kabelen ikke er planlagt spylt ned gjennom hele nasjonalparken er at nedspyling ville gjort tiltaket mer inngripende. Det er kun i områder der kabelen havner i konflikt med det aktive fiskefeltet i den sør-vestlige delen av nasjonalparken at kabelen ønskes spylt ned, for å gjøre den overtrålbare. Det resterende strekket gjennom nasjonalparken er kabelen tenkt lagt rett på sjøbunnen for å begrense skadeområdet av tiltaket, samt å unngå at tiltaket blir så inngripende som ved eventuell nedspyling hele veien.

Det er opplyst at omveien rundt Færder nasjonalpark fører til at traseen blir ca. 20 kilometer lengre, hvorav traseen må spyles ned i sin helhet. Dette vil igjen medføre en svært mye høyere kostnad for prosjektet (oppimot 10 millioner i ekstrakostnader), samtidig som robustheten svekkes gjennom brutt diversitet. Samtidig vil også dataene som går gjennom kabelen måtte bevege seg 20 km ekstra, som igjen svekker hastigheten på transportnettet.

Er vilkårene for å gi dispensasjon oppfylt?

For at det skal kunne gis dispensasjon må vilkårene i naturmangfoldloven § 48 være oppfylt. Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ er at tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke har nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ er at sikkerhetshensyn gjør det nødvendig. En dispensasjon vil bare være nødvendig der det ikke er mulig å ivareta sikkerhetshensynet på en måte som ikke påvirker verneområdet.

Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ er at vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Det er bare *vesentlige* samfunnsinteresser som kan gi grunnlag for dispensasjon. Dispensasjonsadgangen er dermed en sikkerhetsventil for situasjoner av stor samfunnsmessig betydning. Dispensasjon er bare aktuelt der det er snakk om tiltak av nasjonal interesse. En dispensasjon vil bare være nødvendig der det ikke er mulig å ivareta samfunnsinteressen på en måte som ikke påvirker verneområdet.

Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det omsøkte tiltaket er i strid med verneformålet og vil påvirke verneverdiene i nasjonalparken.

Styret har basert vedtaket på kunnskap om tiltaket og mulig påvirkning på naturverdiene hentet fra redegjørelse fra søker, og generell kunnskap om verneverdiene i nasjonalparken, jf. naturmangfoldloven § 8. Styret har vurdert tiltaket som omfattende, og ettersom traseen skal gå gjennom store deler av nasjonalparken er det vurdert som sannsynlig at tiltaket vil gå over uberørt sjøbunn. Opprinnelig omsøkt trasé berører områder med hummerfredning, og nært til andre naturtyper som skjellsand, tareforekomster og blåbunnsområder. Styret har lagt til grunn at tiltaket kan påvirke verneverdiene nevneverdig, og viser til at alt naturmangfold er vernet, ikke bare sårbare og truede arter. Styret har videre lagt vekt på samlet belastning i nasjonalparken, jf. naturmangfoldloven § 10.

Deler av kabelen er planlagt spylt ned. I tidligere sak om legging av fiberkabel i Ytre Hvaler nasjonalpark, Miljødirektoratets vedtak 23.11.2023, ble det lagt til grunn kunnskap fra gjennomført konsekvensutredning. Det ble der vist til det ikke er kjente effekter ved å ha en slik fiberkabel liggende nedgravd i sjøbunnen, og at tiltaket mest sannsynlig derfor først og fremst har konsekvenser i anleggsfasen, dvs. som følge av nedspyling. Det ble der lagt til grunn: "*Det foreligger ikke et fullstendig kunnskapsgrunnlag om hvilke effekter legging av sjøkabler har på sjøbunnen og tilhørende naturmangfold. Det er sannsynlig at arter som befinner seg i grøfta også vil finne seg i områdene på siden av grøfta som nedspyles og grøftarealet vil sannsynligvis rekoloniseres etter noe tid. Det er usikkerhet hvor lang tid dette vil ta og det vil bero på annen påvirkning. For strekningen på 1,3 km som skal legges i områder hvor tråling ikke foregår, vil legging av sjøkabelen midlertidig kunne forringe mer uberørte og upåvirkede områder. Det er som vist til over sannsynlig at disse negative effektene er midlertidige og at områdene vil få tilbake sitt naturlige naturmangfold.*"

Miljødirektoratet legger til grunn det samme kunnskapsgrunnlaget som nasjonalparkstyret når det gjelder vurdering av tiltakets mulige påvirkning på verneverdiene i Færder nasjonalpark. Alle de aktuelle traseene berører nasjonalparken over et lengre strekke, den opprinnelig omsøkte traseen 32,3 km, og de alternative traseene 27,3 km og 26 km. Dispensasjon etter

naturmangfoldloven § 48 første alternativ forutsetter at tiltaket ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Dette innebærer at dispensasjon bare kan gis for bagatellmessige eller forbigående forstyrrelser. Så lenge legging av sjøkabelen vil kunne gi skade på fauna og forrige sjøbunnen over en lang strekning i nasjonalparken, er dette vilkåret ikke oppfylt.

Vi er derfor enig med nasjonalparkstyret i at vilkårene for å gi dispensasjon etter første alternativ i § 48 ikke er oppfylt fordi tiltaket vil kunne påvirke verneverdiene.

Selv om tiltaket påvirker verneverdiene i nasjonalparken kan det gis tillatelse dersom det er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Eksempler på dette er viktige kommunikasjonsanlegg som flyplasser, jernbaner eller større samferdselsprosjekter. Saker som har stor lokal eller regional betydning er ikke tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen. Nødvendighetskravet er ikke oppfylt dersom det lar seg gjøre å ivareta samfunnsinteressen på annen måte.

I klagesaken fra Ytre Hvaler nasjonalpark ble det vurdert at den aktuelle fiberkabelen var å anse som en vesentlig samfunnsinteresse. I denne saken var det innhentet uttalelse fra Nkom, som generelt viste til at fibernetene utgjør en viktig del av grunnmuren i vårt digitale samfunn, men uttalte seg ikke om betydningen av legging av fiberkabel på den konkrete strekningen. Nkom viste til at utbygging av nye fibertraseer, herunder sjøfibertraseer langs kysten, bidrar til ytterligere forsterkning og fremføringsdiversitet mellom regionene Østlandet, Sørlandet og Vestlandet, og samsvarer med målbildet i Nkoms rapport Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030. Etter Nkoms syn må viktigheten av en fiberkabel vurderes konkret i det enkelte tilfellet og bero på i hvilken grad den bidrar til økt robusthet i nettene, hvem som skal ta den i bruk og for hvilke formål og i hvilken grad den bidrar til økt redundans og diversitet.

Miljødirektoratet legger derfor til grunn at legging av fiberkabel *kan* være en vesentlig samfunnsinteresse, men at dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Rapporten "Fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024-2030" omtaler styrket sikkerhet og beredskap i den digitale grunnmuren. Rapporten viser til en målsetting frem mot 2030 om at den digitale grunnmuren må bli mer robust, og med videreutvikling og styrking av redundansen og diversiteten, som kan være relevant i en vurdering av vesentlig samfunnsinteresse.

I sin søknad har Norske Fibre vist til at utbyggingen av fiberkabelen mellom Bergen og Oslo er en del av en ringstruktur, hvorav det også planlegges en landtrasé mellom Oslo og Trondheim. Ringstrukturen bygges ut for å oppnå styrket robusthet gjennom bedre redundans og diversitet. Norske Fibre sin fiberring vil, når ferdigstilt, knytte sammen alle de viktigste tettstedene, knutepunktene (+ utenlandtilkoblinger) og datasentrene langs kysten fra Trondheim til Oslo, samt opp gjennom Østerdalen. Det vises til at dette er blant målbildene som er definert av Nkom. Videre påpekes viktigheten av å bygge ut separate føringsveier inn mot de største tettstedene i Norge, som den underliggende faktoren for at det er viktig med denne utbyggingen inn i Oslofjorden.

Nasjonalparkstyret har ikke vurdert om den konkrete fiberkabelen er en vesentlig samfunnsinteresse, men har lagt til grunn at nødvendighetsvilkåret i § 48 ikke er oppfylt.

For å kunne gi dispensasjon etter alternativet om vesentlig samfunnsinteresse må det være nødvendig å gjennomføre tiltaket i nasjonalparken. Med dette menes at interessen ikke kan ivaretas på annen måte, for eksempel at det ikke finnes alternativ lokalisering. Nasjonalparkstyret har lagt til grunn at nødvendighetskriteriet i § 48 ikke er oppfylt.

I tilleggsinformasjonen oversendt fra søker vises det til at transportnettene utgjør en kritisk infrastruktur i ekosektoren. En del av infrastrukturen til de store aktørene går per i dag i felles traseer, noe som kan være en faktor som svekker robustheten i nettet. Ringstrukturer gir en ekstra grad av robusthet og redundans. Dersom ringen brytes, vil trafikken kunne rutes om motsatt vei. Aktørene i markedet leier gjerne fiber av hverandre, og kabler legges i samme grøft. Dette kan igjen føre til svikt hos flere leverandører samtidig noe som er sårbart.

Når det gjelder muligheten til å legge traseen utenfor nasjonalparken, viser søker til den smale korridoren mellom nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler, og at det ikke lar seg gjøre å legge mer enn en fibertrasé mellom disse nasjonalparkene.

Miljødirektoratet legger til grunn at unntak fra verneforskriften kan være "nødvendig" selv om det er en teoretisk mulighet for å legge tiltaket utenfor verneområdet. Dette er også lagt til grunn av Borgarting lagmannsrett i dom om etablering av en kraftlinje gjennom Sørдалen naturreservat (LB-2014-40408). I dommen uttaler lagmannsretten: *"Lagmannsretten peker på at en kraftlinje tilnærmet alltid kan legges utenfor/rundt et naturreservat. Imidlertid må det kunne tenkes tilfeller der "vesentlige samfunnsinteresser" er så sterke at verneinteressene må vike, og at nødvendighetsvilkåret 15 vil være oppfylt. Sentralt i vurderingen må likevel være å se om det foreligger alternative traséer. Vilråene for dispensasjon vil sjelden være oppfylt der det foreligger en åpenbar alternativ trasé utenfor reservatet. Kan en alternativ trasé utenfor verneområdet etableres innen rimelig tid og til ikke uforholdsmessige kostnader vil vilråene for dispensasjon, slik lagmannsretten ser det, ikke være oppfylt ... Dette må skje gjennom en konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle."*

I vurderingen av om unntak fra verneforskriften er nødvendig må det derfor gjøres en konkret vurdering av om det finnes reelle alternative traseer, som enten ikke berører nasjonalparken, eller berører nasjonalparken i mindre grad. I vurderingen av om alternative traseer er reelle må det både tas hensyn til om alternativet oppfyller den aktuelle samfunnsinteressen, og om alternativet kan velges uten at det medfører uforholdsmessige merkostnader.

Konklusjon

Miljødirektoratet støtter vurderingen fra Færder nasjonalparkstyre om at legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé kan påvirke verneverdiene nevneverdig, og at det derfor ikke er grunnlag for dispensasjon til tiltaket etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ.

Miljødirektoratet støtter videre vurderingen om at den omsøkte traseen ikke oppfyller nødvendighetsvilkåret i naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ. Miljødirektoratet

finner derfor ikke grunnlag for å overprøve nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på søknad i om legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé.

Miljødirektoratet legger imidlertid til grunn at naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ *kan* gi hjemmel for dispensasjon for legging av fiberkabel gjennom nasjonalparken. Dette forutsetter at den konkrete kabelen vurderes å være en vesentlig samfunnsinteresse, og at legging av fiberkabel gjennom nasjonalparken er nødvendig.

Dersom det godtgjøres at den omsøkte fiberkabelen er en vesentlig samfunnsinteresse etter naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ, må det vurderes om det finnes reelle alternative traseer enten utenfor nasjonalparken eller som berører nasjonalparken i mindre grad enn de fremlagte alternativene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

DISPENSASJONSSØKNAD FOR LEGGING AV FIBERLEDNING GJENNOM RAET NASJONALPARK

N0r5ke Fibre AS (Org. nr. 919 865 334) | Sørkedalsveien 6, 0369 OSLO

Dato: 12.07.2024

Raet nasjonalparkstyre

Postboks 504
4804 ARENDAL

Dispensasjonssøknad – Kritisk infrastruktur gjennom Raet nasjonalpark

1.0 Bakgrunn

N0r5ke Fibre AS er en nøytral tilbyder av mørk fiber (kritisk infrastruktur ref. NOU 2015: 13 «Digital sårbarhet – sikkert samfunn — Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden») i Norge. Fra tidligere har N0r5ke bygget ut en undervanns fibertrase mellom Bergen og Trondheim, som går innom alle de viktigste datasentrene og fiber- og kommunikasjonsknutepunktene på den 800 km lange strekningen.

Basert på anbefalingene i NOU 2015:13 og Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet (NKOM) sine anbefalinger i 2022-rapporten «Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030», har N0r5ke utarbeidet detaljerte planer for videre utbygging av fibernettnettet fra Bergen til Oslo. Som en nøytral tilbyder av mørk fiber i Norge, har N0r5ke som mål å hjelpe de største nasjonale og internasjonale telekomaktørene med å bedre og styrke sine nettverk og tjenesteleveranser, gjennom å bygge fremtidsrettede redundante og sikre transportfiber-traseer.

Mørk fiber, den underliggende råvaren for å transportere data som f.eks. mobil-signaler og internett, er å regne som kritisk infrastruktur, da den er absolutt nødvendig for å sikre vesentlige samfunnsinteresser og nasjonal sikkerhet. I lys av den stadig økende bruken og avhengigheten av internett og mobilsignaler de siste årene, er det blitt mer og mer viktig med redundante og separate føringsveier for å sikre best mulige oppetider på det norske fibernettnettet.

2.0 Nasjonal sikkerhet

Av Naturmangfoldlovens §48 1. ledd følger:

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.»

Som tidligere nevnt stiller NKOM nå strengere krav til redundante føringsveier og separate linjer inn til viktige knutepunkter i Norge. Dette i lys av problematikk tilknyttet økt risiko for sabotasje på diverse kabler, ledninger og rør (både fiber og gass mm.) de siste årene. Ved at N0r5ke legger en ny fibertrase, uavhengig fra eksisterende føringsveier, mellom Bergen og Oslo, vil den gjøre at nettverksstrukturen på dette strekket blir svært mye sikrere mot evt. nedetider. Dette har både sikkerhetsmessig betydning for landets største aktører, og andre kunder i ledningen, men også stor betydning for nasjonal sikkerhet med tanke på oppetider på Norges fibernettnettverk. Dette gjelder både for kunder av aktørene, samt kritiske offentlige aktører/instanser (Forsvaret, Forskning, helsevesenet, nødnett, m.m.).

3.0 Tiltaket

N0r5ke Fibre AS er som nevnt i gang med planlegging av en trase mellom Bergen og Oslo. På dette strekket er det høyst ønskelig å koble sammen flere av de største tettstedene og datasenter-lokasjonene i Norge, og traseen er derfor tenkt å gå gjennom Raet nasjonalpark på strekningen mellom Grimstad og Helgeroa. Traseen er lagt opp til å gå parallelt med Tampnet sin eksisterende trasé for å minske «båndleggingen» av sjøbunnsarealer. Kabalen spyles ned hele veien innenfor nasjonalparkens grenser.

Søknaden om legging av fiberkabel ble sendt til Kystverket i juni 2022. I den forbindelse mottok vi nå 24.03.23 kopi av uttalelse fra Statsforvalteren i Agder, der det fremgår at vi må søke dispensasjon fra verneforskriften for å passere gjennom Raet nasjonalpark.

Leggingen vil gjennomføres av Norges ledende selskap innen sjøkabeltjenester, Seaworks Kabel AS. Dette er også samme selskap som har lagt vår eksisterende ledning mellom Bergen og Trondheim. De har siden 1997 lagt mer enn 1000 kommunikasjons- og kraftledninger i sjø og vann.

For å sikre at tiltaket har minst mulig påvirkning på dyre- og planteliv ber vi om at det gis en tidsperiode der dette tiltaket vil la seg gjennomføre.

Det søkes derfor dispensasjon fra verneforskriften, samt tillatelse til legging av fiberledning gjennom Raet nasjonalpark.

4.0 Ledning, landtak og lengde

Ledningen som er tenkt lagt er av typen Minisub SA 192 og er av beskjedne dimensjoner. Vedlegg 2 viser ledningen som er tenkt lagt. Den har en diameter på Ø27 mm inkludert armering, og en vekt i vann på 1,3 kg per meter. Dette vil sammen med bruken av den ROV (motorisert undervannsrobot) legge til grunn for et minimalt «fotavtrykk» på bunnen av vannet, og den vil ikke forringe det marine langskapet/økosystemet.

Traseen gjennom nasjonalparken er på ca. 21 km og vil spyles ned under sjøbunnen gjennomgående. Nedspyling gjennomføres ved bruk av en såkalt CapJet som bruker dyres med høytrykksvann for å skape ned smal renne som kabelen legges ned i fortløpende. Den smale rennen lukker seg av seg selv innen kort tid.

5.0 Oppsummering

Med bakgrunn i overnevnte begrunnelse ber vi om at nasjonalparkstyret ser på saken.

Ved legging av fiberledning av beskjedne dimensjoner i perioder utenfor hekkeseonger, vil det som nevnt bli minst mulig påvirkning på dyre- og planteliv, men også bunnforhold, i nasjonalparken. Bruken av ROV og CapJet under legging, legger til rette for at ledningen kan legges skånsomt under havbunnen, med

minst mulig oppdrift av bunnsedimenter. Og traseen er lagt opp til å gå parallelt med Tampnet sin eksisterende trasé (grå stiplet linje i kartvedlegg 1) gjennom nasjonalparken, som vil resultere i at det ikke båndlegges noe ytterligere areal enn det er i fra før. Samtidig som utførende entreprenør vil være Norges ledende selskap innen sjøkabellegging, med lang fartstid innen installasjon både i sjø og ferskvann.

Fiberledningen i seg selv er av liten størrelse (i diameter og vekt). Landtakene er tenkt utenfor nasjonalparkens verneområde, og det vil således ikke være noen konflikt på land.

Vi håper på at Nasjonalparkstyret har forståelse for hvilken betydning dette tiltaket har for nasjonal sikkerhet og allmenne interesser, og ber om at dispensasjon fra verneformålet, samt tillatelse til gjennomføring av tiltaket, blir innvilget.

Ved eventuelle spørsmål og nødvendig avklaring ber vi om at nasjonalparkstyret tar kontakt med oss for en gjennomgang.

Med vennlig hilsen

N0r5ke Fibre AS (Org. nr.: 919 865 334)

Rasmus T. Vik

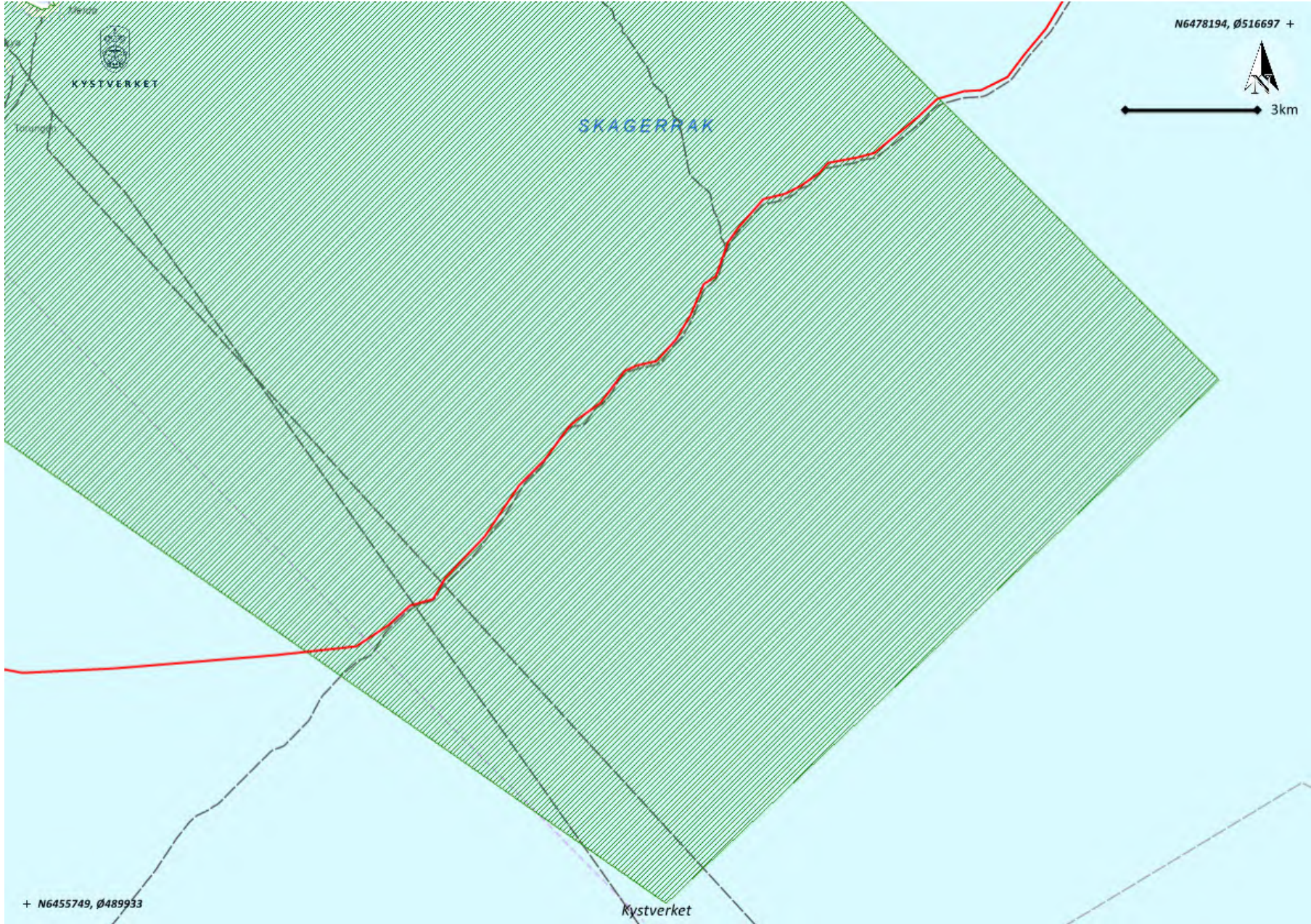
Rasmus Tømmerås Vik

E-post: rasmus@n0r5ke.com

Tlf.: 415 67 576

Vedlegg:

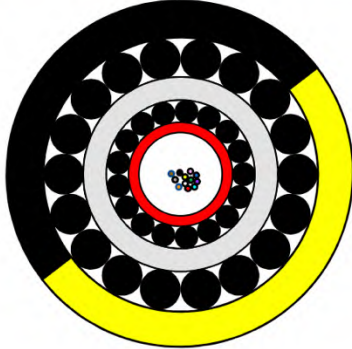
1. Kart over trase (Kystinfo.no)
2. Datablad Minisup SA 192 - Fiberledning

Vedlegg 1: Kart over trase (Kystinfo.no)

Vedlegg 2: Datablad undervanns fiberledning

Cable Design

DESIGN & CONSTRUCTION

- Bundled Optical Fibers
- Thixotropic Filling Compound
- Copper Buffer Tube, 8 mm Diameter
- 17 Steel Wires, 1.7 mm Diameter
- HDPE Sheath, 1.8 mm nominal Thickness
- 18 Steel Wires, 3.0 mm Diameter
- PP Yarns (black/yellow)

Cable description

MINISUB submarine cables are designed around a very tough and rigid seam-welded central copper tube which contains the required number of fibers and is filled with a hydrogen absorbing thixotropic filling compound. Preformed high tensile strength steel wires are covering the copper tube to maintain mechanical protection against typical installation stress. An HDPE sheath is sealing the cable construction from water ingress. A single-armor layer of preformed high tensile strength steel wires giving additional mechanical protection. An outer layer of PP-yarns provides best handling performance.

Mechanical Parameter	Unit	Value
Cable Outer Diameter	mm	27
Fiber Count	up to	192
Weight in air	kg / km	1 660
Weight in seawater	kg / km	1 310
Specific gravity in seawater		4.74
Minimum bending radius (MBR) with load	mm	1 000
Cable Breaking Load (CBL)	kN	285
Tension		
Dynamic (NTTS)	kN	140
Operational (NOTS)	kN	120
Static (NPTS)	kN	80
Operating temperature range	°C	-30 to +60
Installation temperature range	°C	-15 to +60
Storage temperature range	°C	-30 to +70
Water depth (system)	up to	m
Water depth (stand-alone)	up to	m
		2 500

21NSW-SE-DTS-15520-MINISUB SA 192-v2.0

© PRYSMIAN GROUP 2020, All Rights Reserved

All sizes and values without tolerances are reference values. Specifications are for product as supplied by Prysmian; any modification or alteration afterwards of product may give different result. The information contained within this document must not be copied, reprinted or reproduced in any form, either wholly or in part, without the written consent of Prysmian. The information is believed to be correct at the time of issue. Prysmian reserves the right to amend this specification without prior notice. This specification is not contractually valid unless specifically authorized by Prysmian.

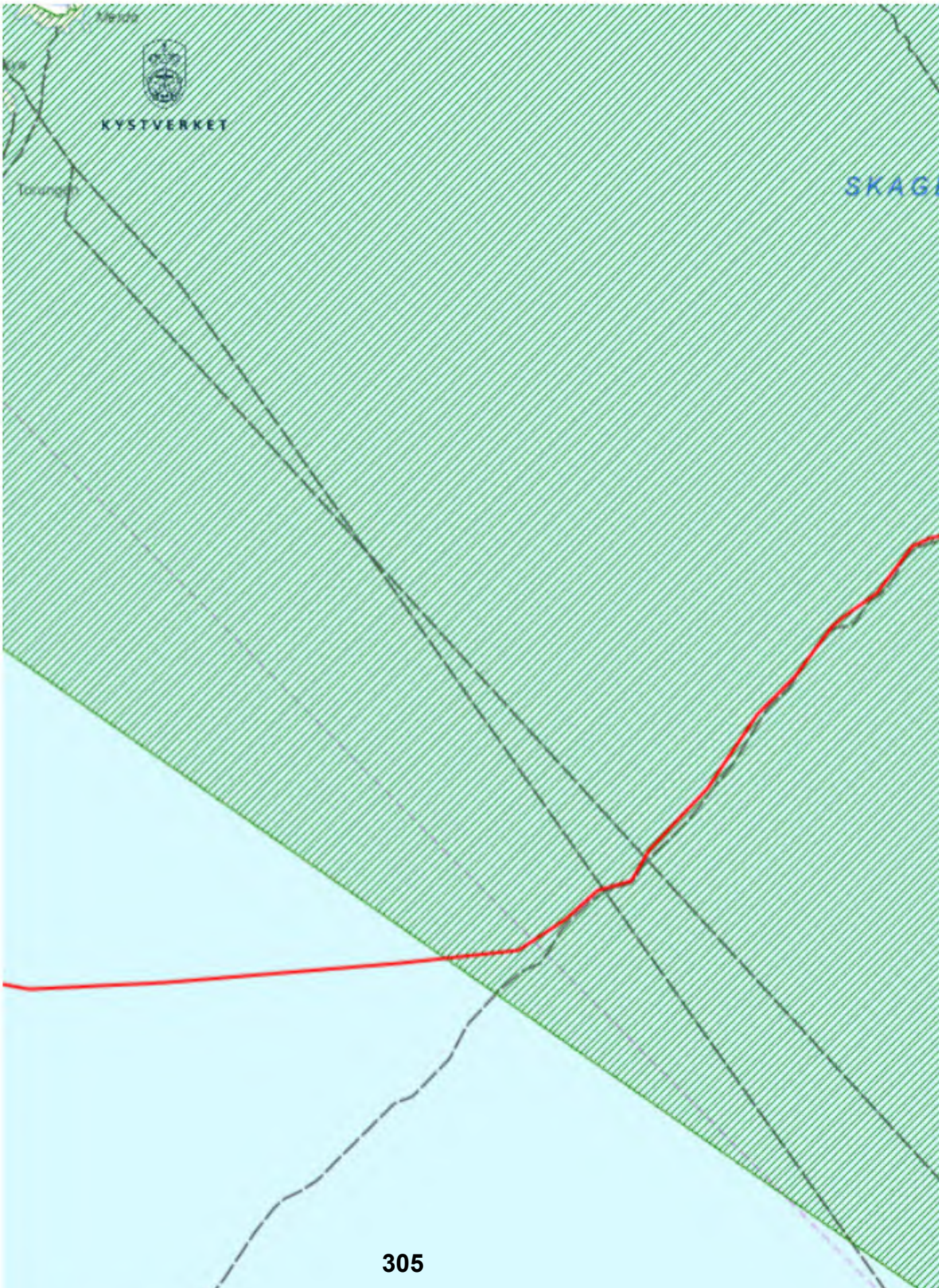
Fra: Rasmus Tømmerås Vik[rasmus@n0r5ke.com]
Sendt: 30.10.2024 11:13:57
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Stig Salater[stig@n0r5ke.com];Anders Vik[anders@n0r5ke.com];Gulbrandsen, Jenny Marie[jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no];
Tittel: Re: Svar: Dispensasjonssøknad fiberledning gjennom Raet nasjonalpark, N0r5ke Fibre AS

Hei Jenny Marie,

Ref. e-post du sendte til Tampnet vedr. muligheten for å kjøpe bunnkartleggingsdata fra de, så vil jeg bare forsikre meg om at dere ser på riktig trase på deres styremøte den 15.11.24.

Vi har ikke sett at det har kommet noe svar på din henvendelse til Tampnet, men forsikrer dere om at vi skal ta dialogen videre med de så snart tillatelse er gitt på dispensasjonssøknaden. Med bakgrunn i at vår trase nå går parallelt med Tampnet sin trase, på tvers av nasjonalparken (uten noen ilandføring i Arendal), kan vi med 99% sikkerhet si at Tampnet har data som dekker denne traseen ettersom bunnkartlegging gjennomføres i minimum begge retninger ut i fra traseen de omsider valgte) som egne tilsier at de besitter data som dekker langt ut til Vegge sider fra eksisterende trase.

Traseen som ble søkt/oppdatert i siste dispensasjonssøknad er som følger - Gro stiple linje er Tampnet sin eksisterende trase som er ferdigstilt, mens rød heltrukket linje er N0r5ke sin omsøkte trasé (legger også ved søknaden enda en gang for sikkerhets skyld):

Mvh

Rasmus Tømmerås Vik
Portfolio Manager
+47 415 67 576
rasmus@n0r5ke.com
www.n0r5ke.com | www.n0r5kefibre.com

9. okt. 2024 kl. 14:21 skrev Rasmus Tømmerås Vik <rasmus@n0r5ke.com>:

<Vedtak Revidert søknad om fiberledning - Raet nasjonalpark - N0r5ke Fibre AS.pdf>

Arkivsaksnummer: 2024/10964-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 09.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	40/24	15.11.2024

Forespørsel om finansiering av prosjekt på telemetri i Raet NP 2025

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret i Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde søker om midler gjennom søknadsportalen som et tillegg til sak om økonomi og søknad om prioritering av midler (41/24 og 42/24)

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Raet Nasjonalpark - flyndrer, november 2024.docx

Saksopplysninger

Saken er innsendt rett før møteinnkalling gikk ut og søknaden er vedlagt til gjennomlesing.

Vurdering

Forvalter forventer at søknaden i sin nåværende form vil bli avslått, og har oppfordret søker til å vurdere en formulering rettet inn som kartlegging med bruk av telemetri i stedet for forskning. Tidligere søknader om midler til forskningsprosjekter har blitt avvist ettersom det er utenfor postformål.

En omformulert søknad kan eventuelt (dersom søker ønsker dette) legges inn som søkandsgrunnlag til Miljødirektoratet.

Forespørsel om midler til merking av flyndrer i Bottsfjorden/ Alve

Hvor:	Bottsfjorden på utsiden av Tromøya
Hva:	Telemetrimerker (lyttemerker)
Hvem:	Havforskningsinstituttet
Ønsket beløp:	250'000 NOK
Utbytte:	Ny kunnskap om gyteområde for flyndrer i Raet Nasjonalpark

I 2023 satte Havforskningsinstituttet ut et nettverk av lyttebøyer langs kysten i Tvedestrand, Arendal og Grimstad. Høsten 2023 ble det satt ut et fortettet nettverk i bassenget mellom Botne på Tromøya og Tromlingene (Bottsfjorden). Økt forskningsfokus i området ved Alve var bl.a. ønsket av både nasjonalparkforvalter og andre forvaltningsmyndigheter. Våren 2024 ble det merket skrubbeflyndre, torsk, sjøørret, og havabbor i området – for å se på levevis og habitatbruk (fiskene ble merket med akustiske sendere/ lydmerker). I forbindelse med feltarbeidet ble det observert flere store og gyteklare tungeflyndrer. Dette kan tyde på at Bottsfjorden og Alvekilen er et viktig gyteområde for tungeflyndrer. Fra lokale fiskere (sports- og yrkesfiskere) er området fra før kjent som et viktig gyteområde for piggvar. Under feltarbeid ble det videre observert unge rødspetter, skrubber og piggvar. Som en litt artig tilleggsopplysning ble det i oktober -24 observert rognkjeks med reir/egg i bassenget).

Det er kjempespennende at det har blitt observert slik stor og gytemoden fisk, og sammen med observasjoner av unge småflyndrer indikerer dette at området er et viktig gyte- og oppvekstområde for flatfisk. Vi ønsker å bringe frem en større innsikt i områdets verdi og bruk. Gjennom Havforskningsinstituttet sitt MARHAB prosjekt er det kjøpt inn 30 merker som skal brukes på piggvar og slettvar. For å bidra til et større og mer helhetlig bilde av områdets viktighet og bruksområde for fisk, og innsikt i tungeflyndrens liv og preferanser, søker vi om støtte til å kjøpe inn 25 merker (antall avhenger av tildelte midler og kronekurs på kjøpstidspunktet) for å merke tungeflyndrer våren 2025.

Det er lite kjent hvilke områder som er viktige for ulike flyndrefisk, og innsikt i fiskenes adferd og ferdselsmønster kan bidra med verdifull kunnskap. Kunnskapen vil være svært relevant i forbindelse med prosjektet «Bevar Raet», hvor bl.a. viktige områder for fisk skal kartlegges. Det vil også være viktig kunnskap for lokal, regional og nasjonal forvaltning, ved at det vil kunne si noe om hvilke hensyn som bør tas hvor, og ulike områders verdi.

Vi håper at styret vil prioritere noen av sine midler for 2025 til forskning på flyndrefisk og kartlegging av viktige gyte- og oppvekstområder i Raet Nasjonalpark. Totalt sett vil støtten fra styret bidra til verdifull innsikt i tungeflyndrens bevegelsesmønster i nasjonalparken, og bidra til å avdekke viktige gyteområder. Dette er kunnskap som mangler i dag.

Plassering av lyttebøyene i telemetrinettverket er visualisert i kart, og kan sees ved å følge denne lenken: <https://lifewatch.be/etn/>

Med vennlig hilsen

Elisabeth H. Juliussen (phd kandidat)

Esben Moland Olsen (seniorforsker, HI)

Tungeflyndre, rett under 60 cm, våren 2024

Tungeflyndrer fanget våren 2024 (sluppet fri), og ei skrubbe (merket)

Arkivsaksnummer: 2024/1017-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 09.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	41/24	15.11.2024

Prioritering av tiltak som søkes gjennomført i 2025

Innstilling fra forvalter

Forvalter ber styret prioritere tiltak til søknad om midler Tiltak i verneområder for 2025. Listen er satt opp ihht prioritering for henholdsvis tiltaksmidler og naturrestaurering for 2024.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Forslag til tiltak basert på pågående tiltak og prioriteringer gjort tidligere. Post 142031 Tiltak i verneområde og naturrestaurering har ca 50 millioner fordelt på alle store verneområder med eget styre. To ulike undelegg: Tiltak og naturrestaurering.

Naturrestaurering (se eget skriv i referatsaker 36/23) var i 2024 avsatt til kun terrestriske tiltak og det fremgår nokså tydelig at det er våtmark og myr som ble prioritert. Forvalter har adressert dette både til Miljødirektoratet og til statssekretæren i KMD. Det har ikke kommet brev fra Miljødirektoratet med rammer og opplegg for 2025 som forventet inne styremøtet.

Forvalter legger til grunn at vilkårene blir likelydende med 2024, men vil oppfordre styret til å søke om midler også til marine tiltak.

Nr	Type tiltak	Beskrivelse	Beløp	Post
1	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Beitedyr, tilsyn og rydding av fase 3 Spornes	400 000	142031
2	Beiting og lyngbrenning	Kystlynghei brenning og beiting - Utvalgt Naturtype	300 000	142031
3	Tilrettelegging	Montering av innkjøpte skilt på innfallsporter og andre informasjonstiltak, brosjyrer, film etc	500 000	142031

4	Uttak av introduserte arter fauna	Pågående prosjekt med Mink i regi av SNO som bør videreføres	200 000	142031
5	Slått	Ruagerkilen strandeng	70 000	142031
6	Uttak av introduserte arter flora	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000	142031
7	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000	142031
8	Beiting og lyngbrenning	Gjerder/ gjerde løsninger	100 000	142031
9	Informasjon	Plakater om ferdsel og kartplakater til innfallsporter	200 000	142031
10	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallsport Spornes	100 000	142031
11	Tilrettelegging	Tiltak Spornes: Toalett, skilt, utstilling	5 000 000	142031
12	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallsport Hove	200 000	142031
13	Tilrettelegging	Ferdigstilling Prosjektering Innfallsport Hasseltangen	150 000	142031
14	Tilrettelegging	Tiltak Hasseltangen: Toalett, skilt, rasteplass	5 000 000	142031
15	Naturrestaurering	Steingjerder	500 000	142031
16	Naturrestaurering	Fjerning av trevegetasjon og fremmede arter Tromlingene	0	142031
17	Naturrestaurering	Kartlegging av marine bunnhabitater og økt kunnskapsgrunnlag	500 000	142031
18	Naturrestaurering	Molo ved Haslebukta, marin restaurering av bløtbunn tidevannssone.	1 500 000	142031
19	Naturrestaurering	Fjerne lekter i sjø ved Rødøya	500 000	142031
20	Naturrestaurering	Fjerning av uønskete inngrep på havbunn	500 000	142031
21	Naturrestaurering			
22	Naturrestaurering			

Sum totalt **16 720 000 kr**

Vurdering

Styret har tidligere uttalt at de vil ha en tydelig bevisstgjøring av behovet for midler til verneområdet. Forslaget legger opp til ønsket målsetning.

Tidligere tildelinger fra Miljødirektoratet anslår at vi kan forvente mellom 2-3 mill.

Arkivsaksnummer: 2023/1036-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 20.11.2023

Utvalg

Utvalgssak Møtedato

Raet nasjonalparkstyre

Prioritering av tiltak som søkes gjennomført i 2024

Innstilling fra forvalter

Forvalter ber styret prioritere inntil 10 tiltak for å øke sannsynlighet for fullføring og redusere arbeidsbelastning gjennom året.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Se også referatsak 36/23

Rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2024

Saksopplysninger

Forslag til tiltak basert på pågående tiltak og prioriteringer gjort tidligere.

Post 142031 Tiltak i verneområde og naturrestaurering har ca 50 millioner fordelt på alle store verneområder med eget styre. To ulike undelegg: Tiltak og naturrestaurering.

Naturrestaurering (se eget skriv i referatsaker 36/23) er i år avsatt til kun terrestriske tiltak og det fremgår nokså tydelig at det er våtmark og myr som vil bli prioritert. Forvalter er usikker på om det vil være hensiktsmessig å søke, men har skrevet epsot med spørsmål om denne «prioriteringen» til Miljødirektoratet, avventer svar.

Nr	Type tiltak	Beskrivelse	Beløp	Pri	Post
1	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Beitedyr, tilsyn og rydding av fase 3 Spornes	400 000	#	142031
2	Beiting og lyngbrenning	Kystlynghei brenning og beiting	300 000	#	142031
3	Tilrettelegging	Montering av innkjøpte skilt på innfallspor	500 000		142031
4	Uttak av introduserte arter fauna	Pågående prosjekt med Mink i regi av SNO som bør videreføres	200 000	#	142031
5	Slått	Ruagerkilen (utgikk 2023)	70 000	#	142031
6	Uttak av introduserte arter flora	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000		142031
7	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Hele Raet NP og Søm LVO	500 000		142031
8	Beiting og lyngbrenning	Gjerder/ gjerde løsninger	100 000		142031
9	Informasjon	Plakater om ferdsel og kartplakater til innfallspor	200 000		142031
10	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallspor Spornes	100 000		142031
11	Tilrettelegging	Tiltak Spornes: Toalett, skilt, utstilling	5 000 000		142031
12	Tilrettelegging	Prosjektering Innfallspor Hove	200 000		142031
13	Tilrettelegging	Ferdigstilling Prosjektering Innfallspor Hasseltangen	50 000		142031
14	Tilrettelegging	Tiltak Hasseltangen: Toalett, skilt, rasteplass	5 000 000		142031
	Tilrettelegging				
15	Naturrestaurering	Steingjerder	500 000		142031
16	Naturrestaurering	Fjerning av trevegetasjon og fremmede arter Tromlingene	500 000	#	142031
17	Naturrestaurering	Fjerning av ulovlige bolter i svaberg – 100 000 per kommune	300 000		142031
18	Naturrestaurering	Molo ved Haslebukta, marin restaurering av bløtbunn tidevannssone.	1 500 000		142031
	Naturrestaurering				

Tiltak fra 2023:

	Type tiltak	Beskrivelse	Beløp	Prioritet
1	Informasjon	Kartbrosjyre geologi	100 000	1
2	Informasjon: Prosjektering av innfallsporter	Kontrakt anropsavtale inngått med Asplan Viak AS.	500 000	1
3	Informasjon: Produksjon og utsetting av skiltstativ med skilt	Plakater er produsert. Skiltstativ heltre eik er bestilt og betalt. De må settes ut på innfallsporter. Portaler må bestilles. Vinklet skilt vurderes.	700 000	1
4	Tilrettelegging	Alternative bålpanner til hele verneområdet	150 000	1
5	Skjøtsel av (tre) vegetasjon Spornes skjøtsel + gjerder	Beitedyr, tilsyn og rydding	400 000	1
6	Uttak av introduserte arter	Pågående prosjekt med Mink i regi av SNO som bør videreføres	200 000	1
7	Beiting og lyngbrenning	Kystlynghei brenning og beiting	300 000	2
8	Slått	Ruagerkilen m.m	50 000	2
9	Skjøtsel av (tre) vegetasjon	Skjøtsel av kulturlandskap i verneområdene i tråd med forvaltningsplaner andre områder	800 000	2
10	Beiting og lyngbrenning	Gjerder til småfe/storfe	100 000	2
11	Uttak av introduserte arter	Oppdrag i verneområdet generelt mot fremmede planter som rynkerose, berberis, platanlønn, buskfuru, sitka m.m.	350 000	2
12	Informasjon	Bearbeiding steinblokker til geologiutstilling	150 000	1
13	Informasjon	Brosjyre Raet NP + støtte til bok	75 000	2
14	Prosjektering av Haslebukta rør/bru	Innhente enkelt kostnadsoverslag og forprosjekt på tiltaket- grunnlag for at styret kan velge løsning	40 000	3
15	Restaurering Haslebukta	Bro eller rør? 1,5mill vs 0,5 mill Prosjektering og utlysning av oppdrag.	1,5 mill	3
16	Tilrettelegging	Innfallsport Geoutstilling og skilt Spornes	1,15 mill	1
17	Tilrettelegging	Innfallsport Hasseltangen P-plass	5,57 mill	1
18	Restaurering	Vaodden hytteruin	350 000	3
19	Rydding	Fjerne Lektør Rødøya	0,5-1,5 mill	3
20	Restaurering	Steingjerder	500 000	2
		SUM alt	14 482 000	
		Sum 1. pri	11 067 000	

Oppsummering fra 2023:

1. NGU er betalt og vi har kartfilene. Har kommet et stykke nærmere plakat, men har vært litt konflikt om tekst på berggrunn. Har også fått deltaljkart på løsmasser på utvalgte lokasjoner fra Ivar Janssen. Ikke høyt prioritert i 2023 på grunn av manglende midler.
2. Hasseltangen avventer svar fra AFK ang vei. Elles mer eller mindre ferdig. Ikke prioritert i 2023 på grunn av manglende midler. Har også sett litt på Spornes. Har fått hentet stein fra Froland Stein og fra Hasseltangen til Fevik steinindustrier.
3. Bestilt og betalt skilt, står på lager. Mangler midler til montering.
4. Bålpanner. Fikk 50 000 ekstra til dette, men Hoves venner fikk også midler fra AFK. De har kjøpt inn fra lokalt firma- veldig flott løsning. Benytter midler til å betale støtte til Hoves venner. Hoves venenr rydder alle bålpanner ukentlig, og lager veddeponier.
5. Rydding på Spornes fortsetter som planlagt. Vil bli ryddet i Fase 3 vinteren 23-24.
6. 200 000 til SNO for uttak av mink. Minksmaling i 2023 (desember) for involverte bidragsyttere i Agder.
7. 300 000 til Ragg AS for ivaretagelse av kystlynghei
8. Slått av Ruagerkilen - Utgikk i 2023.
9. Skjøtsel av trevegetasjon. Delvis – Tromlingen ble prioritert.
10. Gjerder -Utgikk på grunn av manglende midler.
11. Fremmede arter flora- delvis utført, redusert på grunn av lite midler. Grunde Høgberget og Ove Hetland har vært ute.
12. Hentet ned og betalt stein frå Froland. Lagret hos Fevik Stein inntil videre. Mangler finansiering.
13. Brosjyre og bokstøtte, ikke prioritert i 2023.
14. Fått prisoverslag og tilbud fra Stærk. Ikke gått videre med dette på grunn av manglende midler.
15. – 17. Mangler midler.
18. I prosess, tilbudet tildelt Ragg AS
- 19.-20. Mangler midler

Vurdering

Det bør være et mål å redusere antallet pågående prosjekter. Fint om styret kan velge bort noen av de større prosjektene. Jeg har satt en # ved de som er pågående og som bør fortsette.

Arkivsaksnummer: 2024/1017-4

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 07.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	42/24	15.11.2024

Regnskap 2024 - forslag til budsjett og styremidler i 2025

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde godkjenner regnskap for 2024 i prosjektene:

M1709 Tiltaksmidler

M1710 Drift av styret

M1805 Forvaltningsplan

M2205 Marin kartlegging i Raet

M2319 Restaurering av hytteruin- Vaodden

M2014 Besøksenter i Raet NP

Videre godkjennes budsjett for 2025 i prosjektene

M1709 Tiltaksmidler i henhold til sak 32/23

M1710 Drift av styret 330 000 kr

M1805 Forvaltningsplan til nye skjøtelsesplaner og revidering Spornes 1 000 000 kr

M2205 Marin kartlegging i Raet 500 000 kr

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1709 Tiltaksmidler.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1710 Drift av styret.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1805 Forvaltningsplan til skjøtelsesplaner.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til muligheter til videreføring av marin kartlegging M2205.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke midler til økt forvaltningsressurs i form av minst 1 årsverk = 1.300 000 kr.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Saksfremlegg - regnskap 2023 og forslag til budsjett 2024 - Raet nasjonalpark - Søm landskapsvernområde - styresaker 2023

Saksopplysninger

På grunn av mye tid medgått til å følge opp Miljødirektoretet og saker knyttet til Babet-Spornes og Hove, så er det blitt en del forsinkelser i andre prosjekter. Mye tid har også gått med til å følge opp Bevar Raet. Det er planer for å bruke midler innen 31.12.2024.

M1709 Tiltaksmidler

Tildelt 2 900 000 kr. Utestående vil bli fakturert ut innen 31.12.24.

Anbefaler å søke om midler i henhold til vedtak og prioriteringer i sak x/24

Budsjett	Forbruk	Rest	Prosjekt Δ
Konto Δ	M1709 - Tiltak i verneområde Raet NP (142031)		
	Budsjett	Forbruk	Rest
-	2 900 000	0	2 900 000
6300 - Leie lokaler	0	57 600	-57 600
6460 - Leie av andre transportmidler	0	11 000	-11 000
6590 - Annet driftsmateriale	0	30 000	-30 000
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester	0	1 178 926	-1 178 926
6860 - Møter eksterne	0	945	-945
Sum total	2 900 000	1 278 471	1 621 529

Foreløpige bilag

Venter på faktura fra Hergunn stål, Textetcetera, Skagerak Trepleie, Grimstad og arendal kommuner (fjerne bolter), Ove Hetland, m.flere.

Beløp		Prosjekt
Konto	Betalt til (T)	M1709
☐ 6300	13614 - RIKARD LIEN STUDSRØD	57 600
☐ 6460	11098 - Olaf Knudsen & Co AS	11 000
☐ 6590	13585 - Hergun Sveiseindustri AS	30 000
☐ 6780	10035 - Skagerak Trepleie Sivert W. Svane	199 622
	11657 - Ove Hetland	34 880
	11813 - Hoves Venner	10 000
	11989 - RAGG AS	370 000
	12008 - HOLT-MASKINGRAVING OG HOGST	504 045
	13636 - TROMØY PLANTESKOLE INGE FREDRIKSEN	2 800
	2834 - Asplan Viak AS	37 923
	6472 - NIBIO-Norsk institutt for bioøkonomi (krever KID)	17 865
	9728 - ATL Grafisk AS	1 790
6780		1 178 926
☐ 6860	11608 - Morgenfugl AS	945
Sum total		1 278 471

M1710 Drift av styret

Tildelt 300 000 + 100 000 til driftsutgifter i verneområdene. Utestående vil bli fakturert innen 31.12.23. Husk å sende inn krav om møtehonorar og reisegodtgjørelse!!

Balanse per 07.11.24

Budsjett	Forbruk	Rest	Prosjekt Δ
Konto Δ	M1710 - Raet - drift av styret (142021)		
	Budsjett	Forbruk	Rest
-	400 000	0	400 000
5300 - Styrever, råd og utvalg	0	56 215	-56 215
5330 - Honorarer	0	14 400	-14 400
5400 - Arbeidsgiveravgift	0	11 390	-11 390
6730 - Andre konsulenttenester	0	2 562	-2 562
6750 - Kjøp av tenester til løpende driftsoppgaver, IKT	0	14 891	-14 891
6780 - Kjøp av andre fremmede tenester	0	74 251	-74 251
6820 - Trykksaker	0	4 850	-4 850
6830 - Annonser	0	10 000	-10 000
6860 - Møter eksterne	0	10 735	-10 735
6900 - Telefoni og datakommunikasjon, samband, internett	0	2 500	-2 500
7100 - Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	0	18 189	-18 189
7132 - Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	0	9 358	-9 358
7150 - Diettkostnad, oppgavepliktig	0	7 544	-7 544
7151 - Diettkostnad, ikke oppgavepliktig	0	92	-92
7400 - Medlemskontingent	0	8 224	-8 224
7410 - Gaver (eksterne forelesere og lignende)	0	5 297	-5 297
Sum total	400 000	250 498	149 502

Anbefaler å søke om tilsvarende beløp i 2025, dvs 330 000 til styret og 100 000 til drift i verneområdet.

M1805 Forvaltningsplan

Tildelt 0 kr i 2024 .

Anbefaler å søke om 1 000 000 kr til skjøtselsplaner for for eksempel Merdø, Hoveodden, Kystlynghei, Jerken, Tromligene, Ruager- Hasseltangen m.fl. Og revidering av skjøtselsplan på Spornes.

Det er søkt om NIN kartlegging i 2025 gjennom Statsforvalteren i Agder innen 15. nov 2024.

M2205 Marin kartlegging i Raet

Tildelt 500 000 som er overført til Havforskningsinstituttet i sin helhet, til prosjektet Bevar Raet.

Budsjett	Forbruk	Rest	Prosjekt Δ
Konto Δ	M2205 - Marin kartlegging i Raet (142032)		
	Budsjett	Forbruk	Rest
-	500 000	0	500 000
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester	0	500 000	-500 000
Sum total	500 000	500 000	0

Anbefaler å søke om 500 000 kr også i 2025.

M2319 Restaurering av hytteruin- Vaodden

Tildelt 350 000 på restmidler juni 2023. Kontrakt tildelt Ragg AS etter anbudsrunde. Ble fakturert forløpende innen 31.11.23. Arbeidet utført vinteren 23-24 under oppsyn av SNO.

Gjensående arbeid estimert til 300 000 kr, fått midler sept 2024. De er ikke på denne kontoen, må søkes opp av økonomi. Ny anbudsrunde pågår.

M2322 Stiftelsen Hasseltangen øremerket restaurering av Hasseltangen

Fått 111 864 kr i gave, som skal brukes til å tilbakeføre arealer til skog etc.

Har ikke startet opp arbeidet her på grunn av manglende finansiering av innfallsport Hasseltangen for øvrig.

Budsjett	Forbruk	Rest	Prosjekt Δ
Konto Δ	M2322 - Raet - Stiftelsen Hasseltangen (152021)		
	Budsjett	Forbruk	Rest
-	111 864	0	111 864

M2014 Besøkssentre i Raet NP

Restmidler fra 2020 som er tildelt besøkssentre mot egeninvestering fra Agder fylkeskommune. Restmidlene skal faktureres av Tvedestrand kommune. Har purret flere ganger.

Budsjett	Forbruk	Rest	Prosjekt
Konto	M2014 - Besøkssentre i Raet NP (152021)		
	Budsjett	Forbruk	Rest
-	180 000	0	180 000

Vurdering

Miljødirektoratet har uttalt at det skal prioriteres NIN kartlegging og midler til skjøtselsplaner i Raet NP. Forvalter har derfor utlyst anbud om skjøtselsplaner med forbehold om midler allerede.

Styret anbefales å sette forvaltningsmål for de enkelte områdene i samarbeid med Rådgivende utvalg på nyåret, og på møtet i mars 2025 vil det være nødvendig å prioritere mellom både tilak og områder som skal få skjøtselsplan.

I tillegg skal skjøtselsplanen for Spornes revideres. Dette vil medføre betydelig arbeid med å følge opp kartlegging, revidering av Spornes-planen og utarbeidelse av nye.

Bevar Raet prosjektet er også inne i en viktig fase med soneringsarbeid i 2025, og en del av forvalters kapasitet vil gå til dette.

Dersom forventninger til saksbehandling fra Miljødirektoratet skal følges opp jf skjøtsel, søknader og tiltak, så blir dette svært arbeidskrevende.

Forvalter anbefaler derfor styret å søke om 1 ekstra årsverk til forvalteroppgaver.

Arkivsaksnummer: 2023/1036-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 20.11.2023

Utvalg

Utvalgssak Møtedato

Raet nasjonalparkstyre

Regnskap 2023 og forslag til budsjett 2024

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark og Søm landskapsvernområde godkjenner regnskap for 2023 i prosjektene:

M1709 Tiltaksmidler
M1710 Drift av styret
M1805 Forvaltningsplan
M2205 Marin kartlegging i Raet
M2319 Restaurering av hytteruin- Vaodden

Videre godkjennes budsjett for 2024 i prosjektene

M1709 Tiltaksmidler i henhold til sak 32/23
M1710 Drift av styret 330 000 kr
M1805 Forvaltningsplan 300 000 kr
M2205 Marin kartlegging i Raet 500 000 kr

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1709 Tiltaksmidler.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1710 Drift av styret.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til budsjett for M1805 Forvaltningsplan til skjøtselsplaner.

Nasjonalparkstyret ber forvalter søke om midler fra Miljødirektoratet i henhold til muligheter til videreføring av marin kartlegging M2205.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

M1709 Tiltaksmidler

Tildelt 2 000 000 kr inkl ekstra tildeling juni 2023. Fått lovnad om ca 200 000 ekstra på grunn av BABET. Utestående vil bli fakturert ut innen 31.12.23.

Anbefaler å søke om midler i henhold til vedtak og prioriteringer i sak 32/23.

Balanse per 20.11.23

Forbruk Rest		Slipp kolonnefeltet her	
Konto ____		Sum total	
		Forbruk	Rest
-		0	2 000 000
4990 - Andre driftsmidler (også kunst)		76 800	-76 800
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester		1 779 429	-1 779 429
7132 - Reisekostnad, ikke oppgavepliktig		100 000	-100 000
Sum total		1 956 229	43 771

Bilagsoversikt:

Beløp		Slipp kolonnefeltet her	
Konto ____	Betalt til (T) ____	Beløp Sum	
☐ 4990	13389 - Froland Stein og Hellebrudd AS		76 800
☐ 6780	-		-95 000
	10035 - Skagerak Trepleie Sivert W. Svane		470 778
	11569 - Skogpleieren, Grunde Høgberget		276 490
	11813 - Hoves Venner		17 500
	12008 - HOLT-MASKINGRAVING OG HOGST		475 000
	12130 - Feste Sør AS		575
	12989 - Reklameservice AS		91 000
	13340 - Stærk & Co AS		35 000
	2834 - Asplan Viak AS		405 466
	3053 - NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE		100 000
	9314 - DRONNINGA LANDSKAP AS		2 620
6780			1 779 429
☐ 7132	-		100 000
Sum total			1 956 229

13389- Stein til utstilling

10035 -Spornes og andre mindre tiltak (Flageborg og Hasla)
 11569 -Skjøtsel og fremmede arter, bistår Arild.
 11813 -Rydding av bålpanner mm
 12008 -Per Holt, rydding Tromlingene i 2022 og 2023
 12130 -Design toalettbygg
 12989 -Treskilt til innfallsporter
 13340 -Kalkyle med prisoverslag molo Haslebukta (brokar/rør)
 2834 -Innfallsporter Spornes, Hasseltangen
 3053 -Kartfiler fra NGU
 9314 -Bistand på møte om Hove Innfallsport

M1710 Drift av styret

Tildelt 300 000. Utestående vil bli fakturert innen 31.12.23.

Husk å sende inn krav om møtehonorerar og reisegodtgjørelse!!

Balanse per 20.11.23

Forbruk Rest		Slipp kolonnefelter her	
Konto Δ ▾	Sum total		
	Forbruk	Rest	
-	0	300 000	
5300 - Styrer, råd og utvalg	19 292	-19 292	
5330 - Honorarer	28 448	-28 448	
5400 - Arbeidsgiveravgift	6 743	-6 743	
6460 - Leie av andre transportmidler	89 286	-89 286	
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester	35 455	-35 455	
6830 - Annonser	5 500	-5 500	
6860 - Møter eksterne	23 521	-23 521	
6861 - Møter interne	2 855	-2 855	
7100 - Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	367	-367	
7132 - Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	132	-132	
7400 - Medlemskontingent	12 418	-12 418	
7410 - Gaver (eksterne forelesere og lignende)	1 055	-1 055	
Sum total	225 072	74 928	

Budsjett for 2024. Anbefaler å søke om 330 000.

Konto	M1710 Drift av styret	Forbruk 2021	Forbruk 2022	Budsjett 2023	Forbruk 2023	Budsjett 2024
5300	Styrer, råd og utvalg	3 645,50	31 695	40 000	19 292	25 000
5330	Honorarer	57 395,50	21 197	60 000	28 448	30 000

5400	Arbeidsgiveravgift	8 611,96	7 470	10 000	6 743	10 000
6420	Nettside	9 015,00	-	50 000		10 000
6510	Verktøy og lignende	-	-	10 000		10 000
6820	Trykksaker/Bøker	-	-	-		
6780	Kjøp av andre fremmede tjenester	105 483,27	107 355	100 000	35 455	100 000
6800	Annonser	5 000,00	-	10 000	5 500	10 000
6860	Møter eksterne	15 584,39	31 024	70 000	26 376	70 000
6880	Kurs og seminar	20 000,00	15 587	20 000	89 286	20 000
7100	Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	282,10	926	5 000	367	5 000
7132	Reisekostnad, ikke oppgavepliktig	173,58	1 187	5 000	132	5 000
7400	Medlemskontigent	8 752,46	7 094	25 000	12 418	25 000
7410	Gaver (eksterne forelesere og lignende)	-	-	10 000	1 055	10 000
SUM		246 431,00	222 612	415 000	225 072	330 000

M1805 Forvaltningsplan

Tildelt 300 000. Utestående vil bli fakturert innen 31.12.23. Har fått faktura fra Asplan Viak AS på kart (ca 25 000) og så vil resten benyttes på Vedlegg Fortøyningsbolter (Øivind Berg).

Anbefaler å søke om 300 000 til skjøtselsplaner for for eksempel Merdø, Hoveodden, Kystlynghei, Jerken, Tromligene, Ruager- Hasseltangen m.fl.

Balanse per 20.11.23

Forbruk		Rest		Slipp kolonnefelter her	
Konto		Sum total			
		Forbruk	Rest		
-		0	300 000		
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester		189 682	-189 682		
6860 - Møter eksterne		7 953	-7 953		
Sum total		197 634	102 366		

Bilagsoversikt:

Beløp				Slipp kolonnefelter her	
Konto	Betalt til (T)	Bilagsnr	Tekst	Beløp	Sum
6780	11604 - Øivind Berg	7221299	ØB forvaltningsplanarbeid	71 600	
		800000655	arb med plan	49 500	
		800001245	FORvaltningsplan ØB	44 781	
		800002879	Forvaltningsplan - timer aug. og sept. 2023	23 800	
		11604 - Øivind Berg			189 682
6860	-	11901551	OMP B 7220811 - Møte ØB - feil prosjekt	628	
		11901552	OMP B 7220812 - Møte ØB - feil prosjekt	453	
	-			1 081	
	12085 - Sodexo AS	7221857	Møtemat forvaltningsplan	369	
		7221858	RU møte om FNs bærekraftsmål	6 011	
		800000318	Møte arb forvplan	168	
		800001243	Møte med Bevar Raet	324	
12085 - Sodexo AS			6 872		
6860				7 953	
Sum total				197 634	

M2205 Marin kartlegging i Raet

Tildelt 500 000 som er overført til Havforskningsinstituttet i sin helhet, til prosjektet Bevar Raet.

Balanse per 20.11.23

Forbruk		Rest		Prosjekt	
Konto		M2205 - Marin kartlegging i Raet (142032)			
		Forbruk	Rest		
-		0	500 000		
6780 - Kjøp av andre fremmede tjenester		500 000	-500 000		
Sum total		500 000	0		

M2319 Restaurering av hytteruin- Vaodden

Tildelt 350 000 på restmidler juni 2023. Kontrakt tildelt Ragg AS etter anbudsrunde. Blir fakturert forløpende innen 31.11.23. Arbeidet utføres vinteren 23-24 under oppsyn av SNO.

Balanse per 20.11.23.

Forbruk	Rest	Prosjekt	
Konto	M2319 - Raet - styret fjerne hytteruin (142031)		
	Forbruk	Rest	
-	0	350 000	

ST 43/24 Møteplan 2025 inkl RU møter
ST 44/24 Eventuelt

Arkivsaksnummer: 2022/6029-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 14.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	45/24	15.11.2024

Ambisjoner for marint vern i/ved Raet nasjonalpark - Bevar Raet

Innstilling fra forvalter

Raet nasjonalparkstyre vedtar at styrets ambisjoner for marint vern skal være

- MPA verdi på 4 eller lavere
- Minst 30 % nullfiskeområder
- Sonering også i kystområdene innefor nasjonalparken i et helhetsperspektiv
- Sonering også i området utenfor Raet NP i tilknytning til SVOen Transekt Skagerak.

Styret oppfordrer de andre forvaltningsorganene til å ha fokus og ambisjoner for marint vern for en helhetlig ivaretagelse og konnektivitet av Oslofjorden- Skagerak.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Som styret er kjent med så pågår prosjektet Bevar Raet under ledelse av Agder Fylkeskommune. Prosjektet (tildigere «Økt marint vern i Raet NP» som arbeidstitel) startet opp etter et initiativ fra Tvedestrand (Olaf Trysnes) som ble støttet og fulgt opp av nasjonalparkstyret. Les mer her:

[Bevar Raet - Agder fylkeskommune](#)

Nasjonalparkstyret har vært med å finansiere et kunnskapskartlegging av nasjonalparken fra HI som ble publisert i september i år:

[Raet nasjonalpark | Havforskningsinstituttet](#)

Bevar Raet sitt styre ledet av Marit Grefstad (Grimstad kommune) har bedt arbeidsutvalget for Bevar Raet om å vurdere et samlet vernnivå på mellom 4 og 6 ut i fra Horta-Costas

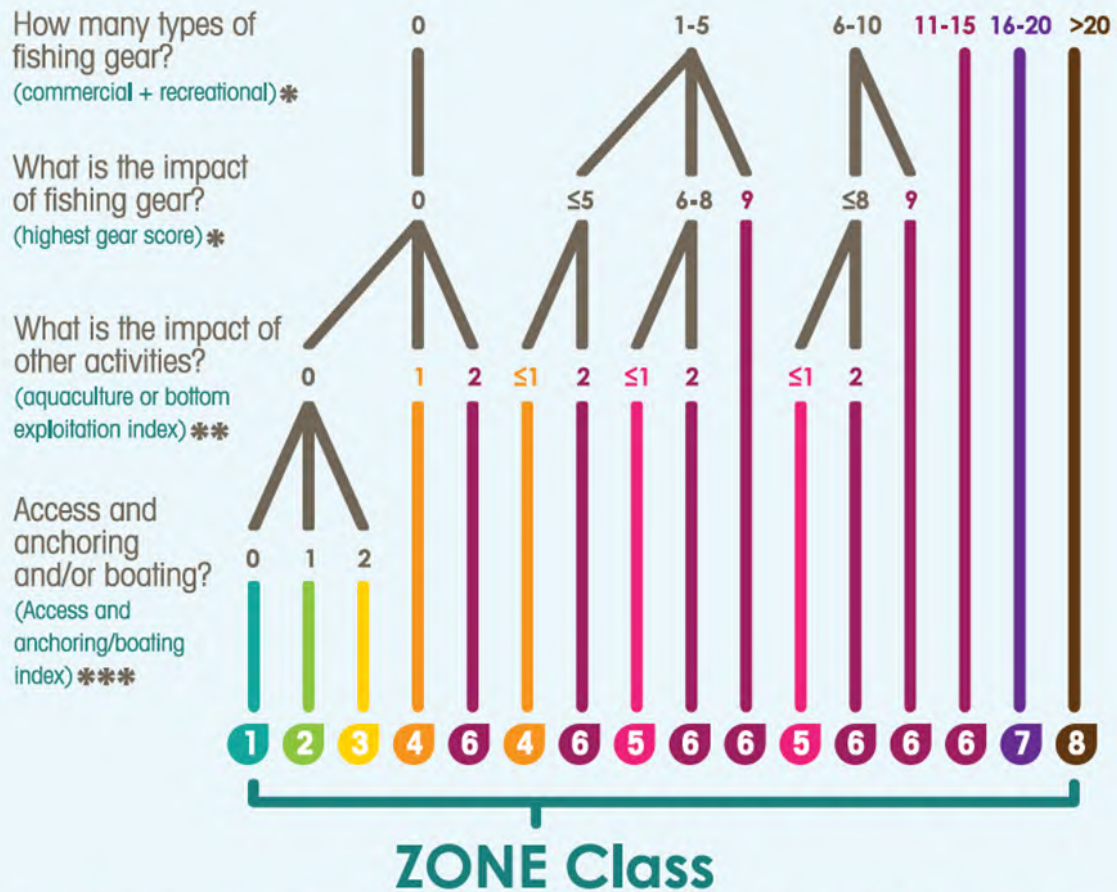
beregninger og MPA Guiden. MPA = Marine protected Areas. Dette kan gjennomføres som en sonering med mange ulike typer soner.

Nåværende resultat inkludert hummerreservatene og bunntålsone er 7,9 (hvor 1 er fullt beskyttet og 8 er helt ubeskyttet).

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)

Version 2 adapted from: Horta e Costa et al. Marine Policy. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.marpol.2016.06.021>

Classification System of Zones within MPAs (a decision tree)

ZONE Classification

- 1 No-take/No-go
- 2 No-take/Regulated access
- 3 No-take/Unregulated access
- 4 Highly regulated extraction
- 5 Moderately regulated extraction
- 6 Weakly regulated extraction
- 7 Very weakly regulated extraction
- 8 Unregulated extraction

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)

Version 2 adapted from: Horta e Costa et al. Marine Policy. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.marpol.2016.06.021>

Classification System of MPAs

Next stage: how to classify MPAs

An MPA index is calculated based on the area each ZONE Class occupies within the MPA

$$\text{MPA index} = \text{SUM} \left(\text{ZONE}_i \text{ Class} \times \frac{\text{Area ZONE}_i}{\text{Area MPA}} \right)$$

Example of a multiple-use MPA with 3 zones (and corresponding zone classes) occupying different areas

EXAMPLE

MPA with 100 ha of total area

15ha class 1 + 35ha class 5 + 50ha class 8

$$\text{MPA index} = \left(1 \times \frac{15}{100}\right) + \left(5 \times \frac{35}{100}\right) + \left(8 \times \frac{50}{100}\right) = 5.9$$

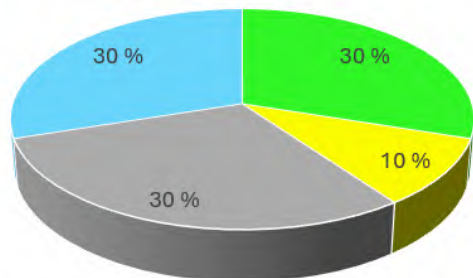
MPA index

MPA Classification

1 to 3 <i>incl.</i>		FULLY PROTECTED
3 to 5 <i>excl.</i>		HIGHLY PROTECTED
5 to 6 <i>excl.</i>		MODERATELY PROTECTED
6 to 7 <i>excl.</i>		WEAKLY PROTECTED
7 to 8		UNPROTECTED

Eksempel 6:

- 30 % sone 1 (null-fiske)
- 10 % sone 2 (hummerfredning)
- 30 % sone 3 (yrkesfiskersone)
- 30 % sone 5 (hensynssone)
- MPA Index: 4 Høyt beskyttet

■ Sone 1 ■ Sone 2 ■ Sone 3 ■ Sone 5

A Regulation-Based Classification System for Marine Protected Areas (MPAs)

Classification System of MPAs

ZONE Class 1 2 3 4 5 6 7 8

Next stage: how to classify MPAs
An MPA index is calculated based on the area each ZONE Class occupies within the MPA

MPA index = $\text{SUM} \left(\text{ZONE}_i \text{ Class } X \times \frac{\text{Area ZONE}_i}{\text{Area MPA}} \right)$

Example of a multiple-use MPA with 3 zones (and corresponding zone classes) occupying different areas:

- 15ha (Zone Class 1)
- 35ha (Zone Class 5)
- 50ha (Zone Class 8)

EXAMPLE
MPA with 100 ha of total area
15ha class 1 + 35ha class 5 + 50ha class 8
 $\text{MPA index} = \left(1 \times \frac{15}{100}\right) + \left(5 \times \frac{35}{100}\right) + \left(8 \times \frac{50}{100}\right) = 5.9$

MPA index	MPA Classification
1 to 3 excl.	FULLY PROTECTED
3 to 5 excl.	HIGHLY PROTECTED
5 to 6 excl.	MODERATELY PROTECTED
6 to 7 excl.	WEAKLY PROTECTED
7 to 8	UNPROTECTED

Vurdering

Forvalter mener at et vedtak om målsetning og/eller en uttalelse fra nasjonalparkstyret vil være en viktig støtte for prosjektet Bevar Raet i det videre arbeidet. En oppfordring til de andre forvaltningsorganene – for eksempel Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet og departementene deres, nasjonalparkstyrene i Færder, Jomfruland og Ytre Hvaler, samt Oksøy- Ryvingen LVO og Statsforvalteren kan inspirere til økt fokus på marint vern i hele Oslofjorden- Skagerak.

Forvalter mener at styret bør være ambisiøse på nasjonalparkens vegne og legge opp til en MPA verdi på 4 eller lavere, og innenfor dette kan man har spesialiserte soner der nullfiskeområder bør være minst 30 % av representative områder i verneområdet. Tilsvarende sonering bør foreslås i kystsonene innenfor nasjonalparkens grenser og i Norskerenna utenfor nasjonalparken med utgangspunkt i Transekt skagerak (SVO= Særlige viktige områder).

Arkivsaksnummer: 2024/1017-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 13.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	46/24	15.11.2024

Fortøyningsboltplan i Raet nasjonalpark

Innstilling fra forvalter

Raet nasjonalparkstyre godkjenner Fortøyningsboltplan som et vedlegg til forvaltningsplanen for Raet nasjonalpark.

Gjennom samarbeidet med Agder Fylkeskommune for statlig sikra områder og vertskommunene så skal planen følges opp av de ulike skjærgårdstjenestene.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 RAET_NP_kart-fortøyningsbolter

Saksopplysninger

Raet nasjonalparkstyre vedtok i 2023 at restmidler på posten M1805 Forvaltningsplan skulle benyttes til å kartlegge områder med fortøyningsbolter.

Områdene skulle vurderes separat med utgangspunkt i behov for videreføring av bolter, behov for utskiftning og særlig om noen områder skulle undergå en opprydning med fjerning av bolter – da særlig med tanke på hensyn til sjøfugl.

Vedlagt ligger kartrappport utarbeidet av Øivind Berg som svar på bestillingen. Den er utarbeidet med innspill fra både skjærgårdstjenestene og en god del velforeninger som har ønsket å bidra - fra Rådgivende utvalg.

Som en del av oppdraget så har forvalter satt i produksjon en fortøyningsbolt i cortenstål. Prototypen vises fysisk på styremøtet. Prototypen har vært presentert til skjærgårdstjenesten i Tvedestrand , AKU og arbeidsutvalget i Bevar Raet (mest fordi det passet med møtetider og der er det mange som ferdes på sjøen). Noen endringsforslag er tatt med inn i produksjonslinja. Det er i første omgang bestilt 50 stk til 1800 kr/stk. De leveres av Hergun Sveiseindustrier på Vegårdshei og «håndlages» med innfelt NP logo.

Bolter i skjærgården

I Raet nasjonalpark er det mange fritidsbåter i høysesongen, og mange ønsker ser etter steder der det er lett å fortøye båten – enten ved dagsbesøk eller overnatting.

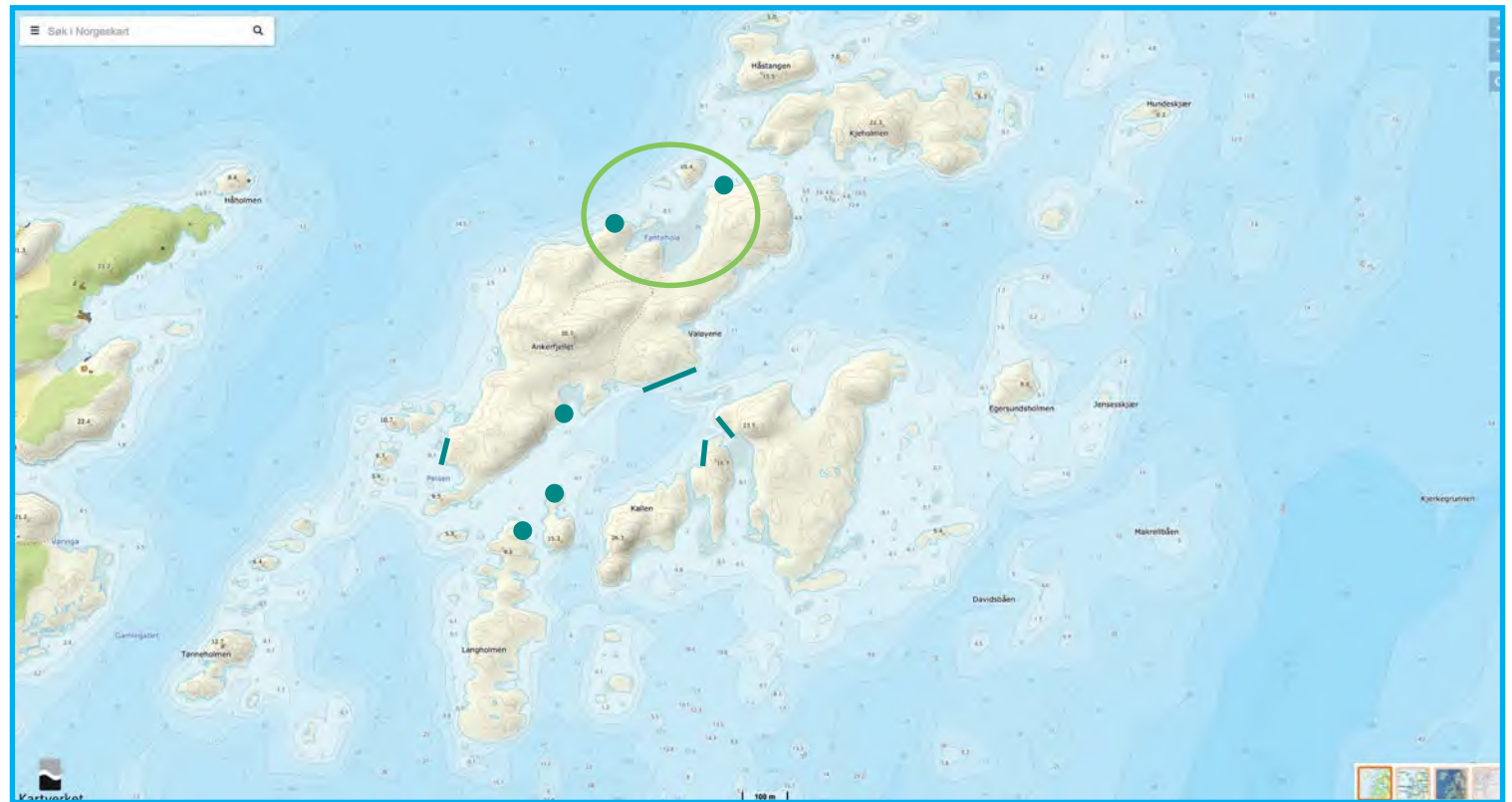
Mange steder er det tilrettelagt med fortøyningsbolter, andre steder har båtfolk tatt seg til rette og montert faste bolter. Forvaltningen ønsker å rydde opp i dette. I dette heftet er det markert i kart hvor det er greit med bolter og hvor eventuelle bolter bør fjernes.

GRIMSTAD

Valøyene

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

Bolter er ønsket flere steder og gamle bolter bør byttes ut med nye.

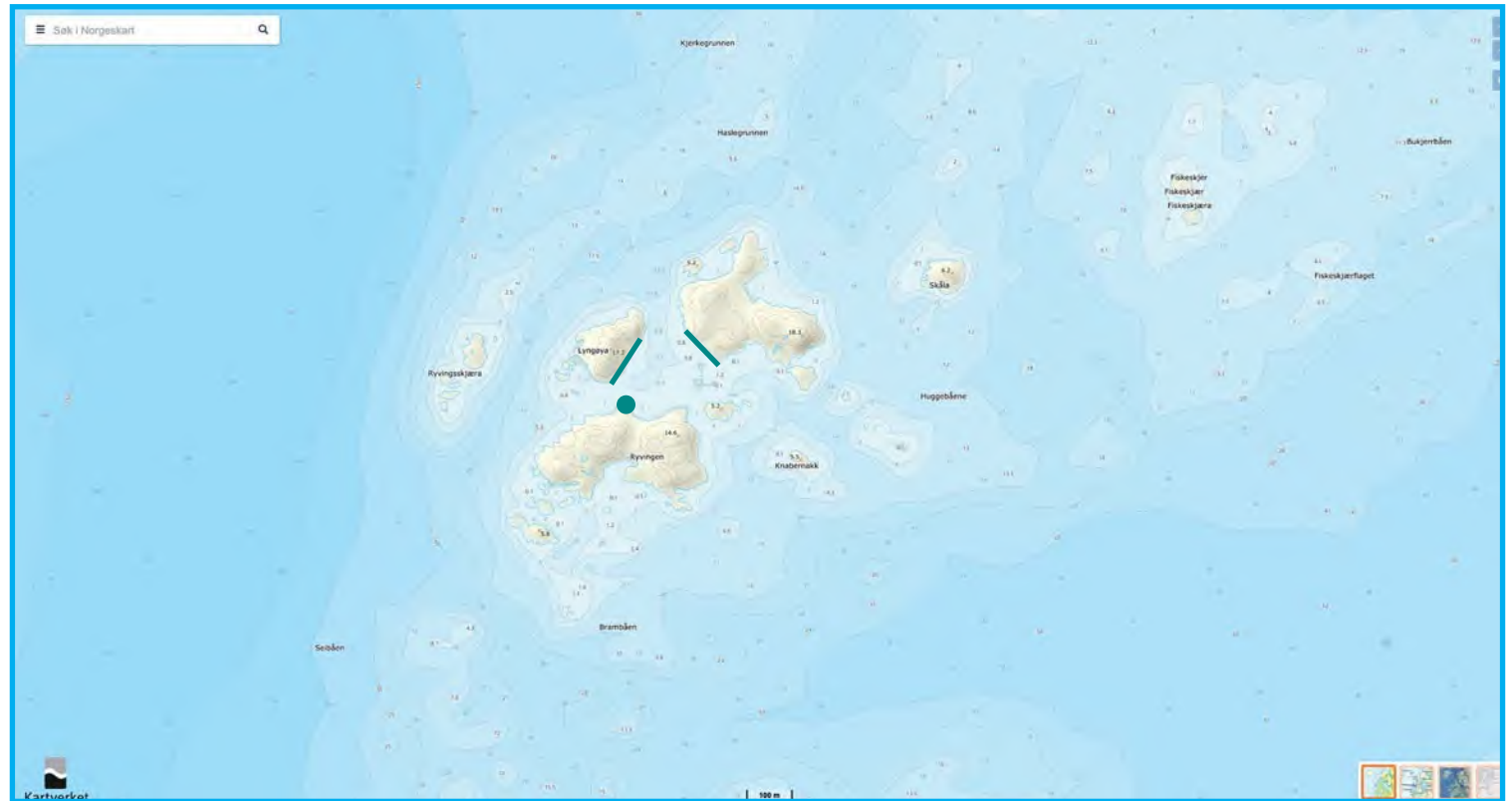
I tillegg er det ønske om å etablere faste moringer for å unngå at for mange ligger «vilt» på svai.

GRIMSTAD

Ryvingen

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

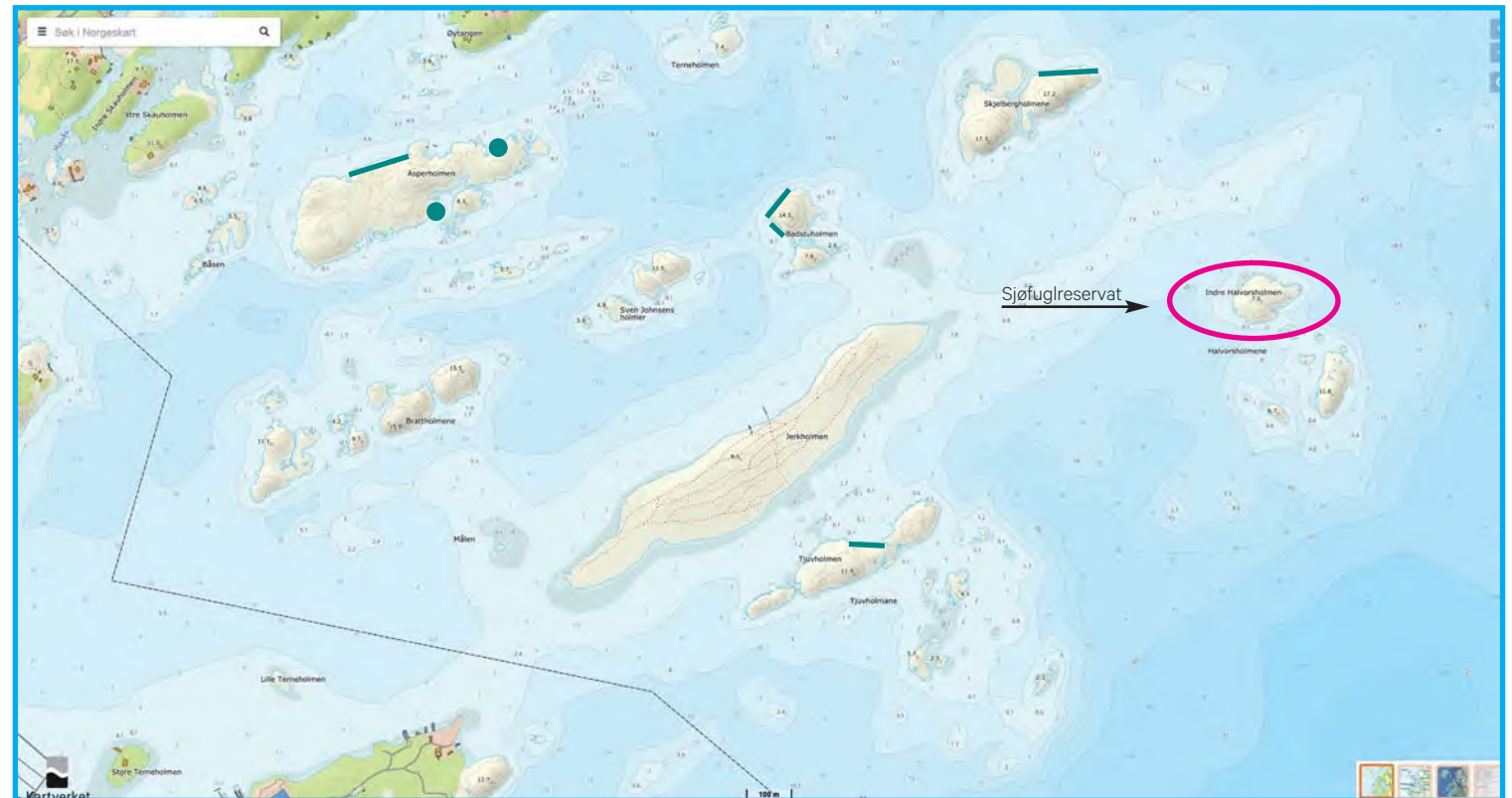

ARENDAL

Jerken

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

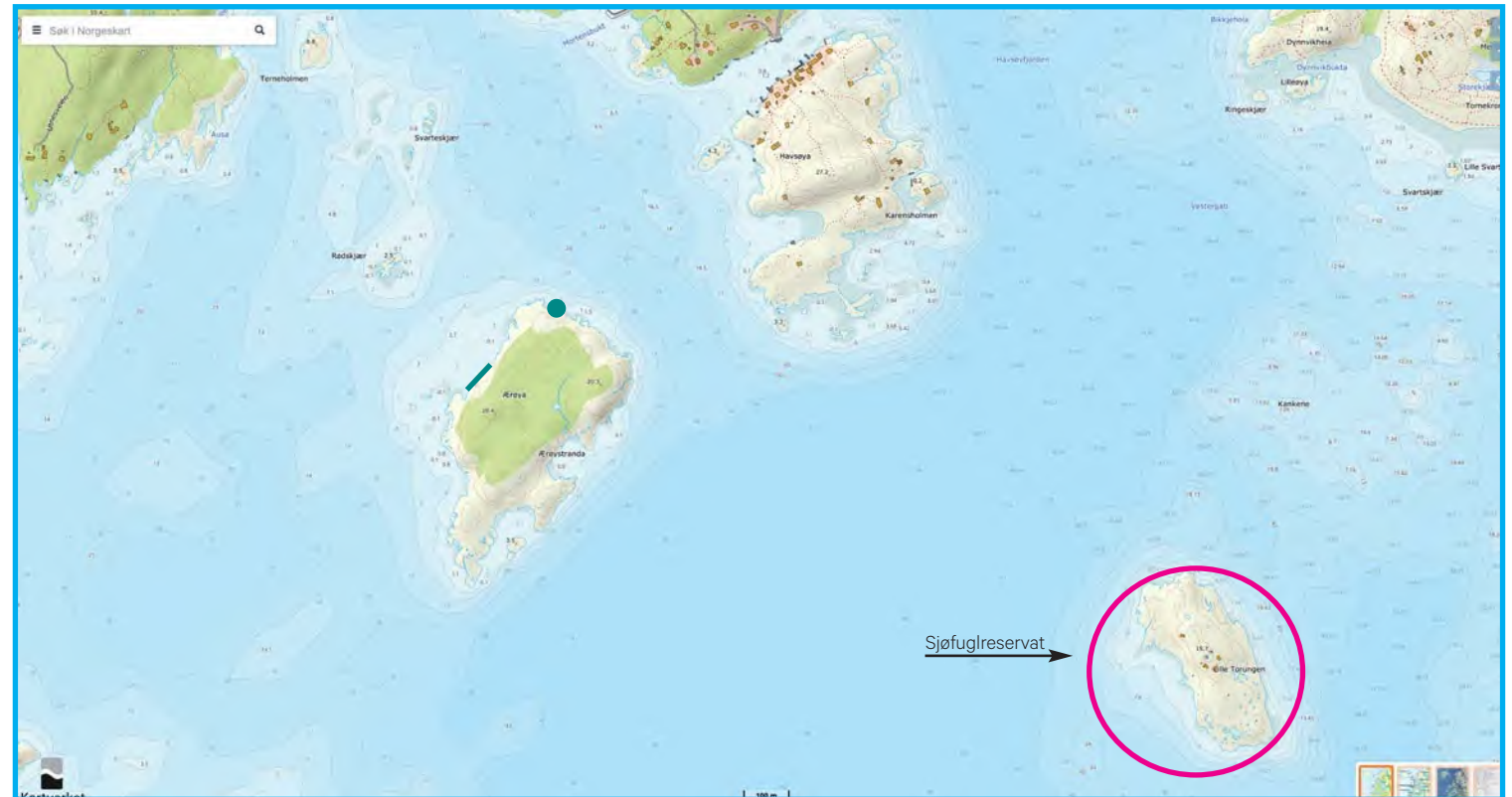

ARENDAL

Ærøya – Havsøya

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

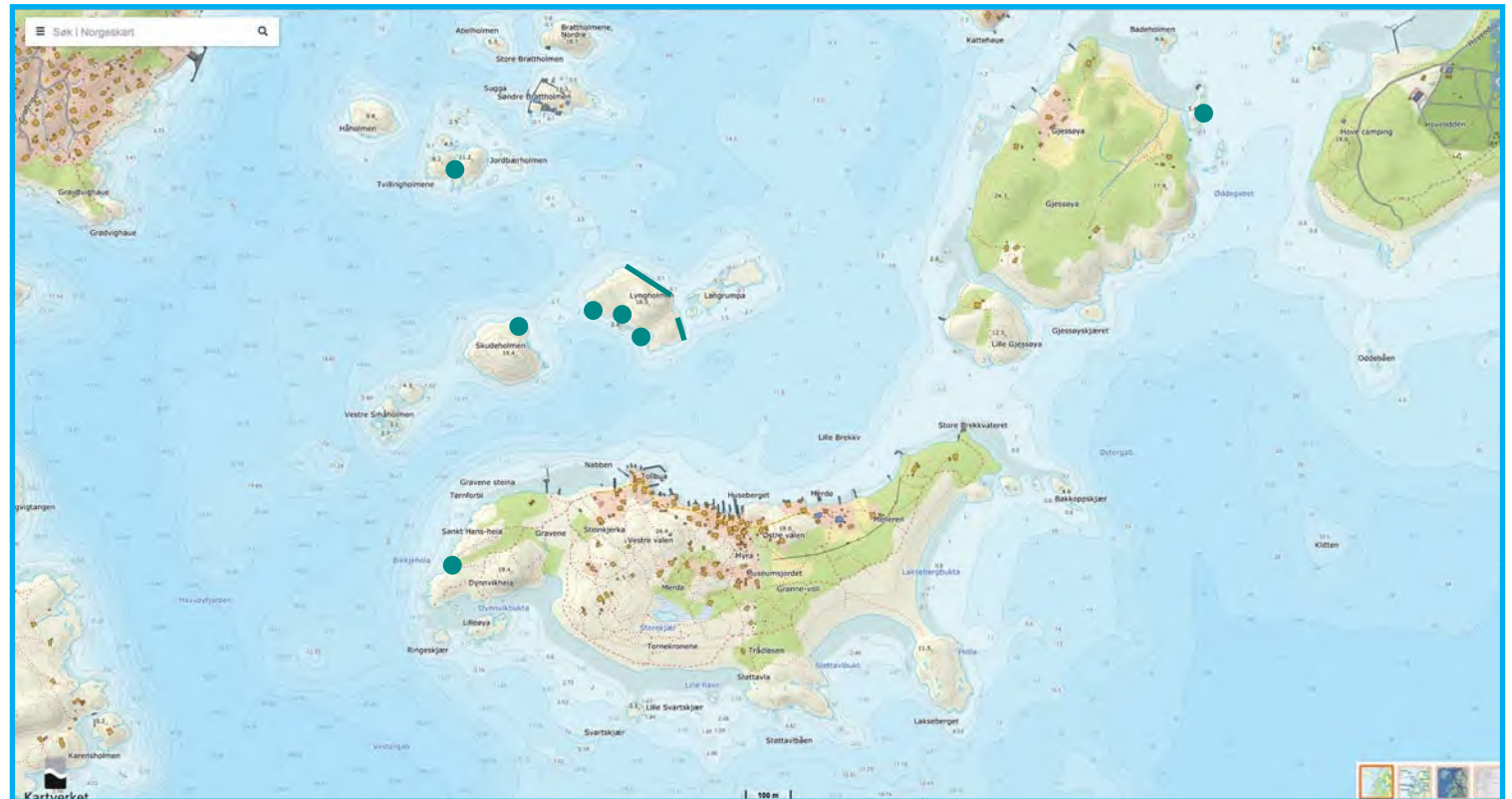
Det er en del bolter flere steder på øya, som med fordel kan fjernes/byttes ut.

ARENDAL

Merlø – Merløfjorden

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

Det er en del bolter blant annet på nord-østsiden av Lyngholmen. Disse kan med fordel ryddes opp i. Fjerne gamle, og montere nye.

ARENDAL

Hovekilen

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

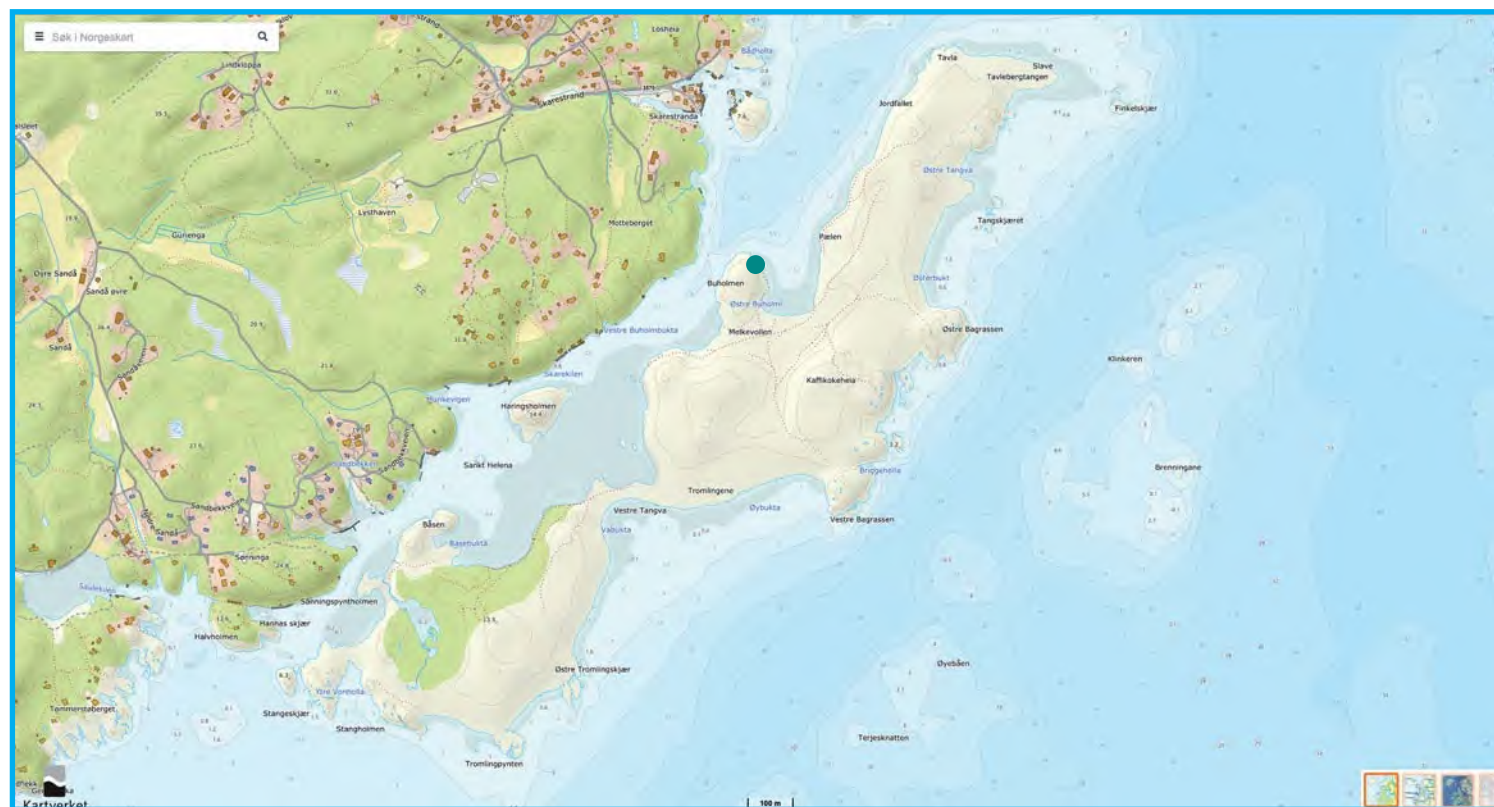

ARENDAL

Tromlingene

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

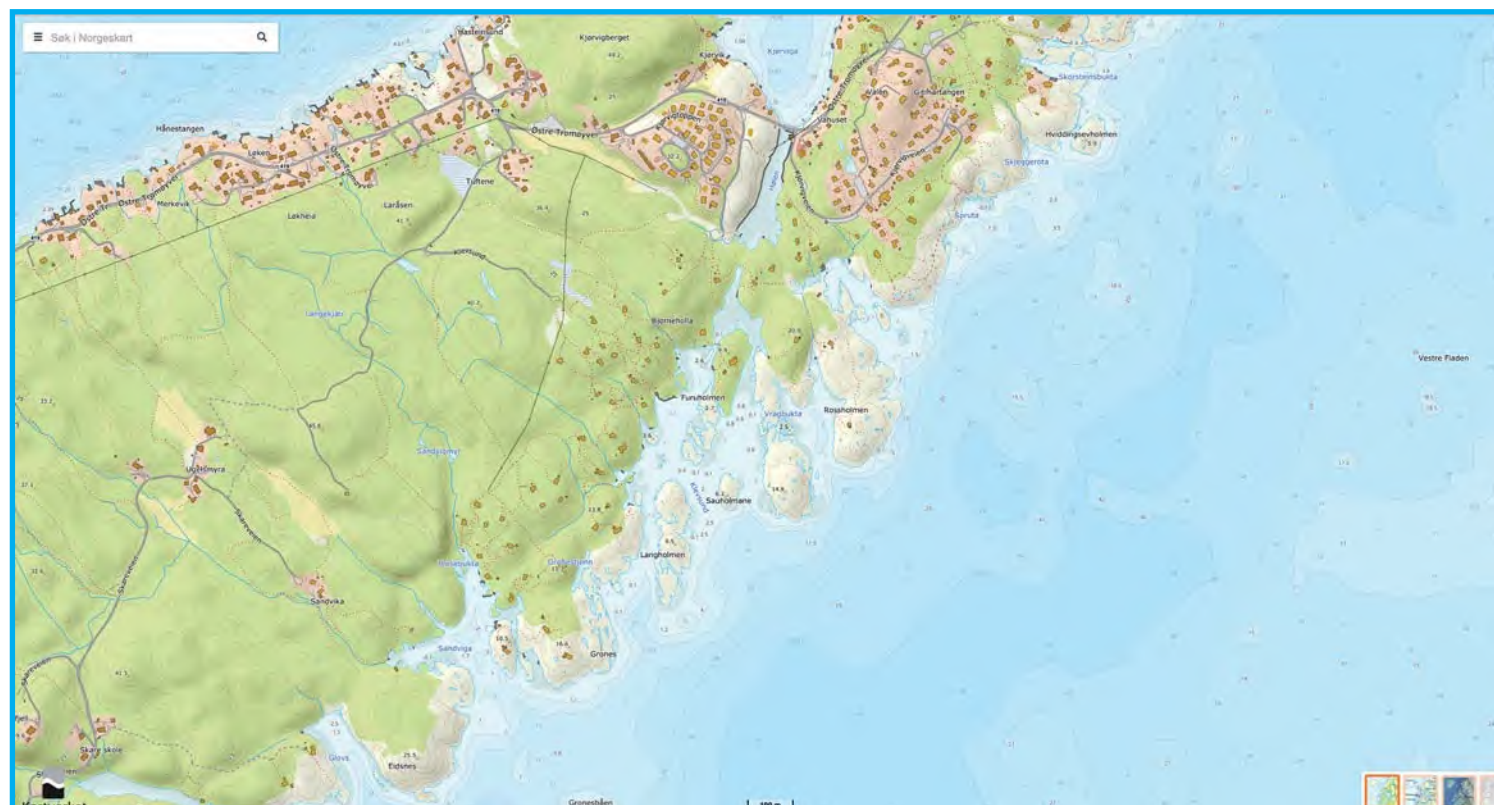

ARENDAL

Tromøy øst

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

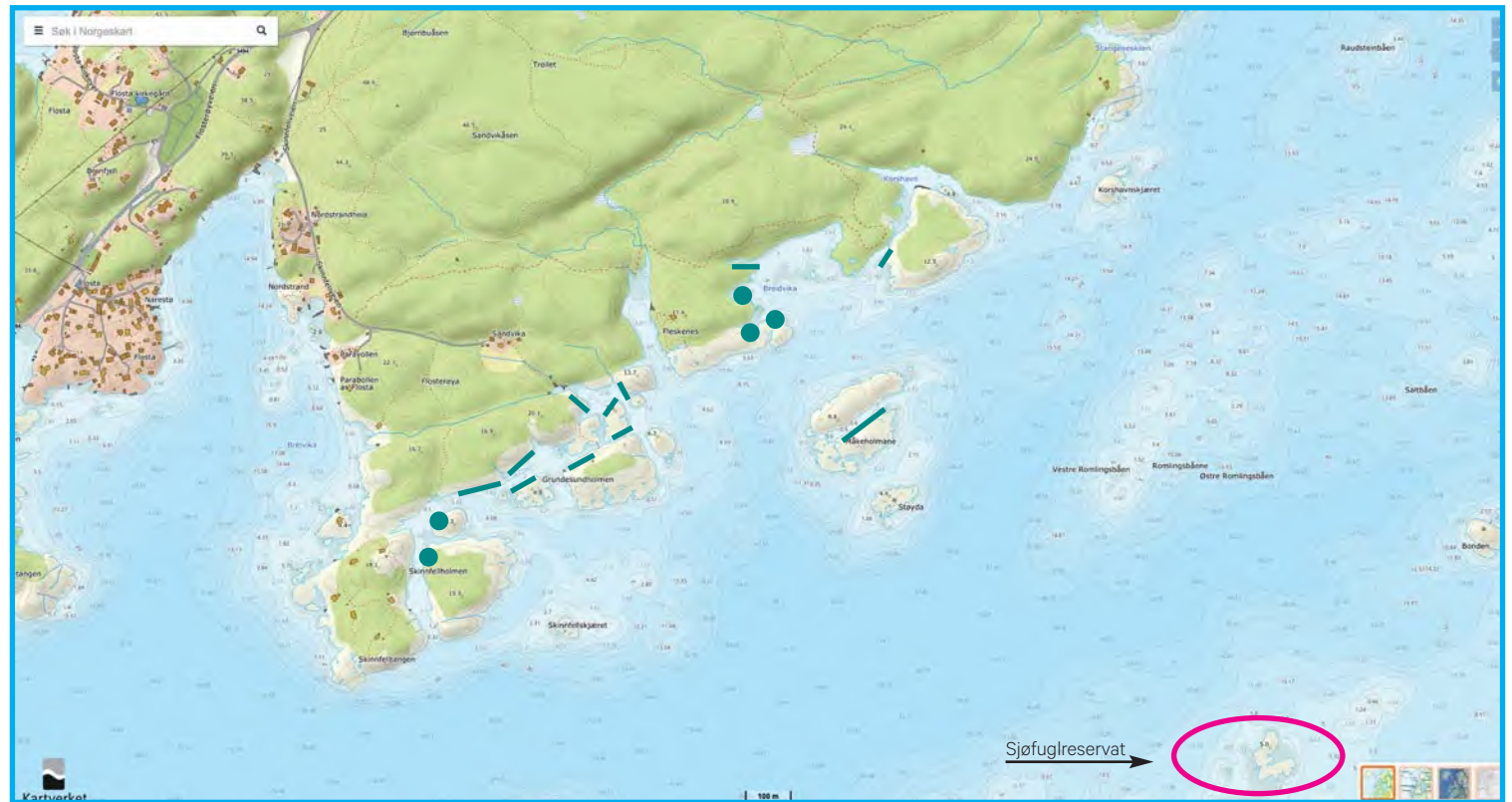

ARENDAL

Flosta / Skinnfellen

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

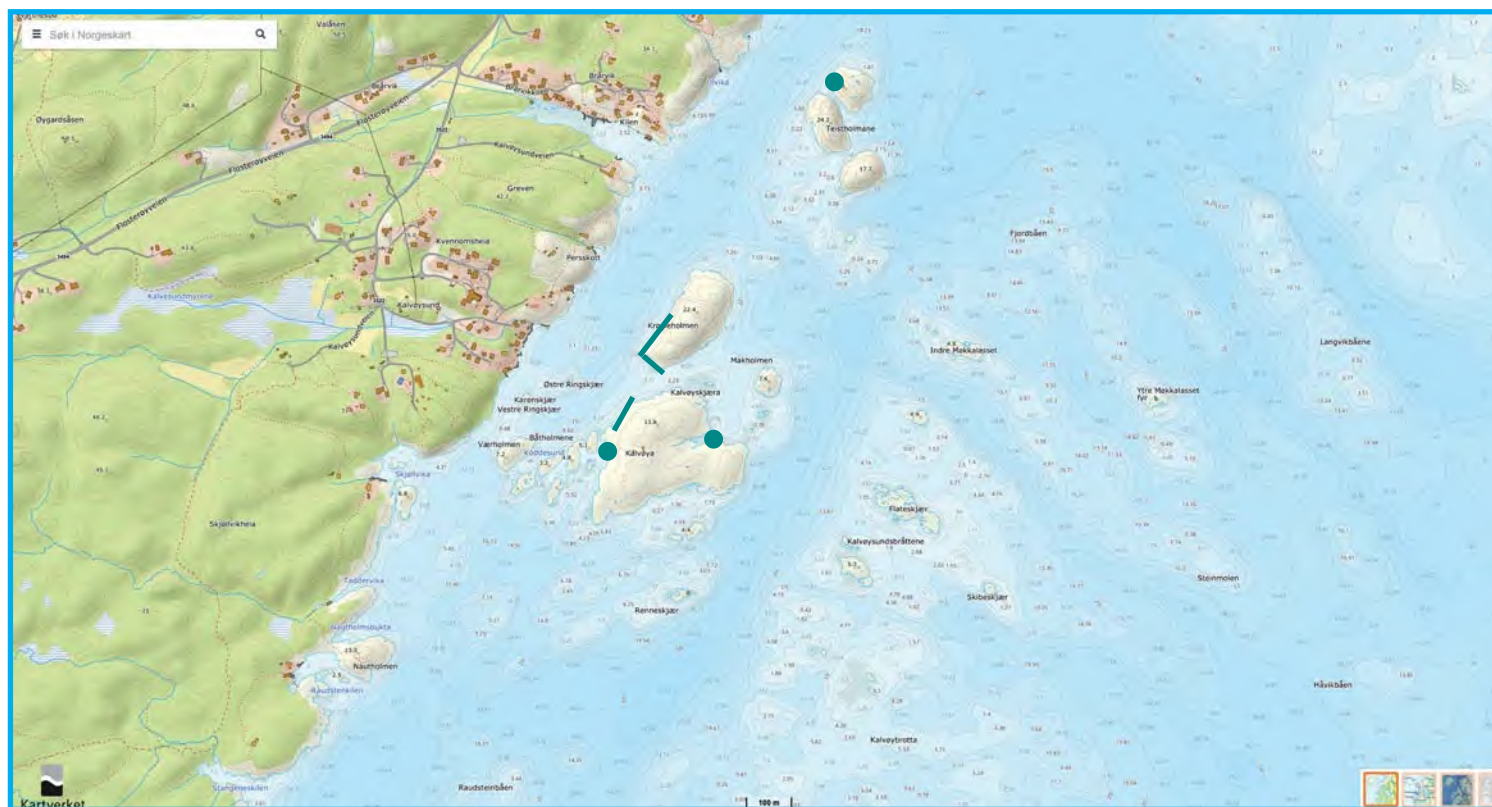
Det er en del bolter i dette området, mange er gamle og kan med fordel byttes ut med nye. Boltefloraen kan med fordel ryddes opp i.

ARENDAL

Flosta / Kalvøya

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

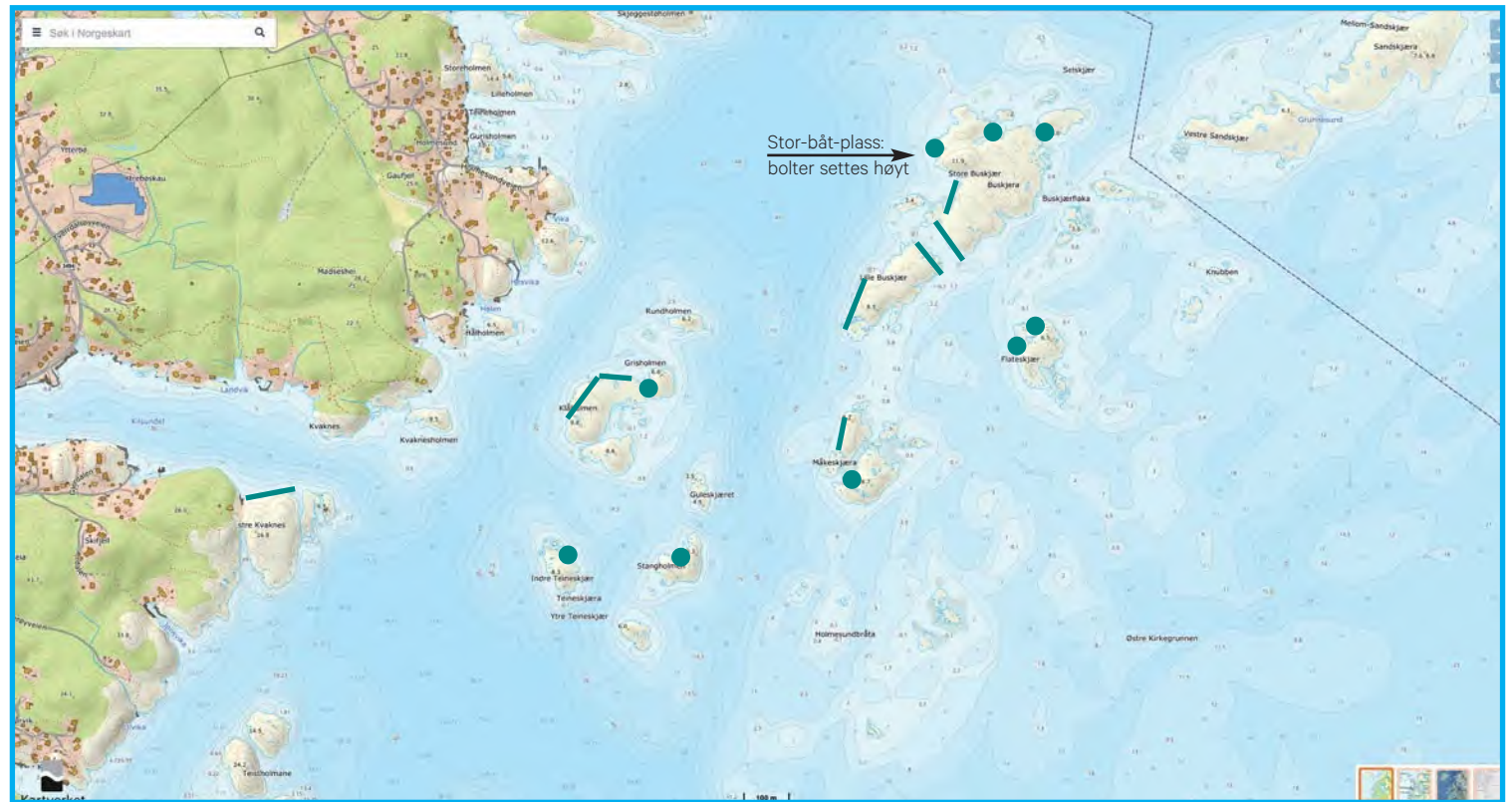

ARENDA

Flosta / Buskjæra

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

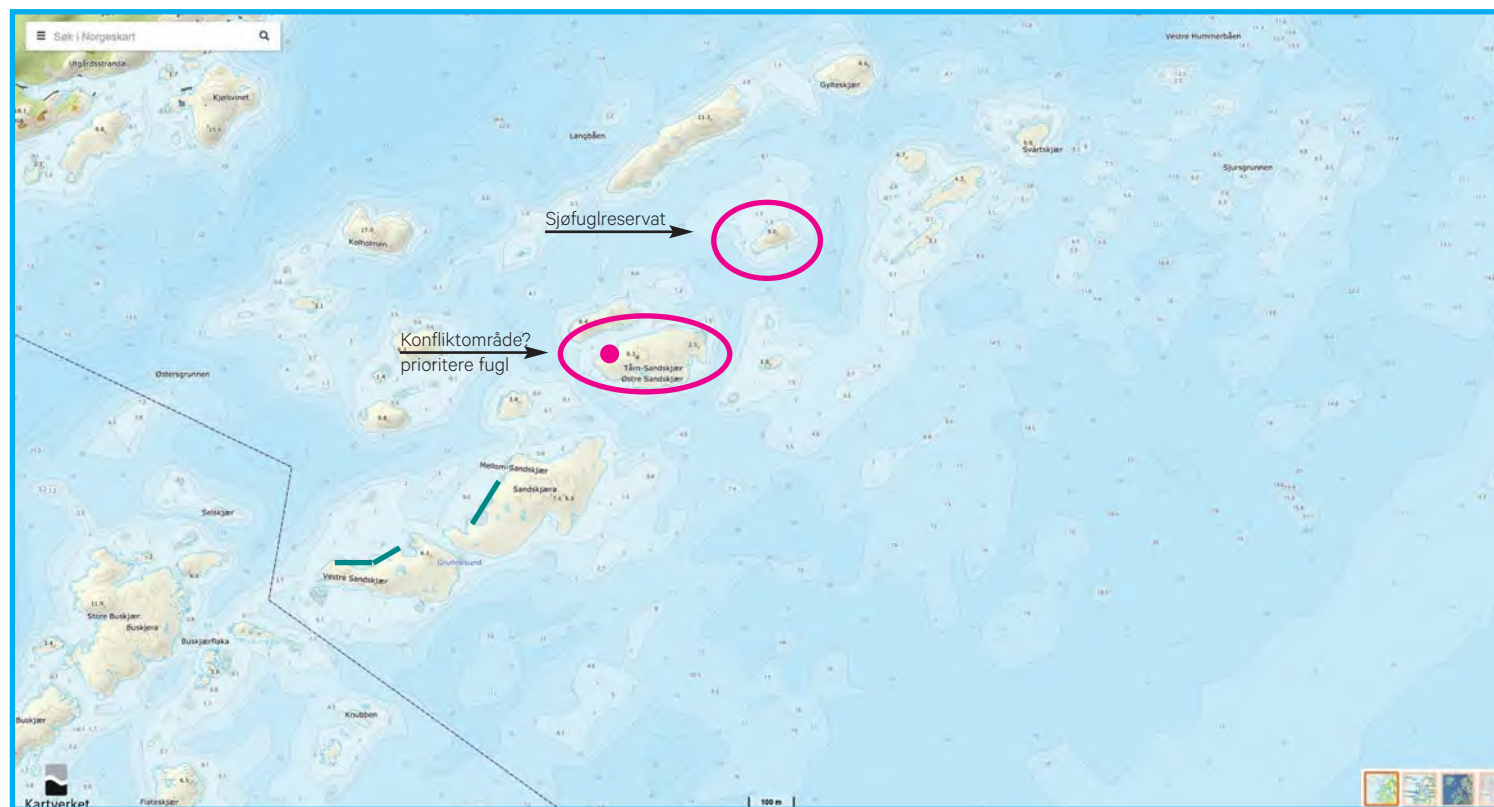

TVEDESTRAND

Sandskjær

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

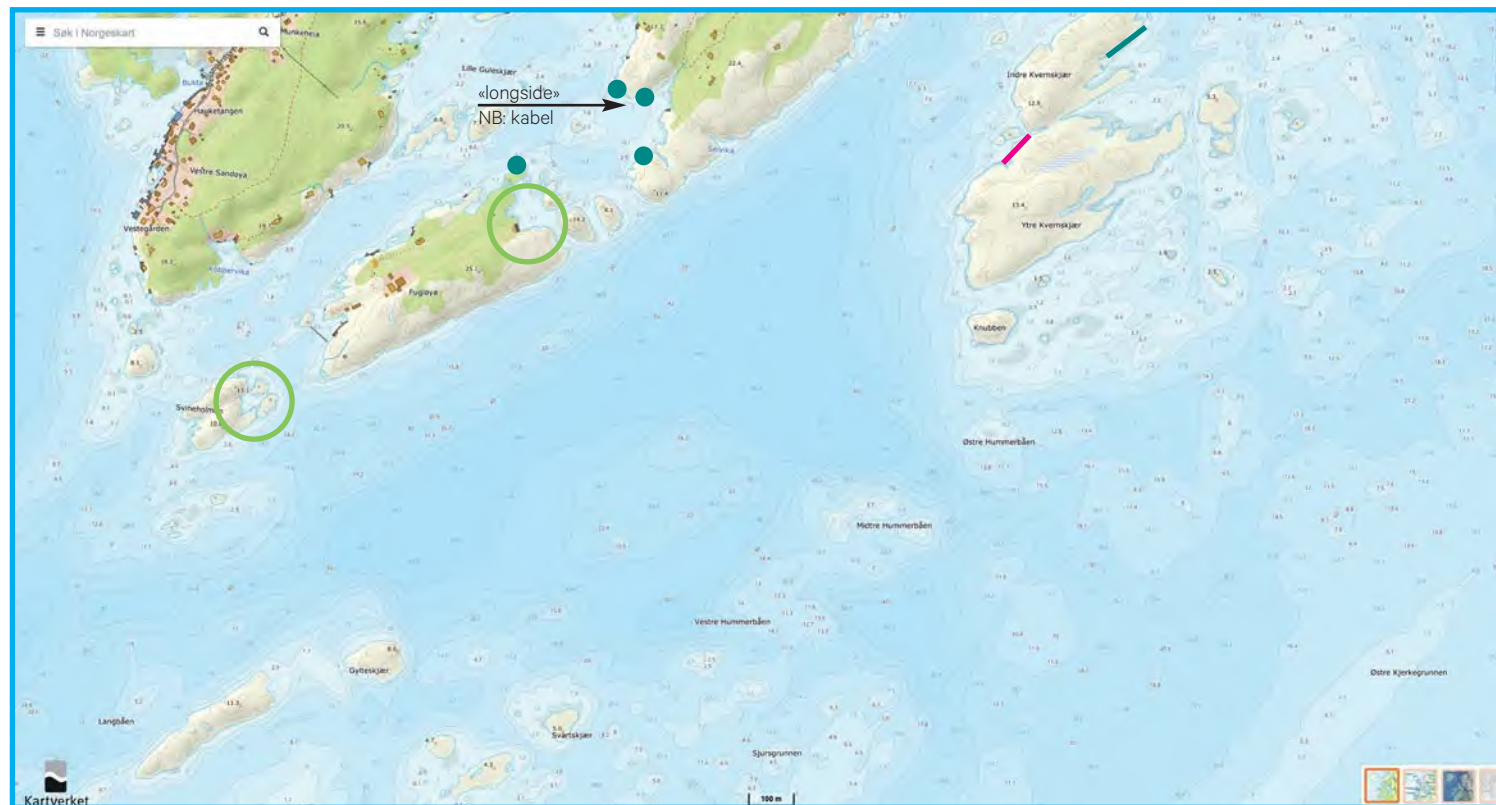

TVEDESTRAND

Sandøya vest / Fugløya

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

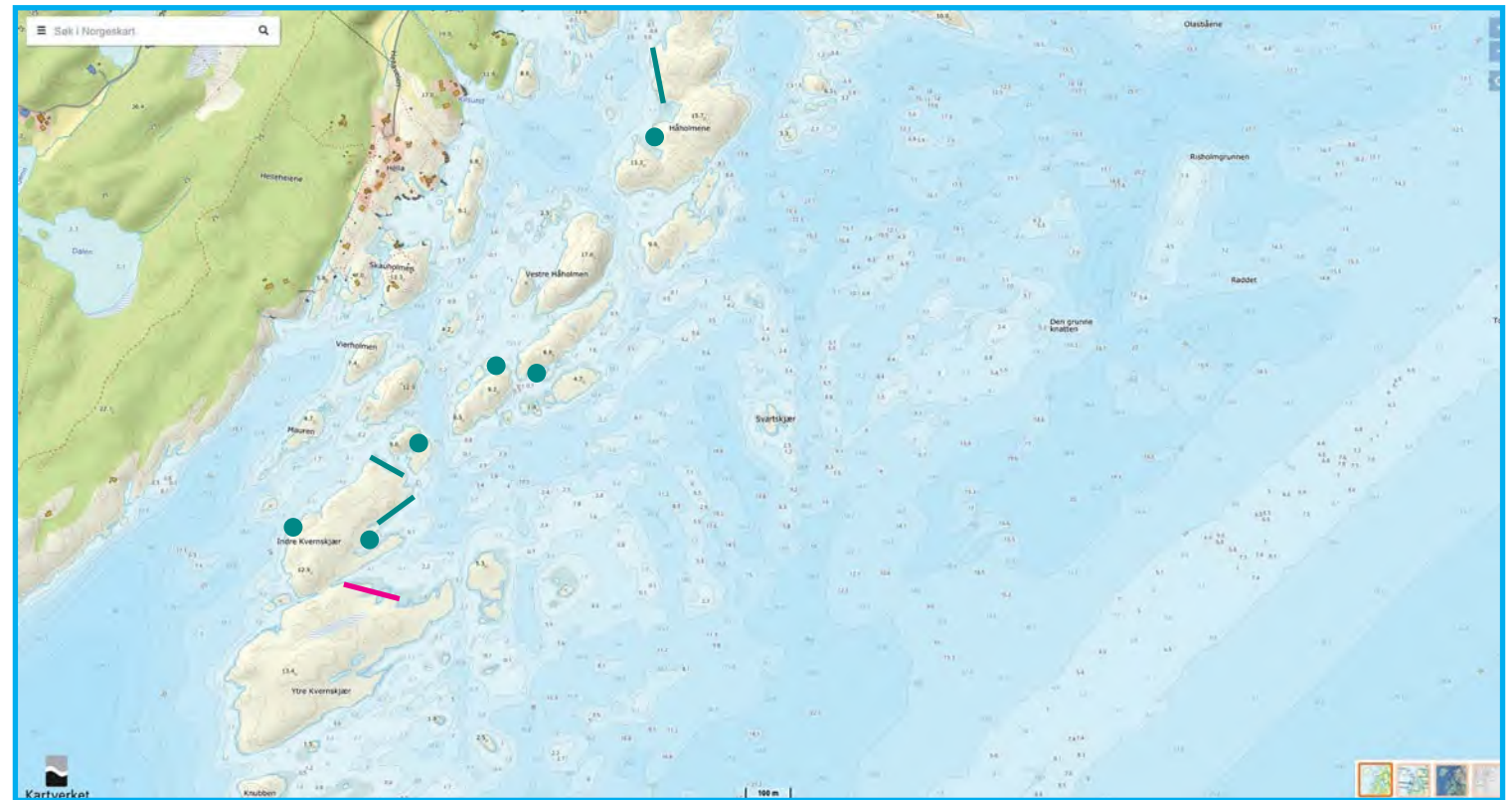

TVEDESTRAND

Sandøya / leia

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

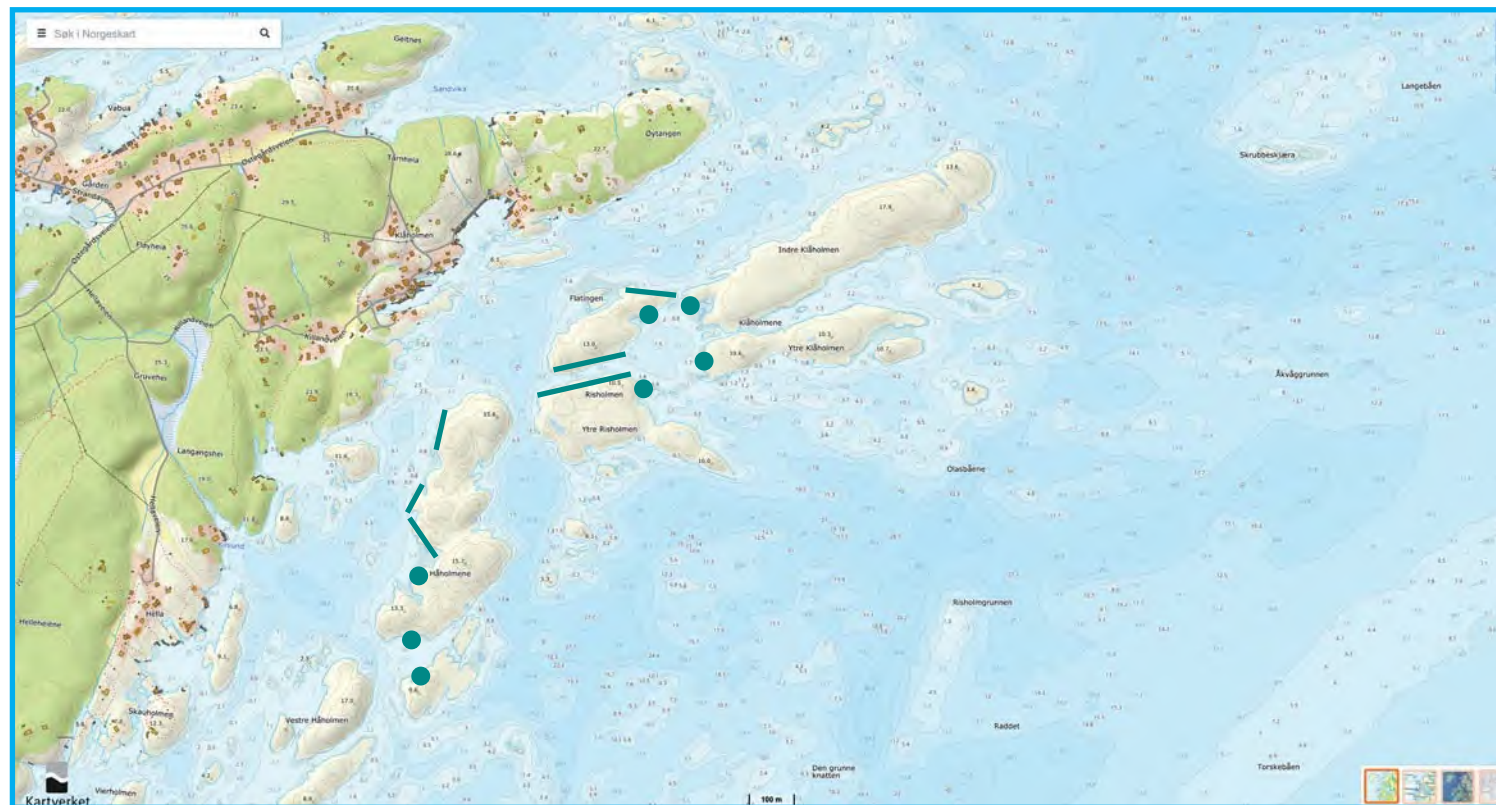

TVEDESTRAND

Sandøya øst / Øytangen

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

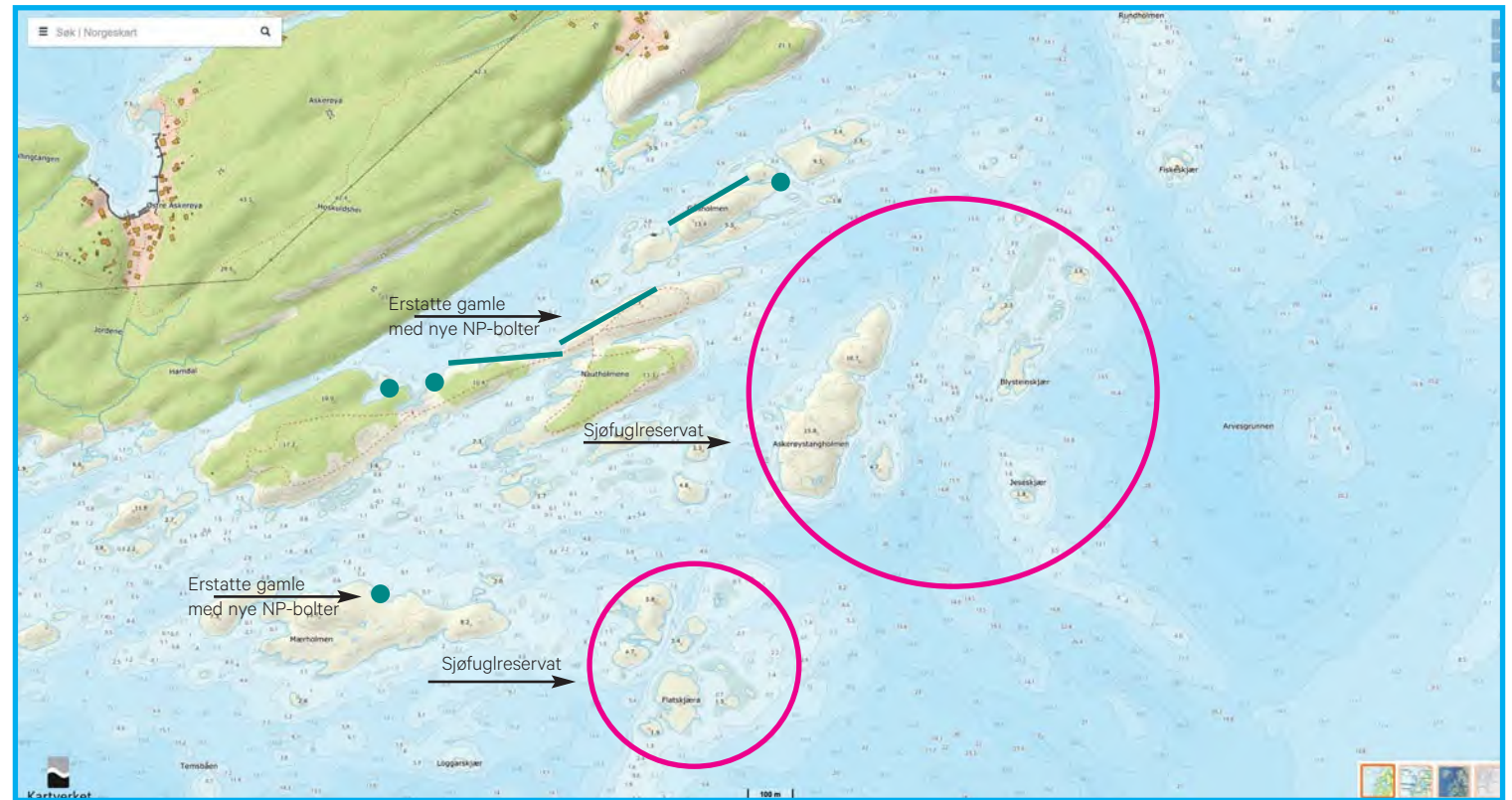

TVEDESTRAND

Askerøya / Nautholmene

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

TVEDESTRAND

Lyngør / Speken

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

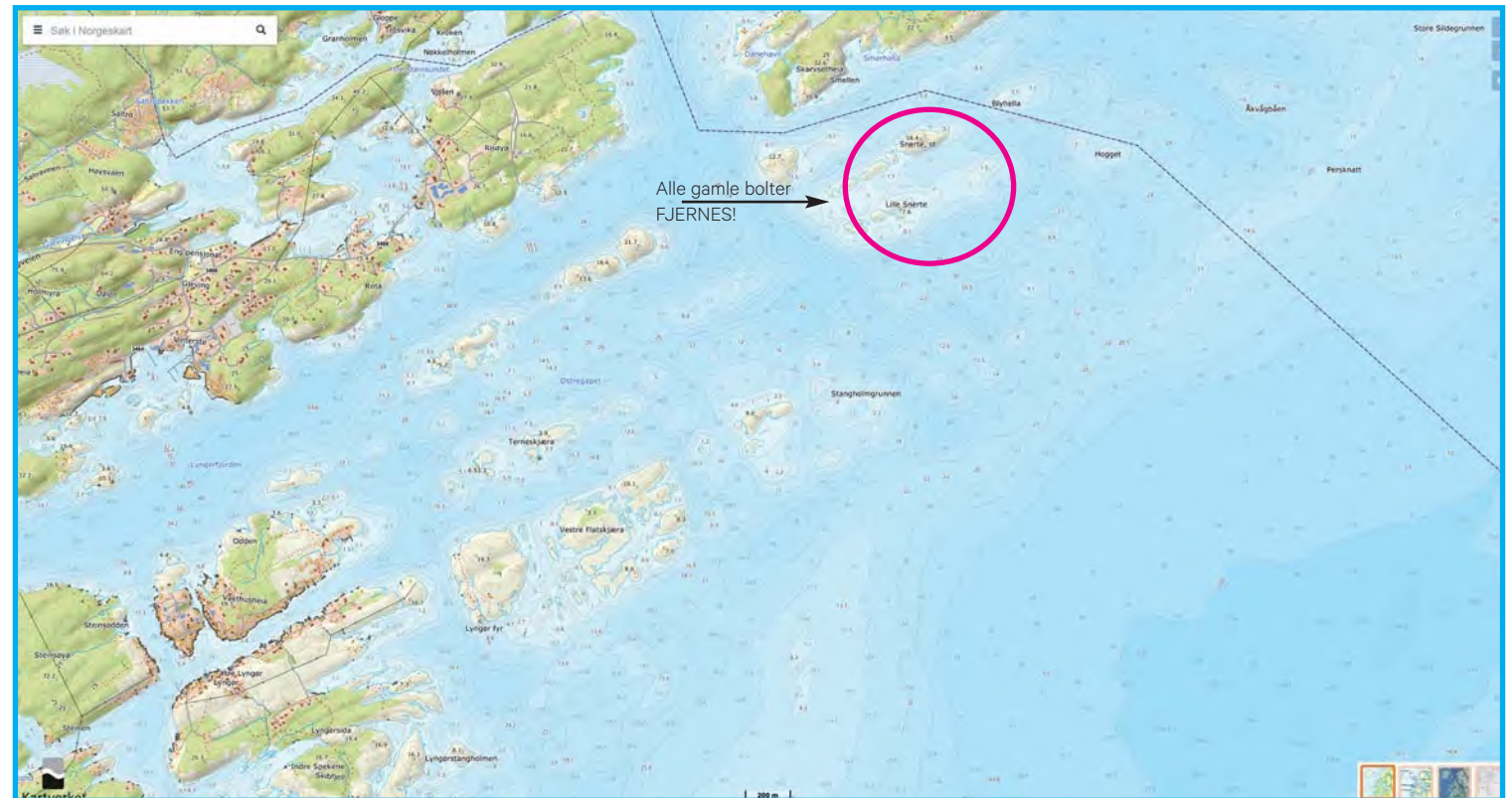

TVEDESTRAND

Gjeving / Flatskjæra

Tegnforklaring:

- Bolter ønsket
- Bolter uønsket – fjernes
- Spesiell tilrettelegging aktuelt

**Raet
nasjonalpark**

Fortøyningsbolter i nasjonalparken

Boltemarkeering i karty er satt på grunnlag av møter med motorbåtforeninger, velforeninger og ressurspersoner fra fritidsbåtmiljøet i Arendal og Tvedestrand våren og forsommeren 2024.

Revidering vil bli gjort etter tilbakemeldinger, og endelige kart med anbefalte naturhavner / tilrettelagt for fortøyning vil bli utarbeidet.

Uønskede bolter vil bli fjernet og etter hvert vil gamle bolter bli erstattet med nye nasjonalparkbolter.

Tilbakemelding til:

Jenny Marie Gulbrandsen

fmavjmg@statsforvalteren.no

Arkivsaksnummer: 2024/1017-0

Saksbehandler: Jenny Marie Gulbrandsen

Dato: 14.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Raet nasjonalparkstyre	47/24	15.11.2024

Delegering av myndighet til forvalter - Raet nasjonalpark og Søm LVO

Innstilling fra forvalter

Forvalter gis delegert myndighet til å fatte vedtak etter verneforskriften § 11, jf. naturmangfoldloven § 48, i søknader om dispensasjon fra verneforskriften § 10 annet ledd – bruk av motordrevet modellfly eller lignende (droner).

Forvalter gis delegert myndighet etter verneforskriften for Raet nasjonalpark § 13 – Skjøtsel og verneforskrift for Søm landskapsvernområde § 12 – Skjøtsel, til å iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, innenfor rammene av vedtatt forvaltningsplan, gjeldende skjøtelsesplaner og årlige tiltakslistere og planer vedtatt av nasjonalparkstyret.

Forvalters delegasjonsmyndighet følger ellers retningslinjer spesifisert i styrets vedtekter kap. 6.2.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Jf. kap. 6.2 i vedtektene til Jomfruland nasjonalparkstyre kan styret gi forvalter delegert myndighet til å treffe vedtak av kurant karakter.

ST 48/24 Tidsbruk - Møtehonorar